

David Guterson

Öteki

Çeviren: Ceren Yalçın

ROMAN

YKY
Yapı Kredi
Yayımları

ÖTEKİ

David Guterson 4 Mayıs 1956'da bir savunma avukatının oğlu olarak Seattle'da dünyaya geldi. Washington Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı dalında lisans eğitimi aldıktan sonra Yaratıcı Yazarlık yüksek lisansını bitirdi. Üniversite eğitimi sırasında yazma aşkı ile tanışan yazar, geçimini sağlayabilmek için bulaşıkçılıktan keresteciliğe birçok işte çalıştı. 23 yaşında evlenerek eşi ve oğluyla Avrupa'yı gezdi. Kitaplardan uzak kalmak istemediğine karar verince Bainbridge Adası'ndaki devlet lisesinde İngilizce öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Aynı zamanda *Esquire*, *Sports Illustrated* and *Harper's* dergilerinde hikâye ve denemeleri yayımlandı. İlk kitabı *The Country Ahead of Us, the Country Behind: Stories* (Önümüzdeki Ülke, Arkamızdaki Ülke: Hikâyeler) 1989'da çıktı. 1992'de çocukların okul yerine evde eğitim görmesini destekleyen kitabı *Family Matters: Why Homeschooling Makes Sense* (Aile Önemlidir: Evde Eğitim Neden Mantıklı) adlı kitabı yayımlandı. 1994'te piyasaya çıkan romanı *Snow Falling On Cedars* (Ağaçların Üstüne Kar Yağmıyordu) Türkçeye de çevrilen yazar, birkaç yıl sonra sinemaya da uyarlanan bu eseri ile 1995 Pen/Faulkner Ödülü'nü, 1996'da ise Guggenheim Edebiyat Ödülü'nü kazandı. 1999 yılında *East of the Mountains* (Dağların Yüreği), 2003'te *Our Lady of the Forest* (Ormandaki Kraliçemiz) ve 2008'de *The Other* (Öteki) adlı eserleri yayımlandı ve dilimize çevrildi. Orman, dağ, deniz gibi doğal unsurlar Guterson'un romanlarındaki bireysel ve toplumsal sorgulamalara arka plan oluşturan önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Dört çocuğu ve eşiyle Washington'da yaşamakta olan yazar, Field's End Yazarlar Topluluğu'nun kurucularındandır.

Ceren Yalçın 1976 yılında Ankara'da doğdu. Yazar Yaşar Bodur'un kızıdır. 1993 yılında Boğaziçi Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde başladığı yükseköğrenim hayatını, Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği ve ODTÜ Fizik bölümlerinde sürdürdü. Eğitimine, MÜGSF Resim Bölümü'nde devam ediyor. Yazın çevirisine annesinin öyküleriyle başladı. Prof. Dr. Aysu Erden ile Türkçeleştirdiği öykülerden bazıları *Lacivert*, *Öykü Teknesi*, *Notos* gibi dergilerde yayımlandı. 2008 yılında PEN Yazarlar Derneği'nin açtığı çeviri atölyesine katılarak, Yrd. Doç. Dr. Hasine Şen ve Nevzat Erkmen'le çalışma olanağı buldu. *P Dünya Sanatı Dergisi*'nde yayımlanmış sanat çevirileri de bulunmaktadır. PEN Yazarlar Derneği Çeviri ve Dil Hakları Komitesi üyesidir.

DAVID GUTERSON

Öteki

Çeviren:
Ceren Yalçın

Roman

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3083
Edebiyat - 917

Öteki / David Guterson
Özgün adı: The Other
Çeviren: Ceren Yalçın

Kitap editörü: Burçin Tetik
Düzeltili: Korkut Tankuter

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com

Çeviriye temel alınan baskı: 2008, Alfred A. Knopf
1. baskı: İstanbul, Nisan 2010
ISBN 978-975-08-1774-8

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2008
Sertifika No: 12334

© 2008 by David Guterson

Bu kitabın telif hakları Aslı Karasuil Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

İÇİNDEKİLER

1. Mutsuzluk Makinesinden Kaçış Yok • 11
2. Şimdi Birlikte Eve Dönebilirlerdi • 52
3. Ay Tanrıçası • 83
4. Countryman - Çok Geç Olmadan Çık Gel • 110
5. Washington Eyaletinin On Dokuzuncu En Zengini • 147
6. Sürekli Ağlama Nöbetleri • 251
7. Alki, 1851 • 291
- Teşekkürler • 303

A.S.C., A.V.S. ve D.W.B.'ye

Ben bir başkasıdır.

Rimbaud

Mutsuzluk Makinesinden Kaçış Yok

ARKADAŞIM JOHN WILLIAM BARRY, Doğu Kıyısı'nın Phillips Exeter'i ya da Deerfield'ının bizim şehrimize uyarlanmış hali olan özel bir akademide öğrenciyken, ben, Roosevelt'te (bize Tüyübitikler, Tazebiçilmişler ya da Sertsürücüler¹ denirdi), Kuzey Seattle'daki bir devlet lisesinde okudum. Bütün gün sıramda pineklemenin ve öğlenleri Cowen Park'ta kafayı bulmanın yanı sıra, RL'nin atletizm takımında 880 –şimdilerde sekiz yüz metre ya da yarım mil deniyor– koşardım. Yerimi bulmuştum. Hızlı olmak da gerekmiyordu, bir uzun mesafe koşucusunun ciğerlerine sahip olmak da. Çoğu kez başvurmak istemeniz yeterliydi. 1972'de bir ikinci sınıf öğrencisi olarak, RL'yi 2:11:24'le temsil edecek kadar iyi bir yarım milciydim. Bunu bir bağlama oturtmak gerekirse, '72'de yarım mil dünya rekoru 1:44:30'la Dave Wottle tarafından kırılmıştı. Roosevelt'in tüm zamanlar en iyi yarım milcisiyse, 97'de yaptığı 2:01:23'le Chris Vasquez'dir. Bu yarış, koşucuların, çoğu lisenin arkasında bulabileceğiniz kırmızı renkli oval pistin çevresinde iki kez dönmesini gerektiren bir yarıştır – bunları anlatıyorum ki kafanızda benim Vasquez'e yaklaşık otuz metre arayla yenilirkenki halimi canlandırabilirsiniz ya da Wottle kollarını zafer edasıyla kaldırmış bitiş çizgisini geçerken, benim, tribünlerin ta öbür ucunda, son dönemeci

¹ Sırasıyla "Teddies", "Teds" ve "Roughriders"; Roosevelt'in 1899 basımı kitabının adı da *The Rough Riders*'di. (ç.n.)

alıırkenki halimi düşünebilirsiniz. Her iki resim de benimle ilgili yararlı bir izlenim sağlayacaktır – vasatlıkla içli dışlı biri olarak. Bunun hem iyi, hem kötü yanları var.

Bir yarış, diğerlerinden daha net hatırlarım. Yıl 72, yani başkan Nixon, ama sanki o ve geri kalan her şey, tüm dünya, Seattle’dan uzak, çok uzakmış gibi geliyor. 16 yaşındayım ve Peter Frampton’inkiler gibi saçlarım var, Steve Prefontaine’inki gibi bir de bıyığım. (Bu bıyık yüzünden, okulda adım ‘Türk’e çıktı Camel’ın sigara reklâmlarındaki adamdan sonra. Türk değilim, ama annemin, yüzünü hiç görmediğim babası, insanların şu Kara İrlandalı² dediklerindenmiş, galiba ben de onun rengini almışım.) Üstümde kısa kesimli saten bir şort ve ‘Sertsürücüler’ yazısıyla süslenmiş bir saten forma, altısının süreleri benden daha iyi olan diğer yedi koşucuyla başlangıç çizgisine dizilmişiz. Yine de, şu sonradan uydurulmuş, kırk beş kilo ağırlığındaki annenin, bir Volkswagen’in ön ucunu, emekleme çağındaki ezilmiş bebeğinin üzerinden kaldırabildiği hikâyesine inananlardayım, bugün ben kazanabilirim.

Havanın nasıl olduğunu anlatmaktan vazgeçerek –koşu yolunun üzerindeki, yumurtadan yeni çıkmış susineği bulutlarıyla bunaltıcı bir öğle üzeri oluşunun ya da nemli, yeni biçilmiş çimen kokan rüzgârsız bir Mayıs günü olmasının konuyla pek bir ilgisi yok çünkü– kısa kesip, her anlamda, *in medias res*³e geleceğim: Gözüpek ve epey çile çekmiş biz sekiz genç koşucu, bir lisenin koşu yolunda üçüncü dönemeci almaktayız, artık son 225 metreye girilmiş. Her zaman yaptığım şeydir – öne erken çıkar, beni orada tutma işini adrenaline bırakırım, ama sızlayan topuklar ve batıyormuşum gibi bir hisle, kazanmamak üzere lanetlenmiş gibiyimdir. Bir yarış, kendinizle sürdürdüğünüz bir konuşmadır, motivasyon nitelikli, ta ki biri sizden daha ileri gidip sözünüzü kesene dek; o andan itibaren sınırların araştırıldığı bir egzersize dönüşür. Kaybetmek, bin kişinin ölüp yalnızca kahramanın hayatta kaldığı bir filmi izlerken, sahneden silinenlerden biri olduğunuzu bilmek gibidir.

2 Amerika’da genellikle koyu kahve ya da siyah saçlı, buğday tenli insanlar için kullanılan deyim. (ç.n.)

3 Lat. “şeylerin/hikâyenin/meselenin tam ortasına” anlamına gelen deyiş. (ç.n.)

Doğru atletizm terimi 'istifli koşmak'. Biz buyuz – birbirinden kolay kolay ayrılmayan bir grup koşucu. Biri habire nemli soluğunu omuzlarıma verir. Bir diğzerinin sol kolu arkaya doğru savrulurken sağ dirseğıme çarpar. Yanımdaki bir koşucu biraz öne geçer, otoyolda hemen yan şeritteki şoför sırf sizin tepkinizi görmek için sizi sollar ya, öyle işte – ben de paniklemiş halde bir bakış fırlatarak şansı var mı yok mu değerlendirmeye çalışırım. Henüz daralmadığından, koşusunu uzun adım benden daha kolay sürdürmekte, rahat rahat uygun zamanı beklemektedir. Yeni bir adrenalin dalgası yaratarak, bir çeyrek adım kazanırım, ama bu, gücümün son damlasına mal olmuştur.

Bir yarım mil koşusunda, başlangıçtaki liderin yarışı bitirdiği nadir görülür. O daha çok liderlik deneyimini yaşamış olmak ister –bunun da payı var– ve bu sefer koşunun sonunda işlerin farklı olacağına dair bitmek bilmeyen bir umutla doludur. Kendimi hâlâ o üçüncü dönemece girerkenki gibi hissediyorum: Bacak kaslarım ve ciğerlerim o güne kadar keşfetmemiş olduğum bir güce ve kapasiteye sahip olabilirmiş ve elbette bende o azim varmış gibi; içimdeki tüm kötü önsezilere karşın. Sonunda önsezilerin anlamlı olduğu ortaya çıkıyor; dönemecin tepe noktasında, artık kesileceğimi biliyorum ve işte bununla birlikte, kesilme gerçekleşiyor. Üç koşucu geçiyor beni, gitgide güçlenerek.

Pişmanlıkla sızlıyor içim. Neden başlangıçtan bitişe kadar yapabildiğimce hızlı koşmaktan daha iyi bir stratejim yok benim? Bütün enerjimi boşa harcadım, telafisi mümkün olmayan bir açık verdim. Ama planlamak denen şey yok ki bende, ben yalnızca koşmayı bilirim, aynen koçumun dediği gibi, duygularımı kanalize etmeden. Diğer koşucular yarı yol çizgisindeki –ilk turun bitiş yeri, arkadaşlarımız tarafından kamçılıyıcı, takım arkadaşlarımız tarafından yüreklendirici bağırıışların ve teknik tavsiyelerin vızır vızır uçtuğu küçük bölge– düzlükte yeni yeni ilerliyor ve bir ritim tutturuyorlar, bense, daha şimdiden, tükenmemek için savaş veriyorum. Beraberimde sürüklediğim o bildik başarısızlık duygusuyla, altıncılığa düşüyorum.

Derken, arka düzlükte, yedinci de beni geçmeye çalışıyor. Herhangi bir izleyiciye göre, kaybedenler arasında yapılan anlamsız, hatta dokunaklı bir savaş bizimkisi, ama benim için ora-

da geçenler hayati önem taşıyor. İyi bir taktik olmamasına rağmen –böyle bir hamle sizi yavaşlatır– rakibi başka bir yönden değerlendirme eğilimine teslim oluyorum: Aynı benim gibi, saçları uzun; aynı benim gibi samimi; aynı benim gibi kanaatlerle hareket ediyor, evet, doğru sözcük bu – kanaat. Bir başka deyişle, bu koşucu benim doppelgänger'im⁴ gibi bir şey.

Hangi atletizm koçuna sorarsanız sorun: Yarım mil yarışı, henüz saflığından bir şey yitirmemiş mazoşistler içindir. Ne ani bir hızlanma, ne de bir uzun mesafe hikâyesi duyarsınız – her ikisinin de en kötü niteliklerini taşır. Ün getiren bir yarış da değildir üstüne üstlük. Birçok kişi bir iki kısa mesafe koşucusunun adını –Carl Lewis mesela– ya da Roger Bannister gibi ünlü bir milciyi ezbere bilir, ama bu birçoklarının tek bir yarım milcinin adını söyleyebildiği görülmüş müdür? Romantik atletizm maceralarından bir teki bile yarım mille ilişkilendirilemez. 88.000 metrenin bitiminde diğer koşucuları yenmiş olmak, bırakın efsanevi olmayı, bir kenara not edilebilecek kadar bile önemli bir başarı değildir. Atletizm buluşmalarında, yarım mil yarışı daha çekici yarışlar arasında bir şekilde kaybolur – bu sayfa taraftarlar ellerindeki programı karıştırırken ya da bir lavaboya gidip gelene kadar kapanıverir. Bu yarış arasına, bu yan gösteriye, yalnızca başka yerlerde bulabileceklerinden daha derin bir ıstırapın arayışı içinde olan koşucular ayak basar. Onların istediği acı çekişin kendisiyle savaştır. Ele geçirmek istedikleri o sarsıntıdır, o ıstıraplı sınanıştır. Yaklaşık iki dakika süren kendini ölüleştirme ya da kişiye özel çarmıha geriliş işlemidir. Tüm yarım milciler, acıya karşı benzer şekilde bir sevgi duyar. Kısacası bir ima, bir açılıştır bu yarış. İki dakikada anlarsınız ne döndüğünü.

Ne döndüğünü anladığım öğleden sonrayı anlatıyorum. Bir koşu yarışında olabilecek bir çeşit eşzamanlılık var ve bu şimdi oluyor. Birbirimize koşulmuş gibiyiz, ben ve bana yakın doppelgänger'im. Koşucu tabiriyle, boy ölçüşüyoruz. Ben onu tartarken, hiç şüphe yok, o da beni tartıyor – bu arada kendimizi sürekli taze bir acının ortasına atıyoruz, yani iki tip algı söz konusu; acı ve zorlu bir mücadele veren diğer yarım milcinin yakın

4 *Alm.* Kişinin, görülmesi genellikle kötüye yorulan, büyüyle yaratılmış benzeri. (ç.n.)

varlığı. Bu şekilde birbirimize paralel ve birbirimizi götürerek, kırk beş saniye boyunca ikimiz de ne öndeyiz ne arkada. 880'de burun buruna koşmak için çok uzun bir süre bu. Oksijen yetersizliği çektiğimden, her şey parlak ve şaşırtıcı görünüyor, başka zaman büyük ihtimalle göremeyeceğim şeyleri görüyorum. Burada, hemen yanı başımda benimle birlikte koşan kişi, benim bir uyarlamam. İkimiz de romantik bir biçimde koşumuzun yüceliğini hissediyoruz. Bunu nereden mi biliyorum? Onunla yan yana koştuğumdan. Bir de tecrübenin avantajı var.

Aradan otuz dört yıl geçti ama ben hâlâ eşimin, son beş metrede benden ayrılıp –bir çizgi filmdeki bir gölge ya da bir rüyadaki ayna görüntüsü gibi– beni nasıl dörtte üç adımlık farkla yendiğini hatırlıyorum.

Yarışın bitiminde ben, iki büklüm ve tükenmiş halde, ellerim dizlerimde, boğuk boğuk soluyor ve yere bakıyorken, bana başlangıçta nezaket icabı olduğunu düşündüren bir şekilde elimi sıkmaya geliyor. Gayretli bir tutuş. İfade içten ve yarışın ardından yüz al al. Tavır dosdoğru, duruş bağırma ister gibi. Muhteşem zaferin vücuda gelmiş hali bu; göğsü kabarıp inerken bir anlığına –formasında 'Lakeside' yazıyor–, gördüğümün, asillere özgü bir iyi niyet gösterisi, üstünkörü bakışları ve Viktorya çağından kalma yavan 'İyi'leriyle bir mert delikanlı bozuntusu olduğunu düşünüyorum. Ama hayır. Yalnızca hissettiklerini biraz hararetle bir şekilde aktarıyor ve gerçekten dürüst. Dikkate değer bir duyarlılık var, hayat kısa ve öylesine geçip gitmeyi istemiyor. "Yardımın için sağol" diyor John William, derin nefes alma nöbetleri arasında. "Ölmek üzereydim."

Sonradan "Hoh⁵ münzevisi" olarak –bu bahar çıkan, makalelerinde benim de adımın geçtiği Seattle gazetelerinde, ondan böyle bahsediliyordu– anılacak ayrıcalıklı çocukla işte böyle tanıştım – yedi yıl boyunca ormanda yaşayan bu yalnız adam, aynı zamanda bana dört yüz kırk milyon dolarlık bir miras bıraktı.

ADIM NEIL COUNTRYMAN. Duwamps'ta önceleri, belki de alaylı bir şekilde "Çok Yakında New York" anlamına gelen "New York Alki" denilen bu yağmurlu, yüksek teknolojinin kibirini taşıyan şehirde doğdum. Seattle telefon rehberinde benim-

5 Seattle'da bir nehir. (ç.n.)

le birlikte on yedi Countryman daha var ve hepsi de benim akrabam – babamın iki erkek kardeşi, onların oğulları, torunları, evlenmemiş kızları ve benim iki oğlum. Kimi zaman hakkımızda dediğimiz gibi, birbirimize sıkı sıkıya bağlıyızdır. Yıllar boyunca aradan geçen ölümler, kazalar, aptallıklar ve bağımlılıklar çerçevesinde mesafeleri aştık. Öte yandan, çok içli dışlı olmaktan utanarak uzak dururuz, bu türden bir utangaçlık bir değer olabilir mi gibi. Birbirimize asıl zor soruları sormaktan kaçırırız. Bu bir genelleme elbette ama kendi yolunu çizmek isteyen bir Countryman, akrabaları tarafından –erkek tarafında bu evrenseldir– düz bir suratla, hatta bazen ikiyüzlülük gösterilerek onaylanır. Klan havasında olduğumuz kadar, mahremiyete de inanırız, sevdiğimiz birinin korkunç bir hata yapmakta olduğu apaçık ortadayken bile.

Küçük bir çocukken, ablam Carol'la *Laugh-In, Get-Smart* ve *The Man From U.N.C.L.E.*'⁶ seyretmeyi severdim. Şehrin kuzeydoğusundaki bir çiftlik evinde yaşadık, annemin Carol'la beni kayıt odasından çağırmakta kullandığı interkom sistemiyle, kendi zamanına göre modern bir evdi ve bu evi babam yapmıştı. Ailem yaz tatillerini eyalet içinde geçirirdi, ara sıra Okyanus Kıyıları'na giderdik, yılda bir kez diğer Cavanaugh'lara katıldığımız –annem bir Cavanaugh'tı–, Sabun Gölü'nün⁷ çalılık iç kısmına⁸ ise her zaman. Sabun Gölü'nde şişme bir yatak üzerinde salınarak Tab⁹ içmek annemin hoşuna giderdi. Bir keresinde, rüzgâr deniz topumu alıp götürmüş, ben farkına varana kadar bir çeyrek mil açığa uçurmuştu. Onu geriye annem getirmişti, nefes nefese kalmıştı ama çok atletik görünüyordu. Sekiz yaşındayken, onun Alpental'de¹⁰ bir çift kayağın üstündeki iddialı halini gördüğümde nasıl şaşırdığımı hatırlarım. Ben Alpental'e, Carol'la benim tüneller boyunca tepeden aşağı kaymamız ve bu süre boyunca büyüklerin elleri ceplerinde ayakta dikilmesi için gittiğimizi sanarken, annem kiralıklarını alıp teleferik koltuğunun tepesinde kaybolmuş ve ancak epey bir süre sonra, şık bir

6 ABD'de 1965-1975 yılları arasında yayınlanan üç televizyon dizisi. (ç.n.)

7 Soap Lake.

8 ABD'de yetişen kokulu bir çalı türü olan *Artemisia*'dan söz ediliyor. (ç.n.)

9 Düşük kalorili bir enerji içeceği. (ç.n.)

10 Washington Eyaleti sınırları içinde bir kayak alanı. (ç.n.)

hokey sopasıyla babamın üstüne kar sıçratmak üzere belirmişti. Babam karları sanki smokin giyiyormuş da onun üzerine gelmişler gibi bir tavırla silkelemişti, onun espri anlayışı da buydu. Tıknaz, saçları biraz açılmış, uzun favorili, biri onu düzelttiğinde dudaklarını sıkı ve kuzenlerim arasında bowling kukaları gibi şişkin kollarıyla ün salmış bir adamdı. Onun, üzerine devrilen bir ağaç yüzünden hasara uğrayan Cavanaugh'ların dik çatısında, dişleri arasındaki çekiçle baş aşağı vaziyette, sol eliyle uzanıp bir çiviye kirişe, oraya sıkışana dek saplayışını hatırlarım. Babam öncelikle marangozdu, ama aynı zamanda hurdacılık yapardı. İşten eve hep kullanılmış buzdolapları ve dondurucular, çamaşır ve kurutma makineleri, halka halka plastik borular, bobinlerce artık tel getirir ve bunları atık malzemeden inşa ettiği sundurmanın altında depolardı. Yaşlandığında, bir Corolla kullanıyordu ama radyoyu pek dinlemiyormuş çünkü dediği kadarıyla, motorun sesini dinlemek çok daha ilgi çekiciymiş. Bir de banyoya girmeden önce Camel içmenin iyi geleceğine ilişkin bir hissi vardı. Orada sıkılmıyor musun, diye sorduğumda, bana *Post-Intelligencer* okuduğunu söylemişti; ölüm ilanlarından başlanmış, öncelikle tanıdığı birinin öbür dünyaya "tekmelenmiş" olup olmadığını görmek ve ikinci olarak, göçüp gidenlerin hayatlarını ve kendisinin geçip giden yıllarını kafasında evirip çevirmek için; ki kendi hayatına fazla hayıflanmaması gerektiğini hatırlayabilsin.

Annem bir süre Merry Mavericks'le şarkı söyledi – Peter, Paul, and Mary görünümünde ama tınıları *Up With People*'a benzeyen bir düzine kadar adam ve kadın. Noel zamanı Seattle Merkezi'ndeki Yemek Sirkisi'nde sahne alırlardı. Annem solistti. Tiz notalara çıktığında sesi Judy Garland'a benzerdi. Sahneden kırmızı-yeşil saten elbisesiyle inip, Carol'la beni karamelli mısır almak için yiyecek tezgâhlarına götürdüğünü hatırlarım. Carol ve ben bütün bunların sona ermesini iple çekerdik, çünkü biz sadece pop melodilerini seviyorduk. Satın aldığım ilk albüm, sekizinci sınıfın yazında, Bread'in *On The Waters*'ıydı, çünkü David Gates'in tiz sesiyle söylediği "Make It With You" beni etkilemişti. Marangozhanede, kendime düşük kalite cevizden hoparlör yuvaları yaptım, sonra da içlerine SpeakerLab'in tiz, bas ve

büyük *de rigueur* hoparlörlerinden kurdum. Kuzenlerimden biriyle böyle bir hoparlör setini bir bateri setine takas etmiştim, o da bana "Honky Tonk Woman"ın tamamen zillerle çalınan açılış bölümünün nasıl çalındığını göstermişti. İki yıl boyunca, saati 2,65 dolara bir Meksika lokantasında bulaşık yıkadım, yaşı geçmiş ama hâlâ formda bir cazcıdan aldığım bateri derslerini kısım böylesine finanse ettim. Odamdaki akvaryumla ilgilenir, ara sıra bovlinge gider, patenle hokey oynardım. Kızlara ilgim normal derecedeydi; bu açıklamamın, bu ilginin benim için vazgeçilebilir türden bir şey olduğunu gösterdiğini kabul ediyorum; bu yüzden, bunalımlarla ucuz karşılaşmalardan kapıp gelmiş bahtsız çocuklardan olduğumu ekleyeceğim.

John William ve ben altmışların coşkısına hafifçe geç kalmış, disko içince erken doğmuş bir nesildendik. 74'ün en popüler şarkısı, bence, Bachmann-Turner Overdrive'in "Takin' Care of Bussiness"ıydı, öte yandan, Doobie Brothers'a da epey itibar edilirdi. Seattle'da beyaz çocuklar parlak işlemeli, tüylü giysiler ve Pacific Trail ceketleriyle dolaşır; beyaz kızlar denizci pantolonları ya da 501 giyer ve saçlarını yüzlerinin iki yanından dökülecek şekilde açık bırakırlardı. JFK öldürüldüğünde yedi, King öldürüldüğünde on iki yaşındaydık, Kent Eyalet Üniversitesi'nde dört öğrenci öldürüldüğünde ise on dört, ama bu aralar "Zeitgeist"ı (74'te kullanılmaya başlayan bir terim) anlayabilecek kadar büyüktük artık, detant dönemi başlamıştı, hidrojen bombası denemeleri eskide kalmıştı ve mecburi ordu hizmeti kaldırılmıştı. *Seattle Times*'ın kapak sayfasında hep tarifeler, maaşlar ve fiyat kontrolleriyle ilgili, onlu yaşlarını yaşayanlar için anlaşılmaz haberler olurdu. Kimin umurundaydı ki? Gerald Ford 74'te başkan oldu ve insanların kafasına golf topu indirmeye başladı, ama görünen o ki, bu Seattle'dan binlerce mil uzaklıkta gerçekleşiyordu. Aslında her şey, Seattle'dan binlerce mil uzakta olup bitiyordu. Kuzey Pasifik'e açılan geçitti burası. Uç Sınırlar'a, Alaska'ya açılan kapıya gitmek için gelmeniz gereken yeri.

Yılın '74 olmasına karşın, üniversiteye giden ilk Countryman bendim. Babamın da, erkek kardeşlerimin de işi hep çiviyle çekiçle olmuştu, erkek kuzenlerimin çoğu da inşaat işinde çalışa-

rak ya da ticarete atılarak onların izinden gittiler. Üniversiteye gitmek istediğimi söylediğimde beni düz bir suratla karşıladılar, yirmi yedi yıldır bu işi yapışımı da yine düz bir suratla karşılıyorlar. Ben bir lise İngilizce öğretmeniyim. Masasının çekmece-sinde yayımlanmamış bir romanı olan, yalnız bir yayımlanmamış romanla da kalmayıp, evinde, kutular içinde, düzenlenmemişliğin çeşitli aşamalarında yer alan üç tane daha roman taslağı bulunduran türden bir lise İngilizce öğretmeni. Görünürde, Allison Krantz ya da elektronik postalarında kullandığı imzaya göre Ally adında bir menajerim var. Hiç tanışmadık, çünkü Ally Manhattan'da oturuyor, gerçi artık zengin ve azıcık da ünlü olduğumdan, önümüzdeki ay tanışmayı sıraya koymuş durumdayız.

Her neyse, henüz hiçbir kitabı yayımlanmamış bir yazar olalı otuz yıl geçti ama bunu kendimi başarısız biri olarak göstermek için söylemiyorum; çünkü en azından öğretmenliğin benim için pek çok getirisi oldu. Bu işte iyi olduğumdan oldukça eminim. Çoğu öğrencimin beni sevdiği ve akranlarım arasında saygın bir yerim olduğu fikrindeyim. Sınıf içinde yararlı olduğumu duyumsuyor ve çoğu zaman, işimle aramın iyi olduğunu düşünüyorum. İyi geçmiş bir ders saatinin ya da bir ders gününün, benim için eşsiz bir tarafı var. Yani, bir yazar olarak yetersizliklerim ne olursa olsun, sahip olduğum bir şey –İngilizce öğretmeni olarak bir kariyerim– var; ama şunu da belirtmeliyim ki, öğrencilerim gibi, yaz gelsin de özgür olayım diye ben de sabırsızlanıyorum.

Bazen sıralara dizilmiş öğrencilere bakar –daha çok onlar sessizce test çözerken– ve içimden hepsinin birer muamma olduğunu geçiririm. En azından seslerini duymuş ya da yazdıklarını okumuş olmama rağmen bana birer muamma gibi görünürler. “Gerçekte kimdir onlar” sorusu böyle anlarda kendiliğinden yüzeye çıkarır. Elbette, çok farklı yerlerden gelmişlerdir. Hepsine açık davranmaya çalışırım; çünkü genç ve hassastırlar; ama kaçınılmaz olarak, bazıları içime diğerlerinden daha çok dokunur. Kişisel olarak, beni metafiziksel şikâyetleri olan gençler çeker; hayatın anlamsızlığı yüzünden hayal kırıklığına uğramış olan ve bu konuda acilen bir şeyler yapmak isteyenler. Böyle bir takıntım olması yanlış mı? Kısaltılarak daha da zenginleşti-

rilmifl Şu zli deyişi dnç almama izin verin –*Ah, genç olmak...* Hâlâ kendi hayatının kahramanı olmak. Elde edilebilir bir kozmik amaca doğru, henüz hiçbir Şey bulanıklaŐmamıŐken, bozulmamıŐ ve istekle dolu olmak. Arkadaşım John William da böyleydi işte; ama bu onun ahlaken eriŐilmez yetkinlikte biri olduğu anlamına gelmiyor. Hatta tam tersi denilebilir. Hırsızlık yapardı. Pencerelere taş atardı. Zarar verebileceği her Şeye zarar verirdi. Yine de, onu artısıyla eksisiyle tanıyabileceğiniz Şekilde değerlendirmem gerekseydi, sizin okulunuzdan biri, bir tip olarak, onun için “ocuk suçlu” terimini kullanmazdım. Ona, daha çok, arka sıraların arpacı kumrusu derdim. Kendini, kendinden nefret ettiği kadar seven zengin ocuk. Őizofrenlerin duyduğu sesler gibi sürekli kendi bilincinin sesini duyan bir muhalif, öyle ki onun için dinlememek diye bir Şey olamaz.

O yarıŐta John William’a yenildikten bir hafta sonra, onu bir kez daha gördüm, bu defa Green Lake’te. Lisede yken cumartesi-leri sık sık yaptığım Şeyi yapıyor –gezi yolunda koşuyor, benimle yarıŐmak isteyen bir koşucu buluncaya dek hepsini geçiyor- dum. Bu türden, yabancılara karşı saldırganlık gösterisinde bulunma fasıllarını sabırsızlıkla beklerdim, o zamanlar bilmediğim Őeyse, bendeki bu itkinin kendini yenmeye yönelik oluşuydu, birine yenilmek için aranıyordum adeta. John William koşarak yanıma geldiğinde yapmakta olduğum buydu, yokuş yukarı koŐuyordu ama saçları gözlerinin önüne düşmüştü, “Olamaz, yine mi sen” dedi.

YavaŐladık. Etrafta bebek arabalarını iten insanlar, rdekle-ri besleyen çocuklar, koşucular, yürüyüş yapanlar ve bisiklet sürücüleri vardı. Ona, “Sen top musun?” dedim.

“Hayır.”

“Zengin bir pi kurusu, o kadar.”

“Hamama kadar yarıŐalım hadi.”

O yerini aldı, ben de aldım ve vahŐiler gibi koŐtuk, bize doğru gelen herkesi çekilmeye zorlayarak. Kaybettim ve ondan kısa bir süre sonra nefesimi toparlayınca, “O ayakkabılara kaç para verdin?” dedim.

Önümüzden geçen kızları izledik ve onlarla ilgili yorumlar yaptık. Gle atladık. John William’ın fast-food ambalajları ve

boş okolatalı süt kutularıyla dolu arabasında fişek varmış. Kıp-kırmızı kesilmiş dumanlı gözlerle Beth's Cafe'ye gidip domuz gibi yedik, sonra da Ravenna Bulvarı'nda kimlik sorulmayan bir yerden iki şiş e MD 20/20¹¹ aldık. Gecenin ilerleyen vakitlerinde, John William tek yönlü bir yolda arabayı yokuş aşığı ve ters yönde sürdü. Sabaha karşı saat ikide, havuzlara dalıp dipteki paraları toplamayı kafaya koyarak, Seattle Merkezi'ne gizlice ayak bastık. Gündüz vakti olsaydı, merkezdeki Space Needle'in -şu, Seattle'ın en gözde turistik yeri olup, ufkunun kuzey ucuna palamar atılmış bir UFO gibi hükmeden, fütürist olduğunun bilincindeki 181 metrelik kule- lunaparkını, bilim fuarlarını, Bayrak Pavyonu'nu ya da Tekraylı'sını ziyaret edenler yüzünden kalabalık olurdu ama bu gece yağmura yakalanmış ve tehdit altında olduğumuzu hissettirecek kadar terk edilmişti.

John William ve ben koşar adım, dev pembe tüylü ayıcık ve sentetik tüylü eşarp oyun ödüllerinin konduğu kilitli oyun kulübelerinin önünden geçtik, sonra Yemek Sirki'nde durup biraz oyalandık. Solumuzda, Needle'in üç ayağı, dönen lokantasını taşıyor, yüzeyler aşığıdan gelen projektör ışıklarıyla aydınlanıyordu. John William'a Needle'in gözlem alanının bana mantarı anımsattığını söyledim, onun yanıtı "Space Needle'dan nefret ediyorum" oldu.

"Ben de."

"Buradan olduğ u gibi nefret ediyorum."

"Aynen."

Kapalı bir kar-buz kulübesinin ve karanlık sergi salonunun önünden koşar adım yryşmze devam ettik; burada, on iki yıl kadar önce yapılan 21. Yüzyıl Sergisi'nde annem, babam ve Carol'la birlikte bir uzay gemisi simülasyonuna girmiştim. John William'la benim bozuklukları bir temiz toplamayı planladığımız, Bayrak Pavyonu ve Pasifik Bilim Merkezi'nin uzağına düş en havuzlarda, gece olduğ u için fısıkiyeler kapatılmıştı, ama suyun yüzeyi yağmur damlaları yüzünden öyle harelenmişti ki aşığıdaki paralar, inin cinin top oynadığı bu saatlerin şehir ışıklarının altında, sinematik bir korsan hazinesi gösterimi gibi parıldıyordu. Burayı ş imdi düşündüğüm gibi -oğullarımla, onla-

11 Katkılı ş arap; içine genellikle brendi katılır. (ç.n.)

rın bilimden aldıkları zevki arttırmak için (ve, dinozorlar ya da bilgisayarlarla ilgili bir sergiden çıkarken, onları, birer ebeveyn gibi duygulanarak seyrettikten sonra dilek tutup yol üstündeki havuza bozuk para atmak için)– ziyaret ettiğim müze gibi değil de, ben onlu yaşlarımda, adi suçların pençesi altındayken bana görüldüğü şekliyle anlatmak istiyorum.

Bu havuzlar şehir merkezindeki binalardan daha da yükseğe uzanan, gördüğüm katedral fotoğraflarındaki yüzen payandaları anımsatan neo-gotik kemerler altına oturtulmuştu. Mimari özenden yeterince yoksun bir yerde yaşıyorsanız, böyle kemerler sizi etkileyebilir. Beni etkilemişti. Halüsinasyona normalden biraz daha az benzeyen bir M.C. Escher olabilirlerdi pekâlâ. Bu, kafesli açıklıklarla dolu, zıplayan, fırfırlı dikmeler, bir balina iskeletine has incelik ve sağlamlıklarıyla, havuzların bulunduğu alana bu dünyada değilmişçesine bir hava ya da en azından bir hayal dünyası niteliği veriyorlardı.

Ben öyleyken, orası da böyleydi işte. Ben ayrıca üşümüş, yağmurdan sırlıklam ve paranoyak haldeydim ama John William’la olmanın verdiği cesaretle ben de dizlerime kadar girip para topladım. Islak ceketlerimizin ceplerini tepeleme dolduruyor, çeltik tarlalarındaki köylüler gibi çalışıyorduk. Kendinizi kafanızda bu suçu işlerken canlandırırırsanız, görüş alanınızın hemen gözünüzün önündeki suyla ve havuzun, bozuklukların yattığı dibiyle sınırlı olduğunu fark edersiniz. Bozuklukların konumu ve suyun altında ellerinizin onları almak için yaptığı hareket dışında dikatinizi çeken fazla bir şey olmaz. İşin doğrusu, bu tip bir toplama işlemi kısa sürede insanı tamamen kendine çeker. İşe başlayalı yalnız yirmi dakika kadar olmuşsa, henüz sırtınız ağrımaya başlamamıştır ve bu ritim, sudaki bozuk görüntü (bu özel durumda, şu neo-gotik kemerlerin ters dönmüş, kısalmış, aydınlık ve titrek görüntüsünden bahsediyoruz) ve sinsice ve yasadışı bir eylemin baş döndürücülüğü hoşunuza gidebilir. Ayrıca bir de –gerçi bu herkesin hoşuna gitmeyebilir, yeniyetmeler erişkinlere göre daha çok zevk alır bundan– kendini yağmurlu bir gecede sırlıklam olmaya teslim etmenin keyfi söz konusudur.

Hangi akla hizmet Seattle Merkezi’nden bozuklukları çaldık dersenez, bunu açıklayamam ama. Yürüttüğümüz mantık

neydi hatırlayamıyorum bir türlü; benim, John William'ın yapmak istediği bir şeyi yaptığımı, bir eylemin diğerini izlediğini ve bu arada ondan bir şekilde ayrılmamış olduğumu söyleyebiliyorum ancak. Cennetten süzülüp inmiş bal damlacıkları gibi görüyorduk onları belki –bu terk edilmiş kamu alanına saçılmış, bedava parayı– ve belki bu yüzden her şey daha da akıl çeliciydi. Her nasılsa, çalıştığımız alanda yalnızca suyun ışıltısı vardı, bu da kafalarımızı daha fazla eğmemiz gerektiği anlamına geliyordu. İşlemekte olduğumuz sualtı suçuna bu denli dikkatle eğilmişken, üniformalı bir güvenlik görevlisi tarafından keşfedildik; arkamızdan “Hey, sizi gidi uzun saçlı boklar, tutuklusunuz” diyene kadar fark etmemiştik onu.

Ben kaçmak istedim. Genç yarım milciler oluşumuzdan ötürü doğal bir avantaja sahiptik ve benim tepkim bunu kullanmaya yönelikti. Pek formda görünmüyordu bu bekçi. Özel kesimli favorileri ve kovboy filmlerindeki şerifler gibi başparmaklarını kemerine geçirişi dışında hiçbir ayrıntıyı hatırlamıyorum, ama iki dakikada yarım mili almasının zor olacağını hissettiğimi çok iyi hatırlıyorum. Evet, ıslak giysilerimizin bize ağırlık yapacağı kesindi, ama benim bakış açım göre yine de tek çare koşmaktı. Böylece, elimdeki bozuklukları bırakarak, uzak bir köşeye doğru seğirttim güçlkle. John William'ısa, her şeye rağmen; bekçi belindeki bir kılıfı açıp, içinden yetmişlerde güvenlik güçlerinin kullandığı bir sanat eseri sayılabilecek şu dev el telsizlerinden birini çıkararak, onu dudaklarına götürüp konuşma düğmesine basana kadarki süre boyunca; bozukluklarla dolu yumruk şeklini almış eliyle havuzun ortasında öylece durdu. “Merkez” dedi bekçi ve işte o anda, John William bozuklukları onun suratına fırlattı, dizlerine davrandı ve onu suya çekerek, kalçasının çıkmasına neden oldu –her ne kadar yaralandığından emin olduğunu söyleyemesem de. Adamın kalçasının çıktığını varsayıyorum çünkü suda çırpınırken bacağıнын yaptığı açığı hiç olası görünmüyordu.

Suyu kütük gibi içmiş, bizi yavaşlatan ayakkabılarımızla ve ceketimin zıplamasına neden olacak kadar ağırlık yapan bozukluklarla kaçmaya koyulduk. Bozukluklarla farkında olarak iz bırakmamak için yolda ceplerimin fermuarlarını çektim ve Bro-

ad Caddesi'ni kesen Great Northern demiryolunu geçerek Elliott Körfezi Parkı'ndaki –şimdiki adı Myrtle Edwards Parkı– çalılıklara, oradan da iri taşlar ve cam kırıklarıyla dolu demiryolu yatağına doğru John William'ı izledim. Birçok Seattle'lı, şehrin Dört Temmuz havaî fişek gösterilerini buradan izler, ama yılın geri kalan zamanında, kimse onlara aksini söylemediği için küflenmiş uyku tulumlarını katırtırnaklarının üstüne seren yoksulların uğrak yeridir. İşte kendimizi burada bulduk. Yüksek otlar arasında sırt üstü yatarak nefesimizi düzenlemeye çalıştık ve yağmurun iliklerimize işlemesine izin verdik. Uyuşturucunun etkisi geçmiş, çocukluğumun adrenalin dalgası da henüz zirvesine ulaşmamıştı –aksine, tozumu atmıştım ve yeni tehlikelere atılmaya hevesliydim. John William ise ellerini yüzüne götürmüştü. Başı iki elinin arasında, parmakları saçlarının arasına girmiş, avuçlarının kenarlarını gözlerine dayamıştı; ağlıyordu. Bunu fark edince üzerime bir suskunluk çöktü; çünkü şimdiye kadar ne bir arkadaşımın, ne bir kuzenimin ağladığını görmüş, ne de ben ağlamıştım başkalarının önünde. John William, “Sanırım onu yaraladım” dedi bir süre sonra. “Kafasını çarptı mı?”

“Bilemiyorum.”

“Sudan çıktı mı?”

“Bilmem.”

“Geri dönmeliyiz” dedi John William. “Onu hastaneye götürmek istiyorum. Özür dilemeliyim.”

“E, hadi o zaman.”

Biraz daha ağladı ve bu süre boyunca ben arkamı dönerek bunun bitmesini bekledim. “Dilek parası” dedi John William kendini toparlayınca, “Asla ölmek zorunda kalmamak ve herkesin her zaman mutlu olması için küçük çocukların suya attığı para yanı.”

“Benim de içimden geçti bu.”

“Küçükken mumları söndürürken, hep herkesin mutlu olmasını dilerdim. Ve hiç ölüm olmamasını.”

“Ben de.”

“Annemle babam hariç. Onlar mutsuz olup ölebilir.”

Bu ancak zengin bir çocuğun söyleyebileceği bir şeye benziyordu, anlamadığım için, buna cevap vermedim.

Elliott Körfezi Parkı'nın güney ucunda, Pier 70'teki bir çatı çıkıntısının altında, katrana bulanmış bir kerestenin karşısında, uyku tulumuna sarılarak oturmuş, kafasında şu, çocukların yılbaşı hediyesi olarak aldığı sentetik rakun tüylü şapkalardan olan, kahverengi çöp torbaları ve çuvallar arasına yerleşmiş, çiçek bozuğu yüzlü bir Kızılderili gördük ve bize ona ayıracak biraz bozukluğumuz olup olmadığını sorduğunda, ikimiz de tüm bozuklukları uzattığı kahve tenekesine doldurduk.

JOHN WILLIAM'IN krem rengi, vinil tavanlı bir Chevrolet Impala'sı vardı. Annesiyle babası bunu '67'de ilk elden satın almış ve anahtarlarını ona vermeden önce beş yıl boyunca kullanmışlardı; bizim, rahat edebileceğimiz bölgelere ışık çakmak için –*Huck Finn*'in kaçıışı ima eden alt metnindeki anlamını tamamiyle içerecek şekilde “ışık çakmak”¹²– mümkün olduğunca sık kullandığımız Impala da buydu işte. Daha on dokuzumuza basmadan, çoktan Azize Helens Dağı'na (patlamadan önce), Rainier Dağı'na, Baker Dağı'na ve Adams Dağı'na tırmanmıştık –kısacası, bu erken çağımızın pervasızlığıyla birer dağcı olup çıkmıştık. Okyanus kıyısındaki Arches Noktası'ndan Quillayute Zirveleri'ne kadar yürümüş, Kuzey Cascades'deki Pickets'i ve Hoh'nun üstünde kalan, şimdi Valhallalar olarak bilinen, ama o sıralar hâlâ Pleiadelar olarak anılan dağ sırasını görmüştük. Impala iyi işimizi görmüştü. Bir keresinde, Sarı Uçurum¹³ yakınında, sahil boyunca uzanan 109 numaralı Eyalet Yolu'nda, John William yüzünü kırılan dalgalara çevirerek kenara çekti ve yaz gününün öğleden sonrasında okyanusa bakarak, şu anda oturduğumuz yerin, tüm detaylarıyla hatırladığı bir şeyin gerçekleştiği yer olduğunu söyledi –beş yıl önce, annesi Ginnie Barry'nin psiko nöbeti burada başlamıştı.

12 “light out”; *Huck Finn*'de hem işaret vermek, hem de tüymek anlamında kullanılan deyiş. Burada hem arabanın farlarının yolu aydınlatmasından, hem de “kirişi kırmak”tan söz ediliyor. (ç.n.)

13 Yellow Bluff.

John William'ın sözünü ettiği o bahar –'67 baharı–, annesi Ralph Nader'ın *Unsafe At¹⁴ Any Speed*'ine¹⁵ kafayı takmış ve DDT ve BHC yüzünden restoranlarda yemek yiyemezmiş. Yatağının başucunda *Yeni ve Yasadışı Uyuşturucular*'ın bir kopyasını bulunduruyormuş ve adrenalin salgılayan bezler konusunda uzmanlaşmış. Kırk altı yaşındaymış ve öyle çok kilo vermiş ki, artık bluzları ve ceketleri köprücük kemiklerinden aşağı tabakalar halinde sarkıyormuş. Yatakta çok uzun süre kalıyor, yüzünü iki kabarık yastık arasına kıştırarak endişe içinde John William'a hâkim rüzgârların Güney Pasifik'teki H-bombası test adalarından Seattle'a radyasyon getirdiğini anlatıyormuş. Bir gün öğleden sonra Impala'yı incelemiş ve rüzgârlığının kimsenin sözünü etmediği bir hava kirletici ajan tarafından delik deşik edildiğinde ısrar etmiş. Bahçelerdeki bitkiler de ölüyormuş –hiçbir şeyin rengi doğru değilmiş, hepsinin rengi açılmış görünüyormuş onun gözünden, özellikle de defnelikler.

Bir cumartesi gecesini, babasının, bodrumda, tek direkli yelkenlisinin tik ağacından ambar kapaklarının açık hava hazırlıklarını yapmaya karar verdiğini söyledi John William. Aradan çok geçmeden annesi arabanın anahtarlarını alıp, buzdolabındaki mıknaşın altına –RAND, BİZİ VARATENLE ZEHİRLEDİN– yazılı bir not sıkıştırıyor ve John William'a paltosunu almasını söylüyor.

John William 11 yaşındaymış. Annesi onu zorla, çizgi roman depoladığı arka koltuğa oturtup yola çıkmış. Eski 89 üzerinden güneye doğru yol almışlar; gece yarısı olduğunda Puget Sound civarına varmışlar ve batıya doğru giderek, kabarık kırmaktan çekinmeyen –Seattle yakınlarındaki içdenizin tersine– gerçek okyanusa ulaşmışlar; annesi orasının arındırıcı olduğuna inanıyormuş. Ona şunları anlatmış: Okyanuslara verilen mitsel üst tonlar vardır, demiş annesi ve bunlar hafife alınamaz. John William, okyanus için gecenin bu saatinde plan yapmadan ve yanlarında baba yokken ayrılmanın kendisine göre normal

14 Benim elimdeki *The Other* baskısında burada geçen kitabın adı *Operating Manuel for Spaceskip Earth* ve yazarı da R. Buckminster Fuller.

15 Kitabın tam adı *Unsafe at Any Speed: The Designed-In Dangers of the American Automobile*; arabaların güvensizliği üzerine, 1965'te basılmış. (ç.n.)

olmadığı cevabını vermiş. Annesi bunu Varaten üzerine bir se-
minerle karşılaşmış. Anlattığı kadarıyla, tüm poliüretan ailesi in-
sanlık için bir tehditmiş. Sahile, karanlık bastığında varmışlar
ve vardıklarını, kırılan dalgaların şamatasından ve Impala'nın
farlarından yayılan ışığında gördükleri, yuvarlanan beyaz kö-
püklerin oluşturduğu çizgiden anlamışlar. John William'ın an-
nesi pencereyi açan düğmeye basarak "Ah, sevgili" demiş. "Do-
ver Sahili"nden alıntı yaparak "ne olur dürüst olalım birbirimi-
ze karşı"; sonra da okyanus havası içine dolarken bir eli ağzında,
ağlamaya başlamış. Ardından alını direksiyona yaslanmış hal-
de oturup dalgaları dinlemiş. El çantasına uzanıp bir eşarp ala-
rak onu çenesinin altına bağlamadan önce uzun bir burun çek-
me faslı geçmiş. "Pekâlâ" demiş gözlerini kurulayarak, "hüzün
dedikleri bu işte; sözünü işittiğin uzun, çekilen kükreme, John
William, dünyanın çıplak çakıllarından, gece rüzgârının solu-
ğuna doğru gerileyen."

"Neden söz ettiğini anlamıyorum" diye yanıtlamış John
William.

"Dünyada..." diye devam etmiş annesi ezberden "önümüz-
de bir rüyalar diyarı gibi uzanan, aslında, ne eğlence, ne sevgi,
ne ışık, ne kesinlik, ne huzur, ne de derde deva var. Bu yüzden
sanırım şimdi bu kadar yolu tepip buraya gelmeme sebep olan
şu sahil yürüyüşünü yapacağım."

"Hava karanlık ve yağmur yağıyor!"

"Daha da arıtcı olacak desene."

"Bunu neden yapıyorsun?"

"Temizleyici özelliklerinden ötürü."

"Tuhaf davranıyorsun" diye belirtmiş John William.

"Tuhaf olan" diye yanıtlamış Ginnie, "normal olandır."

Sonra ortadan kaybolmuş. Burada, John William'ın 911 ve
cep telefonlarından önce ikide bir Impala'dan çıkıp karanlığa
yaslanarak annesini çağırarak için bağırırken –sesi Pasifik'te
kayboluyordu–, defalarca korna çalarken –ki sinir bozucu, uzun
süre dinlemeye katlanılmaz bir şeydi–, hatta farları açarken ve
yavaş yavaş dalgalanan suyun beyazlığında onu bir İrlanda yu-
mağından süzülen ipek gibi görebildiğine inanır, ardından böy-
le bir şeye inanmayacak kadar sakinleşip, çizgi romanlarına dö-

ner ama onlara, umut ettiği gibi, gömülemeyince, sonunda çalı çırpı üzerinde yürüdüğü ve kötü olmasa da bir midye yüzünden elini kestiği, karanlıkta iliklerine kadar ıslandığı sahile giderkenki halini düşünmeliyiz. Her iki yöne de gitmiş olablirdi, bunu biliyordu ve sahil şeridi uzundu. Dönüp arabaya oturdu, ama bu kez ön koltuğa; ve aklına yağmurlu ve karanlık gecelerde tek başına park edilmiş arabalarla ilgili korkulu hikâyeler geldi; bu kuruntuları sürünerek yaklaşan şüpheyile bir arada dokuyarak annesinin tuzlu okyanusun derinliklerinde intihar ettiğini düşündü. Bu ihtimal ani bir suçluluk duygusuyla sarsılmasına sebep oldu: Neden annesinin kör total, hem de ağlaya ağlaya bu uğursuz gece manzarasının içine gitmesine izin vermişti? Ve bir de kızgınlıkla: Annesi neden onu kendi istemli, boğularak ölümüne dahil etmişti? Onu neden yanına getirmişti?

Hava yeterince aydınlanıp yağmur seyrelince, yola çıktı ve Moclips'ten gelen ilk arabayı durdurdu. Burası sahilin ıssız bir kesimiydi, bu yüzden, annesini aramak için Sahil Güvenlik Görevlisi'nin, bir arama-kurtarma ekibinin ve köpekleriyle birlikte bazı gönüllülerin tamamen toplanması öğleyi buldu. John William'a bir peynirli sandviç ve bir bardak sıcak kakao verildi. Babası, aile arkadaşları Mitchell'lar –Barry'nin golf ve tekne ortakları–, John William'ın halası Sis ve amcası Walter'la çıkageldi. John William'ın babası, elinde dürbünü, sırtında Burberry yağmurluğuyla, Mitchell'ın Continental'ından indi. "Özür dilerim, oğlum" dedi. "Bunlara katlanmak zorunda kaldığın için üzgünüm."

Bunu çalı çırpı üzerinde tökezlemeler ve el telsizlerinden konuşmalar izledi. Hava soğumaya başlamıştı, gelgit yükseliyordu. Altı civarında, John William'ın annesi, Sarı Uçurum'un üzerindeki bir ağacın altında oturur halde bulundu ve oradan aşağı rüzgâr tarafından kırbaçlanmış ve deniz tarafından ıslatılmış olarak indirildiğinde, John William bir arama-kurtarma gönüllüsünün "bebek işi" terimini kullandığını duydu. Günbatımında, John William'ın babası, annesini Lincoln'ın arka koltuğuna oturttu ve korumasıymış gibi onun yanına kayd. "Bu ka-

dar” dedi. “Hepimiz payımıza düşeni yeterince aldık, Ginnie. John William’a yaşattıklarına bir bak.”

“Çek git, Rand” diye yanıtladı annesi. “Zehir saçıyorsun”.

JOHN WILLIAM’IN babasıyla birlikte yaşadığı yeri hatırlıyorum. Laurelhurst’te, düzlenmiş sınırların arkasında kalan, dışarıdan bakınca mütevazı ama içerisi modern, Tudor üslubunda bir evdi. Süspansiyonlu sandalyeleri, buzlu camdan üç ayaklı masası, ağartılmış beyaz huş ağacından yuvasının içindeki stereo konsolu, üçgen şeklinde yastıkları olan çok parçalı oturma takımıyla –o zamanlar Çağdaş Yaşam, ya da Günümüz Evi diye bilinen stildi bu; ‘62’deki Seattle Dünya Fuarı’nda fütürist özelliklerinin borazanla ilan edildiği türden bir ev. Laurelhurst şehrimizin en imrenilen semtleri arasında yer alır, Barry’ler de orada, Washington Gölü kıyılarına uzanan bakımlı çimenleriyle, suyun üzerinde yaşıyorlardı. Ama onların Tudor’ları, çevresine nazaran pek cüretkâr görünmüyordu. Oraya gitmek için, Doğu Laurelhurst Yolu’ndaki karaağaçların altından, İspanyol stili misyon evleri ve büyük ölçekli Craftsman malikanelerinin önünden geçmeniz gerekiyordu. Laurelhurst’ün büyük bir bölümü labirente benzer ve insanda kapalı yer korkusu yaratır çünkü toprağın her bir metrekaresi çok değerlidir; ama Barry’lerin göle bakan doğu pencerelerinden bakılınca, bu yoğunluk hiçbir şekilde hissedilmezdi. Bunun yerine gördüğünüz, L şeklindeki iskeleleri ve Rand’in, kızığa çekilmiş ve usturmaçaları dışarıda kalacak şekilde üstü örtülmüş tek direkli yelkenlisi –*Cornucopia II*– olurdu. Rand pek çok kereler satış için seyahate çıktığından, John William ve ben sık sık onun teknedeki içki kabini ni kazırdık. Evde, şarap şişelerinin tıplarını açar ve Rand’in, hatırladığım kadarıyla pimientolu yeşil zeytin ve sade kraker bulundurduğu paslanmaz çelikten dolaplarında yiyecek bir şeyler arardık. Buzdolabında da çok az şey olurdu –buruşuk bir selofan içinde Brie, tek bir şişe Heineken –bazen iki–, kremalı sosa yatırılmış ringa ve belki kuruyup büzüşmüş limonlar. John William kanatlandırıcı bir diyet uyguluyordu. Akşam yemeğinde turta ya da pizza yiyordu. Rand’le iki yıl içinde, belki bir ya-

rım düzine –birçok yeniyetme gibi, anne-babalarla karşılaşmak istemiyordum– karşılaşmamız oldu; çünkü o, işten eve dönmenden önce ben evden ayrılmak için bir neden yaratıyordum; ya da yalnızca onun seyahatte olduğu zamanlar gidiyordum oraya, evde her şeyin serbest olduğu zamanlarda yani. Ginnie’yi bir daha görmedim, Taos’ta yaşıyordu artık, ama onun yüksek tavanlı çalışma odasında vakit geçirdiğim olmuştu; kapısı o New Mexico’ya gittiğinden beri kapalı olan ve en azından Rand tarafından, hiç açılmayan odasında. John William ve ben, onun İran halısının üstünde bağdaş kurar, bir nargileden afyon içer ve UV-metreli bir kasetçaları ve dört hoparlörü olan pahalı stereo sistemini kurcalardık. Bu çalışma odası sanatçılara özgü bir stilde döşenmişti: bir divan; bir yazı masası; küçük, antika bir daktilo; az rastlanır hale getirilmiş sanat kitapları; şiir dergileri; ve demir ayakları ve maşalarıyla bir şömine. Ginnie’nin çalışma odasından girilen özel banyosu, üzerinde beyaz göbekli nü’ler olan duvar kâğıtlarıyla kaplanmış ve dövme demir şamdanlarda yarıya kadar yanmış mumlarla dekore edilmişti. Tuvalette otururken okunacak dergiler (*Artworld, The Nation, Seattle*) için konmuş çekiçle dövülmüş pirinçten tekne ve şu nü’ler, tuvalet kâğıdını yırtarken kendinizin bilincinde olmanıza neden oluyordu. Tavanda bile onlardan vardı, Michelangelo’nun Havva’sı gibi. Bir de Georgia O’Keeffe’nin, titrek bir el yazısıyla sanatçı tarafından imzalanmış epey kaba bir karakalem eskizi vardı; ama bu at üstünde bir adam mıydı yoksa kerpiçten bir kulübe mi?

Görünen o ki, Ginnie, bir şairdi. Şiirlerinden biri tek başına antika bir parşömen kâğıdına bildiri gibi basılmıştı ve yazı masasının arkasındaki çerçevede asılı duruyordu:

Kıyıya kürek çektiler yağmurda,

Ve uzun erimli amaçlarına hizmet eden tüm kötülüklerine karşın,

Kamogwa çekmedi onları deveranına

Ve Thunderbird, yükseklerden, izledi.

Arkadaşları astı Bad Jim'i,
Deli Hane'de, bozukluk için çalıştı Testeretozu kadınlar
Eskimo Joe işçi gömleğiyle kesti keresteleri
Ikt papa ikt sockala Ttee – bir papa ve bir Tanrı – ya da öyle
denmiş bir kere

Ardından oyun-evleri¹⁶ ve frenoloji dersleri
Faro ve Küçük Mısır, dans eden nü,
Bonko, vodvil, beşlik pikaplar, ragtime,
Pantages, jonglörler, suiistimal

Sonra eşek motorları bifeğe çevirdi boğa takımlarını.
Yünlü Squaxin köpeklerinin nesli tükendi yavaştan.
Ağaç çiftliklerine ve kütükçü anıtlarına yağmurlar yağdı,
Ve Ütopycı Sosyalistler teslim oldular.

Minuteman'i onlar yaptı,
Futbol stadyumundaki mühendisler:
Dyna-Soar'u hayalden uyduran onlardı,
Uyanık kalan, uyuyan karılarının yanında.

Bu duayı o yüzden okurum Merhamet Okyanusu'na:
Ey suların üstündeki düzlükten yükselen fallus,
Olduğun gibi ol, tohumu geleceğin,
Sayılamayacak şeyleri saymamda yardım et bana,
Dünyadan dünyaya,
Ve Demirsiz Akla demirle beni,
İşim bitinceye dek.

Virginia Barry,
1966

Seattle, Washington

John William'a "Alki 1851" in ne olduğunu sorduğumda, bunun,
onun çalışma odasındaki her şey gibi annesinin geçmişten kal-
ma karın ağrılarının temsiliyle ilgili olduğunu söyledi –teyp-

16 ABD'de 19. yüzyılın sonlarında açılan, gösteri salonlu randevu evleri; "box house". (ç.n.)

teki konçertolar, Kenneth Callahan manzaraları, çerçevesi Bar-nard diploması, Ginnie'nin Ansel Adams ile Taos Pueblo'da çekilmiş siyah-beyaz fotoğrafı. Bence, Frida Adams'ın yanında Kahlo'nunki gibi bitişik kaşları ve iyice ayrılmış saçları, gergin açık kolları ve sanki Adams'ın hiç önemi yokmuş gibi bakan korkusuz ifadesiyle büyüleyici görünüyordu.

John William'ın babası bir Boeing'ciydi –önceleri proje mühendisi ve daha sonra satış müdürü olarak– ve kariyerinin başlarında, adı, BOMARC denen ve işi Rus bombardıman uçaklarını şaşırtmak olan bir roketatar ve pilotsuz uçak kombinasyonu ile ilgili bir yazıda geçmişti. Ailesi İrlandalıydı ama patates kıtlığı çeken İrlandalılardan değildi; atalarından biri, Amerikan Deniz Kuvvetlerinin Babası olarak bilinen John Barry'ydi. Demiryollarında çalışan büyükbabasının, aynı zamanda bir finansör ve bir Hırsız Baron olan Jay Cooke'la bağlantıları vardı ve servetini bono ticaretinden kazanmış ve daha sonra Cooke bankasını kapatınca, kaybetmişti. Ortağı aynı zamanda Çeşitlendirilmiş Güvenlikler ortağı, üç dönem boyunca Washington Eyaleti meclis üyesi, United Exchange Building'in ortaklarından biri, Seattle'daki ilk Dexter Horton Ulusal Bankası'nın kurucusu ve otomobil sigortalarının altına imza atan United Casualty Sigorta Şirketi'nin büyük hissedarlarından biriydi. Bir başka deyişle, Barry'ler şehrimizin geçmişine sistemli olarak damgasını vurmuştur. Aynısı, John William'ın anne tarafı için de geçerlidir; onların geçmişi Denny Grubu'na kadar uzanır –1851'de Seattle'ı kurmak üzere kıyıya, Alki Noktası'na giden yirmi iki Orta-Batılıya kadar. Hiram Post, Denny Grubu'nun bir üyesiydi. 1867'de, Eustacia Case Strong'la evlendi. Kızlarından biri olan Lydia Strong Post –tamamen Anglo kökenliydi ama bir Amerikan Yerlisi adı taşıyordu. Lydia Strong Post, H. C. Best'le –Seattle'ın Best Trust and Savings Bankası'nın ve sonradan United Bond&Share Anonim Şirketi'nin kurucusu– evlendi, kızları Dorothy Post Best ise Cyrus Worthington'la. Aile soy ağacının bir alt dalına indiğimizde, Ginnie Barry'ye, evlenmeden önceki adıyla Virginia Best Worthington'a geliriz –yani John William'ın annesine. Toparlayacak olursak, arkadaşım iki taraftan da batının önde gelenlerinden olan ve onun her tür avantaja sahip ol-

masını garanti edecek somut baskılayıcı hırslara sahip şahsiyetlerin oğluydu.

Onu Lakeside'a yollamışlardı, örneğin. (Oradaki çağdaşlarından biri de, bazen '72'de arkaik bir bilgisayar olan Lakeside'in DECPDP-10'u önünde oturmuş fotoğrafıyla resimlenen Bill Gates'ti.) '74 yıllığında –*Numidian*– John William'ın fotoğrafı görülmez, üç diğer mezunla birlikte "Gösterilmemektedir" ibaresi altında listelenmesine karşın, baş fotoğraftaki fen/matematik binasının önündeki yol üzerinde arka fonun derinliklerine doğru yürürken, yüzü fotoğrafın panorama çerçevesinin dışında kalan bir şeye bakarmış gibi görünen sahnede görülebilir –bu esantane, Lakeside'daki idil havasının arayışı içindedir ama alçalan gökyüzü ve cezbedici yerleşim bölgesinin ufkunda yer alan, pek de uzakta olmayan otoyollarla ilgili bir ipucu verdiğinden, bu tam olarak sağlanamamıştır.

Kuzey Seattle'ın orta karar havasına karşın, Lakeside'in kendisi etkileyicidir. Bir yıl önce, yazın başında, orada yapılan, İngilizce öğretmenlerine yönelik bir seminere katıldım. Sürgülü kapıları açık bırakılmış bakım karavanları, Bliss Salonu'nun önündeki yuvarlak yola park edilmişti; küçük bir itfaiyeci birliği yangın musluklarını kontrol etmiş; baştan aşağı donanımlı ve kulaklıklılı sözleşmeliler tuğlayla örülmüş plaza girişini basınçla yıkamış; bir çevre birliği Parsons Alanı'yla Quadrangle'ı biçmiş ve Moore Salonu'yla Yemekhane'deki yatakları işe yaramaz otlardan temizlemişti ve güneş sarısı kubbesi ve iddialı dikmesiyle okulun saat kulesi, buraya New England'ın küçük kasabaları gibi bir hava veriyordu.

John William'ın eğitim gördüğü yer burasıydı işte. Orada Althea Mastroianni adında, şimdi emekli olmuş, ama benim tanıdığım –hatta ona arkadaşım diyecek kadar ileri gidebilirim; çünkü ilerleyen yıllarda, okul müfredatını hazırlarken ikimiz de etkindik, ayrıca bir keresinde, eş zamanlı olarak, Washington Eyaleti İngilizce Öğretmenleri Konseyi'nde birbirini izleyen dönemlerde hizmet verdik– yetenekli bir öğretmeni vardı. Yetmişlerde Lakeside'in fakülte listesindeki isimler arasında, Mastroianni'nin adı en uzun ve tek Latin kökenli addı; '74 yıllığındaki fakülte fotoğrafları arasında Mastroianni'ninki göz-

le görülür şekilde yumuşatılmıştı. Diyafram açıklığına özel bir ilgi göstermez. Belki de kırk yaşında olmasına rağmen bir ed. doktora adayının aurasını korumaktadır –arkada bağlanmış diken diken ve sonsuz gürlükteki saçları ve fotoğrafta baskın çıkan, uzaylı gibi aşırı büyük gözlüğüyle. Her ne kadar zihni sürekli meşgul, içine kapanık ya da baykuş gibi biri izlenimi vermesede, bu, gizemli şeyler hakkında çok şey biliyor gibi görünen biridir (ki gerçekten de, özel ilgi alanı göstergebilimci Yuri Lotman). Sol omzunun kemikli tepesi içe dönük halde çekilmiş, ama aşırı derecede ışıklandırılmış ve yalnızca bir yumru şeklindeki –gömleğinin çizgili kaplumbağa yakasındaki tüylerle örtülmüş– yükseltiyi değil, aynı zamanda o büyük, dramatik alınını da parlatıyor. İnsan bu parlak açıklığın ardında korkutucu bir büyüklüğe ulaşan yüklü bir kafatası olduğundan kuşkuluyor, her ne kadar bu his Lakeside baskı ruhsatnamesinden ya da Mastroianni'nin yoğun donanımlı rezümesinden çıkarsanabilir olsa da –ki bu rezüme Yale'deki doktora çalışmasını (bir keresinde bana, oradayken Lotman'ın 800 başlıktan oluşan çalışmalarının tümünü okumaya çalıştığını söylemişti), göstergebilim dergilerinde yayımlanmış iki düzine makaleyi ve eğitim konulu iki düzine makaleyi daha içerir. Araya bir de 1955'ten 1957'ye kadar Zürih'teki Carl Jung Enstitüsü'nden alınmış, baştan sona Almanca verilen Jungiyen analiz eğitimini eklerseniz tam olur.

Bu şecereden bir akademisyenin, en iyi hazırlık okuluna bile fazla geleceğini söyleyeceksiniz, ama Lakeside, Seattle'daki eğitimciler arasında, en iyi Ivy League stokundan parlak ama kariyer-yıkıcı bir şekilde kusurlu ve bu yüzden lisans öğrencileriyle dolu bir dersliğin podyumuna hâkim olacağına güvenilmeyen başarılı insanları bünyesine almasıyla bilinir. Kimi zaman iyi, kimi zaman kötü karşılanan, bir Batı Teksas ötücü kuşununki gibi sevimli, etkileyici sesiyle, Althea Mastroianni için de durum böyleydi; tatlı dilinin akademik mülakat komitesini eğlendirebilecek yenilikte olmasına karşın –şu Lotman ve Rus sineması semiyotiği hakkındaki çalığışu gıcirtısı–, bir Linguistik Bölümü doçentiyle olan randevusuna gitmemesi de ölüm çanlarının çalmasına neden olmuştu. Bayan Mastroianni, El Paso izini kaybettirmeye yönelik bir yaklaşımla, sesini olabildi-

ğince iyi bir şekilde yükseltip alçaltıyor, yumuşatıyordu ve akla Vivien Leigh'in *İhtiras Tramvayı*'nı¹⁷ getirecek kadar zengin, yaşlı bir ses rengi olduğu halde, bu sesin çıkmasına izin vermiyordu.

Yine de, o ses tekti. Bunu, yalnızca meslektaş olduğumuzdan değil, yetmişlerin başlarında John William ile Althea'nın apartman dairesine gitmiş olduğumuzdan biliyorum. 11th Avenue Northeast'teki El Monterey Binası'nda yaşıyordu –limon yeşiliyle sıvanmış duvarları, ayarlanabilir brandalarıyla dar balkonları, alglerin rengini almış havuzu ve paslanmakta olan banyoyla yüksek duvarlı bir kortu vardı arkada. Çok Avrupalı –ya da, daha belirgin bir tanımla, İber Yarımadası'na özgü– Londra'nın *Times*'ında rastlanabilecek türden, San Sebastian'da bulunan ama sonradan eşantiyon olarak bir de motor trafiği gürültüsünün verildiği anlaşılan bir villa reklamı gibiydi. Erkek arkadaşı Robert'le üçüncü kata çıkış yolunu paylaşıyorlardı, onun bir Fransız entelektüeli olduğunda karar kılmıştım –tanıştığımızda elinde Roland Barthes'ın *Sur Racine*'i vardı– ve Althea Jungiyen eğitimini alırkenki yılları boyunca bilemediği İsveç Fransızcası ile (Robert'den –“t”yi söylemeden– bir şişe Burgundy açmasını isteyerek) Tennessee Williams rengini almış öğretmen aksanı arasında iz bırakmadan mekik dokurdu. (“Ne güzel bir sürpriz, ne iyi ettiniz, John William. Ro-ber, c'est le merveilleux et brillant Jacques Guillaume. Girin hadi, gelin de oturun”.)

Dediğini yapıp, kedi tüyü kokan tiftik bir kanepeye yerleştik ve kısa bir girişten sonra, John William, Althea'nın sınıfa önerdiği okuma olan, Chomsky'nin “Anarşizm Üzerine Notlar”ı hakkında tartışmaya başladı ve bu tartışma aralıksız sürdü gitti. Althea, evde dinlenirken, üzerine iyice yapışan türden sentetik bir pantolon ve Mister-Rogers stilinde düğmeli bir süveter giyiyordu. Ayaklarını altına aldı ve John William'ı dinlerken, bir Habeş kedisi olan kedisini okşadı. Hatları, orta yaşlı bir kadına göre düzgündü ve doğru ışık altında, süt beyazı elmacık kemiklerinde çil kümeleri beliriyordu. Bütün bunları bir araya topladığımda akla doğal olarak şu soru gelecektir sanıyorum: John William'ın Madam M.'ye karşı hissettiklerinin erotik bir yanı da var mıydı? Ben buna hayır diyeceğim. Arkadaşımın, İngiliz-

ce öğretmenine fiziksel bir istek duyduğunu zannetmiyorum. Öte yandan, pekâlâ, Platonik Aşk diye bir şeyin olabileceğini ve eğer gerçekten varsa, bunun orada da bulunduğunu söyleyebilirim. Burada bir çeşit arzu olmalı gerçekten, yoksa John William onun kapısını neden çalmış olsun ki? Sırf Chomsky konuşmak için mi?

73 Şubat'ında, Althea bir keresinde bana, Kimlik Krizi dersinin sınıfındaki on sekiz öğrenciden Eric Erikson, Malcolm X ya da *Beğendiğiniz Gibi* hakkında on beş-yirmi sayfalık birer tez niteliğinde ödev hazırlamalarını istediğini söylemişti. Bu üçlünün herkesle ilgili malzemeyi sağlayacak kapsamda olduğunu düşünüyordu –psikososyal, politik ya da edebi anlamda. *Araştırma Tezi Yazarları İçin MLA El Kitabı*'na uygun harici belgeleme ve ek okumalar yapılmasına yönelik bir beklenti içindeydi. Dipnotlar ve kaynakça olmalıydı ama kapak sayfası hayır, çünkü kapak sayfası çok gösterişli kaçabilirdi –başlığın, yalnızca birinci sayfanın tepesine ortalanmış olarak, öğrencinin adı ve tarihinse hemen onun üstünde sola yanaşık şekilde konmasının yeterli olduğunu vurguladı. Lakeside öğrencileri için bunların hiçbiri yeni şeyler değildi; on beş sayfa alt sınırının alıştıklarının biraz üstünde olmasına rağmen hepsi, akademik makalelerin titiz işleyişi konusunda pişmiş sayılırdı. Bu alt sınırın biraz yıldırıcı gelebileceğinin farkında olan Bayan Mastroianni, kafasında olanı anlatmak için “dönem ödevi” terimini kullandı ve bu nedenle yükümlülere on haftalık bir süre tanıdı.

John William'ın ödevi “Gnostiklerin Kozmolojisi: Tanrı İllüzyonuna Keskin Bakışlar”, çift satır aralığı bırakılarak yazılmış kırk yedi sayfadan oluşuyordu. Bayan Mastroianni akademik üslubundan etkilenmiş, ama John William'ın, Tanrılara ancak emirlerine meydan okunarak aşılabilecek kötülük saçan bir ilah olarak bakıp, karanlık bir şekilde isyan eden bu İlkçağ'ın Hıristiyan sapkınlarına olan bariz düşkünlüğünden rahatsız olmuştu: Burada Tanrı, şeytan; gerçeklik, bir kandırmaca; ve hayat, tutsaklığın bir şekliydi. El Monterey Binası'nın huzurunda, arka bahçede, ellerini havaya kaldırarak yükseltmişti itirazını “Şu gnostik düşünce, şu çok rahatsız edici düşünce, şu karanlık ve kötümserlik, şu ruhun çekilişi”; ben de onun neden söz ettiği-

ni bildiğimi, onun gnostisizmden bahsetmesinden benim de rahatsızlık duyduğumu ve daha önce onun, defalarca, bir aciliyet duygusu ve öz-saygıyla, dünyanın ruhlarımız için bir hapis-hane olduğunu söylediğini işittiğimden bahsettim.

Althea, John William'ın son kaynakça maddesinin hemen altına, kullanışlı ve içi dolu bir makale-eleştirisini olduğunu düşündüğü şu yorumu yazdığını hatırladı: "İyi hazırlanmış, ama verilen konuyu izlememişsiniz" ve ardından ödev notu olarak bir F. Bir öğretmen olduğumdan onun tereddüt etmiş olması bana hiç yabancı gelmiyor. Önünde bir yandan değerli, edinilmiş becerilerin yabana atılmayacak şekilde sergilendiği, sonradan öğrenilmiş bilginin ve aktif zekânın gözler önüne serildiği, kutlamak için can attığı, ama diğer yandan ondan istediklerini yüzüsüzce bir kenara attığından kendisini duraklatan bir sunum var. Ayrıca biliyorum ki, bir öğretmen bir tomar kâğıdın içinde böyle bir şeyle karşılaştığında olacaklar, büyük oranda o öğretmenin o anki ruh haline bağlıdır ve bu işler, örneğin, öğrencilerin çalışması üzerine yapılması zorunlu okuma ve değerlendirmenin, öğretmenin yapmak istediği diğer şeyleri ne derece engellediği, ya da öğretmenin elindeki bir oturuşta okuduğu on yedinci ödev mi yoksa henüz yalnızca ikincisi mi olduğu sorusunun sorulması gerektiği gibi bir renge bürünebilir.

Belki de sorunun düğümlendiği nokta şudur: Althea Mastroianni'nin Lakeside'in dışında yaşayabileceği bir hayat daha vardır ve bu durum, kendisi öğrencilerine –onların eğitime ve ruhsal gelişimine– ne kadar bağlı olursa olsun, bazen doğal olarak kendi şahsına öncelik veriyordur. John William onun kendisini ikinci sıraya koymasına ihtiyaç duyarken, o kendisini birinciye koymuş olabilir. Belki Althea; Eric Erikson, Malcolm X ve *Beğendiğiniz Gibi* üzerine yazılmış ödev kâğıtları arasında John William'ın gnostisizm üzerine yazdığı ödevle karşılaştığında, İngilizce öğretmenliğinin getirdiği ağır sorumluluğa içermekteydi. Gnostisizm hakkında kırk yedi sayfa –o sayıya, 47'ye gelinceye kadar sayfaları çevirmiş olabilir pekâlâ– ve ilk tepkisi, basit bir tahmin yürütürsek, John William'ın bu ödevi yanlış öğretmene vermiş olduğu, ödevin aslında başka bir Lakeside dersi için hazırlandığı olmuştur.

John William'la gurur duyuyordu –Althea bunu bana üstüne basa basa söylemişti. Onunla karşı karşıya oturduğu birkaç ortam vardı; hem okuldan sonra Lakeside'daki odasında, hem de El Monterey'deki dairesinde; her defasında ilgiyle dinleyerek ve o, örneğin bir SDS'nin Port Huron Bildirisi'nden bir faz mikroskobunun optik temellerine kadar kendisini ilgilendiren konularda gezinirken, ne demek istediğini anladığını belirten tepkiler vererek kendini onun varlığına uyumlardı. Onca yıllık öğretmenliği süresince, zihni bu denli meşgul bir öğrenci daha görmemişti. Ona göre John William kaynayan bir çaydanlığı –her an ortalığa sıçramaya hazır– ve sürekli imbikten geçirilen kaynar suları andırıyordu. Onu, okul biteli bir saat geçmiş olduğu halde kendisini bekler bulduğunda, onun kendisine duyduğu ihtiyacın, illa bir sağlıksızlık belirtisi olmasa da, yaralı bir ruha işaret edebileceğini düşündü Mastroianni. Eğitimli bir Jungiyen olarak, bu gerçekten ahlaklı ve dünyanın hali yüzünden çılgına dönmüş genç adam hakkında teorileri vardı ve bir davette babasıyla tanışıp, John William'ın, annesi New Mexico'da yaşayan bir tek çocuk olduğunu aklının bir köşesine yazmış biri olarak, elinde Jungcuların, tahmin yürütmek için, tanım itibarıyla gerekli gördükleri uygun malzeme de –bunların arasında onun Rüya ve Edebiyat için tuttuğu günlük de vardı– bulunuyordu. “Korkunç bir yalnızlık olmalı onunkisi” dedi bana, “Sanırım tüm hayatı boyunca beklediği karşılığı ona ben verdim.”

Yine de, şu gnostisizm üzerine yaptığı ödevden sonra, John William El Monterey ziyaretlerini kesti ve o varken her defasında kaskatı kesildi. Bir başka deyişle, o F'nin ardından, özel yakınlıkları bitti. Bu sonuçla ilgili olarak Althea'nın dert ortağı oldum ve ona, neden pişman olduğunu anladığımı söyledim. Zamanında bana bağlanan genç insanlar olduğunu ve şu ya da bu şekilde işlerin onların istediği gibi yürümediğini söyledim. “İyi hazırlanmış, ama verilen konuyu izlememişsiniz” ve bunu izleyen bir F –benzer şekilde yabancılaşmış öğrencilere, benim de üç aşağı beş yukarı aynı şeyleri yapmış olduğum konusunda onu ikna ettim. Ama nihayetinde, bu kısa ve kesin yanıt, bir cumartesi günü bir tomar kâğıtla uğraşan ve kırk yedi sayfayla karşılaşınca haklı olarak öfkelenmiş yorgun İngilizce öğretme-

ninin kestirip atması değil miydi? Peki, bu işin içinde kişisel bir ihanet de olamaz mıydı? Althea Mastroianni, El Monterey'in huzurunda, artık emekli olmuş, ayağında yaz sandaletleriyle: "Sonuç olarak, ben iyi bir anne vekili değildim, üstelik sanırım ilişkimizi götürebildiğim kadar ileri götürerek, önce onu daire kapımdan içeri davet edip, sonra bana gnostisizmi anlatmaya çalıştığımda onu bir anda kapı dışarı ederek, John William için işleri daha da zorlaştırdım."

NEDEN ARKADAŞTIK, John William ve ben? Ondan rahatsız olduğum zamanlar öyle az buz değildi, üstelik benimle alay ediyor, damarıma basıp duruyordu; hem de başından beri. Yine de Seattle Merkezi'ndeki maceramızdan bir ay kadar sonra, ilk karlı zirvem olan Anderson Dağı'nın tepesine dek izlemiştim onu. Gençliğin kanatlarıyla zirveye kadar çıkmış ama bulutların arasına vardığımızda şaşırıp doruktan inerken Flypaper Geçidi'ni kaçırmış ve kendimizi bu yüzden dik, ıslak bir kayayla son buluşu bir yana, uygun şekilde donanmış teknik bir tırmanıcı olmadığımız sürece, yarıklar açıkken geçilmesi mümkün olmayan Linsley Buzulu'nun üstünde buluvermiştik, ne de olsa biz yalnızca yanlarında haşış borusu ve şeker taşıyan, daha on altı yaşında iki velettik. Neşeyle, sanki efsunluymuşuz gibi yarıkların tuzağına düşmeden çatlaklar üzerinden atlayarak ve gittikçe daha da arsızlaşarak bayır aşağı saldı kendimizi, ta ki, alacakaranlıkta şehirdeki bir cadde kadar geniş bir buzul kanyonuna varıncaya dek. "Ne olacak şimdi?" diye sordum.

John William bir dizinin üstüne çöktü. Önümüzdeki boşluk masallardan fırlamış gibiydi, ilk yirmi fitten sonra hiç ışık yoktu –bir ağız, sonrasıysa sadece ve sadece insanın kanını donduran soğuk bir karanlık. "Boşversene", dedi John William. "Genç ölmeye ne dersin?"

"Harika bir çözüm."

John William kafasını ve kollarını kanyona soktu ve botlarının parmak uçlarını karın içine gömdü. "Hadi", dedi. "Eğer becerebilirsek, iyi olur. Beceremezsek, buradan kurtulmuş oluruz –iki kaçak olarak."

“İşte burada yollarımız ayrılıyor, kafadan çatlak.”

“Yollarımızı ayırmayacağız” diye yanıtladı.

Kafası hâlâ karanlığın içinde asılıydı ve bu beni tedirgin ediyordu. Sesi bu yüzden boğuk boğuktu. “Diyelim ki, atlama-maktansa ölmek daha iyi olacak benim için”, dedi. “O zaman yaşamının ne anlamı olurdu?”

“Sen söyle.”

“Hiçbir anlamı olmazdı.”

Geriye çekildi. Sırt çantalarımızın üstüne oturduk ve şapka-larımızı taktık. John William haziranın yavaş ilerleyen alacakar-anlığında muhteşem bir intihar gerçekleştirmeye yönelik planı-nı savunmaya devam etti; ta ki ben, planımın, buzda bir kar ma-ğarası yapmak ve sabahleyin, Flypaper Geçidi’ni aramak üzere yeniden dağa çıkmak olduğunu söyleyene dek.

“Daha önce hiç buzdan bir mağara yaptın mı?”

“Hayır.”

“Ne kar küreğin, ne kar testeren, ne de buz çekicin var. Üs-telik bu kar değil, buz.”

“Sabahleyin dağa geri döneceğim.”

“Hadi atlayalım” diye yalvardı.

“Sen atla.”

“Sensiz olmaz” dedi.

Geriye dönüp baktığımda, Anderson Dağı’nda ölme isteği-ni kendine sakladığı için onu takdir ediyorum. Beni orada bır-akmadı ve ne yapılması gerektiğini biliyordu. Bütün bunlar iç destekli çantaların yaygın olarak kullanılmasından önceydi, ama John William’da bunlardan bir tane vardı; o da Anderson Dağı’nda onun tırmanıcıların sırtlarına uyacak şekilde büküle-bilen alüminyum çerçevelerini çıkardı ve buz bloklarını bunlar-la oyduk. Kuzeybatıda son ışıklar üst bölgelerde son oyunlarını oynayıp kaybolana kadar bir ter atımı boyunca çalıştık. Yaptığı-mız şeyin bir iglo olduğunu söylemeyeceğim ama eğimi bir ig-loyu andırıyordu ve bütün az gelişmişliğine rağmen, geceyi, sırt çantalarımızın üstüne oturup haşış tüttürerek ve mum ışığın-da şeker yiyerek onun içinde geçirdik; gülüyorduk ama ağzımı-zın içi zehir gibiydi ve John William’ın mumuna en yakın duvar bir su şişesinin içine damlamaya başlayana dek ısıttık içerisini.

Hâlâ gözlerimin önüne geliyor. O borudan, eriyen karın damla-
yışı ilginçten de öte olana dek çektik –damlalar ve mumun alevi,
tabiatın bu iki gücü, içimizde derin bir coşku yaratan, bize yal-
nız iyi birer örnek olmakla kalmayıp ilham veren ikonalara dö-
nüştüler. O günlerde yanımda bir anı defteri taşırdım ve o gece,
John William benim mum ışığında deftere yazdığımı, örneğin
“buzdan evimizin mavi büklümündeki pırlıltı” türünden notlar
aldığımı görünce, bir yazar olmaktan daha iyisini düşünemedi-
ğini söyledi, ama başka zamanlar o defteri çıkardığımda ya da
defterden bir şekilde söz açarak, bir gün bazılarını yayımlamak
istediğimi söylediğimde, bunların aksini söylediğini de işitmiş-
tim. “Düpedüz yalakalık” derdi yarı şaka yarı ciddi. “Ruhunu
orospulaştırman karşılığında para ve ün. Yönetici sınıf için En-
formasyon Bakanlığı.” Ama bu akşam öyle olmadı. Bu defasında
otun verdiği gevşeklikle arkasına yaslandı ve popüler bir dağcı-
lık posterinde gördüğü Muir’den bir alıntı yaptı: “Bu harika mo-
renin bahçe ve ormanlarında, neşeli koca bir ömür geçirebilir in-
san.” Ve Althea’yla okumuş oldukları Robinson Jeffers’dan: “Şe-
hirler ayakları altına serildiğinde canavarın, kalan dağlardır.” O
düşüncelere dalarken ben notlarımı aldım, sonra 10 derecede¹⁸
işemek üzere, John William’ın açtığı dar girişten dışarı emekle-
yerek çıktığımda yalnız takımyıldızları değil, gelişini özlemle
beklediğim açık sabahın habercisi Samanyolu galaksimizin ay-
dınlık diskini, tekerini de gördüm.

O GÜNLERDEN BERİ, bir yürüyüşçüyüm; şansını ormanda de-
nemeye yanaşmayan ama her türlü havada sık sık oralara giden
biri yani. Bazen karımla da yürürüm, ya da oğullarım veya bir
arkadaşımla; ama çoğu zaman tek başıma olurum. Bu, saatler
boyunca bir ayağını ötekinin önüne koyma işinin sual götürür
bir hobi olduğunu kabul ediyorum –hatta sual götürür niteliği
bazen öyle bir hal alıyor ki, yürürken, kendimle ötekiler arasına
bu millerce mesafe koyma isteğimi ne uygun bulabiliyor, ne de
haklı görebiliyorum. Neden başka bir şey yapabilecekken yaptığ-
ım bu oluyor? Bu kasıtlı ve kendime zorla yüklediğim yalnız-

18 -10 Santigrat derece. (ç.n.)

lık neyin nesi? “Yani benim, bu tatlı çayırdaki dikilerek ayakta,/ beni daha az üzgün kılabilir bakışlarım olabilir miydi hiç?” diye yazmış Wordsworth, derslerimde kendisini öğrettiğim için biliyorum bunu. Derslerimden birinde –Doğa ve Edebiyat– tutkuyla ve aşırı sıklıkta değinme eğiliminde olduğum, kendi deneyimlerimin de kuvvetlendirdiği buna paralel bir şey vardır: Şiir ve doğa, iç gözlem içindir, her zaman mutluluk vermez.

Onlu yaşlarımdayken, ormana ya da dağlara tek başıma gitmezdim. John William’la yapardım bunu. En sevdiğimiz şey, günlerce ve günlerce ne bir yol ne de patikanın görüldüğü yerlere ya da rehberlerde adı geçmeyen ve çok az ziyaret edilen, Redoubt Dağı’nın kuzeydoğusunda kalan Depot Çayı’ndaki havza ya da Picket Dağları’nın kuzeyindeki Luna Deresi Vadisi gibi yerlere gitmekti –özellikle aradığımız, böyle yerler olurdu. Çoğu yürüyüşçü uzaklarda açık eğimler görebildikleri patikasız yerlerden hoşlanır, ama bizim tercihimiz görülecek bir manzarası olmayan, Wordsworth’ü Tintern Manastırı’nda göz yaşlarına boğan “derin ve kasvetli” ormanlardan yanaydı. Bu araziye John William’ı izleyerek geldim –onu izledim çünkü gitmek istiyordu– ve giderek karanlık ormanlardan ben de hoşlanırdım; karanlık ve kimsenin gitmediği çünkü aslında gerekli hiçbir şeyin olmadığı, ne kamp yapılacak bir gölün ne tırmanılacak bir dağın bulunduğu, yalnızca ağaçlar, ağaçlar ve yine ağaçların olduğu ve bu yüzden nereye giderseniz gidin her yerin aynı görüldüğü ormanlardan: Her yönde yoğun, kesintisiz orman ve hiçbir referans noktası yok. Aranılan yer her zaman birininin tıpatıp aynı şeylerden oluşan bir koordinat sisteminde; bu yüzden o zamanlardan kalma defterlerim, geri dönüşte kullanabileceğimiz işaretlere dair kısa notlarla doludur; ama listelenenlerden birinin diğerinden ayırt edilebileceği çok az farkı vardır –“bir ağaçkakan tarafından didiklenmiş bir dal parçası (216)”, “kökler (221)” vb. Gezinmek benim özellikle istediğim bir şey değildi, ama sıkıntıyla da olsa, bu sıkıntı keyfe dönüşünceye dek gezinmeyi sürdürürdüm, her an nerede olduğumu bilecek ve nevroitikçe. Kaybolmayı hiç istemezdim ve her seferinde, arkamızda kalanları gözden kaçırmadan ve göğüslemek üzere olduğumuz ya da daha ilerideki şeyleri not etmekten geri dur-

madan, tamı tamına alırdım kerterizi –yine de sonunda kayboldum; John William ve Pete Jenkins adında bir çocukla birlikte.

“Kaybolma”nın buradaki anlamını gerçekten kavrayabilmek için, Kuzey Cascades’in nasıl bir yer olduğunu bilmeniz gerekir; burası ‘73’te Kıta Amerika’sında yolu olmayan en geniş yabanlıktı –orada kaybolmanın insana neler hissettirdiğini anlamak için bu da yeterli değil aslında çünkü ABD ve Kanada arasındaki sınır, bu bölgede haritasız dolaşan herkese anlamsız gelir. Kanada’daki yolsuz bölgeyi de eklediğinizde, kafanızı karıştıran arazi 1,2 milyon dönümden 3,5 milyon dönüme, yani 13.281 milkareye çıkar ki, bu alan Massachusetts’le Connecticut’ın toplamı kadar, ya da Belçika’dan daha geniş bir alandır. Bu bölgenin bir kısmı elbette orman sınırının üstünde kalır, ama o zamanlar New Jersey’in yüzölçümü kadar geniş bir bölge “İlkel Amerikan ormanı”ydı; ‘73’te bu tip arazilerin büyük bölümü, tamamen değilse de, tarih olmuştu.

Şu anda önümde hafızamı tazeleyen bir haritayla, tavan arasındaki odamdayım –büyük oğlumun eski yatak odası. Bu, Ordu Harita Hizmetleri tarafından hazırlanmış bir ABD Coğrafi Araştırma haritası ve ‘55’te hazırlanmış olduğundan, ne Kuzey Cascades otopanı ne de Kuzey Cascades Ulusal Parkı görünüyor üzerinde; bizim bulunduğumuz yere o zamanlar “Kuzey Cascades İlkel Alanı” deniyormuş ki bu da, oralar hakkında kimsenin pek bir şey bilmediği anlamına geliyor; bizim gitme nedenimiz de buydu zaten. Gidişimizin bir nedeni de Pete Jenkins’in, ‘56 yazında Kerouac’ın Desolation Zirvesi’ndeki yangın gözetleme kulesinde ayın yaptığı yeri görmek istemesiydi –Lakeside’in arka sıralarının müdavimi olan bir Beat Kuşağı hayranı, ormanda onun peşi sıra yürürken baldırları birer futbol topu gibi görünen, maceramız boyunca üç kere uyku tulumuna sıkı sıkı sarmalanıp Kerouac’ın *Perişanlık Melekleri*’ni okuyan biriydi Pete. Pete’in babası, ekip doktoru olarak Everest’e gitmişti ve Pete de babası, amcası ve ismini hep unuttuğum ünlü bir dağcıyla birlikte Himalayalar’da ve Patagonya’da tırmanıcılık yapmıştı. John William gibi o da, doğuştan kazanılmış kişisel haklarını dağıtmaya yetecek kadar huzursuzluk yaratamıyordu ve yine John William gibi, iyi bir donanım ve ancak üst-sınıftan be-

lirli maceracıların ormana götürebileceği türden kararlı, korkusuz havasını da yanında getirmişti. Bana, az denemeyecek bön ifadesi ve geniş omuzlarıyla, *The Beverly Hillbillies*'deki Jethro gibi görünürdü –Jethro da zenginliğin içine doğmuş olsaydı aynen böyle olurdu. Dinlendiğimiz zamanlar, elleri başının arkasında, piknik yapan bir taşralı gibi bacak bacak üstüne atar ve sohbeti hararetlendirmeye çalışırdı. “Roosevelt’in kızları” hakkında bir şeyler öğrenmek isterdi mesela. Kızlarla ilgili toplam bir değerlendirme isterdi benden. Ya da elinde bir kaya parçasıyla oturur, bir jeoloji dersi koyverirdi. Pete açıklayana kadar koyunotunun ne olduğunu bilmezdim, kaya saçmasını da. Pete söyleyinceye kadar kimsenin “ercik” sözcüğünü kullandığını da işitmemiştim ayrıca. Dışarıdaki ilk günümüzde bana gizlice, Lakeside’da fikir birliğine varılmış olan tek şeyin “JB’nin”, yani John William’ın, “tam bir göt deliği” olması olduğunu söyledi. Pete’in dilin mantığına yerleşmiş türden bir zekâsı ve espri anlayışı vardı, o yüzden “kısmen bir büzük değil yani” diye eklemeyi edemedi. John William ve benim gibi, o da kendi başının çaresine bakıyordu –annesiyile babası boşanmıştı ve babası o yaz, “detant dönemine girildiğinden”, diyordu Pete, “artık Batı için çok daha erişilebilir olan” Kafkaslar’a tırmanacaktı.

Planımız basitti. İki hafta boyunca patikalardan uzak durarak, geri dönmek üzere işaretlediğimiz noktaları dikkatlice izlemeye başlayana dek ilk yedi gün boyunca kuzeyè, yabanlığın içlerine sokulacaktık; ama bunun yerine –benim suçum– marihuananın etkisi altındayken işaretler tamamen anlamını yitirdi ve sekizinci gün, geriye dönüş yolunu bulmamızın imkânsızlığını anladık. Daha dün, aldığım notların bir anlamı varken, ertesi gün araziyle aralarında hiçbir bağlantı kalmamıştı; arkamızı döndüğümüzde her şey hareket etmiş gibiydi sanki. Çantalarımızın üzerine oturup buna güldüğümüzü hatırlıyorum. Kaybolduğumuza göre, artık cıgaralık tüttürmenin vakti gelmişti. Pete “görevi ihmalden vurulmam” gerektiğini söyleyerek haritayı aldı ve dolanmaya başladı. Başa o geçince, her türlü kaydı yitirmiş olduk. Sıra, yine ota gelmişti.

Şeytan Parkı, Şeytan Geçidi, Şeytan Kubbesi, Şeytan Merdiveni, Joker Dağı, Cehennem Havzası, Kâbus Kampı, Dondu-

ran Zirvesi –bu bölgede epey bir perişanlık yaşandığı açıktı; perişanlık ve özel yerlerin aklıktan ölmek üzere olan araştırmacılar ve frengili maden arayıcılar tarafından isimlendirildiği eski zamanların akli bunalımları. Sembolizm olduğunu savunacak değilim ama en azından John William, Pete Jenkins ve benim Üç Aptallar Çayı'nın oralarda kaybolduğumuzu düşününce bu epey uygun düşüyor –o sırada ABD'de mi yoksa Kanada sınırları içinde mi olduğumuz konusunda doğru bir fikir yürütme şansımız yarı yarıyaydı, ama şimdi elimdeki haritadaki çizgilere baktığımda, orası olduğundan emin olabiliyorum. Uluslararası boyutta ve inanılmaz boğucu şu tutsaklığı düşünün bir kere. Amnezi dışında –o da belki– hiçbir şeyle karşılaştırılmaz bu; çünkü nereye gidersek gidelim, nerede olduğumuzu bilmediğimiz bir durum söz konusuydu –o sırada durduğumuz yer, bir önceki gün durduğumuz yer olabilir ve bunu tahmin edemedik, ya da tahmin etsek bile bunun bir anlamı olmazdı. Bu halde birkaç gün geçirirseniz, hiç farkına bile varmadan keçileri kaçırabilirsiniz. Colorado'da yoldan çıkıp beş gün kaybolan bir adamı bulduklarında, üzerinde yalnızca bir kol saati varmış örneğin. Bunu nasıl açıklarsınız ki? Ama nasıl bir his olduğunu biliyorum. Aklınız, bir referans noktası bulunmadığında, yeni bir noktaya sıçrayamaz ve bir süre sonra sınırlarının nerede olduğunu bilmekten de vazgeçer. İşte o zaman haritanızı, kafanızın içine sığabilecek hale getirecek şekilde eğip bükmeye ya da size yalan söylediği için kayayı aldığınız gibi pusulanızın üzerine indirmeye girişirsiniz. Orada, insanda kapalı yer korkusu yaratan ormanımızda, saç baş darmadağın, ter içinde ve leş gibi kokarak, böceklerin ahmakıslatanı altında kalmış, suyumuz çekilmiş halde, güneşin olmadığı bir yerde konumumuzu güneşe göre sabitleştirmeye; özel hiçbir yerin olmadığı bir yerde oradan buradan kesitler almaya ve bulunduğumuz yer dışında hiçbir başlangıç noktasının bulunmadığı bir yerde ölü dayanaklar bulmaya –kısacası, safi göreceli bir boşlukta yönümüzü bulmaya çalışıyorduk: Hiçbir şeyin bilinmediği bir durumda *x nedir* diyen matematik sorusuna benziyordu bu. Antik dünyanın denizcilerinin, o zamana dek hiçbir insan gözünün görmediği denizler üzerinde, usturlapları ya da en azından Kuzey yıldızları var-

di; oysa bizim burada nemiz vardı ki? Ağaç matrisleri arasında, örtülü göklerin altında ne? Bu uğultu, kötü ışıklandırma ve sessizlik dünyasında ne? Bu kalın çalılık ve dik koyaklar bölgesinde ne? Haritamız üzerinde dönüp dolaşmayı ve üzerindeki çizgileri yeniden ve yeniden okumayı sürdürdük ama neye yarar? Onun sembolleri gerçek dünyaya denk düşmüyordu bir türlü. Hep aynı şey –üçümüz haritanın başına üşüşüp boşluk üzerine kafa patlatıyor ve sonunda elimiz boş dönüyorduk gerisin geri. Demir atabileceğimiz bir şey, bir yer var mıydı? Bir hafta boyunca yanıt “hayır”dı.

Olduğundan kötü göstererek, akli düzenden yoksun anlatıyorum. Gerçekte, kayboluşumuz bazı açılardan bakınca bir eğlenceydi bizim için; geri dönüşü olmayan o ormanda duyduğum paniği, acılı açlık günlerimizi, ağır yağmurla verdiğimiz mücadeleyi ve tutsaklığımızın üçüncü gününde Pete’in enfiye kutusundan çektiğimiz son fırtlardan sonra otsuz kalışımızı saymazsanız tabii. (Otsuzluk bile fena değildi aslında, çünkü kafamız dumanlıyken tüm yiyeceklerin dibini kazımiştık.) O akşam, haşışsiz ve mecburen çadırda, John William’ın yenilebilir olduğunu düşündüğü yeşilliklerden pişirdik ve geceyi iki büküm ve kasılmalarla geçirdik. Ama ertesi gün öğleden sonra, bir kunduz gölüne rastlayarak ellerimizle kırmızı bacaklı kurbağalardan tutup, derilerini yüzdük, şişe geçirdik ve alevde pişirdik –iki taneydiler ve her birinin boyu yaklaşık beş santimdi–, ve o gün boyunca, bir dalın altında bulduğumuz (onu da bir ağaçkakanın sesini izleyerek bulmuştuk, bildiği bir şey olduğu varsayımında bulunarak) birkaç böcek larvası dışında tek yediğimiz bu oldu. Sabahleyin, bir derenin havuzunda parmak kadar alabalık yavruları gördük ama her ne kadar Pete’in gülünesi bir şekilde akıl ettiği sicim ve bükülü bir çengelli iğneyle ve John William’ın somon yumurtasına benzediğini söylediği zehirli bir çalı meyvesiyle denediysek de, hiçbirini yakalayamadık. Ben de sıramı, yemimi yutmadıkları için bu boyu iki santimi geçmeyen balıklara küfrederek ve sonunda, sinirden tükenip, bir tanesini suda çıplak elle tutmaya çalışarak savdım. Birkaç ham ve zor çiğnemenen ayı üzümü dışında, o gün de yiyeceksiz geçti.

Tutsaklık günlerimizin ortalarına geldiğimizde –kaybolmamızın üstünden üç gün geçmişti– açlığımız sürekli ve bizi hepten tüketen bir hal almıştı. Uyanık olduğumuz her zaman bir şekilde bundan bahsediyorduk, bahsetmediğimizde de farkındaydık ve giderek daha da acıttık, ta ki her şey potansiyel olarak yiyecekmiş gibi görünmeye başlayana dek; ağaç kabuklarının damağıma bastırarak ön dişlerimle kazıdığım iç yüzeyleri bile. Neyin yenilir neyin yenilemez olduğu konusunda tartıştık. Birbirimizi, ciddi ciddi suçlamaya başladık. “Kodumun JB’si”, diye homurdandı Pete benim duyabileceğim şekilde. “Böyle olacağını bilmeliydim.”

Cevap vermedim. Pete ekledi: “Herif tam bir bulmaca. Kimse onu alt edemez. Kimse onu alt etmek istemez. O bir persona non grata (istenmeyen adam ç.n.). Kendi gezegeninde yaşıyor – Gezegegen Sfinkter.”

Daha sonra, donmuş çiğ zambak yaprakları yedik – dağ keçileri gibi sömürdük onları; bizi yeniden ayağa kaldırıp yeşilliklere olan düşkünlüğümüzü tazelediler ama yiyecek peşinde koşmaya devam ettik çünkü başka şansımız yoktu ve daha da zayıflamıştık. Açlık bizi kurnaz ikellere çevirmişti. Gri bir alakarga yakındaki bir dala kondu ve Pete onu *Pişmanlık Melekleri*’nin yırtılıp ekmek kırıntılarına benzemesi için ufalanmış son sayfasıyla kandırınca John William da onu havaya fırlattığı bir parkanın altında tuzağa düşürdü. Çok az miktarda göğüs eti vardı, bunu kestik ve çeşni niyetine sakladık ama geri kalan her şeyi, tüyleri ve diğer kısımları kaynamaya bıraktık ve bu bizi sabırsızlaştırdı –üçümüz de yüzlerimizi süzülen o küçük kuşun yükselen kokusuna doğru eğmiştik. Yağsızdı, o yüzden suyu inceydi; yine de, her şeye rağmen, artık ona lazım olmayan gövdesini ayırırken ve onun tatlı etini yerken bir miktar onun tarafını tuttuğumuzu hissettik. Kanın tadıyla sarmalanmış halde, bundan sonra yerinde duramayan, tüylerindeki çıldırtıcı spiraller sayesinde bir tepeliği aşarken fark ettiğimiz bir sincapla verdik savaşımızı; kısıpaca alma stratejimiz etkililiğini kanıtladı ve aşağı indi –biz de elimizde kayalar, onun üzerine yürüdük ve o debelenip, onları başından savmak için uğraşırken elimizdekileri savurduk, sonunda Pete’in nişanlama yeteneği sayesinde indir-

dik onu. Bu hayvanın derisi ve işkembesi de bütün olarak pişirme kabımıza girdi, yalnızca şerit halindeki etlerini şişe geçirerek alevlerin içinde kızarttık.

Bütün bir gece ve gün boyunca aralıksız, kar gibi, sulu ve çakıl iriliğinde bir yağmur yağdı. Saklanarak sırayla *Perişan Melekler'i* okuduk ve John William'ın sırt çantasında getirdiği *Açık Araziye Hayatta Kalmak* kılavuzuna çalıştık –ii dikenlerden yapılan olta iğnelerinin, birbirinden ilginç kapanların, tahta çubuklardan üzerlerine çentikler açılarak yapılan kar gözlüklerinin, geceleyin kuzey yarımküredeki gökyüzünün vb. izimleri olan küçük bir kitaptı bu; bu kaba çizimlerle birlikte hayatta kalmakla ilgili yorumlar ve eski zamanlardan kalma bilgiler yer alıyordu. Açlık acı veriyordu ama çok fazla hareket etmezseniz dayanabileceğiniz bir acıydı bu. Çadıra bağımlı ve asık suratlarımızla oturduk durduk. Pete'in açıkça meydan okuyuşu da bu uyuşukluk sırasında oldu –"JB," dedi "biraz daha gnostisizmden bahsetsene. Ne zamandır sıkılmıyorsun canımızı."

"yle olsun" diye yanıtladı John William. "Hâlâ bilmediğin bir şey var, Pete. Gnostiklere göre... Doğru olmayan bir şey var, ama bunu fark etmiyorsun."

"Doğrudur" dedi Pete.

Eskiyene kadar eşelediler bu konuyu ve sonrası –adır sessizliği. Ağırlaşmalarımız ve okumalarımız hipnotik ama aynı zamanda sıkıcıydı –biraz daha sıcakken, açlık taraından sersemleştirilmiş halde kış uykusunun çağrısını duydum; hem de sırayla yakacak odun toplamamız gerekmesine rağmen; elimizde her zaman fazladan odun bulunmalıydı ki, bir kısmı da ateşin yanında kuruyabilsin. Naylondan rahmimizde, İsvেç Ordu akılarımızla sedir ağaçlarını yontuyor, gece boyunca ısıtarak kurutmak için bu ıra niyetine kullandığımız kabarık yığınla bir arada uyuyorduk –bütün bunlar, botlarımızı, kaldırdığımız tentenin altında ısıtabilmek ve pişirme kabımıza attığımız suterisini ve Pete'in yenebilir dediği (doğruymuş) kirpi mantarını kaynatabilmek içindi.

Ertesi gün de bir o kadar dehşetli geçti –bağırsaklarımız bozulmuş, iliklerimize kadar ıslanmış, ormanda düşe kalka gece sürüngenleri ve kurtçuk avlayarak– ama kolayca yenilenebi-

len bünyelerimize, aptallığımızı ve gençliğin kibrinin getirdiği iyimserlikle sarmalanmışlığımıza güvenebiliyorduk yine de. Kanada'nın en güneyindeki yolun, Birleşik Devletler'in en kuzeyindeki yoldan daha yakın olduğu kambur üzerinden kuze-ye yöneldik –bizi her gün uçurumlara götüren sıfır pusulamıza sırt çevirmiştik; ve bir gece kurt sesleri duyduk, kurtların o bölgeye uğramayı bırakmalarından önceydi çünkü bunlar– ulumalar başka her şeyden çok, yavaş yavaş ve aynı anda kapanmakta olan paslı kafes kapılarının seslerine benziyordu ve rüzgâr, ağaçların kımıltılarına ara vermesini, ateşimizin tıslamayı bırakmasını sağlayana dek dinene kadar seslerin gerçekten kurtlardan mı geldiği konusunda emin olamadık. Hatta o zaman bile ne olduğundan tam emin olamadık, ama başka ne olabilirdi, başka ne böyle bir ses çıkarabilirdi ki? Sabahın 2'sinde? "Kuzey Cascades İlkel Alanı"nda? Ormandaki seslerin tümü insana yolunu şaşırtır ve kafa karıştırır ama bu ses insanın kanını donduracak denli keskindi. Çadırın kanatları açık, kulaklar sesle yırtılmış halde, bu uzaktan gelen ulumaya bir anlam vermeye çalıştım; kurtların ebedi, yırtıcı hücumuyla benim acımasız açlığım arasındaki fark yok denecek kadar azdı –ama sonunda, bir tanesi bile çıkmadı karşımıza; bir karınca yuvasıyla meşgul olan ve bizim yaklaşmamız üzerine ağaca çıkan siyah bir ayı dışında bir şey görmedik. Her üçümüz de bu ayıyı yemek için yanıp tutuşuyorduk, ama hiçbirimiz bilmiyorduk onu nasıl alt edeceğimizi. Bu konudaki yetersizliğimizi kavramış olmalı ki, çantalarımızı bırakıp karıncaları yemek için diz çöktüğümüzde paldır küldür indi aşağı, biz de çaresiz, ayrıldık oradan.

On dördüncü günümüzde, hafif yağmur altında, İngiliz Kolombiyası, Hope'un güneyinde, badiresiz, yola kavuştuk. Başparmaklarımıza itibar etmeyen dört sürücüye verdiğimiz tepkinin nasıl bir şey olduğunu tahmin edebilirsiniz, beşincisi geldiğindeyse, otobanlardaki adamlar gibi yolun ortasında dikildik ve derdimizi anlattık. Arabada ağır kokumuza karşın bir miktar sempati uyandırmış olmamıza rağmen, gaz pompalarının yanındaki beton yükseltinin üzerine oturup peynir ve çikolatalı sütü mideye indirmek üzere, ilk benzin istasyonunda bırakıldık; patronunun tüm söylediklerine karşın bize acıyıp bozuk Ameri-

kan parası kabul eden kasiyere minnettardık (gerçi bundaki asıl etken, henüz kasa açılmadan yemeye başlamış olmamızdı) ama o da mendiliyle burnunu kapatmaktan geri durmamıştı. Bizimki gibi bir yolculuğun ertesinde, “gerçek” dünyadaki insanlar ne yapacaklarını bilmez ve gerçeklikten tamamen muaf görünebilirler, ve bu dediğim yalnızca depolarına litrelerce fosil yakıtı pompalayan yolcular için değil, aradan geçen bir hafta süresince etrafımda gördüğüm herkes için geçerliydi; hatta bir haftadan daha uzun bir süre sonra bile, özellikle de bu algıya asıl yoğunluğuyla erişildiği anlarda (bir gece, kuzenlerimle buluşmaya gittiğim kimlik sorulmayan bir üniversite semtinde, bir lokantanın penceresinden yemek yiyenleri seyrederken başıma geldiği gibi), düzenli toplumsal dünyanın acınası bir illüzyon olduğu yolunda tek ve kesin bir algı söz konusuydu. Yine de, kabarcıklarım iyileşip, kendimi bir kez daha eski kendini bilmezliğimin kucağına attığımda, güzelce eski halime döndüm ama bu hale, yeni bir bilgelik tabakası olduğunu düşündüğüm şeyi ve orman hakkındaki söylediklerim ağzımdan çıkma hızlarıyla aynı oranda yavanlaşana kadar çok konuşma huyunu eklemeydim. Kuzey Cascades’den geçiş maceramızın tümünü, çekiç salımlardan başka bir şey bilmeyen Countryman’lere bununla ilgili bir sürü palavra sıkarak bozdum ve yok ettim, bendeki kayıp duygusu öyle ani ve gözle görülür ölçüdeydi ki, yumruklarım eskiden elimde tuttuğum şeylerin boşluğuyla dolu olarak öylece kaldı. Teslim edilmemizden bir ay kadar sonra bundan John William’a bahsettiğimde, neden söz ettiğimi anladığını zira onun da okulda bu konuda bir şeyler yazarak benzer bir şekilde yolculuğumuza leke sürmüş olduğunu söyledi. Sonra da başka bir sefere çıkmak ister miyim diye sordu; yine aynı koşullarda, mezun olduktan hemen sonra, ama bu sefer harita ve kibrit almadan, bunun yerine yolları ezberleyerek ve çelik çakmak kullanılarak. Ben evet dedim. Pete Jenkins ise reddetti.

John William ve ben liseden azat edilışimizi birer tabaka asit düşürerek kutladık. Fena değildi, en azından benim için; biz Seattle şehir merkezinde yayan dolaşırken, arabalar önümüzden geçiyor ya da ilk filmlerdeki çift görüntülü hareketli nesnelere gibi üstümüze doğru geliyordu, kaldırımdaki insanların hepsi

duygusal açıdan saydam gibiydi. Kafamın içinde bir sokak kedisiyle savaştım –istekler üzerine göze-göz bir yarıştı ve üçüncü gözümle ben kazandım– ve beş parmağım açık tek elimle bir otobüsü durdurdum. Tüm sesler yavaş yavaş ve kademe kademe artarak yaklaşıyor, sonra aynı şekilde uzaklaşıyordu. Kimin tehlikeli olduğunu, kimin olmadığını anlayıveriyordum, hiç çaba harcamadan. Fakat bir noktada –ve bu sanrılı deneyimi çok da abartmamak adına– John William’ın iç çekerek ağlaması, artık bana nüfuz etmeyen bir şeymiş gibi işlendi belleğime. Gözyaşlarını izledim, hatta bir damlasını yanağından alıp bir kâğıt parçasına koydum ve bıraktığı izi inceledim; her şeye rağmen, ağlayışı bana yalnızca uzak değil, mutsuz olsa da, gerekli gibi gelmişti. Her feryadında, üzüntüsünün birazının daha çıkıp, onu sonsuza dek terk ettiğini hissediyordum –aslında bu benim için elle tutulur gözle görülür bir şeydi ve kaçıp giden bu kederin bir rengi vardı; uzayıp giden koyu, yanık bir turuncu olarak algıladığım. Üzüntüsünü bir çeşit kan dökme olarak görüyordum ve arkadaşım adına mutluydum. Ama sonra işler değişti. Liserjik asit, beyinde ani değişimlere yol açabilir; ve ben de John William’ın kâbusunun farkındalığına eriştim. Bir örtü kalktı ve şeylerin görünümü değişiverdi. Birden kendimi Pioneer Meydanı’ndaki demirden pagodanın cam çatısı altında, sırtımı bir direğe yaslamış, kuzeye, Fourth ve Madison’ın birleştiği yerdeki Seattle-First Ulusal Bankası Binası’na –Seattle’ın ilk ve o zamanlar tek gökdeleni– bakarken buldum ve beni dehşete düşürdü bu kapkara dikilitaş. Bütün gece boyunca, John William gözyaşlarının altında bir şeyler mırıldanmıştı ve ben artık, onun, sanki bunu yaparak verili olanların doğruluğundan kaçabileceğim gibi, elleriyle yüzünü kapayarak kaldırım taşlarının üzerinde kıvrılmış halde mırıldandığı mantrasını bellegebilmişim –“Mutsuzluk makinesinden kaçış yok... Mutsuzluk makinesinden kaçış yok... Mutsuzluk makinesinden kaçış yok... Mutsuzluk makinesinden kaçış yok...” Benim de dilime dolanmıştı bu ilahi.

Şimdi Birlikte Eve Dönebilirlerdi

BU YAZIN BAŞLARINDA, John William'la birlikte asit takılmamızdan iki gün sonra, yanımıza ne bir pusula ne de kibrit alarak gittiğimiz ve John William'ın yedi yılını yalnız geçirdiği yer olan South Fork Hoh vadisinde, on bir yıldan beri ilk kez yürüyüşe çıktım. Yol, bazıları beş yüz yıldan daha uzun süredir yaşayan Sitka ladinlerinin ve büyük yaprakları kurtayağı yosunların ağırlığıyla eğilmiş akça ağaçların altından geçer. Akça ağaçların varlığı söz konusu olunca, insan ister istemez bunun klasik bir yağmur ormanı değil de, ancak onun bir çeşitlemesi olabileceğini söylemek durumunda kalıyor; akça ağaçlar iri taşların ve kayaların ortasında ve nehrin camsı durgunluğunda serpiyorlar. South Fork Hoh'da yağmurun yağması olağan karşılardır, ama benim son yürüyüşümde yağmurdan eser yoktu –tersine, hava ılıktı ve kuzey kıyısı boyunca biriken milin güneş altında piştiği yerlerde biraz tozluymuştu. Yine de yağmur; her mevsim, asıl olarak da yazları, bu bölgenin en belirgin özelliğidir. Kayda değer bir şey de, buranın, pek sık olmayan aralıklarla kesintiye uğrayan sessizliğidir; kışın çalıklarının trilleriyle –isterikçe çalınan bir flütü andırırlar–, diğer zamanlarda ise kuzgunların karından konuşmalarıyla. Sonra bir de nehrin şamatası vardır ki, Valhallaların karıyla ve Olympus Dağı'nın buzullarıyla beslenir. Haziranda South Fork Hoh suyu boz bulanık, süt

gibi akar. Kimi yerde sakin olduğu söylenebilecek denli yavaştır ama başka bir yerde aşırı bir enerji ve karaktere sahip oluverir. Böylece bu deneyim, sıra sıra akçaagaçların arasındaki açıklıklarla kesintiye uğrayan kalın bir orman örtüsünün kıvrımları arasından birbiri ardına açılan farklı duyguların yürüyüşü halini alır. Aynı zamanda, Seattle'dan arabayla dört buçuk saatte, yalnızca mevsim yüzünden değil, kuzeye birkaç mil uzaklıktaki ana çatalın daha iyi bir yola ve bankasının yanı sıra bir de konaklama yerine sahip olması nedeniyle nadiren ziyaret edilen ıssız bir yurdun yürünüşüdür. Dahası, South Fork Yolu giderek daha kasvetli derinlere ve nihayetinde de bir kanyona inerken, ana-çatal yolu, tırmanıcıları Olympus Dağı'na çıkarır. Bazen oltaçılar South Fork'un üst kısımlarını denerler; daha da nadir olmak üzere, bir grup tırmanıcı Valhallalara doğru giderken buradan da geçer; yine de bu noktada, bu zirvelere ancak 1978'de çıktıldığını ve 1966'dan önce böyle bir denemenin hiç yapılmamış olduğunu vurgulamalıyım ki, buraların erişilmezliğini daha iyi anlayabilesiniz. John William'la ben, '74'te oraya ilk kez gidip, Valkyrie Creek Basın'de dolaştıktan sonra Valhalla Yamacı'nda kamp kurduğumuzda; Bragi, Mimir, Vili, Sleipnir ve Kuzey ve Güney Vidar zirvelerine henüz çıkılmamıştı ve bunun nedeni bu işin zorluğu değil, buralara çok az dağcının gelmiş olmasıydı. Ulaşımı daha kolay olan dağlarla meşgul olduklarından belki, belki de haritanın Forks kasabasının güneydoğusunda kalan bu kısmını henüz fark etmemişlerdi.

Bu haziran, South Fork Hoh Yolu'nda tek başıma yürüdüm; okul yılının bitiminden üç gün; göklerin muhalefeti nedeniyle, yeniden inşa edilen spor salonunda yapılan, öğrencilerin, ben podyuma doğru yürürken tezahürat yaptığı mezuniyet töreninden ise bir gün sonra; tüm bir alana, yükseltilmiş bir basket potasının altından okudum "Gidilmeyen Yol"u. Bu törende her yıl Frost'la buluşurum, geçmiş yıllarda şiirin o bilinen son dizelerini okumuştum, utanç verici kuşkularla dolu: "İki yol kavuştu bir ormanda ve ben-/ En az geçilmişinden gittim, ben /Ve fark yaratan tümüyle buydu işte."¹⁹ Anlatıcının açıkça belli olan

19 Bu dizeler için büyük ölçüde Selahattin Özpabalıyıklar'ın çevirisinden yararlanılmıştır. (ç.n.)

kendine saygısı bana da yansiyacak mı? Topluluk, Frost'un anlatıcısının üstün konumunu görerek, ilişkilendirme yoluyla beni de üstün bir konuma mı yerleştirecek? Bu yıl, ben boğazımı temizledikten sonra, bir öğrenci "C'lere bak C'lere!" diye bağırdı, "Bay Countryman çok zengin" anlamında; ben de herkesin gelişmesi bittikten sonra koyverdim Frost'u. Ertesi gün –yolculuğun ilk günü– erken kalktım, termosumu kahveyle doldurdum, bir sandviç hazırladım ve günün ilk ışıkları görünmeden yola çıktım; ve doğrusunu isterseniz, işimin tüm hoşuma giden yanlarına rağmen öğretmenlik yapmak yerine South Fork Hoh'da yürüyüş yapmak özgürlüğüne sahip olduğum için memnuniyet duydum. Aşağı bölgelerde yolculuk rahattır; ilk dört buçuk-beş kilometre boyunca yürüyüşü yüz elli metreden fazla yol kazandırır ve bundan sonra, yolun yosunlara dönüştüğü yerlerde yürümek, yumuşak yeşil düzlüklerde gezinmek ya da akıntının kıyısındaki çakıllar üzerinde mekik dokumak demektir. Her ne kadar suyun kıyısı daha az sıkıcı da olsa, ben yosunu çakıllara tercih ettim çünkü son zamanlarda sağ ayağımın üçüncü ve dördüncü parmaklarının bulunduğu yerde bir Morton nöroması geliştirmişim ve bu beni nehir taşları gibi acımasız zeminlerde saatler boyu yürüdüğümde ürkütüyor. Acı, bana, bir zamanlarki halime oranla çok daha sık duraklamam için bir neden sağlıyor. Botlarımı çıkarıyorum. Azıcık bir şeyler yiyorum ya da birkaç dakika gözlerimi kapıyorum. Bazen cenin pozisyonunda yere kıvrılıp, umutsuzca ormanda uyumaya çalışıyorum. Haziran'da, bir kış çalığışunun trilini ve ardından bir kuzgunun sesini duyduğumda da bu pozisyondaydım. Kuzgunun çağrısı yüksek sesle damlayan suya benziyordu –büyük su damlalarının bir havuza çarpışı gibi. Doğal olan hiçbir şeyle uzaktan yakından bir ilgisi yokmuş gibiydi; tam tersine, daha çok bir tesisat problemini andırıyordu. Daha önce kuzgunların bu sesi çıkardıklarını görmemiş olsam, bu sesin bir kuştan geldiğini düşünmezdim; ki bu denli açık bir sağlama karşısında bile inanılmaz, rüya gibi geliyor çıkardıkları nota. Aynı, bazen geçmişin yaptığı gibi.

John William'la ben, liseyi bitirdikten sonra, yukarısularından geldik South Fork Hoh'a; ormana Boulder Creek Kampalanı'ndan girdik, Bailey Range'i dağ sırasında aşmamız-

sa dört bulutsuz gün sürdü; sonunda, iki bin beş yüz metre yükseklikte rüzgârın tuzlu su koktuğu yerde Olympus Dağı'nın altındaki belirlenmiş rotalardan ayrıldık. South Fork Hoh'a gittiğimiz yolu –aslında bulduğumuz yerin South Fork Hoh olduğunu bilmiyorduk çünkü haritamız ve pusulamız yoktu, bilecek almamıştık–, daha doğrusu, bir buzlu su moreni ve rüzgârın dağıttığı bir taş yığına çıkan yolu buradan bulduk, daha sonra, akıntı ayaklarımıza dolanırken nehrin içinden yürüyerek ve suda bağlayacak yer bulduğumuz zaman bir tırmanma halatı kullanarak, yukarı yörelerden bir kanyona indik. Kayadan duvarlar arasında akan suyun sesi öyle yüksekti ki birbirimizle konuşamadık. Ağaçlar uçurum çatlaklarından yükseliyor ya da akıntıda çaprazlamasına yatıyordu. Amacımız boğulmuş gibi geliyordu bana. Bir nehirdeki dik duvarlara tırmanmak ancak çok gençseniz denenecek bir şeydi, ama yine de arkadaşımın keyfine diyecek yoktu. Yapılı çenesinden sular damlıyordu. Bütün yolu, yoldaki işaretleri beynine kazıyarak gelmişti, böylece gerekirse yürüyüşümüzü tersine çevirebilirdik; bu destansı düşünsel çabada gördüğüm bir şey vardı ki, o da, bu çabanın onun için tehlikenin kardeşiymişçesine çekici oluşuydu.

Sonunda, ortalık sakinleşti. Gün ortasında, etrafı epey eğimli bir havuzun kenarında oturup eser miktardaki güneş ışığından yararlandık ve birbiri ardına taş sektirdik. Bir de kaya yığını yaptık akıntının ortasındaki düz bir taşın üstüne. Bir yalıçapkınının vızıltısını iyiye alamet olarak yorumladık, sanki yakında kanyon daha kolay geçilebilir topraklara açılacakmış gibi; ki öğleden sonra gerçekten öyle oldu. Uzun alacakaranlık süresince, bir nehir ayağından ormanın derinliklerine doğru yürüdük. Buradaki sedirler, sanki kuru, ölmüş dallar gibi asılmış çıplak dalları nedeniyle daha ağırbaşlı görünüyordu. Sonra, kurmak için bir ateş yakmamız gerekti ve John William'ın çelik çakmak ve kumaş kömürünü denedik ve her ne kadar kıvılcım ve duman elde etmeyi becerdiysek de, sonuçta alevlendirmeden son kumaş kömürünü de harcamış olduk. Çok zor bu yolla ateş yakmak. Böyle bir çaba, kibritin başarısını takdir etmenize neden oluyor. Ama haziranda orman ılık olur, biz de o gece yosunlar üzerinde uyuduk, botlarımızı ve çoraplarımızı uyku

tulumlarımızın içinde kurumaya bırakarak. Ertesi sabah, nehir ayağımızın suyu seyrelti ve süreksizleşti, biz de hazır üstünlüğü sağlamışken ondan ayrılmaya karar verdik. Yoğun ormanlık alanda oturup, John William'la, dizüstüleri icat edilmeden önce hava yolcularının kullandığı tipte bir minyatür oyun tahtasının üzerinde satranç oynayışımızı hatırlıyorum; arkadaşım tek dirseğine dayanarak yatıyordu ve ayak bileklerini keyif çatan bir şövalye gibi birbiri üstüne atmıştı, ama gömleksizdi ve ayağında da çuvalımsı bir yün pantolon vardı. Gözlerine inen saçlarıyla, hamlelerini önemleri gölgelenmiş bir dürtüyle yapıyor, sonra, ben düşünürken, dişlerini geçirmeye hazırlanarak sivrisinek ısırıklarını kaşıyordu. Hatırladığım kadarıyla birimizin şahı kilitleninceye kadar oynadık. Neden o kadar günümüzü azıcık yiyecek, ateşsiz, haritasız ve pusulasız bir halde arka yörelerde geçirmek istemiş olduğumuzu anlamak güç, belki de bunun nedeni o satranç faslıydı; satranç ve kendimizi bulduğumuz yer arasındaki ilgisizlikti. John William ve ben, dışarıdan yalıtılmış halde kendi kendimize eğlenir ve son lokmalarımızı yerken yıpratıcı bir maç yaptık. Sonlara doğru, artık yalnızca tahta üzerinde yalnız kalan şah ve piyonlarımızı hareket ettiriyorduk ve iki hamle arasında kalan zamanda, ikimiz de kestiriyormuş gibiydik. Üst yörelerde o kadar zaman geçirdikten ve nehre bir sürü kaya yuvarladıktan sonra nihayet kendimi gevşemiş hissettim; ormanın tatlı esintisi içinde, tüm uzuvlarımı dinlendirerek tembel tembel uzanmak bir lükstü. Çok derin uyudum, gün ışığında nadirdir bu benim için. Uyandığımda, John William, kafasını çantasına dayamış, *Açık Arazide Hayatta Kalmak'ı* –Kuzey Cascades bozgunu için de getirdiği el kitabı– okuyordu. Bu sefer, ateş için uygun çubuk olabilecek bir porsukağacı dalı aramaya niyetlendi. Ateş, diyordu, “her şeyin anahtarıdır.” Ne kastettiğini sormadım –“her şey”in neleri içerdiğini yani– ve bir süre sonra biraz daha engebeli bir araziye, ağaçların daha geniş aralıklı ve çaplarının birbirinin aynı olduğu yere doğru ilerledik; öyle ki her biri, bir sonrakinin gölgesi gibi yükseliyordu. Çıplak taşlar üzerinden bir akıntıyı geçtik; bunun ötesindeyse arazi düzleşti. İlerideki dalların arasından bir kaya duvarı bizim göremediğimiz yükseklerle uzanıyor, örtünün içinde kayboluyordu. Bu

yörede yürümesi kolaydı: Şeytan pençesi ve yeşil kızılağaçlarla dolu bataklıklardaki gibi dayak yemişe dönmek yoktu burada. Akşamın erken vakitlerinde kamp kurmak üzere durduk ve ben, John William yine ateş yakmaya çalışırken, uyku tulumuma sarınarak bir kütüğe oturdum. Artık porsukağacından bir çubuğu ve bir de sedir ağacından odunu vardı. Çubuğu bir süre sürtüyor, sonra bir şeyi değiştiriyor –kuru dalı çeviriyor veya taze bir çentik açıyor– ya da *Açık Arazide Hayatta Kalmak*'taki şekli inceliyordu. Ona, çubuğu uyandırmada biraz yardım ettim; bir kere de, yanağımı yere dayayıp usulca köze doğru üfledim, ama boşa gitti. O anda, başarısızlığımızın sorumlusunun ben olduğumu düşündüm. Belki de üfleme işini bir başkası yapmalıydı. Ama yine de devam ettik çubuğu sırayla devralarak, omuzlarımız yoruldu. Buna rağmen en hızlı denemelerimiz bile söndürülmüş bir mumun çıkaracağından bir gıdım fazla duman çıkmasını sağlamadı. Sedir, porsukağacının sürtünmesiyle siyah bir toza dönüştü, ılık ama asla yanmayan.

Sabahleyin, yaklaşık sekiz yüz metre ötede, kireçtaşından bir uçurumun dibinde bir sızıntı bulduk; daha tok bir porsukağacı dalı ararken fark ettiğimiz basit bir kükürt buharından başka bir şey değildi başlangıçta. Ama yakındaki bazı kayaların alglerle kaplandığını görünce, buz çekiçlerimizle küçük, ılık bir havuz birikene kadar kazdık. Bu, deniz tabanında bir havalandırma deliği bulmak gibi bir şeydi; Olympics'te²⁰ sıcak bir kaynağa rastlamak kadar nadir ve umulmadık bir şey... (Bizimkini de sayarsanız, yalnızca üç tane var.) John William ve ben kireçtaşını aşındırmaya devam ettik; o gün kazdıklarımıza bakılacak olursa, havuzumuz neredeyse bir banyo küvetine denkti. Sonra soyunduk, içine girdik ve bir süre orada debelendik, ama su henüz oturmamıştı, o yüzden sıcak çamura bulanıyor gibiydik biraz. Kiri temizlemek için uzuvlarımıza dere suyu dökmemiz gerekti.

O akşamı, sıcak olduğu için el emeğimizin yanında geçirdik ve zaman geçtikçe –yiyecek hiçbir şeyimiz kalmamıştı– gözümüze daha az bulanık göründü. Uyku tulumlarımızı pelerin gibi üstümüze geçirerek, yanı başımızda mineral rayihaları üre-

20 Metinde geçen Olympus Dağı'nın yer aldığı dağ sırası. (ç.n.)

ten havuz ve ısınsin diye sularının kıyısındaki kayalara dayadığımız çıplak ayaklarımızla oturduk. John William uzun bir porsuk ağacı dalından taze bir çelik yontarken, can sıkıntısına karşı panzehir niyetine ilkyardım takımındaki kitapçığı okuduğumu hatırlıyorum. *Açık Arazide Hayatta Kalmak*'ta önerildiği gibi, iki çap arasında keskin bir geçiş istiyordu, böylece merkezinde delik olan çam diski sapın yarısına kadar kayarak, çalışan elleri için bir dinlenme olanağı sağlayacaktı. Bir süre sonra hazır- dı antik aleti. Uyku tulumlarımızı sıyırıp attık ve ateş tahtasının önünde diz çöktük. Hazıranda alacakaranlık uzun sürer ve biz neredeyse karanlığa kadar çalışarak bu sürenin tamamına yakını- nı kullandık. Havuzun kenarında, John William'ın yatkın oldu- ğu –benim de– türden, dalga geçilmeyen bir çalışmayla, so- nunda, sedir dalının parlama noktasını bulduk. Çeliğin ucun- da çalkalanan toz tam bir turuncuya döndü ve sonra da John William'ın üfleyerek alevlendirdiği özenle düzenlenmiş yonga yığınınızın içine yuvarlandı.

Altı yıl önce, '68'de, *The Crazy World of Arthur Brown* diye bir grup vardı; özellikle bir süre listelerde yer alan ve bu yüz- den sık sık radyoda duyduğumuz "Fire" parçasıyla bilinirdi; işte o anda John William'ın oradan alıntı yaparak –"Ben cehennem ateşinin tanrısıyım ve size getirdiğim: Ateş!" demesi ikimizi de güldürdü. Gölgelerimizi uçurum duvarına savura savura alev- leri besledik –çarpılmış formları, yükselen kıvılcımlar için arka perdeyi şekillendiriyordu– ve yalnızca ateşi değil, kendimizi de kutluyorduk. John William, "Buradan kimseye söz edeme- yiz. Gerçekten diyorum. Bunun için kanımızla söz vermeliyiz. Avuçlarımızı kesip el sıkışalım." dedi.

Ben "Saçmalığın daniskası bu" dedim.

John William cebindeki bıçağına uzandı. "Neil," dedi "mı- zıkçılık etme."

Canım yandı. Ama asıl zor olan bunu yapmaktı; canımın yanması değil. Tahmin edebileceğiniz gibi, çakıyı elinize doğru her götürüşünüzde beyniniz sizi durduruyor. John William bir kötü denemeden sonra becerdi, ama onun yarası kanarken ben üç kez geri çekildim. "Kendi elin değilmiş gibi düşün" diye ken- dini beğenmişçe tavsiyede bulundu bana.

Sonunda avucumun ortasını alt kısmı aşığı bakacak şekilde açtım. Daha önce de bir yerimi kestiğim olmuştu, ama yalnızca kazaydı. Buysa çok farklıydı, kendimi zarar görmüş gibi hissetmedim.

John William ve ben ruhlarımızı tokalaştırmaya karar vermiştik. Bunu ilk başlatan beyaz adamlar değildi, ama beyaz adamlar en azından bir nebze anlayabiliyorlardı bunu; ve bu derin somut temas, parmaklar birbirine geçmiş, kollar bükülü, kardeşlerin her birinin uçarcasına hissedilen dengesi içindeki ağırlığıyla, bu durum için uygun görüldüğünden, kanlarımızı birbirine böylece katıştırdık.

* * *

ANNEM OTUZ DOKUZUNDA ÖLDÜ, benim on üç yaşına basmamdan bir ay önce. Dördüncü dereceden astrositoması vardı –kötü huylu bir beyin tümörü–, onu kör edip öldürmesi uzun sürmedi. En iyi hatırladığım şey, kaçınılmaz sondan birkaç hafta öncesine kadar şarkı söyleyen sesinin beni hâlâ etkilediği. Onu oynak bir a cappella’yla “The Maid of Llanwellyn”i söylerken hatırlıyorum, gözleri şaşılattıktan sonra bile söylemişti. Ablamın ve benim, ve eğer evdeyse babamın, onun evin başka bir yerinde şarkı söylediğini duyabileceğimizi biliyordu elbette ve ayrıca, eminim ki, bunun gerçekten içimize işlediğini de biliyordu. O şarkı söylerken yaptığım işi bıraktım. Sanırım kanıtı açıkça kulaklarımdayken, onun son günlerinin çizdiği eğri üzerinde daha net düşünebilecek şekilde kendime hâkim olurdum. Dolaplardan birinin içine oturup kulaklarımı tıkadığım zamanlar da oldu, dinlemek beni öfkeliendiriyordu çünkü. On iki yaşındayken bile annemin kolay kolay hiçbir dinleyicinin görmezden gelemeyeceği şekilde içe işleyen bir duyguyla şarkı söylediğini fark etmiştim. Bir gün, onu piyanonun yanında kafasında azıcık saç kalmış haliyle görünce, bir süredir şarkı söylediğini duymadığımı fark ediverdim, sonra şarkı söylemedi artık, ne de piyano çaldı. Emin değilim, ama sanırım, şarkı söylememek onun için bir tercihti; çünkü oyunun sonlarına doğru, duydukları artık onu ilgilendirmiyordu.

Temmuz ayıydı ve biz Cavanaugh buluşmasını atlamıştık. Babam çalışmayı sürdürdü ama kilo verdi. Pille çalışan bir kısıdalga radyosu vardı ve ben sokaklarda onu omzumda taşıyarak yürürdüm, seksenlerde çocukların setlerini taşıdıkları gibi. Yıl '69 olduğundan, FM bandında iyi müzik çalardı. Gitmekten en hoşlandığım yer, zincirli çitin arkasındaki trafosuyla yarısı boş bir araziydi, yanımda radyo, burada siperlenerek tembellik edebilirdim. Bir de demiryolu raylarında yürürdüm, bulabildiğim tüm şişeleri kıra kıra.

Denir ki insanlar, önce içlerinde ölürler. Astrositoması olduğu söylendikten sonra, annem, bir süre Keltçe öğrenmeye çalıştı ve Kells'in Kitabı'na merak saldı. Bana miras kalan bir İrlanda hikâyeleri kitabı satın aldı -P. W. Joyce'un "Oisin in Tir Na nOg"u; T. Crofton Croker'ın "Knockgrafton Efsanesi"; ve benzeri hikâyeler. Ölüm melekleri, cesetler, tabutlar, mezarlıklar, terk edilmiş harabeler, hüznü rüzgârlar ve boz renkli yalnızlık resimleri. Karakterler ya ölüme sürüklenir, ya büzüşür, ya donar ya da denize yuvarlanır ve hikâyenin anlatıcısı sonunda "Tanrı'nın kutsaması ölmüşlerin ruhlarının üzerine olsun." ya da "Münzevi, Lir'in dört çocuğunu sonunda işte böyle huzura kavuşturdu." türünden bir şeyler der.

Cenazede, Carol, annemize bakmayı reddetti ama ben gitim ve yüzündeki ifadenin Alpental'de babama kiralık kayaklarla kar sıçrattığı zamankine yakın hale getirildiğini gördüm. Annem, ölümünde haşarı bir tavır almıştı. Tabut indirilirken, Carol çiçek serdi. Aynı esnada, babam güneş gözlüğünü çıkardı ve bir marangozun eli olan elini bisepsimin üstüne koydu. Tabut yerin altına indirilene kadar orada kaldı eli, sonra babam güneş gözlüğünü gözlerinin üstüne kaydırды ve kendi ağırlığını taşımaya geçerek, elini çekti.

Babam bundan sonra iki şeye öncelik verdi. Carol'a bana bakması için ödeme yapmaya başladı ve annemizin hayat sigortası poliçesinden gelen 10.000 doları ikimizin arasında bölüştürdü. Bizi büyükannelerimizin ya da halalarımızın yanına veremeyişinin nedeni, yeniden evlenmeyişininkiyle aynıydı -onun düşüncesine göre, ihtiyacımız olan sevgi, ölümün ayırıcı çizgisinin hemen öte yanındaydı ve bunun yerine bir şey koymaya çalış-

mak annemizin varlığına tecavüz etmek ve onu soldurmak olacaktı. Bir kılıcın iki keskin yüzü gibidir bu, kesinlikle iyi niyetli ama hayaletlere ya da ölümden sonra hayat olduğuna inanmayan biri için bile kendi içinde tehlikeli.

Bir zaman yas tutmakla geçti. Henüz kimseler ortalıkta görünmezken bir erik ağacında oturabilmek için beyzbol antrenmanlarına erkenden gittiğimi hatırlıyorum. Bir duygusuzluk haliymiş gibi görünen bu süreçte, bir bankada bırakarak dokunmadığım 5.000 dolarlık hayat sigortası parası bir şekilde kutsalmiş gibi hissettim. Beş bin dolar çok fazla bir şey değildi ama bu para, ne kadar cılız ve proleter olsa da, John William'ın okkalı fonunun, benim olan bir benzeriydi. Ona bundan bahsettiğimde, bana şartlar olup olmadığını sordu, onunkinde –diye ekledi– şartlar varmış da ondan: İlk 50.000 dolarını alması için, söylediğine göre, bir üniversiteye kayıt yaptırması gerekiyordu. Buna hürmeten Portland, Oregon'daki bir sosyal bilimler okulu olan Reed'e gidecekti, ailesi tarafından onaylanmıştı ama Doğu Kıyısı'nda değildi; Rodos Bilginlerinin yuvasıydı ama dağlardan da uzak sayılmazdı. Ben, büyüdüğüm yere yaklaşık bir mil uzaklıkta bulunan Washington Üniversitesi'ne gidiyordum, çünkü oraya 2,8'le girilebiliyordu ama asıl neden ücretin 540 dolar olmasıydı.

Mineral kaplıcamızdaki kanlı anlaşmamızdan sonraki yaz ayları için de farklı planlarımız vardı. Elim epey iyileşmişti, ama avucumda boydan boya, şekli hilale benzeyen kabarık bir yara izi kalmıştı. John William'da da vardı bundan, ama onunkisi daha düzdü. O, Oregon'da tek başına sahil yürüyüşü yapmaya meyletmişti, bense, bana kalan mirası, ya da en azından bunun bir kısmını, her yaz Eurail geçiş kartları, konaklama yerlerinin adreslerini listeleyen rehberleri ve tıka basa doldurulmuş, kirli sırt çantalarıyla Avrupa'ya çöreklenen genç Amerikalıların oluşturduğu sürüyle birlikte Avrupa'ya geçmek için kullanacaktım. Amacım deneyim edinmekti. Gidişimin başka bir nedeni yoktu. Eğer bir yazar olacaksam, diye düşünüyordum, bana yabancı yerlere seyahat etmeli ve şeylerin nasıl görüldüğü, nasıl ses çıkardığı ve nasıl koktuğuna ilişkin notlar almalıydım. Bundan John William'a söz ettiğimde, homurdandı. Yönelimimin geri-

ye doğru olduğunu ve eğer içimdeki, dünyayı görme arzusu bu kadar şiddetliyse, And Dağları'na ya da Moğolistan'a gitmem gerektiğini söyledi. Aldırmazlıktan geldim ve Avignon, Barcelona, Grenoble ve Brunico'da –Brunico'yu seçmemin nedeni, Dolomitler'in üst kısımlarında biraz tek başıma kalmayı planlamış olmamdı– kalmak üzere belirlediğim bazı otellerden bana yazmasını söyledim ona.

Kendi başıma, uçakla Amsterdam'a gittim ve yurtdışındaki ilk gecemi, birkaç guldenden verebilecek herkese açık olan ve tuzlu bir pire torbasını andıran Denizciler Evi'nde geçirdim. Ertesi gün, elimde bir paket patates cipsiyle Herengracht'ta oturdum ağlayarak, çünkü annemden geriye kalan bu olmuştu. Kazanmakta olduğum bir deneyime dönüşmüştü annem –ben bronz kaplama bir lamba altında, duvara yapışık sütunlarla çerçevelenmiş pencerelere bakar ve tatlı, küçük zillerini çalarak kaldırım taşlarına çarpan bisikletlileri dinlerken. Amsterdam'da, insanın 18 yaşında ve yalnızken yapabileceği şeyleri yaptım, adını koymak gerekirse; melankoliyle dolmuş şekilde Damrak'ta dolanmak, kuruşuna kadar her şeyi hesaplamak ve gelmiş geçmiş en şüpheli yaratıklar olan güvercinler üzerine notlar almak gibi. İçinde daha çok yaşanan, daha insana özgü, günbatımında pencerelerdeki ışıkların daha evcimen görüldüğü başka sokaklar buldum, ama kanallar, hartuçlar, kuleler, kiliseler, siyah bisikletler, süslü püslü dükkânlar –hepsi beni daha da yalnızlaştırıyor, ya da başka türlü söylemek gerekirse, beni kendime maruz bırakıyordu. Ticaret ve hummadan kararmış, o eski, kokuşmuş Avrupa suları boyunca, kendimi üzgün ve çıplak bırakılmış hissettim. Böylesine asık suratlı bir içlilik hali genellikle yalnız gezginlerin uğrağıdır; ama ben nereye gidersem gideyim, harcadığım her guldenden ayrılırken kendimi annemin varlığıyla çifte sürülerek gömülüyormuş gibi hissediyordum. Onu buna değişiyordum –Oude Kerk'e²¹ ve onun ahenkli çanlarına ve ringa balıklı sandviçlere.

Bir sabah, yanımda sırt çantam, bir torba yulaf ezmesi, günlüğüm ve *Swann'ın Yolu* olmak üzere tren istasyonuna doğru yürüdüm. Her yaz oradan geçen yüzlerce genç yolcu gibi görün-

21 Amsterdam'ın en eski kilisesi. (ç.n.)

yor olmalıydım –dünyadan korunmak için cesur ifadeler takınan ve sanırım, sahip olmadıkları bir yaşam deneyimini varmış gibi gösteren tümü gibi. Antwerp'e uğrayan bir trene bindim ve Brüksel'de başka bir trene geçtim, daha eski ve yavaş, ahşap koltukları çizik çizik olmuş bir tanesine; Liege üzerinden, inip etrafı yürüyerek keşfe çıktığım, ara sıra Porta Nigra, Basilica, Moselle'in tonları ve benzeri şeyler hakkındaki izlenimlerimi yazdığım Trier'ye gidiyordu. Bundan sonrasında kendi serseriliğimle yüz yüze geldim ve giderek daha da rahat bir başboşlukla hareket ettim. Trenle yolculuğa epey alıştım –tren rayları boyunca dikilen binaların kirli arka yüzlerini, çitlerle çevrili küçük endüstri alanlarını ve asılmış çamaşırları görmeye yani. Tren koltuklarında uyudum. Arka vagonu tercih etmem gerektiğini öğrendim, böylelikle, açık arazideki uzun dönüşlerde, öne bakabiliyor ve lokomotifin geçişiyle önü kapanmadan manzarayı görebiliyordum. Ve lokomotifin, örneğin yarısı yıkılmış tuğladan bir benzin istasyonunu geçişi ve aynı istasyonu benim geçişim arasındaki süre boyunca, yolculuğun keyfine diyecek yoktu. Ara sıra gündoğumundan hemen sonra istasyon platformlarında yaşamış olduğum his gibiydi; etrafta başka kimse yokken, bir saat ya da daha fazla süre içinde hiç tren beklenmiyorsa ve bir dakika kadar önce olanca hızıyla bir ekspres treni geçmiş ve içindeki yolcular, düşünceler kadar uçucu, dağıtılmış bir iskambil destesindeki papazlar, damlar ve valeler gibi görünüp kaybolmuşsa o anda hissettiklerim gibi... Böyle anlarda okumayı bırakıp tren gürültüsünün yokluğunun ve taşradaki istasyonların sessizliğinin tadını çıkarırdım. Sabahın sessizliğinde tren raylarının yanındaki bir bankta, aç açına, esen hafif bir rüzgâr ve dizlerinizin üzerinde açık duran bilmem hangi kitapla uyanık olmak, bir-iki saniye önce işitmiş olabileceğinizi düşündüğünüz bir şeyi dinliyor olmak gibiydi biraz. O zaman hissettiğimin sağ ve sağlıklı olmanın tadı olduğunu söyleyebilirsiniz sanırım. Tam da o sırada, romantik nöbetlerim rayların kenarındaki çöplerin görüntüsüyle ya da gezinen bir köpeğin, bir binanın köşesinde bir ayağını kaldırmasıyla kesintiye uğradı. Bu görüntüleri kendi yaşamım için hissettiklerimle bağdaştıracak manevi donanıma sahip değildim işte; çoğu günler, öğleden sonrası

için bunların beni ruhsuzlaştırmasına izin verirdim. Daha sonra, sebepsizce, bu türden geçici şeylere duyduğum ilgi azaldı ve yürüyerek yolculuk etmeye başladım. San Sebastian'da bir çadır, uyku tulumu, bir mat, bir ispirotluk ve pişirme kabı satın aldım ve sırt çantama tutturdüğüm uzun francala ve günlüğümle birlikte, yan ceplerimden birine tıktığım *Güvercinin Kanatları*'nin İngilizce bir baskısıyla Pireneler'e doğru yola çıktım. Beklediğim gibiydi: Düzlüğün sıcağında kuruyan keçi dışkısı kokusu ve geçen yalnızca bir bisiklet olsa bile sanki bir binici dağlardan çıkmış da üzerime üzerime sürüyormuşçasına kalkan toz. Biraz mahremiyet sağlayan serin, saklı kalmış yerlere rastladığımda, sık sık duruyordum. Yarım günümü James okuyarak bir taş köprü'nün altında geçirdim, ta ki arkamdaki mantar meşelerinin arasından, oradaki dereden su içmek için koyunlar inene dek. Şu anda, yurtdışındaki bir başınalığımı ve sahip olduğum özgürlüğü tatlı ve pastoral bir havada anlatıyorum ama gerçek şu ki, zamanın büyük bir kısmında, kat kat derinlere gömülmüş gibi hissediyordum, özellikle de hava karardıktan sonra çadırımda. Bir keresinde, Navara bölgesindeki köylerden birinde, kartpostal yazarak ve *International Herald-Tribune* okuyarak açık havada bir masada oturdum ve yalnızca ev adresimi yazmak bile yalnızlığımı körüklemeye yetti.

Ağustosta, Brenner Geçidi'ni aşmak için trene bindim ve Alto Adige'ye indim. Artık koyu renkli ve gür bir sakalım ve Innsbruck'ta bir ikinci el dükkânından aldığım bir çift kullanılmış botum vardı. Ayağa tam uymuyorlardı ve ben kör bir dikey makasıyla kestiğim yara bandına güveniyordum. Aynı makasla bir gece ispirotluğumun önünde bağdaş kurup, orzo'nun kaynamasını beklerken saçlarımı kesmiştim. İtalya'nın kuzeyindeki ağustos geceleri havası için hazırlıklı olmadığımından, San Vigilio'da fazladan bir Avusturya Ordusu artığı yelek, çeneden kayışlı ve kulaklıklılı bir başlık ve yünden, parmaksız bir çift eldiven satın aldım. Ertesi gün bunlarla birlikte terden lekelenmiş deriden korumaları olan buz gözlüklerimi kuşanarak yol kenarında oturmuş, sonu gelmeyen mecburi yolculuk notlarımı alır ve Dolomitler'i Kuzey Cascades'le karşılaştırırken, belli belirsiz birtakım sesler duydum. Aşağıdaki bayırdaki ladinler ve çamlar

arasında Amerikan İngilizcesi'yle süregelen bir konuşmaydı bu –rüzgârda bana ulaşan birkaç kelimeyi ve bazı öbekleri seçebiliyordum. Dinlerken, oradan görünen manzarayla ilgili bir şeyler yazdım: karaçamlları, ihlamurları ve geniş Latin çatılarıyla dolu vadisinde San Vigilio'yu; hemen onun üstündeki kuru ot ve gelincik tarlalarını ve bunun da üstünde, daha yakınımnda kalan çıplak kayaların arasında büyüyen çimlerle otlanan beyaz inekleri. Alto Adige'deki yolların tümü yüzyıllardır kullanıldığından oluk oluk aşınmış görünür ve bazen rüzgârdan korunaklı yerlere yapılmış, içlerinde kap kacağın, tenekelerin, çivilerin, yıpranmış ayakkabıların, tel parçalarının biriktiği rustik şapellerden geçer; hatta kaybolan mendillerin bile; ve ben bunlardan birinin, içinde alışılagelen akıntının yanı sıra birkaç paslı demir çivi ve tıparlarıyla birlikte kalın camdan kimi küçük ecza şişeleri bulunan bir tanesinin yanında oturuyordum. Bunlarla ilgili notlar almayı da ihmal etmedim, elbette. Ardından, dağın eteğindeki bir taş yığınının arkasından manzaraya girdi gürültücü yürüyüşçüler. Şimdi sessizdiler, nefeslerini harcamadan ve sırt çantalarının altında öne doğru eğilerek, tepeden yukarı çıktılar. Hâlâ küçüktüler ve en fazla seçebildiğim, kafalarının üst kısmı ve sırt çantalarının parlak kırmızı kumaşının bir parçasıydı. Bir süredir kimseyle İngilizce konuşmamıştım ve kıtalılarla yaptığım o kadar laf salatası ve işaretleşmeden sonra, birden bunun için sabırsızlandım. Öte yandan, yalnız başıma yolculuk edebilmek için yaptığım onca işten ötürü kendimi bir kahraman gibi hissediyordum. Her nasıl olduysa, yurttaşlarım inceden çizgili kaya yüzeylerinin, kaburga gibi ya da siyah ebruli desenli beyaz kayaların altından geçtiler ve yamacı almak için, daha diklemesine yürümeye başladılar. Kadın olduklarını bundan sonra ayırt edebildim; yürüyüş şortu giymiş iki kadındılar. Günün erken vakitleriydi ve parlak, bulutsuz sabahın güneşi onların arkasında kaldığından, yaklaşırlarken iyi görebilmek için buz gözlüğümü çıkarmam gerekti. Gözlüğüm, kulaklıkları ve çeneden kayışlı başlığım, sakalım ve eldivenlerimin içinde, yoldan yukarı doğru gelen bu iki kadına gülünç görünmüş olmalıyım. Aslında, öyle göründüğümü biliyorum, çünkü onlardan biri şimdi benim karım ve nasıl göründüğümü, Dolomiti'de bir yamacı tır-

manıp orada nasıl dizlerinin arasında bir günlük olan bir adam gördüğünü ve bu adamın, büyük olasılıkla kendisine bakmaktan vazgeçmiş bir gezgin olduğunu düşündüğünü anlattı bana. Karımın adı Jamie Shaw. İlk bakışta aşk gibi, kimilerinin gerçek olduğunu iddia ettiği bir şey olmadı; dürüst olmak gerekirse, bu kavram ikimize de yabancı. Rüzgârlık pantolonunu düzeltirken dikkatimi çeken çıkık dizleri ve sivri dirsekleriyle, hoş olduğunu düşünmüştüm elbette; ayrıca yüzündeki, açık kuşkucu bakış da hoşuma gitmişti hemen. Durmadan ince parmaklarıyla ağzını kapatıyor ve saçını kulağının arkasına doğru itiyordu; bu hareketleri ve atletik yapısı beni çekmişti ama özellikle bunlara ilgi duymuş değildim, ilk başta değil...

* * *

BEN AVRUPA'DA DOLAŞIRKEN, John William da –Avignon, Barselona, Grenoble ve Brunico'da aldığım aerogramlara göre– Oregon'da yürüyüş yapıyordu. Uzun soluklu mektupları, kasılıp kalmış bir elle karalanmış gibiydi. Portland'a kadar otostop çektiğini ve daha sonra Kolombiya'nın güney kıyısından okyanusa doğru, demiryolu raylarının düzgün yolları, bataklık kıyıları ve oltacılarla kaz avcılarının kullandığı patikalar üzerinden yürüdüğünü yazmıştı. Bir su kenarında can vermiş ölü bir sazan yiyince hem bağırsaklarını bozmuş hem de ateşi çıkmıştı. Kuytu bir yere kıvrılmış, hasta ama korunaklı durumdayken tuzlu suya doğru yürüme planından vazgeçecekmiş neredeyse. Ama sonra, bir tavernanın arkasındaki Dumpster marka bir çöp bidonunun içinde bir miktar balık ve patates kızartması bulmuş ve bunlar sayesinde yola koyulabilmiş. Bunları okurken ben Avignon'da *pêche Melba* yiyordum, o koşullar altında bütün bunları anlamak, epey zor geliyordu. John William, sabahın ilk ışıklarında, bir batağa kayıklarını indirmekte olan üç kış sonu kuş avcısının önlerinden geçerek, onların düzenini bozmuştu. Bir de oltalarının sapları taşların arasında saplı duran, plastik ve genç fidanlardan dayanıklı bir kulübe yapıp içinde bir yandan kafayı çekerken diğer yandan bir yanığı iyi etmeye çalışarak oturan iki mersin balıkçısına çatmıştı. John William, onlar toparlanıp gide-

ne kadar, ormanın nehrin aktığı yöndeki kısmında kalıp kerevit avlamış ve sonrasında, onlardan kalan ateşteki kömürleri uyanık tutmaya çalışarak onların kulübesinde kalmıştı. Ertesi gün, yağmurda yürümüş ve ağlayan martıları izlemişti. Sonunda denize yaklaşmış, nehrin kolları boyunca, botları çamur dolmuştu. Bir kayık iskelesindeki çöp tenekesinde, yağlı sardalye konservesi ve tamamen silinip süpürülmemiş somon artıkları bulmuş ve Astoria'da bir büfeden bir muz ve önceki günden kalmış jambonlu bir sandviç alacak kadar para toparlayabilmişti. Gücünü toplamış olarak, Warrenton'ı gece boyunca yürüyerek geçmiş ve oradan da fundalıkların arasında uyuduğu kıyı boyuna varmıştı. Martılar vardı, diye yazıyordu, kafalarını öne eğmiş martılar.

John William, atari salonunun önünde durup, tilt bağımlısı akşamcılardan bozuk para topladığı Seaside'a yürümüştü. Daha sonra çöp tenekelerini eşeleyerek, bir konserve yiyecek damarı bulmuş ve tenekeleri taşla kırıp çeşit çeşit meyve yemişti. Portland'dan ayrıldığından beri gördüğü ilk yıldızlı geceydi bu ve iyi aydınlanmış sahil boyunca yıldızlar altında yürüyerek çalı çırpı, ve daha sonra, yeni evlerin yapıldığı bir yerleşim bölgesinin civarındaki kum tepeliklerinden kereste topladı. John William alevleri yükseklerle ulaşan bir ateş yaktı ve ateş ölünce, kömürleri dağıtıp kumla örtölmelerini sağladı ve uyudu.

Aerogramında şöyle yazıyordu: "Tan vaktinde tutuklandım ve kelepçelendim. 'Şüpheli 20 yaşında, 1,82 metre boyunda, 81 kilo, kahverengi gözlü, kahverengi saçlı, kimlik taşımayan ama kendini Gempler, ..., Ivan olarak tanıtan bir serseri' –ağzımdan tek alabildikleri bu oldu. Hapiste Pete Moss –büyük ihtimalle, Gempler gibi, bir sahil evini krakere çevirmiş bir kundakçı– denen biriyle tanıştım. Onlara verdiğim ipucunun biraz vaiz ismi kokmasına rağmen, benim de, Moss gibi, *nom de guerre* kullanan bir ekoloji militanı olduğumu düşündüler. Şansım varmış, ertesi gün Moss ve diğer iki hippie için gelen avukat sayesinde serbest bırakıldım ve böylece bir avukat Volvo'suyla Eugene'e gittim. Belki bu da bir *nom de guerre*'dir, ama kamu yararına çalışan kurtarıcım, tam da şu anda bakmakta olduğum kartını verdi bana –üzerinde 'Mark Sides'²² yazıyor–; tepesi doğru şöyle-

22 "mark sides"; kenarları/kenarlardan işaretleyin anlamına da geliyor. (ç.n.)

re atan, zeki bir adam. Bir şey ödediğim yok ama Moss ve diğer bazı kaçıklarla birlikte hiçbir şey karşılığında bu postayla sipariş edilmiş Kızılderili çadırını mesken tuttum. Bu saksı kafalılara bir ateş çeliğiyle ne yapılması gerektiğini gösterdim. Çubuklarla ateş yakabildiğim ve Peyote kaya düşürme numaramla fare yakalayabildiğim için benim Tanrı olduğumu düşünüyorlar. Mark Sides bile etkilenmiş görünüyor.”

Aerogramın sonunda John William “Hey, Countryman,” diye yazıyordu, “bana yazmayı unutma. Bir-iki satır düş işte. Yabancı olmayalım sonra. Ve bir de, oralarda kaybolma.”

* * *

DOLOMITİ’DE, Amerikalı kadınlarla birlikte şapelin yanında oturdum ve ispirotoluğumda çay demledim. Kardeşiler. Her ikisi de kolej basket takımı oyuncusu gibi görünüyordu, ama genç olanı, yani karımın kız kardeşi –Erin– biraz daha az... Jamie’ye sürekli “James” diye sesleniyordu. Mesela, “James”, Jamie kafasını kaldırıyor. “Bana suyundan versene.” Kısa bir süre sonra, bir gün önce gördüğüm dağ keçisini anlatırken, Erin kırk santimlik boynuzlar kısmından kuşku duydu. “James.” Jamie elini ağzından çekti. “Bu konuda bana biraz arka çık.” Çay içtik. Kendimi garip hissediyordum. O ana dek, çay demlemenin ayrıntılarına minnettardım, ama şimdi kendim ve suskunluğum arasında tampon işlevi görecektir hiçbir şey yoktu. Sanırım, seyahat etmekten, bir konuşmanın nasıl sürdürüleceği duygusunu kaybetmiştim. Erin bağdaş kurarak oturdu ve ellerini kupasıyla ısıttı, Jamie ise kollarını dizlerine dolayıp, tamamen açığa vurmadığı bir şüpheyle beni izledi diyebilirim. Ön dişlerinin arasında hafif bir açıklık vardı. Sanki zorunlu bir gözlem yapıyormuş gibiydi hali ve sanırım bunun nedeni, yüzüne baka baka gözleminin çevresini saran deri çerçeveli buz gözlüğümü ve kıvrık, açık havaya maruz kalmış kayışıyla çeneden bağlanan şapkamı çıkarmış olmamdı. Kesimini birkaç gün önce kör bir dikiş makasıyla kendi kendime yaptığım saçlarım ve yaz kayakçılarının çoğunda görebileceğiniz, güneş gözlüklerini nadiren çıkardıklarından, çevrelerinin rengi güneşte yanıp kararmış ve bu yüz-

den baykuşa benzeyen çıplak bir bakış vardı gözlerimde. Paraşütle dağlara inip, kör edici karlı arazide bir hafta boyunca yürümüş bir pilot gibi görünüyor olmalıydım; ama karımın benim nasıl görüldüğümü hatırlarken aklına gelen görüntü bu değildi. Bunun yerine bendeki resmiyeti –çayı doğru bir şekilde alışımı– ve yirminci dakikadan sonra bile hâlâ bendeki güvensizliğin giderilmediği kanısına vardığını hatırlıyor. Yalnızca ucuz, spiralli bir defter olan günlüğümün varlığının, onun içini nasıl rahatlattığını hatırlıyor bir de. Onun bakış açısına göre, dünyayı sözcüklere dönüştürmek isteyen bir gözlemci, büyük ihtimalle, pasaportunuzu çalmaya yeltenecek biri olamazdı. “Büyük ihtimalle”yi üzerine basa basa söylüyorum çünkü Jamie hiçbir zaman insanlar hakkında naif düşüncelere sahip olmamıştır. Onlara, aynı kendisine baktığı gibi bakar, tam olarak aynı ölçüyle. Bunu sürekli savunma halinde kalmadan, en kötü ihtimali doğru varsaymadan ve pembe gözlükler takmadan yapabilir o. Bence merakla tedbirlilik arasında onun yararına işleyecek bir dengeyi tutturmayı başarıyor, kolay kolay sinmez çünkü. Öte yandan, eğer onu iyi tanımıyor olsaydınız –ki İtalya’da ben onu henüz yeterince tanımıyordum–, sessizce inceler tavrını kolaylıkla yanlış yorumlayabilirdiniz. İzleyişindeki temel unsur olan tarafsızlık gözünüzden kaçabilirdi. Jamie’nin kendini korumaya yönelik özellikleri güçlüdür ama aldığı işaretlerin çoğu güven verici görünüyorsa ara sıra kumar oynamaktan da kaçınmaz. Tabii San Vigilio’nun tepesinde, kız kardeşiyle birlikte oturduğumuz şapelde, bunu da bilemezdim.

Onlara ne adlarını ne de hikâyelerini sordum. Ama Erin’in açıp yere yaydığı ve Jamie’nin parmaklarıyla ve taşlarla yerde durmasını sağladığı bir haritaya baktık ve böylece ben de yolculukları hakkında bilgi edinebildim. Roma’dan geliyorlardı. Gelmişlerdi, çünkü hava çok sıcaktı, önceden planladıkları gibi Venedik’e gitmek için de çok sıcaktı ve bir-iki Romalı, yürüyerek gittikleri ve *rifugi*’de²³ kaldıkları sürece Dolomiti’de paralarının daha uzun süre dayanabileceğini söylemişti onlara. Roma’da sıcaklık ve kalabalık –meşhur bazilikalara girebilmek için güneşin altında oluşturulmuş o uzun sıralar– sinirlerine dokunmuş-

23 *lt.* Dağ eteklerindeki konuk evleri; tekili *rifugio*. (ç.n.)

tu ve bu yüzden Bolzano'ya kadar trenle gitmiş ve oradan da açık tuttıkları haritanın doğusundaki Cortina d'Ampezzo'ya giden otobüse yetişmişlerdi. Harita iyiden iyiye buruşmuştu; sürtünmeden kat yerleri boyunca üzerindeki işaretlerin rengi kaybolacak kadar açılmış, nemli havadan ve durmadan referans vermekten yıpranmıştı. Yine de, her ikisi de küçük parmaklarını kullanarak ve ellerinin daha geniş kısımlarını yol çizgilerinden uzak tutarak, izledikleri yolu gösterebildiler; indikleri vadiyi, geceledikleri *rifugio*'ları, Cortina'yla Tofana di Mezzo arasında kullandıkları teleferik ve fönükülerleri ve kayalara civatayla tutturulmuş, Büyük Savaşın kalma eski merdivenler üzerinde irtifa kaybedip kazandıkları yerleri.

Yurtdışında, kendime ait bir haritam olmadan bulunuyor olduğum ortaya çıkınca Erin'in yüzünün aldığı hali hatırlıyorum –herhalde benim, tehlikeli bir narsisizm sınırına gelecek kadar romantik bir şekilde ve aptalca, hep zor olanı seçenlerden biri olduğumu düşünmüştür. Ben, eşyalarımı kaldırır –günlüğümü ve ispirotoluğumu–, Erin ise görülebilecek yerler ve yolları düşünürken, Jamie çivileri ve küçük tıpalı şişeleri alıp, onları elinde düşünceli düşünceli evirip çevirdikten sonra, çıt çıkarmadan onları tam olarak bulduğu yere geri koyarak, şapelin pis zemininde bir araştırma yaptı. Orada, saçını kulağının arkasına sıkıştırarak diz çöktü ve kolunun yeninin iç tarafına burnunu sildi.

* * *

ORADAN BİRLİKTE AYRILDIK çünkü bu kaçınılmazdı –aynı yöne gidiyorduk, üçümüz de İtalya'da yürüyüş yapan Amerikalılardık ve son olarak, hepimiz böyle istiyorduk. Elbette ben, onlar toparlanmaya başladıklarında kayanın üstünde oturmaya devam edebilirdim –orada tek başıma kalabilirdim, ne de olsa bunun için tek gereken biraz ataletti– ama bunun yerine onlar kalkınca ben de ayaklandım ve üçümüz de, bu düzenlemeyle ilgili hiçbir tartışmaya girmeden yola devam ettik. Erin'in tatile çıkmış Romalılar oldukları kanısına varmasını sağlayacak kadar iyi giyimli birkaç yürüyüşçünün önünden geçtik. Erin'in Associazione Turistica tarafından orada bulunmak üzere tutul-

muş oldukları tahminini yürüttüğü, ellerinde uzun saplı tırpanlar olan birkaç Latin'in önünden geçtik bir de. Sanırım, içimden geçirdiğim halde, kendi esprilerimle karşılık vermekten kaçınmamın sebeplerinden biri, içinde bulunduğum Avrupa havasıydı; ama şimdi farkına varıyorum ki, o günkü genel suskunluğumun asıl sorumlusu Jamie imiş. Dilim tutulmuş halde kalmanın eşit ölçüde tehlike içerdiğini bilmeme rağmen, onun, benim dünyayı nasıl gördüğüme ilişkin düşüncelerimi kınamasını istemiyordum. Bir keresinde durup, çanlarını çingırdatan sekiz ineğin geçmesine izin vermek üzere yoldan çekildik ve aniden fazlasıyla tutuklaştığımdan, günlüğümü çıkarmadım. O noktaya kadar günlüğümü hemen ulaşabileceğim şekilde sol elimde, kalemimi de sağ elimde taşıyarak yürümüştüm, ama bu sefer öyle değildi. O akşam, Rifugio Lavarella'daki barda oturduğumuz masada, Jamie'ye orada kaç inek olduğunu sordum, artık onun yanında rahat edebiliyordum çünkü, ama o sırada, yoldayken, ne bir şey yazdım ne de söyledim. Hava giderek yenden soğudu ve rüzgâr çıktı ve biz ineklerin geçmesini beklerken, ben de onların ilerleyişlerindeki ağırlık, nasıl alenen hacet giderdikleri, barınaklarının yaz sonunda aldığı fildişi rengi, büyükbaşlara özgü kokuları, böğürmeleri ve kuyruklarının hareketi üzerine kafamda notlar aldım, ama bu tarihlenmesi çok önemli olan kıta yolculuğumun duygusuz, hatta dik kafalı denebilecek izlenimler topluluğu, şimdi yalnızca belgelenmemiş olarak kalmıyor, aynı zamanda Shaw kardeşlerin varlığında gerektiği gibi alınmamış hale geliyordu. Çok hevesli olmamalarına karşın sıkı yürüyüşçülerdi Shaw kardeşler, botlarının derisi yörenin beyaz tozuyla kaplanmıştı ve her ikisi de kırmızı yün çorap giyiyordu. Jamie'nin rüzgârlık pantolonunun dizinde uzun bir çizik vardı ve avuçları rüzgârdan yıpranmıştı. Bunların hepsi yeni fark ettiğim şeyler, ve bir de kız kardeşler arasındaki ilişkide, üçüncü bir erkek tekerlek ve Shaw'lardan olmayan biri gibi hissediyordum, dereler boyunca akan suyu, halı gibi serilmiş otlakları ve kayalıkları izlemek yerine.

Shaw kardeşlerin haritasına göre, günün geç vakitlerinde Monte Sella di Fanes'in altından geçtik ve kıraç, daha soğuk bir yöreye vardık. Güneydoğu yönünde uzanan bir belde, sıvanma-

muş taştan yapılmış bir köy şapeli daha vardı ve onun altında kaya gruplarıyla ve derelerle kesintiye uğrayan bir yamaç; bunun da dibine doğru Rifugio Lavarella'yı, daha doğrusu onun bacasından çıkan duman ve vuran akşam güneşini ve onun da ötesinde Lago Verde'yi ve ağaçlar ve otlaklarla kaplı bir vadi de yılan gibi kıvrılan yolu görebiliyorduk. Bunların tümünü hatırlıyorum çünkü nerede olduğumuzu anlamak için durduğumuzda, Rifugio'nun doğusundaki taş sütunlara yansıyan pembe ışıklar, Erin'in manzarayı "kahve-sehпасı-katalogları-gibi" diye tanımlamasına neden olmuştu. Bir süre daha durduk, sonra Jamie "Şimdi birlikte eve dönebilirlerdi" diye mırıldandı kendi kendine, ama ben ne demek istediğini soramayacak kadar utangaçtım.

* * *

GRAPPA İÇTİK o akşam. Üzümün kabuğundan ve şarap için preslendikten sonra geri kalan, çekirdeklerinden, saplarından, her şeyinden yapılıyor. Bu artıklar, büyük ihtimalle, şaraba giden üzümlerin bıraktığı buharı tutan berrak bir sıvı elde edilinceye kadar damıtılıyor. "Büyük ihtimalle" diyorum çünkü bunların tümü bize İngilizce olarak *rifugio*'nun, yemekten sonra içilen bu içki hakkında pekâlâ güvenilir bir kaynak olmaya bilecek, bize verdiği grappanın damağımızı ısıra bileceği ve tadının biraz yakıcı olabileceği konusunda uyararı barmeni tarafından anlatıldı. Erin, tek içimlik bardakla gelen kendi içkisini içtikten sonra "çözücü" terimini kullandı ve Alman birasına döndü. Bar, içilen sigara, odun ocağı ve birkaç esrarlı Tirol funda kökü piposu yüzünden duman altıydı. Alçak tavan kararmış, zemin çarpılmıştı. Pencereler tahta kafeslere yerleştirilmişti ama bu gece açıktılar, böylece yıldızlar görülebiliyordu. Bir masa boşalana kadar yarım saat boyunca bara dayanmak zorunda kaldık, sonra oturduk ve skorlarını benim, günlüğümün arka kapağının içine yazdığım bir Hearts turuna başladık. Orada bulunmak, grappa içip iskambil oynamak keyifliydi benim için. Işık azdı ama bize yakın bir pencerenin kenarında, ellerimizi, Alp gezginlerinin yıllar boyu hoyratça masa üzerinde bıraktığı izle-

ri –üzerine buz çekiçlerini ve kancalarını koymuş olmalılar– ve birbirimizin yüzünü görebildiğimiz bir mum vardı yanan. Bir süre sonra, Erin lavaboya gitti, Jamie ve ben de kartlarımızı bıraktık ve ben, onun için bir sakıncası yoksa birkaç not almak istediğimi söyledim. O gün Sasso delle Nove'nin altındaki yolda sekiz inek olduğunu hatırlaması da bu arada oldu.

Günlüğümden bir şey daha. Birisi hakkında iyi şeyler düşündüğünüzde, onun fiziksel olarak size daha hoş görüldüğü bir an gelir; o akşam *rifugio*'nun barında Jamie'nin görünüşüne olan da buydu işte. O zamana kadar onun yeşil gözlerinin gözle görülür şekilde birbirinden ayrı olduğunu düşünüyordum, ama o andan sonra bir daha öyle gelmedi. “Belki,” dedi Jamie, “Erin’in neden elindeki kartlar uygun olmadığına bile en iyi atışı yapmaya çalıştığını merak etmiş olabilirsin.”

“Kimileri böyle oynar.”

“Şu ana kadar kaybettiği miktar iki yüzü buldu.”

“İstersen bırakabiliriz.”

“Kardeşimin inişleri ve çıkışları” dedi Jamie. “İyi bir gün geçirdi ama tahammül sınırına ve Hearts oynaşına bakılırsa kötü bir gece.”

Nutuk çekmek ya da bir öğretmenin sınıfın önünde konuştuğu gibi konuşmak istemem ama çoğu zaman hiçbir şeyin görüldüğü kadar basit olmadığını söylemek zorundayım. Dolomitler’de genç ve uzun bacaklı, ikisi de son derecede makbul iki kız kardeşe rastlayıp, pembe ışıklar altında onlarla yürüdükten ve birlikte grappa içtikten sonra eninde sonunda onların yalnızca sizin romantik fantezilerinizi gerçekleştirmek için orada bulunmadıklarını fark etmemek pek mümkün değildir. Onlar, aynı zamanda, kelimenin tüm anlamlarıyla, kendileriydiler: Erin’in durumu göz önüne alındığında, bu bipolar bozukluk demekti. Hastalığı şu anda lityumla kontrol altında tutuluyor; ama belirtilerin gün ışığına ilk çıktığı ’74’te, İtalya’da bu böyle değildi.

Ama Jamie’ye “Kardeşimin inişleri ve çıkışları”yla ne demek istediğini *rifugio*'nun barında sormadım ve konuyu, günlüğüme henüz yazmış olduğum bir şeye getirdim: “Şimdi birlikte eve dönebilirlerdi.” “Erin ve ben o cümleye liseden beri yar-

lırız” dedi Jamie. “Bay Cheedle’in sınıfından ve onun Hemingway öykülerinden beri. ‘Şimdi birlikte eve dönebilirlerdi’, ‘Cross-Country Show’un son cümlesidir. Nick Adams, George’la birlikte İsviçre’de kayak yapmaktadır, ama şimdi eyalete dönmesi gerekmektedir çünkü kız arkadaşı hamiledir.”

“George kim?”

“Kayak arkadaşı.”

“Ben bunu bilmiyorum.”

“Hemingway’in zavallı-Nick hikâyelerinden biri işte” diye yanıtladı Jamie.

“Nicky’cik artık oynamaya çıkamaz. Eve gidip yaptıklarının cezasını çekmelidir.”

* * *

SABAHLEYİN, beş civarında uyanmış ve sırt çantamı hazırlamıştım, biraz da her zaman gitmek istediğimden, gitmek istiyordum, ama onun yerine gecedен kalma ekmek dilimlerini yiyerek aldığım notları okuduğum, pencereden dışarıyı seyrettiğim ve kahvaltı için sigara ve kahve içmek, birlikte haritalara bakmak ve İtalyanca-Almanca karışık, olasılıkla yollar ve hava durumu hakkında konuşmak için gelen diğer yürüyüşçüleri başımla selamladığım bara oturdum. Sonra ben de bir kahve ve dakikalar geçtikçe pencerenin öte yanında ışığın değişimi üzerine notlar alırken yavaş yavaş yediğim bir *cornetto* istedim ve artık üzerinde daha çok, müsli ve sıcak süt, yarı pişmiş yumurtalar, su şişeleri, yolluk badem ve kayısı duran tezgâhın bulunduğu bara yeni yürüyüşçüler geldi; ve bir süre sonra yürüyüşçülerden bazılarının, mutfaktan küçük karton paketler içinde çıkan öğle yemeklerini sipariş ettiklerini fark ettim. Biraz müsli yedim. Bir yumurta yedim ve bir kahve daha aldım. Tüm bu süre boyunca gitmeyi düşünmüş ama ayağa kalkmamıştım. Bir-iki defa az daha kalkacaktım, her şeyi göz önüne aldığım da, hâlâ tek başıma yürümek istediğimi düşünüyordum ama bunun yerine pencereden dışarı bakmaya devam ettim. Diğer yürüyüşçüler, gruplar halinde çoktan yola çıkmış, güneybatı yöündeki bir dönemeçte kaybolmak üzereydiler; onlar uzaklaşıp-

ken, giysilerindeki detayların yavaş yavaş silinişi üzerine notlar aldım. Sandalyem rahatsızdı, bununla ilgili bir şeyler yazmayı da ihmal etmedim. Ardından, saat yedi buçukta Shaw kardeşler bara geldiler ve Erin, önünde kahve fincanı, Hearts'taki son skorumu öğrenmek için günlüğümün arka sayfasına bakmamı istedi; bunun üzerine Jamie gülmesini bastırmak için dudaklarını sıkı. Jamie'nin gözlerinin değiştiğini fark ettim, gerçi o zamandan beri, çoğu insanınkinin değiştiğini de gördüm ama: bardaki sabah solgunluğunda, gözleri griydi, bir gün önce gördüğüm yeşil değil.

Shaw kardeşlerin benim sabırsızlığımı paylaşır bir halleri yoktu. Yıpranmış haritalarını yayarak oturdular ve Erin "James, baksana, Tim Football'u hatırlıyor musun? 'Kümülatif olarak yorgun' diye bir deyişi vardı hani. Mükemmel bir şey."

"Bir şeyler ye."

"Neil," dedi Erin, "araban var mı?"

"Müsli al" dedi Jamie.

Erin kafasını haritaya yasladı ve pencereden dışarı baktı. "Tim Football. Gol. Ekstra puan. Üçüncü gol. 'Kümülatif' kelimesi fazla büyük değil mi o..." Sonunu getirmede.

"Anlaşıldı," dedi Jamie. "San Vigilio'ya yürümeye ne dersiniz?"

"Taksi parasını bölüşebilirdik."

Jamie iç çekti ve Erin, pencereden dışarı bakmayı sürdürerek "İyi de James, annem ne yapardı?"

"Sen ne dersin?" diye sordu Jamie. "Bugün ne yapıyoruz?"

Erin, "Süzülünebilir derim ben, ama baştaki 's'yi çıkar." Kafasını kaldırdı ve hâlâ barda oluşuma şaşırılmış göründü. "Seni yavaşlatıyoruz" dedi.

"Yo, hayır."

"Evet, yavaşlatıyoruz."

"Ben cevap vermeyince "Buongiorno, Neil," dedi, "Grazie. Kusura bakma. Şimdi, James -bana bir yumurta getirebilir misin?"

* * *

SAN VIGILIO'YA BİRLİKTE YÜRÜMEMİZİN nedeni kısmen benim "Yo, hayır" deyişimdi, kısmen de, o sabahtan itibaren sürüp giden göz kulak olma konusunda Jamie'ye destek olma. Gün ortasına doğru, kamyonların yaz hasadını biçecek çiftçileri taşıdığı beyaz kumlu bir yoldan geçtik ve yöredeki mantarlarla, özellikle de bir rehber kitapta gördükleri nadir bulunan domalanlarla ilgilenen, yaydıkları bir örtü üstünde meyve ve peynir yiyen birkaç yürüyüşçüyle konuştuk; Erin'in ara sıra İtalyanca sözcükler taşıdığı, çoğu en temel İngilizceyle yürütülen bir konuşmaydı. Orada oturduk ve Erin'in en önde ve etkileyici olmakla meşgul olduğu bir sırada, Jamie bana, yolda karşılaştık diye kendimi illa onlarla gitmeye zorunlu hissetmeme gerek olmadığını söyledi. Öyle hissetmediğimi söyledim –anlamın olabildiğince belirsiz kalması için, olabildiğince tarafsız bir şekilde söylemeye çalıştığımız türden bir şeydi bu.

Öğleden sonra, ilerleyen vakitlerde havanın ılındığı aşığı yörelerde durduk ve Erin horuldarken, Jamie ve ben kafalarımızı sırt çantalarımızın üzerine koyup ladinlerin arasında çırpınan ispinozları izleyerek uzandık. Dizinde, kabuk bağlamış küçük bir yara olduğunu fark ettim. Bir yaz, ablam saçlarını limon suyuyla açmak için saatlerce güneşin altında kalmıştı, bunun, onun Kaliforniyalılarına benzemesini sağlayacağını düşünüyordu, Jamie'nin saçları da öyle görüldüğünden, aynı tekniği uygulayıp uygulamadığını merak ettim. "Kendini zorunlu hissetmiyorsun demek" dedi.

"Hayır."

"San Vigilio'ya gidecek miydin?"

"Bir yere gidecek değildim."

Sonra, ufacık bir köpek, iki bastonlu yaşlı bir adam ve cici-li bicili turuncu çan etekli bir kızdan oluşan bir grup yürüyüşçü daha geldi. Bizi selamladılar, biz de onlara selam verdik. Keçe golf pantolonlu ve uzun çoraplı, başlığında tüy olan bir adamdı konuşan. İngilizce ve İtalyanca karışık, etraftaki güzellikler üzerine süregelen bir tartışma söz konusuydu. *Splendidamente* sözcüğünün birkaç defa tekrarlandığını duydum. Onlar gidince kalkıp sırt çantalarımızı üstümüze geçirdik. "İtalya konusunda

doz aşımına uğrayışımın resmidir” dedi Erin. “Bu harika manzaraya daha fazla dayanamayacağım.”

* * *

SAN VIGILIO’DA, Hotel Monte Sella’dan oda ayırttık –pahalıydı ama bir gece için uygun görünmüştü. Akşam yemeğinde, dar pantolonlu, biri akordeon, diğeri gitar çalan iki adam halk şarkıları söylüyordu. Sırasıyla gnoççi, arpa çorbası ve ıspanak turtası yedik ve ardından, çalgıcılar Tirol panayır havası diyebileceğiniz bir şeyler çalarken, garsonlar, kafalarının üzerinde, üzerlerine saplanmış, ete ve yer karolarına kıvılcımlar saçan maytaplar olan ananas ve karpuz dilimleriyle sarılmış biftekler bulunan geniş tabaklar taşıyarak geldiler. Garsonların İngilizcesi yoktu ama eğilerek gülümsediler ve maşalarıyla tabaklarımıza küçük patates topları ya da kızarmış domates koydular. “Artık Kansas’ta olduğumuzu sanmıyorum” dedi Erin, çalgıcılar yöre gırtlığına başladığında. Keyif alıyormuş gibi yapıyordu ama yata rahatlatıcıların ve Alp havasına açılan tahta kafeslerin cazibesine kapıldığını iddia ederek, yatağa gitmeye hazırlandı: Son tatlı sahnesinden önceki arada, peçetesini masaya attı ve parodi yapar edasıyla ağızına vurarak esnedi. “Lütfen kalkma” dedi gitmek üzere ayağa kalkarken, “beni götürüp yatırmak zorunda değilsin, James.”

“Zaten yapmayacaktım.”

“Evet, yapacaktın.”

Erin, sandalyesini iterek ekledi, “Sen ve Neil burada bensiz oturabilir ve ne bileyim, âşık falan olabilirsiniz.”

* * *

ÇIKIP, otelin barına gittik. Oteldeki konukların çoğu sigara ve yüksük kadar fincanlardan kahve içmek için bara taşınmıştı. Fuayedede hafif bir kavgaya tutuşmuş çocuklar vardı –küçük bir kızı tekmeleyen askılı pantolonlu küçük bir oğlan– ve bizim pencereden görünen diğer konuklar, dışarıda masa tenisi oynuyorlardı. Barın duvarlarından birinde ince ince işlenmiş bir zırh

ve üst kapakları açık bırakılmış, içinde, üzerine, tam olsun diye porto şarabı, brendi ve şeri şişeleri konmuş bir gümüş tepsi bulunan iki katlı bir dolap vardı. Jamie ve ben, kapalı alanda karşılıklı oturarak brendilerimizi yuvarladık ve Kings in the Corner oynadık. Her nedense, kartları masadan almak bazen çok zor oluyordu, böyle zamanlarda Jamie onları kaldırmak için tırnağını kullanıyordu. Kartları, dirseklerinin ucunu dışarı çıkarıp ikiye ayrılmış destenin yakın köşelerini birbirine geçecek şekilde ayarlayarak karıştırıyor ve küçük oynuyordu. Başkalarıyla iskambil oynarken bolca ellerini ve parmaklarını izleme şansınız olur –bunun aksini yapmak zordur–, bu sayede Jamie'nin bazen bir kartı orta parmağının yumuşak kısmı ve işaret parmağının tırnağı arasında sıkıştırarak maharetle değiştirdiğini fark ettim ve bu bana tuhaf geldi. Aynı zamanda, kendi küt ellerimin nasıl görüldüğüne de yoğunlaşmıştım. Bunlar, keresteye şekil vermeye uygun ve soğuğa dayanıklı ama zarafetten yoksun marangoz eldivenleri, geniş tırnakları ve derin gamzeli eklemeleri, bileğin kemikli çıkıntısının üzerindeki damarlarıyla bitekleri ve kalın tarak kemikleri arasında kalan vadileriyle Countyman elleriydi. Ellerim pençeye benzer ve bazen öğrencilerimin önünde konuşurken bir şeyi vurgulamak için bunlarla bir jest yaptığımda, zarafetten yoksun olduklarının farkına varırım; Jamie'yle Monte Sella'nın barında Kings in the Corner oynarken hissettiğim de buydu işte.

Epey oyalandık. Benim bakış açım göre, önemli olan iki şey vardı. İlki, Jamie'nin, Seattle'a yalnızca 277 kilometre uzaklıkta olan Portland Eyalet Üniversitesi'ne gidiyor olmasıydı. İkincisiyse onun, hayatıyla ne yapacağını bilmeyişini neredeyse gözyaşı dökecek noktaya gelinceye kadar dert ediniyor olması. "Tek yaptığım yeni dersler almak için ders almak" dedi Jamie. Ama aşırı duygusal değildi –yalnızca kendi geleceğini içime işleyen bir şekilde ciddiye alıyordu. Aslında, geriye baktığımda, belki her şey daha da basitti. Bunun Jamie'yle ve onun çekici oluşuyla bir ilgisi yoktu; ben on üç yaşımdan beri önüme çıkan ilk kızla evlenmeye hep hazırdım zaten.

* * *

O GECE, ÇOK brendi içtik. Jamie, Erin'in Roma'ya haziranda, sanat tarihinden on iki kredi almak için öğrenci vizesiyle gelmiş olduğunu söyledi. Temmuzda sanat tarihinden bir yönetici Jamie'yi aramış ve sakın, dikkatli bir ses tonuyla, Erin'in ümitsiz bir şekilde yatakta kalarak belli ettiği psikolojik sorunları olduğunu ve kendisinin de bu yüzden onun daha önce vermiş olduğu acil durum numarasına başvurma gereğini duyduğunu açıklamış. Jamie yöneticinin, Erin'in annesiyle konuşuyor olduğunu sandığını o zaman anlamış. Ona aksini söylememiş. Adam programın bir klinikle bağlantısı olduğunu ve orada Erin'le pazar günleri bile ilgilenilebileceğini söylerken Jamie onu dinlemiş. Roma'dan pazar günleri genellikle pek ses çıkmazmış, ama bu klinik, programın isteklerinden sorumluymuş. Eğer burada bir sorun çıkarsa, yöneticinin anında cevap alabileceği bir de özel ev numarası varmış. Bunun sonuç vermesi gerekirmiş ama vermemesi durumunda, bir ikinci ve hatta üçüncü numarayı daha deneyebilirmiş. Erin'e yardım edebilecek biri bulunmuş mutlaka, bundan eminmiş. Roma'nın ilginç bir işleyişinin olduğunu söyledi Jamie bana barda, her şey onun Roma'ya gitmesinden yana işliyor gibiymiş –bunların tümü pazar günü olmasaymış, Portland'da kalabilir, İtalya'ya hiç gelmeyebilirmiş. Ama pazar günü olmuş. Jamie bir otelin hediye reyonunda çalışıyormuş –okul zamanı akşamları ve yazın başlangıcından beri de sekiz saatlik mesailerle– ama pazartesi günü müdürüne, ailede acil bir sağlık problemi olduğundan ayrılması gerektiğini söylemiş ve salı günü, onun küçük bütçesine göre yine de fahiş olan indirimli fiyatlardan yararlanabilmesi için ona yardımcı olan bir seyahat acentesine gitmiş. Annesiyle babasına ne dediğini merak ettiğimi söyledim.

“Erin'in beni Roma'ya davet ettiğini.”

“Hepsi bu kadar mı?”

“Doğru sayılırdı.”

“Uçak bileti ne kadardı?”

“Biriktirdiklerimin tümü.”

Ona hayat sigortası paramdan o zaman bahsettim. Monte Sella'nın brendisi beni coşturmuştu ama bunun için başka sebepler de vardı sanırım. Sonuç olarak, kendim hakkında gereğinden fazla şey anlatmış durumdaydım. Jamie'ye bir yazar olacağımı

söyledim. Tren yolculuğuna methiyeler düzdüm. Ertesi gün, yolda –çünkü yol, başka yürüyüşçülerle birlikte olsanız bile düşüncelerin mahremiyetine olanak tanır– boşboğazlığımdan dolayı utanç duydum. Kendini tutmanın, kısa ve öz konuşmanın ve sessizliğin değerine şimdi olduğu gibi o zamanlar da inanırdım. Bir keresinde, kapağında bir Zen Üstadı olarak tanımlanan biri tarafından yazılmış *Ağzını Açmak Zaten Hata Başlı Başına* diye bir kitap görmüştüm ve sayfalarında gezinmediğim halde, bana, benim doğru olduğunu hep bildiğim bir şey gibi görünmüştü –*Ağzını Açmak Zaten Hata Başlı Başına*. Bu türden şeylerle tavsiye köşelerinde karşılaşılır genelde. Buna karşılık, benim ağzım sınıfta her gün epey bir açılıyor. Hayatımı hep ağzımı açarak kazandım ben. Zil çalıyor, bir boks maçının başlangıç ve bitiş zillerinin çalışı gibi; ve ben ağzım açık çıkıyorum. Ve bütün bu süre boyunca içimden geçen hep sessizlik. “Yeni yıl, ilk kar:/ ne şanstır yalnız olmak/ kendi köşemde.” der Dünya Edebiyatı öğrencilerimi epey bir sıkmış olan Başo. Bu derste eski kanepeler üzerinde oturur ve mesela Çinua Akebe tartışırız. Bu sohbetler çoğu zaman hoşuma gider, ama yine de, hayatımı çoğu zaman bir diyalogu bertaraf etme uğraşı olarak görürüm, neredeyse her konuda böyledir bu, böylece kendim olabilirim, kendime ya da iyisiyle kötüsüyle Jamie’ye sığınarak. Bu tür bir evlilik, evliliklerin en iyisi olsun ya da olmasın, bizimkisi de böyle gelişti işte. Ve biliyorum ki Jamie de bana sığınıyor, bunu söyledi bana, ama o benim gibi yalnızlığa meyilli değil. Bunu yapmasının bir yolu olsaydı, artık büyümüş olan iki oğlumuz her gece akşam yemeğine gelirdi ve hiçbir şey değişmemiş olurdu.

* * *

DÜN GECE İKİMİZ DE unutulması gereken bir film kiralayıp seyrederek biraz üzdük kendimizi, yarım saat geçmeden kapatıp başka bir şey yapmalıydık oysa. Böyle filmler, seyrederken hayatınızı zıyan ettiğinizi hissettirir, bizim başımıza gelen de buydu. Yine de seyrettik. Sonra bitti ve ikimiz birden koca bir akşamı nasıl geçirdiğimizin farkına vardık. Jamie, “ Bir daha böyle yapmayalım, kötüyse, kapatalım gitsin bir dahaki sefere”

dedi ve ben de onu onayladım; ikimizin de gelecekte bize hiçbir ilkenin kılavuzluk edemeyeceğini biliyor olmasına rağmen. Tavan arasındaki odama gittim ve e-posta gelmiş mi diye baktım –itiraf ediyorum, menajerim Allison Kranz’dan haber gelmiştir diye bir umudum vardı– sonra da eski bir tahta iskemleyle oturup kestirdim. Uzun süre kalkıp yatağa gitmek konusunda kendinizle tartıştığınız kestirmelerden biriydi. Birbiri ardına tuhaf görüntüler beliriyor, araya daha berrak noktalar giriyordu, su altında gezinip arada yüzeye çıkıyormuşsunuz gibi. Sonunda kalktım. Masamın üzerinde birkaç hatıra ve totem bulundururum: oğlumun marangozluk dersinde benim için oyduğu bir kaşık; bir görmem-duymam-söylemem maymunları heykelciği; bir zamanlar John William’a ait olan bir çelik çakmak takımı –kömürleşmiş bir sedir tabakası ve dışbudaktan yontulmuş bir çubuk–; ve bir kulübede daktilosunun başında E. B. White’ı gösteren bir kartpostal. Dikkatim, her nedense, gecenin o saatinde bunlara çekildi ve sonunda, bu odada geçirdiğim onca vakte karşın onları bu denli az fark ediyor oluşumun gerçekliğiyle çarpıldım –bunlar özel anlamları olduğu ya da estetik zevk vermek için orada duruyorlardı, yalnız birkaç santimetre ötedeydiler ama çoğunlukla görmezden geliniyorlardı.

Yatmaya gittim. Ama uyuyamıyordum şimdi de –tahta iskemlede gece geç saatlere kadar anılara dalmaktaki problem de bu işte–, bu yüzden vakit geçsin diye geçmişi düşündüm. Sabah üçe karşı, Jamie, damdan düşer gibi olmasına rağmen beni şaşırtmayacak şekilde, “Parayla ne yapacağız peki?” diye sordu. Uzun süre, bir karara bağlamadan bu konuyu konuştuk. Hava aydınlandı ve her sabah yaptıklarımı yaptıktan –köpeğe yiyecek vermek, kahve yapmak, biraz vücudumu esnetmek ve pencereden dışarı bakmak– sonra tavan arasındaki odama döndüm. Saat sekizde, Jamie duşun suyunu açtı. Onun, –farklı katlarda olmamıza rağmen– kabinde boğazını temizleyip tükürdüğünü ve parodi yapar gibi bir edayla şarkı söylediğini duyabiliyordum. Mutfakta oturup kahve içtik ve tost yedik. Üzerindekilerin Jamie’ye yakıştığını düşündüm –kısa kollu, sade bir V-yakalı penye bluz, bir anvelop etek ve sandaletler. Ellisini geçti, ama yine de, dünya üzerinde hareket ederken başkalarına da iyi gö-

ründüğünü düşünüyorum. Yakın bir zamana kadar, Jamie, gayrimenkullere kıymet biçtiği bir işte çalışıyordu; çok sevdiği bir iş değildi ama o paraya ihtiyacımız vardı. Oğullarımız gitmişti ama yine de o paraya ihtiyaç duyuyorduk. Önemli bir nokta: Jamie ve ben hiçbir zaman para konusunda tartışmadık. Ben aşırı sayılabilecek ölçüde tutumluyumdur, o da öyle.

Düğünümüz yirmi sekiz yıl önce, ailelerimiz ve şahitlerle birlikte, şimdi oturduğumuz yere yalnızca birkaç mil uzaklıkta-ki Washington Parkı Arboretumu'ndaki resmi ağaç türlerinin yanındaki taraçada gerçekleştirilen agnostik bir olaydı. Yürüyüşlerimizde, bazen Jamie ve ben, yağmurdan korunmak için bu taraçada oturur, ya yanımızda taşıdığımız, iğne veya normal yaprakların tasvir ve karakalem çizimlerini ve Latince isimlerinin bir dökümünü içeren bir ağaç el kitabına bakar, ya da bir noktada ben ayağımdaki nöromadan veya Jamie parmaklarındaki arteritten dem vurur, ya da, daha büyük olasılıkla, ikimiz de süregelen diyalogumuza, büyümüş oğullarımızın iyi gidişatlarından bahsettiğimiz bir kısım ekleriz. Yağmurdan korunmak için evlenmiş olduğunuz taraçada oturmanın romantik olduğunu düşünebilirsiniz, gerçekten de öyledir, ama bunun romantik oluşuna artık ikimiz de önemli bir şey gözüyle bakmıyoruz. Bu hissi arka planda bırakıyoruz, bu yüzden bizi –örneğin– her zaman gittiğimiz manav dükkânı olan, Roosevelt Yolu ve 45'inci Sokak'ın birleştiği yerdeki Trader Joe's'da, hangi makarna sosu kavanozunu alacağımızı tartışırken görmüş olsaydınız, taraçada gördüğünüzün biz olduğumuz gelmezdi aklınıza. Tek gördüğünüz, birlikte ağaçları tanımaya çalışan ve sessizce birbiriyle konuşan, orta yaşlarını sürmekte olan bir çift olurdu. Her nereye gidiyorsanız, bizim, sizin yolunuzun üstündeki varlığımız aklınızın bir köşesinde yer etmezdi, aynı bizim otuz iki yıl önce Dolomit Dağları'nda diğer insanların varlığını güçlkle fark ediyor oluşumuz gibi.

Ay Tanrıçası

BU NİSAN, BİR PAZAR GÜNÜ, *Seattle Times*, ben ve Hoh münzevisi üzerine ön sayfada başlayıp, iki iç sayfada yoğun olarak devam eden bir yazı yayımladı. Benim, '74 Roosevelt Lisesi yıllığından alınmış, siyah bir papyon ve beyaz bir akşam yemeği ceketi giydiğim kabarık saçlı ve bıyıklı bir fotoğrafımla, bu nisan Hoh'nun Güney Çatalı'nda çekilmiş, bacak bacak üstüne atmış, suyu gösterdiğim bir başka fotoğrafımı daha içeriyordu. Ben, diğer bazı şeylerin yanı sıra, münzevinin tek arkadaşı olarak tanımlanmıştım ve anlaşıldığı kadarıyla, kısa bir süre sonra Cindy Saperstein diye birinden bir telefon almamın nedeni de buydu.

Başta onunla ne yapacağımı şaşırdım. Diğer uçtan iletilen cümleler öyle paldır küldür geliyordu ki dengem alt üst olmuştu. "Gerçekten John William'ın arkadaşı mıyım?" diye soruyordu. Eğer öyleysem, oturup benimle konuşmak istermiş; çünkü dediğine göre, yıllar önce, kendisi onun "alev"iymiş.

John William'ın bana bir "alev" in varlığından hiç bahsetmediğini söyledim.

"Anlıyorum" dedi. "Şu gazete hikâyesinden beri bir sürü tuhaf telefon alıyor olmalısın."

"Hayır" dedim. "Pekâlâ, bir tane."

"Bu o tuhaf aramalardan değil. Reed'deyken onunla çıkıyorduk. Adım Cindy Saperstein. O zamanlar Houghton'dı. O zamanlar onun kız arkadaşığıydım."

Kapatsam mı diye düşündüm. "Hadi ama" diye yalvardı Cindy, "Onunla Reed'e gittim gerçekten. Gnostisizm, değil mi? Hep Gnostikler hakkında konuşur... Durmadan Gnostiklerden bahsederek sizin de kafanızı şişirmez miydi?"

"Durmadan."

"E, tanışalım öyleyse."

* * *

BULUŞMAMIZ üç gün sonra, Seattle'la Portland arasındaki yolun orta noktasındaki bir Starbucks'ta gerçekleşti. Trafikten emin olmadığımdan, onu, bir kısmını sürücülerin arabalarını olması gerekenden daha küçük park yerlerine park etmek için manevra yapmalarını seyrederek geçirdiğim on beş dakikalık bir farkla geçmiş oldum; gördüklerime Cindy'nin yıkanmamış, köpek desenli güneşlikleri olan ve tartışmalı oluşuyla cüretkâr, KERRY/EDWARDS çıkartmalı Volvo steysin vagonu da dahildi. Neden, ikonalara yaraşır aracından dışarı çıkmak için sisal kenevirinden yapılmış büyük çantası ve pratik güneş başlığıyla epey uğraş vermiş bu kadının, beklemekte olduğum kadın olamayacağını düşünmüştüm? Tahminlerimi bugüne doğru, Reed'in yetmişlerin ortasındaki haline dayandırarak yürüttüğümde her şey yerine oturuyordu, kadın o mahsuldenmiş gibiydi, ama bu saçları kırılmış Demokrat'ın -zamanında "çocukluğunu geride bırakmış dünya ahret bir ana" aramamı tavsiye etmiş olan- John William'ın "alev"i olması yine de imkânsızmış gibi geliyordu bana. Saat öğleden sonra ikiydi ve Cindy kaymağı alınmış, buzlu, orta boy bir Mocha Frappuccino istedi. Bir tane de ben istedim. Garson kızın, küçük kararmış hizmetçi bu genç kadının, karıştırmamızı hazırlama işini federal bir davaya dönüştürmesini izlemek ikimizi de eğlendirdi sanırım -aradaki kuşak farkı göz önüne alınırsa, Cindy de ben de orta yaşlılara özgü eğlence anlayışına ve orta yaşlılara özgü ağırlığa ve sorumluluklara sahip olmalıyız diye düşünmüştüm. Masada, Cindy içeceğinden pipetle bir yudum aldı ve ardından çok terlemiş edasıyla şapkasını çıkardı. Yıllarca çevre düzenleme işleri aldığını ve hâlâ, arada bir, bahçe tasarımı yaptığını, ama şu anda asıl olarak televizyon di-

zileri yazdığını söyledi. Aslında, şimdiye kadar yalnızca bir tane yazmıştı; Florida'da "yerliler tarafından aralarına kabul edilen" bir on sekizinci yüzyıl gezgini hakkındaydı ve yakın zamanda çekilecekti. Kocasını sertifikalı bir serbest muhasebeci ve bir blues piyanistiydi. Üniversite ikide okuyan oğlu "kayak çalışmak" üzere değişimle Yeni Zelanda'ya gitmiş ve lise ikinci sınıftaki kızı, ebeveyninin aciz bir şaşkınlıkla izledikleri üzere, şu anda Idaho'daki bir amigo kız liderlik kampındaydı.

Kızından bahsetmesiyle birlikte Cindy'nin kızlara özgü bir hareket yapması bir oldu –elini arkaya attı ve saçını omuzlarının üstüne koydu. Yüzünü yana çevirince, onun Reed'deki halinin nasıl olabileceğini anladım: Vermeer'in resimlerinden çıkmış, kulak memesi buklelerinin arasından öne fırlamış bir sözde saf kız olabiliyordu pekâlâ. "Dürüst olmak gerekirse" dedi, "seni aramış olmamın bir nedeni var. Sebep şu; seni gazetede gördükten sonra bir televizyon dizisi için konuşmamız gerektiğini düşündüm."

"Nasıl?"

"Aramızda kalsın" dedi. "Elimizde iş yapabilecek bir hikâye var."

"Hiç kimse bir münzevi üzerine film çekmez."

"Evet, çeker" dedi Cindy.

***

ONU DURDURMAK zordu. Ve ben neredeyse iki saat boyunca araba kullanmıştım. Bu nedenle bana John William ile Reed'deki bir yurt dansında nasıl tanıştığını, onu yarı karanlıkta, o kendisini dansa kaldırmadan çok daha önce nasıl fark ettiğini çünkü onun kendisinin hoşlandığı tiplerden –"yan odadaki, karanlık bir tarafı olan gizemli çocuk"– olduğunu anlatırken öylece oturdum. James Taylor'ın "Nerede son bulur bu altından gökkuşakları?" ve "Neden bu kadar hüzünlü bu şarkı?" diye sorduğu ve Cindy'nin anlattığı kadarıyla, onları, dönemin "slow dans" modasının hiçbir alternatifi olmadığından cansızlaştıran "Long Ago and Far Away" eşliğinde dans ettiler. Bu, çok az dans edebileceğiniz ya da bir başkasının kıskacıları arasında zar zor hareket

edeceğiniz anlamına geliyordu; ama aynı zamanda, bazen, kokuların, basıncın, sıcak nefesin, ellerin duruşunun, başın usulca yana çevrilmesinin değiş tokuş edildiği çok keyifli bir şey haline gelebiliyordu; ve bunların tümünü bu yakışıklı, iyi yetiştirildiği her halinden belli ama kimi sivrilikleri olan, şimdilik isimsiz, yerleşkede gördüğünü hiç hatırlamadığı çocukla dans ederken deneyimlemişti; ama henüz ilk yılıydı ve daha ekimin başlarıydı ve bu yüzden fazla insanla tanışmamıştı, daha çok Aurora, Illinois'li olduğu için defalarca özür dilemekle geçmişti zamanı.

“Long Ago and Far Away” bitmişti. Birbirlerinden ayrılmışlardı; ama Cindy bu konuda isteksizdi. Onunla dans etmiş olan çocuk ne kendi adını söylemişti ne de onunkini sormuştu; ama geriye çekilirken “Evlen benimle” demişti ona.

“Olur” diye yanıtladı Cindy. Ama aynı zamanda, bu konuda ironi yapıyor ise dans partnerinin yüzünde, mükemmel bir poker ifadesi olduğunu hissetmişti.

Yürüyüşe çıktılar. Ay ışığı ve havanın kuruluğu nedeniyle, tüm ağaçların gümüşü uçlarla bezendiği, yerleşkedeki küçük çalılıkların ışıltılı ve kımlıtsız durduğu ve hiçbir diyalogun geçmediği (Cindy, Starbucks'ta, dizi senaryosunu düşünüyor) bir sonbahar gecesiydi. Cindy kolejin kütüphanesinin çatısına mı yoksa dondurma almaya mı gittiklerinden emin olamıyordu. Ekimde ay ışığının yüzünü daha iyi gösterdiğinin farkındaydı. Ekimde ay ışığının, bağrından çıkmış olduğu Amerika'nın yüreğiyle derinden bağlantısı olan romantik bir klişe olduğunun da farkındaydı. Hiçbir şey söylemeden yürüdüler, yerleşkeden ayrıldılar ve sessizlikleri derinleştikçe o, hızla filizlenen bir alarm durumuna geçerek, bunun, yani daha yeni tanışmış insanlar arasında bir sözcüğün bile geçmediği bu yoğun atmosferin, ne anlama geldiğini düşündü. “Nereye gidiyoruz?” diye sordu sonunda.

“Lütfen” diye yanıtladı John William. Sesi yalvarır gibiydi.

Sundurmasından bir golden retriever'ın onları izlediği bakımlı bir Craftsman evinin önünde duruyorlardı. Ya da öyle bir atmosferdi –Cindy buna “istatistiksel olarak tek doğru aile yerleşimi” diyordu. Bunu hatırlıyordu çünkü John William onu öptüğünde baktığı şeydi bu. Onun gözleri kapalıydı ama

Cindy'ninkiler açıktı. Öpüşü tatlıydı, dudakları onun dudaklarının arasına ısrarsız bir şekilde, hiç zorlamadan giriyordu. Nefes almak için kafasını kaldırdığında –“Eh, her zaman sıkıntılı olmaz mı bu, biriyle ilk kez bir öpücüğü paylaştıktan sonra gözlerinle ne yapacağın sorusu vardır ya. Ama çoğu zaman idare edersin bu durumu, değil mi? John William, öpüşme kısmını bitirdikten sonra arkasını döndü ve *gitti*. Aynen öyle. Adam arkasını döndü ve yürüdü *gitti*.”

Cindy Houghton ellerini kotunun cebine koydu ve bu tuhaf oğlanın uzaklaşmasını izledi. “Baksana” diye seslendi. “Senin adın ne?”

Starbucks'ta: “Tekmili birden üç adını da verdi. Sanki göbek adını da sormuşum gibi. Yani, anlatmaya çalıştığım da bu işte. Beni öptü ve o tuhaf, korkutucu adını söyledi, sonra da öylece yürüyüp *gitti*.”

* * *

JOHN WILLIAM ONA, YOĞUN, çarpık bir el yazısıyla, ödevimsi ama incelikten yoksun bir mektup yazmıştı. “Adını öğrendim” diye başlıyordu. “Yurttaki odanın numarasını da aldım.” Yine aynı gün, üçü yirmi geçe son dersinden çıktığında, karşıındaydı işte, sanki gökten düşmüştü. “Sana yazmıştım” dedi. “Gönderdiğim mektubu aldın mı?” Su geçirmez bir kremle bakımı yeni yapılmış yürüyüş botları giymişti ve soğuğa rağmen paltosu yoktu, yalnızca yakasının arasından V şeklinde tüysüz bağrını gösteren, düğmeleri açık gri flanel bir işçi gömleği vardı üzerinde. Kolları dirseklerine kadar çekilmişti ve soğuk, kollarındaki damarları daha bir öne çıkarıyordu. Epey bir süre onun kime benzediğini çıkarmaya çalıştı, sonra Chicago Müzesi'nde gördüğü, Robespierre'in ölümüyle ilgili, daha çok Robespierre'in salınan saçları ve bluz gibi, bağcıkları açık *chemise d'homme'u*²⁴, ve giyotine gitmeden önce kendini çenesinden vurarak başarısız bir intihar girişiminde bulunduğu gerçeğini konu edinen bir resmi hatırladı. “Evet” dedi Cindy. “Mektubunu aldım.”

“Cevap yazmadın.”

“Hayır, henüz yazmadım.”

“Bu ne anlama geliyor?”

“Zamanım yoktu.”

John William elini alnına götürdü. “Lütfen öyle deme” diye yalvardı.

Nasıl? Tetikte ve gergin, fazla endişeli bir şekilde dolanıyordu ama onunla ilişkisini sürdürmek istiyordu çünkü onun tutkuyla dolu olduğunu hissetmişti ve hayatının amacı kendisine tutku duyulmasıydı, Aurora’daki çocuklarla randevulaşırken özlediği ve şimdi Batı Yakası’nda botanik lisansı yapan bir kolej öğrencisi olarak hâlâ özlemini çektiği bir şeydi bu ve onun istediği yönde gelişen tüm bu yoğunluk, ona aynı anda pek çok şey birden hissettirmişti. “Adın ‘Khyntos’lu kadın’ anlamına geliyor” diye yazmıştı, “Delos’taki Artemis ve Apollo’nun doğduğu dağ yani. Cynthia, Artemis’in, ay tanrıçasının bir başka adı; ayın ve yabanlığın, avın, vahşi hayvanların, bereketin tanrıçasının. Bakire bir tanrıça, silahı bir yay, çocukların koruyucusu, doğumda kadınların yardımcısı...” Lisede diğer oğlanlardan aldığı notlar “Cuma Tommy’s’de bira takılalım” ya da “üçüncüden sonra fişeklemeye var mısın?” gibi şeyler olurmuş. Bu nedenle kitaplarını göğüs hizasında tutarak John William’ın iyice yaklaştırdığı omuzlarıyla arasındaki mesafeyi açmak için hiç uğraşmamış. (“O zamanlar hayat hakkında kesinlikle bildiğimiz şeylerden bir tanesinin feminizm olduğu da doğrudu elbette” dedi Cindy, Starbucks’ta. “Ama yine de istiyordum o tutkuyu.”)

Kasıtlı ve güdümü zor bir amaçsızlık içinde bir elips çizerek yürüdüler, anlayamadığı bir şeylerin varlığının kanıtıydı bu onun için, neredeyse hiç konuşmuyor olmalarının da bir anlamı olmalıydı, ama ne? Ağaçlar, ekimden bahseden şiirlerde olduğu gibi alev almıştı –Psikoloji’nin önündeki çınarlar ve Güzel Sanatlar’a giden yürüyüş yolundaki Avrupa kayınları– ve kütüphanenin duvarlarından dimdik aşağı bakan grotesklerin ne tehdit eder gibi bir halleri kalmıştı ne de rahatsız edici görünüyorlardı. Cindy mavi bir parka giymişti, fermuarı açıktı, kulaklarının uçlarının, soğuktan tahrik edici şekilde pembeleştiğini hissediyordu. Bu arada, yanındaki çocuğun omuzları da hiç fena değildi. En hoş ve seksi açıdan uyarıcı görünen tarafı, yı-

kanmamış saçlarının keçi yelesine benzeyen havasıydı –çok acil bir durum söz konusuymuş da onları fırçalamakla kaybedecek zamanı yokmuş gibiydi: Saçı, koyu renkli bir bez parçası gibi gözlerinin önüne düşmüştü. Yine de, aristokrat tabakadan geldiği belliydi. Cindy, iyi ailelerden gelme çocukları, her daim yanlarında gezdirdikleri derli toplu görünüşlerinden ayırt edebilirdi ama aynı zamanda, onların kendini beğenmişliklerini genellikle sıkıcı bulurdu. Belki bu “John William” da böyleydi; ama zihninin sürekli içine dönük meşguliyetiyle, onunkisi yeni bir açılımdı. Kızın üstüne düşürdüğü ışık –belki– nesnesine göre olduğu kadar, kaynağına da göreydi –ay gibi, iyi aydınlatılıyordu ama yine de kendi atmosferinden yoksundu. “Seni anlamıyorum” demişti ona.

“Ben de seni anlamıyorum.”

“Neler olup bittiğini anlamıyorum.”

“Ben de.”

“Nereye gidiyoruz?”

“Bilmem.”

“Geçen gece neden kaçıp gittin?”

Beti benzi atmış, karın boşluğunun grafiksel kabarması eşliğinde içini çekmişti.

Bir amfiteatrın yanındaki ağaçların arasında dururken ne olup bittiğini anladılar. Bel altı konulardan uzak duruyor, kemerinin altına denk gelecek şekilde temastan kesinlikle kaçınıyor ve platonik bir şekilde ona sarılmak ya da yüzüne candan bir yakınlıkla bakmak için sıklıkla duruyordu. Bu presbiyopik bakışlardan biri sırasında, Cindy yanaklarını ellerinin arasına aldığı anda, John William “Teşekkür ederim” diye fısıldadı.

“Ne demek istediğimi anladın mı?” Cindy Frappuccino’sunun plastik kulpuna vurdu birkaç kez. “Sendeki münzevi hikâyesi ve bendeki tuhafliklarla dolu hikâyeden bir televizyon dizisi çıkacağı kesin.”

“Garson kızın da bir hikâyesi var.”

“Bizimki kadar iyi değil.”

“Tuhafliktan tam olarak kastettiğin nedir?”

“Dinle” dedi Cindy. “Şimdi buna inanmak zor gelebilir ama benim gençken harika bir vücudum vardı, çıktığım çocukların,

öpüşmekten pantolonlarının fermuarlarını indirmeye geçmesi yarım saniye sürmezdi, tuhafıktan ve büyük bir rahatlamadan söz ediyorduk değil mi, John William'ın bana davranışını –şöyle tanımlayabilirim, hiçbir zaman kendimi, kendi isteğim dışında bir şey yapmaya zorlanmış hissetmedim. Ve söz konusu olan bir erkekse, işte bu tuhafıktır.”

Ayrıca, diye ekledi, her zaman ama her zaman ilgili ve aşırı derecede dakikti, aynı zamanda bir idealistti ki bu Cindy'de saygı uyandırıyor. Hurdalıktan bulduğu kırık bir teksir makinesini tamir ediyordu ve Cindy'ye garip geliyordu bu –elle çalıştırılan bu makine onarıldığında politik pullar çoğaltmak gibi bir derdi vardı. John William yerleşkenin hazine bürosundan Reed'in bütçe raporunun bir kopyasını edinmiş ve Cindy onun yanında Platon çalışırken, kimi yerlerini fosforlu kalemle işaretlemişti. Kafeteryada çoğunlukla pişmemiş sebze yerd. Randevuların nasıl olması gerektiği konusunda alışılmadık bir anlayışı vardı –örneğin, ona, bir cumartesi günü sabah saat 4'te kalkıp tan vaktine kadar Willamette Nehri'nin Columbia'ya karışmasını izlemek için yürümek ister mi diye sormuştu. Cindy kabul etti ve heyecanlandı. Yağmur yağınca, sürünen böğürtlen dallarına boğulmuş bir demiryolu vagonuna sığındılar ve kendini tehlike ve bayağılık içinde hissetmesine karşın, aynı zamanda paslı sığınaklarını döven fırtınanın çıkardığı endüstriyel ses ten büyülenmişti. Yine bu kadar büyük bir fırsat sağlayan böylesine bir kurguda üzerine atlayacak olan tanıdığı diğer çocuklara göre John William'ın dikkati çekecek ölçüde daha az azgın olduğunu vurguladı. Ne bir yanaşıp sıkıştırma ne de aranan bir parmak. Buna karşın, kafası fikirlerle doluydu ve işkence gibi bir sessizlik içinde geçen ilk dans sonrası girişine rağmen, tek kişilik dinleyicisine, gönlünün aldığı hallerin doymak bilmez bir neşredicisi olduğunu kanıtlamıştı şimdi. Söylediklerini izlemeyi imkânsızlaştıran, politik ve metafiziksel olanı durmadan birbirine doladığı bir konuşma tarzı vardı, ama Cindy buna aldır mıyordu. Onun, halinden memnun, kafası karışık dinleyicisi olmuştu. Budizm, varoluşçuluk ve anarşizm bir arada gidiyorsa, Cindy için sorun yoktu. Kendisini iğneleyen ve sütyenine pençe atan diğer çocukların aksine, John William dizlerini yukarı çe-

kip oturur veya Pol Pot'un Paris'teki eğitiminin serbest eğitim²⁵ idealini alt üst ettiğinden dem vurur ya da Yeni Görüş'ü sorgularlardı. Ondan hoşlanan başka zeki çocuklar da olmuştu ama bu çocuk zehir gibiydi. Ayrıca, kapalı vagonlarının kapısının oluşturduğu çerçevenin ötesinde, Oregon'un yumuşak gün ışığı göz alabildiğine uzanıyor, rüzgâr uzun otlar ve odunsu İskoç çalılıyla dolu bir alanı dalgalandırıyor. Cadılar Bayramı'ndan bir hafta öncesinde, toprağın gözeneklerinden sızan alüvyonlu ve verimlilik hissedilebiliyordu. Gökyüzünün rengi, uzun beyaz bir tebeşir tutulmuş da asfalt üzerine sürtülmüş gibiydi. Kumlanmış gibi –dünya böyle görünüyordu işte, keskin uçları törpüleninceye kadar yavaş yavaş üzerinde çalışılmış gibi. Tüm bunlar ne bunaltıcı mısır tarlaları, ne de Doğu Aurora Lisesi'nde ikinci sınıftayken, üst sınıflardan Ted Lynch –iki renkli bir Plymouth Duster 340 kullanan ve futbol takımının ikinci sınıf yedek oyuncularından biri olan Ted Lynch– adında biriyle çıkarken gittikleri, Aurora'yla Sugar Grove arasındaki yolun üstündeki Big Larry's Drive-In'deki tuzlu patates tabağıydı. O ve John William birbirlerine sarılmış halde Willamette'i yürüyüp geçtiler ve bu ekim öğleden sonrasının ıslak pusunda Columbia'ya vardıklarında, John William oradan buradan bilgiler sunarak eğlendirdi onu: Lewis ve Clark burada kamp kurmuşlar, ayrıca Clatsop Kalesi'nde kışlarken, postlarını yumuşatmak için geyik beyni kullanmışlardı; Montana'da, Corps of Discovery grubu öyle aç kalmıştı ki, bazı üyeler mumlarını yemişti. Bunlar önemli değildi. Cindy onun beyninin uyarılmış halini –şimşek hızıyla çalışmasını– şimdiye kadar kendisine uygun gördüğü insanlarda bulduğu şeylerin toplamına değişmezdi, ayrıca taşkın şövalye tavrılarının da bir çekiciliği vardı: Cindy'nin ağzından havanın soğuk olduğu çıkacak olmuş, o da botlarıyla iskartaya çıkmış elma sandıklarını parçalayıp, nehrin kenarında, Cindy ona durmasını söyleyene kadar alevlerini yükselttiği bir ateş yakmıştı ve işte bu noktada John William, bir şövalye itaatkârlığıyla geri çekilmişti. Ve böylece o akşam yerleşkeye mutlu ve darmadağın vaziyette döndü; saçları duman ve yağmur kokuyordu, ayakka-

25 Öğrencinin belirli bir alan seçmektense, her alandan istediği dersi alabildiği eğitim sistemi; "Liberal Arts Education". (ç.n.)

bıları içlerine kadar çamurlanmıştı ve bir şey yememiş olduğundan (John William, o gün oruç tutmalarının günlerinin daha iyi geçmesini sağlayacağı konusunda ısrar etmişti ve Cindy bunda bir doğruluk payı olduğunu kabul ediyordu ama yine de, neredeyse bütün öğleden sonra boyunca kafası bir tunalı sandviç bulma fikriyle doluydu) zayıflamış ve sersemlemişti, ağzında onun ağzının bakırimsı tadı kalmıştı, çünkü yurttaki odasının kapısında, Cindy şakadan onun midesine bir yumruk atmış, sonra da onu fuayenin duvarına itekleyerek ve kollarını göğsüne dayayarak, dudaklarını aralayıp dilini onun dişlerinin arasına kaydırmıştı. John William kaçmadı ama Cindy'nin dediğine göre "kendi bedenini kabullenmekte güçlük çekti". Ardından, John William, arkalarında bıraktıkları günün hatırasının onu şimdiden yaralamış olduğunu söyledi. Cindy onu "Çok acayipsin" diye yanıtladı ve erkeksi bir tavırla cilve yaparak onu bir daha yumrukladı; bunu Aurora'daki erkek arkadaşları için geliştirmişti. Artık evindeki arkadaşlarına Batı Kıyısı'ndaki bu hoş ve değişik delikanlıyla ilgili bir şeyler yazmaya değerdi, tam bir kaçaktı çünkü.

* * *

"BENİ BİR YÜK VAGONUYLA Union Pacific üzerinden Seattle'a götürdü. Kırk İkinci Cadde'deki köprü'nün altında bekleyip, lokomotifte çalışanların değişimi sırasında yaptığımız atlayışı hatırlıyorum. Anlaman gereken bir şey var, ben mahalle panayırında satılan pamuk helvayla heyecanlanarak, oyuncak bebeklerimi sokak boyunca bir aşağı bir yukarı gezdirerek büyüdüm, şimdi düşün, burada, Batı Kıyısı'nda bir trenden atlıyorum, cıgara sarıyorum ve bu hararetili, tuhaf çocukla orada burada takılıyorum. Birdenbire dedikleri bu olsa gerek –on beş dakika içinde babasının küçük kızı gidiyor, yerini aynasızları atlatmalar, bir yük katarıyla kuzeye doğru yol almalar geliyor –pardon, arada bir de Schlitz birası ve arabaların arka koltuklarındaki seks serüvenleri var." Güldü. "Soğuk" dedi. "Yük vagonları dondurucu oluyor. Sonunda bir cuma günü gece yarısına doğru atladık aşağı. Seattle'daki dükkânların vitrinlerinden gerçekten et-

kilendiğimi hatırlıyorum –Jay Jacobs mesela; insanı anında çarpan pembesiyle Roma giysisi kesimli bir bornoz vardı satılık, ve bunlardan birinin içinde bir yandan –ne bileyim– Taitinger içeren pofuduk pofuduk gezmenin ne kadar güzel olacağını düşünmüştüm. John William o vitrini taşlamak istemişti. Evet, aynen öyle, sonra Dördüncü Cadde'deki bir Steve's Broiler'a girdik. Hâlâ orada olduğundan şüpheliyim. Seattle'da insanların tüttürdüğü bir yer kalmış mıdır? Dikkatimi çeken bir şey oldu" dedi Cindy. "Fişeklenmişken kesinlikle daha aşkla dolu ve duyarlı oluyordu. Bir öpüşmeye gönüllü olmak pek onun yapacağı bir şey değildi normalde, ama azıcık ot aldı mı, durum değişiyordu. Şimdi bu Steve's denen yerde oturuyoruz, birbirimizin ağzına yiyecek bir şeyler tıkıştırıp, arada da öpüşüyoruz. Bir yandan da okuldan bahsediyoruz. Ya da o okuldan bahsediyor. Ya da okuduğu şey her neyse ondan. Bilmiyorum. Francis Bacon'dan Euripides'e geçmesi yarım cümle bile tutmazdı zaten. Sonra beni öpüyor. Sonra bir şeyler daha yiyoruz. İnanılmaz derecede seksi olduğunu söyleyebilirim. Ve çok romantik. Kendimi Byron'la çıkıyormuşum gibi hissediyordum. On dokuzumdayken Romantik şairlerle başım gerçekten beladaydı. Daha sonra, Greyhound istasyonunun oralarda takıldık. Bilirsin, Simon and Garfunkel'daki gibi –ben başımı onun kucağına koymuştum, o da saçlarının gözünün önüne düşmüş haliyle, çenesinden uzamış seksi tıraşıyla bir kitap okuyor. Hatırlıyorum. Bu hatırlanacak türden bir şey. Burnum göbeğine dayanmıştı neredeyse ve göbeği, ne bileyim, aslında herkes kendine göre başka bir benzetme yapabilir –erkek kokuyordu, ancak bunu söyleyebilirim. Kabul ediyorum, âşık olmuş gibiydim. Ama –Greyhound İstasyonu'nun oralarda oturuyoruz ve bana '*Romeo ve Juliet* hakkında ne düşünüyorsun?' diye soruveriyor. Nasıl? Bu bir Shakespeare sorusu mu şimdi? Sanırım 'fazla ritmik' gibilerinden bir espri yapıp, birkaç dize mırıldanmıştım... "Reflections'ın 'Just Like Romeo and Juliet'inin nakaratını mırıldandı. "John William, 'Hayır –kendini öldürmekten bahsediyordum' dedi. 'Bunu yapabilir miydin? Benim aradığım, bunu yapabilecek biri' der gibiydi hali." "Bekle," dedi Cindy Saperstein. "Sanırım o zaman aynı onun gibi hissediyormuşum gibi davranmak yerine hemen

bir otobüse binip gitmeliydim, ama o koşullarda, on dokuzumda, fişeklenmiş vaziyette, sabahın dördünde, bütün gece bu yakışıklı oğlanın peşinden orada burada koşturmuş olduğumdan, sanırım bunun için artık çok geçti, ikimiz için de. Yani, yarım saniyeliğine, kendi kendime oyun oynuyormuşçasına, bu Romeo ve Juliet mitosuna kandım. Evet dedim, çünkü onda birlik bir yanım bu çok eğlenceli ölümcül romantizme özlem duyuyordu, ben de evet dedim, kendimi öldürürdüm, ama bu yalnızca bir oyundu –geri kalan onda dokuzum dışarıda takılan ve eğlenen normal liseli kızdı.”

“Bir oyun.”

“Kendimi öldürecek değildim, haliyle.”

Arkaya uzandı ve saçını yine omzuna koydu. Orta yaşlarını süren biriyle ne kadar uzun vakit geçirirseniz, onun salataya dönmüş günlerine o kadar nüfuz edersiniz –emin olamıyordum, yaşadığı ayrılığı dalgınlıkla ve kaçarcasına kurcalayıştından bir nebze olsun pişmanlık okunabilir miydi? Şimdiden otuz yıl öncesine dair derin düşüncelere dalmış, Madonna’ya benzeyen o sola ve aşağı doğru bakışından? Bir genç kız kadar utangaç ve dilsiz, üzgün bakışından? Cindy, saçındaki bir tutamı başparmağıyla işaret parmağı arasında yuvarlarken, kulağının kenarındaki uzun eğriyle elinin duruşundaki inceliğe takıldım. Yaşlanmanın ve çalışmanın getirdiği kemikli şişlikler ve nasırlar vardı. Yine de, belki bir resimde görmüşsünüzdür; elinin tek sakın hareketiyle bir iğle yün yumağından usulca tutamlar çeken bir el. Bana hatırlattığı buydu –Cindy saçına hafifçe, bir sanatçı edasıyla dokundu. Aynı zamanda, başının üstünü de görüyordum. Bir nedenle, üst kısmı gri değil, gri ve beyaz karışımıydı.

Cindy, “Demek istediğim, kendimi metaforik olarak bile öldürecek değildim, anladın değil mi? Ve ona Juliet olduğumu söylemektense, bundan bahsetmeliydim.”

* * *

KASIMIN SONLARINA DOĞRU, Reed’de, Cindy’nin bazı kuşukları vardı –John William’ın çektiği ıstırapın, Şükran Günü dolayısıyla geçirecekleri ayrılığın süresiyle orantısız olduğunu his-

setmişti, tamı tamına dört gün. Aurora'dan okula dönüp ona yeniden kavuştuğunda, John William ona aralarında pembe boncuklar olan, deniz kabuklarından kaliteli bir kolye verdi. Diğer hediyesi, Aşıl'ın Troya'da biçtiği ama son nefesini verirken âşık olduğu Penthesilea üzerine fotokopiyle çoğaltılmış bir makaleydi –John William, Cindy'nin özel bulmadığı kimi bölümlerin altını çizmiş ve kenarlara deşifre edilmesi mümkün olmayan notlar almıştı. Aralık ayında bir gece, Market Caddesi'nden Washington Park'ına kadar yürüyüp Portland'ın resmî, steril ve çiçeksiz ama yine de gecenin bu saatinde etkileyici ışıklı dikenlerini savuran gül bahçelerine çıkan geniş basamaklarını tırmandılar. Uykudaki şehrin ışıltısına gömülü, bununla beslenen dımdızlak çubuklar vardı, ama John William Cindy'nin hayırına, Ortaçağ'da Güney Fransa'da yaşayan trubadorlar hakkındaki söylevini verirken, bu manzaranın davetine aldırış ediyor görünmüyordu. Bu kadarı da fazlaydı. Onun ne şehir merkezindeki ışıkların bir yol boyunca dizilmiş ağaçlar arasından görünüşünü, ne de donmuş yapraklı gübre yığınının nasıl ayaklarının altında usulca kırılacak kadar sertleşip kristalleşmiş olduğunu fark etmesini sağlayabiliyordu. Bunların hiçbirini görmüyordu gözü, çünkü onun ateşli beyni için gerçek dünyanın varlığı söz konusu olamazdı.

O kasım, ona, hızla birbirini izleyecek şekilde, kuvars ve kehribar çiçekli bir boyunluk; bükümlü deriden bir bilezik; gemici düğümlü bir başka bilezik; bir çift bebek mavisi, ucundan kristal kelebekler sarkan küpe; ve som gümüşten bir ayak parmağı yüzüğü vermişti; bunların hiçbirisi paketlenmiş ya da kutuya konmuş değildi, yalnızca, sahiplenici çekim gücünü her hissettiğinde, giriştiği bu sessizlik oyunuyla ilgili rahatsızlıklarını arttıran korkunç bir sabırsızlık ve hevesle eline öylece tutuşturulmuştu. Bütün bu birbirine zincirlenmiş ıvır zıvır ve yol üstündeki dükkânlardan çıkma değersiz süs püs, ya hippilerin ya da Tayvanlıların yaptığı öteberi, ağırlıklarıyla onu aşağı çekiyor veya boynuna tasma takılmış gibi hissetmesine neden oluyordu –özellikle de kötü biçimlendirilmiş, kafasını her çevirdiğinde onu boğan çiçekleriyle boyunluğu.

Noel zamanı yaklaşıyordu ve Cindy –hayatında ilk kez, yeni eğitimi nedeniyle eski duyarlılığından ve evinden koparılmışken– Noel’i aşırıya kaçan zorlama bir neşelilik ve kitlesel bir histeri vakası olarak görmeye başlamıştı. “Allanıp pullandırılmış tüketim” diyordu John William buna, “var olan bütün ilişkileri kapitalin karanlık zaferine taşıyor.” Yatakhane arkadaşlarından bazıları odalarını ışıklandırmış ya da tatil kıçleri sergilemeye başlamıştı. Güneş küçüldükçe yerleşkeye daha hafif bir atmosfer hâkim oluyordu; hatta bir gece aşağı salondaki pikaptan Bill Crosby’yi bile duymuştu, Andrews Sisters ile birlikte “Here Comes Santa Claus”u söylüyordu muyıl muyıl. Cindy, kendine rağmen, o sıcak hoşgörü ve evcil mutluluk hissini, kendisinden çoktan uzaklaşmış olan Ortabatı’nın yeniden dirildiğini duydu ve yogi pozisyonunda paralel dizili yurt yataklarının ve parkelelerin üstünde oturan ve kısa bir süre sonra sezona uygun başka bir LP parçası olan Cheech and Chong’un “Santa Claus and His Old Lady”sini dinlemeyi seçen ot tütürücülerin ve yumurtalı rom kokteyli içicilerin çemberine katıldı. Aslında bunların tümü rastlantıydı, ama onun arkadaşlıklarını kıskanan ve onun tamamen kendisinin olmasını isteyen, bir çırpıda yerleşkedeki öğrencilerin her birinin gelişmemiş ve bağımlı, kolejin ana babalarının vekili ve cansız küplerindeki kurumsal yurt yataklarının da bir aşağılama ve ruhlarının ölümü olduğunu ifşa eden John William’a göre değil. Cindy onu bertaraf etmek amacıyla yurttaki odasını sorduğunda –hiç ziyaret etmemişti– John William orada Boston’lı çilli oda arkadaşının Eagles’ın şarkı sözlerinin entelektüel derinliğini savunmasını dinleyerek, Grand Funk’ın bir konser posterini duvara yapıştırmasını seyrederek, ilk günkü derslere hazırlanmak üzere iki kalemin ucunu sivirttiğini görerek, kozmetik takımının –elması bile kesecek kadar ölümcül, sustalı, paslanmamış– ne kadar yeni göründüğünü fark ederek geçirdiği bir geceden sonra dışarısını tercih etmişti. Bekleme salonlarındaki koltuklarda uyuyordu, dediğine göre. Çok zayıf bir şekilde korunan ve doğal olarak fazlasıyla iyimser, kendi uysal ve arkadaşça geçinen topluluğuna kapanmış ve içine yalnızca güvenilir akademisyenleri kabul eden yerleşke, merkezi ısıtıcıların gece boyunca gereğinden fazla ısıttığı birçok gizli ve ki-

lit altına alınmamış köşeye sahipti; hatta yeraltına bile girmişti, oradaki kanalların oluşturduğu labirente girip, don tutmuş yeşilliklerin ve mekanik sığınaklarındaki karartılmış binaların altında uyumuşturdu. Ya duş? Bu soru su kullanımıyla ilgili alçaltıcı bir eleştiriye yol açtı. Yıkılan kişi akıllı ve sorumluluk sahibi biri olduğunda, insan vücudunun temizlenmesi için kırk sekiz saatte iki litre sudan fazlası gerekmezdi, öte yandan modern dünyanın kültürel normlarına göre, her gün galonlarca su, sağlıkla ilgili bir gerekçe gösterilmeksizin giderlere gönderilmeliydi. Bu durumda, demişti John William, bir kanun olmalı –fikir birliği yerine kanunlarla hareket eden bir toplumda yaşadığımız sürece elbette–; Amerikalıların doğuştan hak saydıkları aşırı su kullanımını katı bir şekilde sınırlandıran bir kanun. Ayrıca okulun kafeteryasındaki ısınan lambaların altındaki, muhtemel tüm genç ağız tatlarını karşılaması için fazladan bulundurulmuş belirli bir yüzdesi günde üç kez kolejin çöp tenekelerine gitmek üzere ayarlanmış korkutucu, ışıklı besin endüstrisi proteinleri ve melezleştirilmiş tahıllarıyla o metal tepsilere daha ziyana dolu ne olabilirdi ki? Kayıt paralarıyla karşılanan bu hava kadar sorgusuz sualsiz, bilinçsiz besin status quo’su, dedi John William kararlılıkla, Reed’de okuyan bütün öğrencileri, bu türden insanı hasta eden aşırılıklara karşı bir şey yapmak zorunda bırakıyor –derslerden sonra ironik Noel elfleri almak için K-mart’tan alışveriş etmek yerine, buna karşı bir şeyler yapmak.

Cindy’nin anlattığına göre, John William’ın bir Noel hediyesi alıp vermeme politikası vardı, ama Cindy’nin yoktu ve ona *The Oregonian*’ın, keçeli kalemle Eros’un oklarıyla delinmiş kalpler çizdiği sayfalarına sardığı bir hediye verdi –George Harrison’ın Hindistan etkisindeki albüm üçlemesi *All Things Must Pass*’i. O’Hare’den kalkacak uçağa yetişmek için yola çıkmalarından birkaç saat önce, yerleşkenin açık alanlarından birinde çıplak bir Oregon mersininin altındaki bir bankta oturdular. Cindy John William’ın, şaşkınlığa benzer bir tepkiyle, albümün karamsar siyah-beyaz kapağını inceleyişini izledi –uzun kauçuk çizmeleriyle bir tabureye dayanmış, etrafı bahçe cinleriyle çevrilmiş gizemli Harrison. “Bunu kabul edemem” demişti.

“Neden?”

“Bu bir Noel hediyesi.”

“Aman çok önemli.”

“Öyle deme.”

Onun çokça kullandığı deyişlerden biri olan bu “Öyle deme”, patronluk taslayan ve sansürcü bir nitelik taşıdığından, Cindy’de bir an için kızgınlığa yol açtı, ama erkek arkadaşına, çıkarabildiği en samimi ses tonuyla “Özür dilerim” demeye karar verdi. Bir, aralık ortası öğleden sonrasıydı ve sözcükler dudaklarının arasından buharlaşarak sürüklendi. “Ama” diye ekledi, “bunu başka bir şeymiş gibi düşünemez misin?”

“Bu dürüstçe olmaz.”

“Geri dönüştürülmüş sayılır. Kullanılmış albümler satan bir dükkândan aldım.”

“Yine de istemiyorum.”

Cindy’le birlikte otobüse binip havaalanına kadar gitti. Çantasını omuzladı ve kapıya kadar ona eşlik etti. Yan yana oturdu- lar, John William ona sarılmıştı, bu nedenle kendisini kısıtılmış gibi hissetti. Dışarıda, yüksek pencerelerin ötesinde, pistte- ki ve iniş yolundaki uçakların üzerine, rüzgârın esişine göre açı- lı sulusepken kar yağıyordu ve Cindy evini özledi. Düzlükler- den esen kış rüzgârında, derisinin yumuşatıcıya ihtiyacı olurdu, ama diğer yandan, insan ortalama Amerika havasına göre giyi- nebiliyordu; burada, ne yaparsanız yapın, iç kısımları yapış ya- pış bir his veriyordu. Bundan John William’a bahsettiğinde, John William omzunu silkerek onu daha yakınına çekmişti. Daha da kötüsünün, hava denen şeyden hiç nasibini almamış bu antiseptik terminal olduğunu söylemiş; yapay çevrelerin, insanda bit- kinlik yaratmak için tasarlandığını eklemişti. Hemen ardından Cindy havadan bahsettiği için pişman oldu, ama meteorolojiden daha banal –ki aslında güvenli olması gerekiyordu– ne olabilir- di ki? Ve hangi konu onun böylesine mert ve içten, dünyaya bu denli öfke duyan erkek arkadaşını homurdanmaya ya da şikâyet etmeye kışkırtmayabilirdi ki? Dışarıdaki yan yatmış sulusepken manzarasına ve içerideki şefkatli yetmiş derecelik eğime karşı sürdürdü konuşmayı, doğal dünyanın bozulmasının amacının duyuların öldürülmesi olduğunu açıkladı; duyular bir kez öldü-

rüldükten sonra, insan bir otomata dönüşecekti; diğer her yerde olduğu gibi, Reed'de de, Psikoloji Bölümü'nde yapılan deneylere fon sağlayanlar şirketlerdi; Pavlov'un köpeğinin bir zille tükürük salgılaması sağlanabiliyorsa, bu, insanların ihtiyaçları olmayan şeyleri satın almalarının da sağlanabileceği anlamına geliyordu. "Ve bu arada biz de öylece oturuyoruz burada" dedi, bunlar son sözleriymiş gibi.

Sırada onunla birlikte durdu. Yanlarında taşıdıkları çantaları ve uçakta okuyacakları kitaplarıyla bekleyen sabırsız tatil yolcuları güruhuyla birlikte binış rampasına yaklaşırlarken, John William ondan gitmemesini istedi. Son anda, birdenbire dudaklarına yapışıp teklifsizce ve karşı konulmaz bir şekilde öptü onu -izleyicilerinde, bu kendilerini utandırsa bile, kendi hayatlarında da buna denk bir tutkuya sahip olma isteği ve kıskançlık uyandıran türden, aleni bir veda öpücüğüydü bu. Genelde verilen tepki *bu tip bir şey fazla uzun sürmez* olur: Bu genç âşıklar ya ayrılacak ya da daha az dramatik bir şeye doğru evrileceklerdir. Ama izleyici ne bilir ki? Cindy koltuğunun altındaki *All Things Must Pass*'le ayrıldı sonunda, uçağa binmek için sıradayken, John William'ı geride bırakmaktan ötürü daha çok bir rahatlama hissetti. Uzun kalamayacak bir sevgilinin duyacağı gibi bir üzüntü değil de, rahatlama ve Ortabatı'da kutlanan türden bir Noel tatili beklentisi. Yani izleyicinin tahmin yürüterek varabileceği ayrılık, onların dudaklarının dokunuşunda zaten mevcuttu, kendini, hoş ve genç Capulet gibi sevgililere has o vedaya kaptırması olmasına rağmen.

Eve dönüşte, Houghton ailesinin geleneklerine uyarak, Candy Cane Lane boyunca kırılık alandan geçen bir arabaya ve Sinnissippi Ormanı'ndan geçen bir vagona bindi. Üstüne önlüğünü geçirip, tişörtüne bulaşan unla, elma şaraplı çörekler yaparken, annesinin mutfak tezgâhının üzerinde tuttuğu siyah-beyaz televizyonu izledi. Hediyeler için, Batı Aurora Plaza'da alışverişe çıktı. Liseden arkadaşlarıyla ölçülü bir şekilde Batı Yakası'ndaki erkek arkadaşı hakkında gevezelik etmesine yetecek kadar Pabst içti. Bowling Green'den eve dönen bir arkadaşıyla haşışli ve vermutlu ya da ona benzer bir şeyli bir akşam yapılacaktı. Ama şöyle bir problem vardı: John William; ısrar-

cı, hasret çeken ve üzüntüsünden çılgına dönmüş John William, duygularının derinliğinin altını çizmek ve empati duyulabilecek şekilde söylediklerini tekrarlamak, son aradığından bu yana onun neler yaptığına ilişkin rapor almak ve Noel'e teessüflerini sunmak için günde en az üç kez arıyordu. "Ne performans-tı ama" dedi Cindy. "Ama benim motivasyonum farklıydı –onu mutlu etmeye değil, telefonu kapatmasını sağlamaya çalışıyordum– ya da, mümkünse, ikisine birden, çünkü *ad nauseam*²⁶ arıyordu. Bir de onun sesiyle, benim eskiden Noel zamanında radyoyu açıp, bir kutu Whitman Sampler şekerlemesiyle tembellik ettiğim eski yatak odamdaki halim arasında ciddi bir bağlantısızlık söz konusuydu. Buna ironik denebilir –o dünyayı kurtarmaktan bahsederken, ben bacak bacak üstüne atmış, kafamı yumuşacık yastıklara koymuş vaziyette karamela yiyorum."

"Ya annenle baban?"

"Onlara evet, telefona aşırı derecede tutkun yeni bir erkek arkadaşım var dedim."

Frappuccinosunu yudumladı. "Peşinden koşulması koltuklarını kabartıyor insanın" itirafında bulundu. "Tiksindirici ama aynı zamanda koltuk kabartıcı. Gerçekten, her telefonunda kendimi ne kadar saldırıya uğramış hissediyorsam, telefonun her çalışında annemin imalı imalı kaşlarını kaldırmasının da kendimi bir o kadar iyi hissettiren bir yanı vardı. Bütün konuşmaları 'Seni seviyorum' ve 'Seni özledim' diye bitirirdim –sahteydi elbette, ama bu rolden keyif alıyordum. Telefonda yaşanan aşkların avantajı da bu işte: Kapattığın anda birden kaybolur. Fazla uğraştırmaz. Yine turta pişirir ve Perry Como dinlersin. Yine de o yıl Noel'den keyif almadım. Beni sürekli rahatsız eden, hayatımda eğreti duran bir şey olduğu duygusu vardı içimde. Demek istediğim, John William bir kere bile Noel'imi kutlamamıştı. Noel sabahı aradığında bile yapmadı bunu. Bornozumla oturmuşum ve duşa girmek için biraz acelem var çünkü kısa bir süre sonra amcamın Elgin'deki evine gitmek üzere çıkacağız ve John William, her ne akla hizmetse, bana Mutlu Noeller dileyeceğine gnostisizmden bahsediyor. Gnostisizmmiş! Ne cehennemlikse! Kulağıma şeytana tapma gibi geliyordu. Normal biriyle çıka-

26 *Lat.* Hasta edecek kadar çok. (ç.n.)

bilirdim herhalde, ama benim seçimim bu olmuştu –ya da, başıma gelen mi demeliyim. Kişisel olarak düşündüğüm şu; sarurum Aurora’dan yeni geldiğimden, o sonbahar beynim uyuşmuştu. Daha bir ‘Bayram Kutlaması’ bile yapamıyordu bu çocuk. Her şey ama her şey onun kafasında etik bir soruydu. Demek istediğim, o kadar felç ediciydi ki bu.” Cindy iç geçirdi.

“John William ve ben Ocak’ta doğru düzgün yapabildiğimiz tek şeyi yaptık; yürüyüşe çıktık. Ben manzaraya bir bakış atıp, son derece içten gelerek, kendi durumumu, kendi bilmececi biraz karanlık bir ruh haliyle abartırken, o yine atıp tutardı. Bu işin içinden nasıl sıyrılacağım sorusu, gülünç bir şekilde içimi karartan bir soruydu. Bir erkeğe aşkının hiç ölmeyeceğini ilan ettikten sonra ondan ayrılmaya kalkışmak –saçmalık. Yalnızca bir saçmalık olduğunu hissetmekten kendini nasıl alıko-yabilirsin ki? Ve bu yalnızca denklemin bencilce olan tarafı –elbette bir de endişe edilmesi gereken diğer kişinin acısı söz konusu. Diğer kişinin buna tepkisi. Ama benim bu işin içinden çıkmam gerekiyordu. Panik atağın eşliğindeydim. John William’la nehrin kıyısında geziniyoruz ve huzur dolu olmam gerekirken ben tam tersine endişeye gömülmüş vaziyetteyim, elimi beline dolamış olsam da böyle bu, hatta öpüşmek için durduğumuzda bile. Dediğim gibi, iyi öpüşürdü. O soğuk ocak günü yürüyüşlerinde onun sıcaklığına sokulup, konuştuğu her neyse onu boğmak harika bir histi yine de. Johnson Creek Park’taki bir bankta oturduğumuzu ve on dokuz yaşın romantikliğiyle, o yapış yapış James Taylor şarkısı eşliğinde slow dans yaparak nasıl tanıştığımızı düşündüğümü ve ben ondan ayrılmak isterken, bunun ne kadar uygun görüldüğünü hatırlıyorum. “Hüzünlü başladı” dedi Cindy, “ve hüzünlü bitti, Bill’le tanışincaya kadarki tüm ilişkilerim gibi; çünkü Bill’in bir anneye ihtiyacı yoktu. Hayatımda tanıdığım, bir anne aramayan tek kişidir Bill.”

Deri bir kabın içine kapatılmış bir okuma gözlüğü çıkarmak için çantasına uzandı. “Artı üç” dedi. “Reçetesiz. Bunları iğne iplik işlerinde ve TV rehberi için kullanıyoruz. Bill’de bunlardan on tane falan var. Evin her tarafına dağılmış durumdalar.” Gözlüğü taktı ve tırnaklarını inceledi. “Bahçe toprağı” dedi. “Bu sabah ayrık otlarını temizliyordum. Bahçeyle uğraşmanın medi-

tasyona benzer niteliğinden bahsedilebilir –yalnızca sen ve senin otların. Gerçekten de, bu sabah otlarla uğraşırken, ne diyeceğime odaklanmak için bir fırsatım oldu. Sana ne kadarını anlatacağım konusunda.”

“Peki ne kadarını?”

“Bazı şeyler gerçekten özel” dedi Cindy. “Ama madem şimdi buradayız ve ben senin bunlarla başa çıkabilecek biri olduğunu hissediyorum, sana neler olduğunu anlatacağım. Her ne kadar bunu yaptığıma inanamıyor olsam da.”

“Neyi yaptığına?”

“Bir senaryoya malzeme olsun diye cinsel hayatımla ilgili konuşmayı. Biliyor musun, belki de bu konuyu atlasam daha iyi olur.”

Ama atlamadı. Bunun yerine, sorunların bu denli çılgına çevirdiği, evrenin halinden bu denli hayal kırıklığına uğramış, yürüyüşü bu denli coşkulu erkek arkadaşının, normal cinsel güçten yoksun gibi görüldüğünü hatırlattı. Bununla ilgili birkaç teorisi vardı –homoseksüel, heyecanlı, kafası başka şeylerle meşgul, ahlaken bir problemi var ya da en akla uygunu, ‘dalalet’ içine düşmekten korktuğu gnostisizm yüzünden erkekliğini kaybetmişti. Kimi zaman çıplaklığa, aşk şölenlerine ve seks âlemlerine çatan Epifanos’tan bahsedirdi –Epifanos, diye vızıldamaya devam ederdi John William, Origen’in bir sapkın olduğunu ifşa etmek için Jerome’la bir olmuştu; Origen, Matta 19:12’ye uygun şekilde, kendini hadım etmişti ve yine de John William’a göre yalnızca yeniden diriliş konusunda değil, “apokatastatis: herkesin kurtuluşu” konusunda da tutarlı görünüyordu. Ama John William neden söz ediyordu böyle? Onun pantolonunun düğmelerini çözmeye çalışması gerekmez miydi bunun yerine? Çürüyen yaşlı ağaçlarla dolu bataklık görünümüyle Reed’in ıslak kanyonunda bir kütüğe oturarak, genç erkeklerin normal gidişine uymak yerine, yüksek sesle, çoktan unutulmuş Karpokratesçileri tartışıyordu. Öpüşleri tatlıydı, ama bunun ötesine geçmezdi; giysilerinin içindekilere yönelik hiçbir keşif uğraşı vermemişti o zamana dek.

Ocak ayının sonlarıydı. Ayrılma konusundaki başarısızlığı artık kritik sınırlarına ulaşmıştı. Bunu yapmanın hiçbir yolu

yokmuş gibi görünüyordu. Portland'da yağmurlar kışa özgü bir gürleşme olduğunu ümit ettiği bir noktaya ulaşmıştı, fırtına için yapılmış mazgalları ve yerleşke binalarının bakırdan yabansı yağmur oluklarını basan, güney rüzgârının getirdiği şiddetli yağışlardı bunlar. Gökyüzü pek uzakta değildi salınırken, sanki John William'ın sözünü ettiği şu hunhar Yehova onu karıştırıyormuş gibi, yoğun ve hareketliydi. Bundan hoşlanmıyordu ama o ve John William sevgililer gibi orada burada dolaşmayı ve Cindy onun, yalnızca ikisini bağlayan, "Reed'i Yeniden Yapılandırılım" kampanyasının piyade eri olduğundan, bilgi toplamak için gönüllü oldukları gezileri sürdürdüler. Bir mahalleden geçiyor olabilirlerdi mesela, John William karaağaçların köklerinin, onların da hakları olduğunda ısrar edercesine, kaldırımları kaldırdığını gösterir, Cindy ise onu bir telefon direğine itip iç çamaşırlarının içine erişme arzusuyla savaşırdı. Sonra bir gün aklına geldi: Bundan sıyrılmanın yolu seks olabilirdi.

Sonraki cumartesi elverişli şekilde güneşliydi; gökyüzü onun hazin olduğu kadar heyecanlı planı için açılmıştı. Niyetleri –onun niyeti– bir battaniye alıp Oaks Park'a gitmek ve havanın mevsim normalleri dışındaki sıcaklığına kanıp uyanan kelebekler bulmaktı. Yalan söyledi. Biyoloji profesörünün, kışın beklenmedik güneşli günlerinde Kaliforniya kaplumbağa desenli kelebeklerinin görülebileceğinden bahsetmiş olduğunu anlattı. Böylece o ve John William, gününbirlik yürüyüş çantasına koyduğu yurt odasındaki yatağında kullandığı ince battaniye ve yol kenarındaki bir marketten aldıkları bir kutu Şili kirazıyla parka gittiler. Battaniyeyi, nehrin üstünde kalan kavak ağaçlarının arasına serip meyvelerini yediler. Buldukları yer ıssızdı. Kış mevsiminin gün ışığı, beyazlar içinde ormanı deliyor ve ağaçların yarıklarına dolan likenleri aydınlatıyordu. Kısa yün çorapla buğday rengi devriye botlarını giymiş ve –son bir dokunuş– Patsy Hearst beresini takmıştı. Pembe bacakları, bu özel durum için amaçlı olarak kışlık külotlu çoraplara hapsedilmemişti; onların üzerlerine oturup, kiraz çekirdeklerini dilini etraflarında kıvırdıktan sonra, küçük bir O şekline getirdiği dudaklarıyla üfleterek tükürüyordu. Sonra sarma kâğıtları ve bir film kutusu dolusu esrar çıkardı.

Bir süre için, kirazları ağızdan ağza dolaştırıp cigara tütürdüler. John William kendini tamamen kaptırmadı ama Cindy onun yaptıkları şeyden hoşlanacak kadar sersemlediğini hissetmişti. Cindy onun dudaklarının kenarındaki meyve kalıntılarından birini emmeye başladı ve John William, karşılık vermeye çalıştı –o ana kadarki en cesur hareketiydi bu; edepsizce ama daha çok samimi bir şekilde, bir çocuğun döküntülerini temizliyormuşçasına yüzünü yaladı. Cindy'nin, John William boş kiraz paketinin rüzgâr estiğinde uçmasını engellemek için dil oyunlu aşk şölenlerine ara verinceye kadar ümidi vardı. Tazelenen kararlılığıyla, onun dudaklarının arasına ikinci bir sarım daha tıkıp yaktı. (“En orijinal tecavüz randevusu uyuşturucusu” dedi Starbucks’ta.) Mucizevi bir şekilde, ortaya birkaç kelebek çıktı; birisi onu inceledikleri yer olan battaniyenin kaba tüylerinin arasına düştü, Cindy elleri ve dizlerinin üstünde durarak yapmıştı bunu. Kısacası, Cindy kendi porno filmini yönetmek için elinden gelen her şeyi yapıyordu. Açık havada seks için gerekli tüm unsurlar yerli yerindeydi. Ormanda, battaniyenin üzerinde, boynu kiraz suyuyla lekelenmiş, kulakları dudakları gibi kıpkırmızı, ışıltılı saçları dalgalanan, beresi askeri bir hava veren, devriye botlarının bağcıkları açık, masum taklidi yaparak bir kelebeği göstermek üzere şaha kalkmış üniversiteli bir sarışın. Ve onun yanında ne yapılacağını bilmeyen, kendisine yol gösterilmesi gereken genç delikanlı.

Dikildiler. Cindy daha şehvetli öpmesi için onun üzerinde çalıştı. Başta ters tepki verdi ama Cindy, kendisinin baskın olduğu bir yakınlaşma kurar gibi, onun dilini ağzının zemininde tuttu, buna tepkisiyse, Cindy'nin omuzlarını daha büyük bir güçle kavramak oldu ki bu da Cindy'nin işlerin yolunda gittiğini, bunun boyun eğdirmecesine bir sadizmin ilk adımı olduğunu ve gerçek bir libidinal tepkinin ilk kıvılcımını içerdiğini düşündü. Cindy dizlerinden göğsüne kadar gövdesini ona bastırdı. Bu sefer kendini çekmedi John William. Cindy beresini fırlatıp attı ve ceketinin önünü açtı. (“Çok utandırıcıydı ama hatlarımla güzelliğinin farkındaydım.”) Çizgili süveterinin fermuarı güneşte parlıyordu. Geri çekilmesine önlem olarak ellerini onun arkasında kenetledi. Onun için her şey, içinde taze bir erotizm

taşıyordu; güzel kokan ve kaçmaya çalışan bir çocuk, olabilecek her tür hileyle tuzağa çekilmeliydi, bu hilelerin, planlanmış ihanetini gerçekleştirmek için birleştirilerek kullanılması, eğlenceyi daha da ileri götürüyordu.

“Umduğum neydi? Onu düpedüz arzulamama karşın, kaba bir şey yaparsam afallayıp beni bırakır diye düşünmüştüm. Kafa karıştırıcı bir strateji olduğu kesin ama ben de zaten kafa karıştırıcı bir şahsiyetle uğraşıyordum; böyle, bunu söylemek hiç hoşuma gitmiyor ama, ukala biriyle, aslında bu kelimeyi biraz sakınarak sarf ediyorum çünkü onun ahlakına çamur atmak istemiyorum, gerçekten istemiyorum –seninle oturmamın amacı bu değil. Ama biliyor musun? Aynı zamanda tutku da istiyordum. Üç dört aydır, arkasından hiçbir şey gelmeyen tatlı öpüşleriyle beni çılgına çevirmişti diyebilirim. O sabah yaptığım iki şey vardı: Bir, temiz ve sabun kokan çiçek işlemeli bir sütyen giymek; ve iki, göğüslerimin arasına, bir deneme standından aldığım Chanel N°5’ten boca etmek. Her neyse, onun parmağını fermuarımın halkasına taktım ve fermuar inene kadar ayak parmaklarımın ucunu biraz çalıştırdım, onun parmağının ucu artık Chanel’i sıkıttığım yerdeydi. Ve sonunda John William ellerini göğüslerimin üstüne koydu. Birlikte çıktığımız o kadar zamandan sonra, sonunda normal bir erkeğin on saniye içinde yapacağı şeyi yapıyordu.”

Cindy frappuccino’sunda kalan son buzu salladı. “Her kız, bir erkeğe gerçekten sahip olmanın yolunun –şimdi gerçekten alçaltıcı bir şeyden bahsedeceğim– onun önünde diz çökmek olduğunu bilir. Bu konuya çok açık bir şekilde girmiyorum, bundan bahsetmek bana gülünç hissettiriyor; ama ne demek istediğimi anlamışsındır. Nereye varmaya çalıştığımı anlamışsındır. Erkeklerin bunun için kullandığı sürüyle terim var. ‘Klarnet çalmak’ ya da ‘Zor yoldan Fransız olmak’ ya da siz erkeklerin soyunma odasında aranızda kullandığınız her neyse işte. İngilizlerin dediği şekliyle, *gam* yapacaktım, yalnız benim varsayımına göre, o vakte kadar onu etkilemekte kullandığım büyüün etkisinden sıyrılacak ve beni durduracaktı. Bundan sonrası çok garip işte. Tam da, erkeklerin, hakkında sürüyle lakırdı ettikleri durumdaydım: kemerinin tokasını açmak üzereydim ve –bunu

ortaya saçmayacağım çünkü çok utandırıcı. Yalnızca şunu söyleyebilirim –ne oldu biliyor musun?– hiçbir işe yaramadı. Amacımın ne olduğunu hatırlarsan. Ve adına ne demek istiyorsan onun mekanik kısmını atlarsan. Çünkü devam etmeme izin verdi. Aynen öyle, herhangi bir erkekte olduğu gibi onun içinde de gömülü, kendisine şu bahsettiğim şeyin yapılmasını isteyen bir erkek vardı. Ayrıntılardan nefret ediyorum ama kotunu ve iç çamaşırını indirdim ve her kim olursa olsun, bunun gerçekten dokunaklı ve çaresiz bir tarafı var; bacakların iç çamaşıra dolanmış halinin yani –dediğim gibi, ayrıntılardan nefret ediyorum; gün ışığı can yakıyor. Bunu nasıl anlatabilirim? Kirazlarla, süveterimin fermuarıyla vb. yapmış olduğumuz şeylerin bütün büyü-sü buhar olup uçuvermişti; bunu açıklamanın en kolay yolu bu. Demek istediğim, birdenbire, Portland’ın kışında, yapış yapış, pis bir ormanda buldum kendimi ve ne kadar uğraşırsam uğraşayım, bir türlü olmuyordu. Denedim, ama hepsi boşunaydı. Kendini çok sıkıydı. Kafasını yana çevirmişti ve sanki yüzüne kâğıt fişek tutup yakmak ya da onu tabancayla vurmak üzereymişim gibi sımsıkı kapanmıştı gözleri. Nefesini tutuyordu. Acı çekiyormuş gibiydi. Bir türlü olmadı, ben de bir süre sonra vazgeçtim. Ve her zaman olduğu gibi –kendimi çok kötü hissettim. Buna inanabiliyor musun? Bunun onun problemi olduğunu değil de benim hatam olduğunu düşündüm –inanılmaz.”

“Ama asıl tuhaf kısım şimdi başlıyor” dedi Cindy. “Utlanmış değildi. Başına böyle bir şey gelen başka erkekler de gördüm; kendilerini öyle aşağılanmış hissederler ki ne yapacaklarını, bununla nasıl baş edeceklerini bilemezler; ve tüyerler. Ama John William değil. John William bana *evlenmeyi* teklif etti. Bir dizinin üstüne çöktü ve şu törensel konuşmayı yaptı; aşk adına ‘her şeyi bir kenara atmaya’ hazır olduğunu, artık neyi kastettiyse, ‘bugünden itibaren’ bizim, vesaire, her neyse, iki olanın yeniden birleşmesi filan gibi bir şeyler söyledi –haberci borusunu öttürmeden önce okunan fermanlar olur ya, o türden bir belagatti. Reed’den ayrılıp bir oda inşa edebileceğimiz, sebze yetiştirip döl verebileceğimiz bir yer bulmamız gerektiğini söyledi; senin durumu açık seçik görebileceğin kadar uzun süre konuştum mu onu iğneleyerek? Ona, ‘Bak, şu anda

kafan çok güzel ve ikimiz arasında işler biraz tuhaf bir hal aldı' dedim ve işte o anda tırtı." "

Hiçbir üzüntü belirtisi göstermediği konuşmasına başlayalı iki saat kırk beş dakika olmuştu, ama bu şimdi değişiyordu. Üç çocuklu, yirmi dört yıllık bir evliliği olan bu kadın, on dokuzunda, Oaks Park'ın yanında ormandaki halini, içinde tomurcuklanan bir acıyla hatırlıyordu. John William'ın onun yanıtına –" Bak, şu anda kafan yerinde ve ikimiz arasında işler biraz tuhaf bir hal aldı"–, bu, hemen söylenen bir evet olmayan sıradan ve pragmatik yanıtı nasıl tepki verdiğini anlatırken sesi titretili. "Çok ama çok uzun bir sessizlik oldu. Sanırım yanlış cevabı vermişim. Testi geçememişim; ayakkabı uymamıştı. Akli almadı bunu. Tek dizinin üstünde bana bakarak öylece kaldı ve sonunda adımını söyledi; Cynthia –'Cindy' değil, 'Cynthia'. Bunu iki kere söyledi, bir yandan da kocaman bir çift gözyaşı romantik bir şekilde yanaklarından yuvarlandı." Cindy gülmeye çalıştı. "Beni bir şeye zorlar gibi değildi" dedi, "ve adım söyleyişinde bir soru tonlaması yoktu; bunun yerine kendimi lanetlenmiş, yargılanmış, hüküm verilmiş, suçlu bulunmuş hissettim–Juliet'e dönersek, metafiziksel olarak reddedilmiş bir aşğın, bir adı iki kere söylemesi neleri içerir? Ve biliyor musun? John William ciddiydi. Benden hayatımı onunla geçirmemi istiyordu ve bugüne kadar da gerçekten bunu istemiş olduğundan hiç şüphe etmedim. Ama, bu da benim işte: Ona, bak, dedim, senden çok hoşlanıyorum ama okulu bırakıp gidip dağlarda yaşamayacağım. Ve –işte bu kadar. Ayağa kalktı ve yolunu çizdi. Her şeyin çözümü olarak ani bir çıkış. Üstelik simetriği de var. Aynı şey ilk öpüşmemizden sonra da olmuştu. Geri çekilme."

Cindy Starbucks'ı daha iyi görebilmek için sandalyesinde döndü –rahatça konuşup konuşamayacağını kontrol eder gibi– ve sonra fısıldayarak ve boş Frappuccino bardağı üzerinden bana doğru eğilerek, "Ondan gerçekten hoşlanıyordum aslında. Hatta hâlâ onu düşündüğüm oluyor, Reed'den tanıdığım şu hoş kokulu ve beni deliler gibi seven oğlanı yani. Bunu söyleyerek Bill'i daha alt bir sıraya koyduğumu düşünme. Ama bu... farklı bir şeydi. İnsanın hayatındaki en zengin anlardan biri. Nere-

de son bulur bu altından gökkuşakları? Neden bu kadar hüzünlü bu şarkı? Öyle anlardan biri.”

* * *

TOPARLANMASINA FIRSAT VERDİM: Lavaboyu kullanmam gerektiğini söyledim. İçeride, arka fonda hoş fakat yüzleri olmayan matmazeller şemsiyeleriyle geçerken, abartılı ön tekerleğiyle Champs-Élysées’de antika bir bisiklet süren melon şapkalı ve tozluklu bir adam posterı vardı. Bir tane de Monet’yi Giverny’deki bahçesinde dallarla örülmüş bir bankta gümüş sakalıyla düşünceli düşünceli oturan büzülmüş yaşlı bir cüce olarak gösteren bir poster. Monet’nin yüzündeki gölge üzerine düşünerek ve tırmanan gülleri hayranlıkla izleyerek biraz zaman geçirdim. Her iki poster de klişeydi. Gelecekteki bir nesil için kiç statüsü kazanabilirlerdi –bir gelecek nesil olacağını varsayarsak tabii. Starbucks’ın tuvaletinde, olacağından şüphe duydum. Sanırım o sıra John William’ın kafa yapısındaydım –her şey, dünyanın şimdiki düzenlemesinde bir sorun olduğunun kanıtı gibi görünüyordu. Evet, kâğıt havlular yüzde seksen oranında tüketici artıklarının sonradan işlenmesiyle elde edilen ürünlerdi ama ya kalan yüzde yirmi? İnsanlık bunu kaldırabilir miydi? Bu türden bir soru sizi tuvalete kadar izliyorsa, hayat pek hoş değildir. Gerekli at gözlüklerini takmadan çıktığınızda; beyin, her yerde ve her şeyde, günahların cezasını ya da kıyamet habercilerini görür. O zaman yaslanacak bir omuz aramakta bir mantık bulunabilir, toplumsal mücadeleyi reddetmek için bir mantık bulunabildiği gibi. Niye kendini ortaya koyasın ki? Yehova’ya karşı mücadele etmek neden? Ruh, süreksizliğe kavuştuğunda, huzur ya da en azından bir nebze tahammül sağlayan bir onaylanma hissi bulur. O andan itibaren, tek başına arayan kişi, tırmanan bir gül gibi, evcilleştirilmiş olur ve bahçenin yalnızca güneşli havada, büklüm büklüm serpilebileceği bir köşesini ister ve bu görüntüyü son bir çiçekle tamamlar.

Daha iyi görünüyordu. Toparlanmış görünüyordu. Bir de paylaşılacak sonuçlar vardı –John William onunla yalnızca bir kere daha konuşmuştu, o da güzün ona sunduğu, sokak panayırlarından çıkma ıvır zıvırın iadesini istemek içindi (“hiçbir

parçamı sende bırakmayacağım, Cynthia”), Cindy onları geri vermiş ve sonrasında John William ona tepeden tırnağa küçümseyerek bakmıştı; şubatta kendisini bir dilekçe savurarak okul müdürünün ofisindeki radyatöre zincirlediği için okul gazetesine çıkmıştı; onu, birden çok defaya mahsus olmak üzere, olgunlaşmamış bir sakalla, yerleşke alanlarından birindeki bir çınarın altında durup, kolejin kapatılması için çağrıda bulunur ve bildiri dağıtırken görmüştü. Konu arkadaşları tarafından açıldığında, onunla geçmişteki yakınlığını inkâr edişi, ya da en azından durumu hafifletiş i de bundan sonra olmuştu (“Birkaç kere çıktık evet, ama çocuk çok gergindi”); bir keresinde kanyon da, Karolin ördeklerini seyrederken ona rastlamış ve bir uzlaşma denemesinde bulunmuştu (“Karolin ördeklerini seyretmeyi çok severim”); martta kafeteryada birinin “yalın ayaklı konuşan bezdirici”nin yerleşkeden ayrıldığını söylediğini duymuştu –kendisinin kayak yapmaya gittiği, sorunlu çocuklarla elişi faaliyetleri yürüttüğü, asit denemeleri yaptığı ve Hauser Kütüphanesi’nde çalıştığı süre boyunca olanların tümü bunlardı. “John William’ın gözden düşüşü çok hızlı oldu yani. Herkes gördü bunu –Reed küçük bir yerdir. Özelimde, kendimi suçluyordum ama bu biraz şişmek gibi oluyor değil mi? Tekmeyi basarak onu uçurumdan aşağı ittiğimi düşünmek? Daha sağlıklı ve berrak bir kafayla düşündüğüm zamanlarda, onun tuhaflılığının benimle hiçbir ilgisi olmadığını biliyordum –benden önce de öyleydi, benden sonra da. Ben olmasam, bir başkası; bir başkası olmasa, o zaman da başka bir şey olurdu.”

Cindy gömleğindeki var olmayan kırıntıları silkeledi. “İtiraf etmem gereken bir şey var” dedi sinsice. “Evet, bir senaryo ortak çalışması konusunda çok ama çok istekliyim. En azından birbirimize irtibat bilgilerimizi verebileceğimizi ümit ediyorum. Diyaloğumuzun sürdüğünü görmek isterim. Bu tamamen kuş beyinlice bir plan sayılmaz. Ama şimdiye kadar, John William konusunda konuşmak, benim için bir engeldi. Onun hakkında konuşmak konusunda korkunç bir direnç gösteriyordum. Terapistime ilginç gelen şey de, bu, gösterdiğim sürekli direnç. O –”

Ağlıyordu, o yüzden peçete almaya gittim.

Countryman – Çok Geç Olmadan Çık Gel

GAZETELERDE ÇIKTIĞIMI neredeyse tüm öğrencilerim fark etmişti. Genel olarak, bu ani çıkışı kutladılar, bana eyalet piyangosunu kazanmışım gibi davrandılar ya da yıllık fotoğrafım üzerine eleştirel yorumlar getirdiler; ama kendilerini koleje bağlı gören öğrenciler için seçmeli bir ders olan Edebiyat ve Doğa'da, birisi, sanırım Walden'ı birlikte okuduğumuzdan, John William'ın Thoreau gibi olup olmadığını sordu, ben de münzevilik söz konusuysa Thoreau'yu Dickinson'dan önce düşünemeyeceğimiz fikrinde olduğumu söyledim. Thoreau'nun Walden'da hiç değilse ziyaretçileri vardı ve annesiyle yemek yemeye Concord'a giderdi, Dickinson ise, diye anlattım sınıfıma, gerçek bir münzeviydi ve ailesinin mülkiyetindeki topraklardan bir çeyrek yüzyıl boyunca ayrılmamıştı. Öğrencilerimden birinin, bir önceki dönem, Amerikan Edebiyatı'nda Dickinson üzerine yazmış olduğu çıktı ortaya ve neredeyse yedi yıl boyunca evinin ikinci katından ayrılmak istemeyen Amherst Güzeli'nin, yatak odasının penceresinden, komşu çocuklarının kollarına, ipe bağlı zencefilli çörek sepetleri indirmediğini ama bunun, münzevililiğin onun kendi seçimi olduğu anlamına gelmediğini, büyük ihtimalle, agorafobi denen, kalabalık yerlerden korku duyma şeklinde nükseden bir heyecan bozukluğundan muzdarip olduğunu anlattı. Acaba hangisi önce

geliyordu içten içe bilmek istedim, aklın kaosa sürüklenmesi mi yoksa elini eteğini çekme mi?

* * *

AVRUPA TURUNDAN SONRA, Jamie Shaw'un yalnızca cüzdanımda değil, tuttuğum defterlerden birinde de kayıtlı telefon numarasıyla birlikte, uçakla eve döndüm. İkisini ayrı yerlerde saklıyordum, birini kaybedersem diye. Yatak odamda, sırt çantamı halının üstüne boşalttım –kirli çamaşırlar, San Sebastian'dan alınmış kamp malzemesi, San Vigilio'da soğuk havadan korunmak için aldığım öteberi ve Innsbruck'tan aldığım kullanılmış botlar–, hepsi şimdiden arşivlenebilir gibi görünüyordu. Çamaşırları yıkamaya bırakıp, diğer öteberiyi bodruma indirdim. Fransız terzi makasımla, sakalımı olabildiğince dipten kırtım ve geri kalanını tıraş ettim, ardından süpürge ve elektrik süpürgesiyle etrafı temizledim ve daha sonra, babam eve gelene kadar yere yatıp defterlerimden pasajlar okudum. Babam, haziranda iskeleden düştüğünü ve bu yanlış adımın onu biraz yavaşlattığını söyledi, sonra, mutfakta, yumurtalı sandviç yiyerek ona yolculuğumu anlattım –Jamie hariç her şeyi. Babam Carol'ın yeni bir daireye taşındığını ama hâlâ, bir restoran tedarikçi şirketi olan Bar Mart'ta çalıştığını ve kuzenim Keith'in, o yaz anlaşıldığı üzere, şeker hastası olduğunu ve oturup bir tepsi kek yediği işini bırakması gerektiğini söyledi. Bana bırakılan bir telefon mesajı ya da mektup olup olmadığını sordum, babam da üzerine adımı yazdığı bir dosya çıkardı ortaya. Ben mesajlarım bakarken, o, sabırla, torbadan Fritos alıp yedi. Portland'dan arayan kimse olmamıştı.

Bulaşıkları yıkadıktan sonra, *Hawaii Five-O* için yerleştik. Ayrılmadan önce de böyleydi işte –günün akşamında dul adam ve tek oğlu; ışıklar kapalı, televizyon açık. Sandalyesinde uyuyakaldığında, hesabımın boşalmış olduğunu gösteren bir banka cetveli, okul programım ve katkı payı faturası ve üzerinde, bir imalathaneye doğru çok iri bir kereste götüren bir kamyon resmi bulunan bir kartpostaldan ibaret olan mektuplarıma baktım. Arkasındaki zarafetten yoksun büyük harfler, şöyle okunuyordu:

COUNTRYMAN-

4/9'A KADAR BADEN-BADEN SORA

EYTİLMEYE GİDİŞ

ÇOK GEÇ OLMADAN ÇIK GEL

KAN,

SIMON MAGUS

Kitaplığa gidip annemin satın almak için babamın başının etini yediği '64 *World Book Encyclopedia*'dan Baden-Baden'e baktım, çünkü kıtadan dönüşümün ertesindeki dünyeviliğimde, bu çok ünlü Alman kaplıcalarını bilmiyordum. Simon Magus'a da baktım ama bu isimde biriyle ilgili hiçbir madde yoktu. COUNTRYMAN- ÇOK GEÇ OLMADAN ÇIK GEL. Harfi harfine mi çok geç, takvimdeki bir tarih gibi yani, yoksa daha derin, daha muğlak bir anlamda mı çok geç? COUNTRYMAN- ÇOK GEÇ OLMADAN ÇIK GEL: Bunu hem bir komut hem de bir uyarı gibi gördüm; acil, dramatik, muğlak, komik, dostane, tek-lifsiz ve vahim.

İçerebileceği mizah üzerine odaklanmakla ve bunu tam olarak kestiremediğim bir şeyin parodisi olarak deşifre etmekle yanlış bir yoruma gitmiş olduğumu şimdi görüyorum. Bunu aynı zamanda ormanda tehlikeye atılmak için yeni bir çağrı olarak okumuş, ya da yanlış okumuştum. Yine kaybolmamız gerektiğini söylediğini düşünmüştüm. Zevk için bir kez daha gizli köşelerde kendimi cezalandırmaya davet edildiğimi düşünmüştüm. Büyük bir coşkunun ortasında ölümümü istediğini düşünmüştüm. Ama söylediğim gibi, John William'ın notunu çevirirken yanlış, arkadaşımın tonunu kaçırarak içeriği yanlış açılmıştı. COUNTRYMAN- ÇOK GEÇ OLMADAN ÇIK GEL: mizahi biçimde okumadığımda, bir tahmin, yaz tatilimin azledilmesi -"Baden-Baden"den, buna dolaylı yoldan hürmet edildi-

ğini anlamalıydım gerçi- ya da, daha genel olarak, benim azle- dilmemdi, sanki yapmış olduğum, yapmakta olduğum ve yapac- ak olduğum her şey, John William'ın nazarında daha önemli bir şeye engel oluyordu.

Gece yarısına doğru, babam yatmaya gidince, Jamie'yi ara- dım. Bu kadar geç aradığım için özür diledim, o da, "Ben bir gece kuşuyum " diye yanıtladı. Arayışımın Erin'i merak etmiş olmaktan başka bir sebebi olmadığını söyledim, Jamie de Erin'in okulu bıraktığını ve Pocatello'daki bir psikiyatristle tedavi gör- düğünü söyledi ve ekledi, "Babam bunun için para vermek iste- miyor ama annem istiyor", sonra da *Sırça Fanus'u* okuyup oku- madığımı sordu. Sohbetimizi, asıl konunun bizim tartışmamız olduğu açık bir alana yönlendirdiği için kendimi Jamie'ye min- nettar hissettiğimi hatırlıyorum. Yani epey uzun bir telefon ko- nuşması oldu bu. Jamie'yle birlikteyken karnıma ağrıların gir- diği Roma'da ondan ayrıldıktan sonra, yine aynı noktaya gel- meme karşın, iki yakın arkadaş gibi, rahat bir şekilde konu- ştuk. Konuşmamızın sonlarına doğru bana "Baksana, eğer yolun Portland'a düşerse, bana da bir uğra" dedi. Öyle bir durum olur- sa onu arayacağımı söyledim ve otuz altı saat sonra onu gerçek- ten arayıp, birkaç günlüğüne oraya uğrayacağımı söyledim, ama yalan söylemişim, çünkü yolum oradan geçiyor değildi, doğru- dan Portland'a gidecektim.

* * *

AVRUPADAN EVE uçak seyahatimden bir gün sonra, Barry'le- rin Doğu Laurelhurst Yolu üzerindeki evine gittim; niyetim, Co- untryman kuzenlerimden ikisiyle buluşup sarhoş olmadan ve ot içmeden önce, *Cornucopia II*'den skoç, votka ya da burbon iste- mekti. Ancak, bulduğum John William'ın babası oldu; taşla dö- şeli yan yolu aştıktan ve ön kapının zilini çalıp bir hırsızın ümit ettiği karşılığı aldıktan sonra: cevap yok. Yazın sonlarına doğru bir cumartesiydi ve gölden uzak olmayan, tek direkli yelkenli- sini gören verandasında, üzerinde şortu, bir polo tişörtü, beyaz çorapları ve güverte ayakkabılarıyla gazete okuyordu. Eğilmiş bir şemsiyenin gölgesinde, tekerlekli ve dövme demirden şez-

longundaki Bay Barry, gözüne plastik siyah bir gözlük takmıştı. Yıllar içinde bu tarz siyah gözlüklerin yıldızı –Buddy Holly stili– bir parlayıp bir sönmüştü, ama çoğunlukla geçkin kibarcıklar için komik bir aksesuar ya da bir protez olarak işlev görüyor, kimi zaman da modaya uyanların veya uyumsuzluk yaratacak şekilde, basın önüne çıkarılmış generallerin yüzlerinde görülyordu. Ama benim anlatmak istediğim asıl şey, Bay Barry'nin, verandasında, beni fark etmeden önce Washington Gölü'nden gelen esintide gazete okurken, sakın görünmüyor oluşuydu. Bu doğal ve dingin manzarada, Laurelhurst'teki evin arkasındaki, göl suyunun hafif hafif vurduğu, arka bahçenin çimenlerinin ve ringa kılçığı şeklinde tuğladan örülmüş yürüyüş yolunun yanında; bitki yataklarının yazın sonlarındaki halleriyle baş başa; iskeleden, tekneden ve yarı cüce erik ağaçlarından pek de uzakta değilken ve bir çardağa dolanmış morsalkımların yanı başında, Bay Barry'nin okurkenki haline bir ad verecek olsam, sıkıntılı demek zorunda kalırdım. Görüntüde ya da etrafında onu bekler gözükene ne bir radyo, ne bir kadeh, ne de bir bahçe gereci vardı –yalnızca yanındaki sehpa istiflenmiş gazeteler ve üzerlerinde ağırlık görevi gören gözlük kabı.

John William'ın babası '74'ün yazında, benim şimdi olduğum yaşıydı –elli yaşında. Evin içinde, koridorda, başlık yazılarıyla birlikte çerçevelenmiş, gençlik günlerinden kalma fotoğraflar görmüştüm –biri Canaveral Burnu'nda; bir diğeri bir Dash 80'in kokpitinde bir pilotla el sıkışırken; bir üçüncüsü bir partide Boeing'in yüksek rütbelileriyle kadeh kaldırmışken; bir dördüncüsü Boeing Field'in pistinde, bir grup Japon işadamıyla kanatların üzerinde dururken– ve hepsinde, onu habersiz, evinin arkasından ortaya çıkararak şaşırttığım o ağustosun cumartesi sabahında yüzüne kazınmış gergin ifadeyi takınmıştı. Onu soyaçağımı ya da ona saldıracığımı düşündüğü izlenimini edinmiştim, sonra bir çırpıda anladı; ben oğlunun arkadaşıydım, şans bu sefer de yaver gitmişti. Bay Barry'nin bacakları zaten yandıydı, büyük ihtimalle ayakkabıları şezlongun minderine değmesin diye; ve bu sayede savunma pozisyonu alabilmişti, ayağa kalkmadı ama oturarak, gazetenin okuduğu bölümünü dizlerinin arasına sıkıştırdı ve gözlüğünü çıkardı. “Biraz gürültü yap-

man düşünceli bir davranış olurdu" dedi, "tabii öncü birlik olarak gelmediysen."

"Peki."

"Bizim evin telefonu var mı sende?" Ama soru daha çok retorikti, gelecekte yürüyüş yolunun etrafından dolanarak gelip onu şaşırtmamamı istiyormuş gibiydi. Bay Barry devam etti –"Yetişkinlerden öğüt almaktan bıkmışsındır ama bir dahaki sefere boğazını temizle"– ve bu bir görgü dersiymişçesine, yumruğuyla sesini boğarak bunun nasıl yapılacağını gösterdi. Uğraşmama rağmen, onda dalga geçiyormuş gibi bir hal göremedim. Bay Barry'nin benimle konuşurken kullandığı ses tonuyla, bana bir paye verdiğini hissettiğimi söyleyemeyeceğim, ama diğer yandan, verandada, gölden gelen esintide o denli yalnız ve sıkıntılı dinlenirken, bunda bir doğruluk payı da olabilirdi.

Bay Barry havadan sudan bir konuşma yaptı benimle. Avrupa'ya gitmiş olduğumu duyunca, benim yaptığım büyük tura karşılık, kendisinin de bir görev için 73'üncü Seabees Taburu'yla hizmet verdiği Mundo'ya gitmiş olduğunu söyledi. Kısa bir süre sonra Washington Üniversitesi'nde birinci sınıf derslerine başlayacağımı duyunca, tanıdığı iki idare heyeti üyesinin adını verdi. Bay Barry, adımı unutmuş olduğunu söyledi ve ben hatırlattığımda, yıllar önce bir Countryman'ın, onun büyük banyosunu yenilemiş olduğunu söyledi. Ardından biraz gayret ederek, beni hafızasına yerleştirdi. "Neil Countryman," dedi. "Neil. John William'dan hiç haber aldın mı? Hazirandan beri ne arıyor ne de yazıyor."

Yirmi yaşındayken, bizim küçük oğlumuz da bu şekilde ortadan kaybolmuştu. Hayattaki en önemli şeyin sörf yapmak olduğunu düşünüyordu ve cebinde bir ressam için kumlama yaparak kazandığı 80 dolarla, yanına sörf tahtasını alıp tek başına, bir gemiyle Bengal Körfezi'ndeki Andaman Adaları'na gitmişti. Bunu, geriye dönüp baktığımda, Bay Barry'nin o sabah verandadaki duygularını anladığımı vurgulamak için söylüyorum. Oğlumuz gittiğinde yaz mevsimiydi, Ravenna Park'ta onun iki arkadaşını görmüş ve şüphesiz amacını belli eden bir havadan sudan konuşma kisvesi altında, ondan haber alıp almadıklarını sormuştum –bu da onların işleri ve nasıl eğlendikleriyle il-

gili diğer sorularımla aynı ağırılıktaymış gibi. Bir başka deyişle, ana-babanın asıl konuya geçerken kullandıkları –ortalığı velv-leye vermeyişlerinin sahte olduğu– bu tőr girizgâhları bilirim; ama o zaman, verandada, John William'ın babası, konunun acil-iyetini gő bela gizleyerek, bana oğlundan son zamanlarda ha-ber alıp almadığımı sorduğunda meselenin ne olduğunu kavra-yamamıştım.

“Hayır.”

Bay Barry, buna karşılık olarak, bacaklarının őrzerindeki ga-zeteyi dőzeltilti, gőzlőđőnő kabına koydu, şezlongundan kalk-tı ve bir su kayakısını çeken ve *Cornucopia II*'nin demir halat-larının gıcırdamasına ve karinasının suyla birlikte yőkselip al-almasına neden olan bir hız teknesi geçerken, teknesini kontrol etti. Haddini bilmez antika ve teknesinin altında yalpala-nan Washington Gölő onu şaşırtmış gibi gőrőnőyordu ve bunun bana sağladığı bir anlık serbestliğı kullanarak – kuzenlerimle buluşacaktım –, “Gitsem iyi olacak sanıyorum” dedim.

“Gitsen iyi olacak sanıyorsun.”

Bir kez daha, sesinde dalga geçer bir tonlama yoktu ve böy-lege, en kolay yolu seçip, onlu yaşlarındakiler için bir çıkış stra-tejisi olarak her an kullanıma hazır ve anlamsız bir sonuç repli-đi olan “Teřekkőr ederim”i kullandım. Böyle yapan, sadece oda-dan çıkabilmek için hiç gereği yokken bana teřekkőr eden ođ-rencilerim olmuştur.

* * *

ABLAMIN ÖDÜNÇ ALDIĞIM arabasıyla Portland'a gittim. Ora-da, Jamie'yle bir sahaf dőkkânında bakınırken, Simon Magus'un “Hıristiyan gnostisizminin babası” olduğunu oğrendim. Yőksel raflardaki din-ve-felsefe bölümünde Jamie bana, sakalsız halim-le artık Al Pacino'nun *Serpico*'daki halini andırmadığımı ve çim-di daha çok, arkadan pasları ve dőřük çoraplarıyla tanınan NBA basketbol oyuncusu Pete Maravich'e benzediğimi söyledi. Belirli bir yöne gitmeden uzun süre Portland'da gezindik durduk, son-ra, köşedeki bir dőkkândan iki elma, birkaç kőük ekmek, bir kalıp peynir ve bir şişe şarap alıp, aldıklarımızı Jamie'nin Gail

Thornton adında bir başka Portland Eyalet Üniversitesi öğrencisiyle birlikte yaşadığı apartman dairesine götürdük.

Bu sabah mutfakta, Jamie'ye Portland'daki bu küçük akşam yemeğini hatırlayıp hatırlamadığını sordum. Unutmuştu. Onun için, "bir araya gelince bir şeylerin bulandığını" söyledi. Sonra aradığımız şeyi bulana kadar fotoğraf albümlerini karıştırdık – Jamie'nin Portland'daki, beyaz akvaryum çakıllarına benzer bir şeye bakan apartmanında, Casablanca'da çekilmiş bir fotoğrafını. Sakinlerinin büyük bir çoğunluğu öğrenciydi; bu yüzden tı-rabzanlara bağlı bir sürü bisiklet olurdu ve ana geçitteki çöp kutusunun yanında, atılmış ve nemlenmiş mobilyalar. Fotoğrafta, Jamie ve Gail taşıyorlar, bir kanepeli dışarıdaki merdivenlerden yukarı taşırken çekilmiş. Bir başkasında Jamie kırmızı bir bandana takmış ve naylon bir fırçayla tuvaletini fırçalıyor. Bir üçüncüsü onu buzdolabının açık kapağının iç tarafında ayakta durup, şarap şişesinden fırt çekerken gösteriyor ve ifadesinden açıkça anlaşıldığı kadarıyla, gülmemeye çalışıyor. Bunların hiçbirinin yardımı olmadı –Jamie bu sabah ne küçük ekmekleri, peyniri, elmaları ve şarabı, ne akşam yemeği sırasında kanepede oturup Aretha Franklin albümü dinlediğimizi, ne gecenin ilerleyen saatlerinde eski bir salonda *Lacombe, Lucien*'i izlemeye gittiğimizi, ne de yürüyerek Casablanca'ya dönerken yolda gördüğümüz dilencileri hatırlayabildi. Kulağa ne kadar önemsiz gelirse gelsin, bütün bunları hatırladığım gibi, galonluk bir damacandan doldurulmuş ve tahta örgülü bir dolapta saklandığından, ılık olan dört ya da beş bardak Chianti'den sonra kanepede uyduğumu da hatırlıyorum. Jamie bu ayrıntıları hiç mi hiç hatırlamıyor, ama akşam yemeğinden önce bir ara, Kings Heights mahallesindeki bir sokak boyunca yürüyerek, bahçelerdeki beğendiğimiz ağaçları ve çalılıarı, ayrıca hayran olduğumuz evleri –Jamie'nin önem verdiği kısım burası– birbirimize gösterdiğimizizi, ikimizin de sade ve temiz hatlara ve ön yüzlerindeki simetrisinin hoşluğuna tepki verdiğimizizi hatırlıyor. Eğer o, olduğunu söylüyorsa, bunun olduğundan şüphe etmem ama ben sokakları ya da sohbeti hatırlamıyorum. Ama, orada, yanı başımda yerde duran Chianti bardağıyla –bir reçel kavanozuydu– kanepede yatarken, kalkıp Jamie'nin yatak odasına gitmeyi ve üs-

tümdekilerle, giyinik halde, hiçbir şey söylemeden onun dönük sırtına karşı kıvrılmayı düşündüğümü çok iyi hatırlıyorum, ama bunu yapmamıştım. Yalnızca duygulu bir şekilde bunu düşünerek yatmıştım. Yan dairelerden birinden çok gürültü geliyordu, kadın ve erkek sesleri ve bası açılmış bir stereonun sesi; sonra iki civarında, Jamie yalınayak, bir battaniyeye sarınmış halde yanımdan geçti ve bu problemi halletti, sonra da salonda oturduk –ben kanepede, Jamie ise bir iskemlede– ve karanlıkta, alçak sesle, yan dairede kalanlar ve parti verme hevesleri hakkında ve *Lacombe, Lucien*'i seyrederken hissettiklerimiz ve saatler geçtikten sonra bizde bıraktığı iz üzerine konuştuk. “Yarın ne yapalım?” dedim sonunda.

Jamie, hâlâ battaniyesine sarılı halde, “Şimdi ne yapalım?” dedi.

Çoğu gün, bungalovumuz benim dışımda boş olur ve verimli geçtiği sürece bunun hoşuma gittiğini kabul etmeliyim; ki bu kategori bence oldukça geniştir ve boş durmak gibi görünebilecek diğer şeylerin yanı sıra hafızanın çalıştırılmasını da içerir. Aslında olayları onlar gerçekleşirken hafızaya yerleştirmeye eğilimliyimdir ve bu, deneyimden kopma anlamına da gelebilir, yine de sonuçta bu eşzamanlılık, bir başka şey değil de, yine benim deneyimlediğim şeydir. Jamie’yle Portland’daki ilk gecemde içimden, olanları onlar gerçekleşirken unutmamam gerektiğini geçirdiğimi hatırlıyorum ve unutmamayı içimden geçirmiş olmam da anılarımın geri kalanıyla iç içe geçmiş durumda.

Ertesi gün, bir yığın şey bulduran bir dükkândan, Jamie, hiç büyütmeyen bir nine gözlüğü satın aldı, bir doktora gözlüğü. Onun benden üç yaş büyük olduğunu söylemeyi unuttum; ki bu başlangıçta ikimizin de hoşuna gitmişti. O, baykuş gözlerine benzeyen büyük gözlük, aslında gereksizdi çünkü görüşü mükemmeldi; atılmış olduklarından, onları, belki ileride yararı dokunabilecek bir aksesuar niyetine almıştı. Gail Thornton’da da vardı bu, kendinin parodisini yapıyormuş havası –gece dışarı çıkmadan önce topuzunu bir kalemle toplardı–, böyle şakalaşıyorlardı. Ama Gail çoğu zaman resmin dışındaydı. Çoğu zaman, Casablanca’daki dairede, Jamie ve ben ılık Chianti içer ve uzunçalarını dinlerdik. ‘74’te müziği biraz geriden izliyorduk

ve bunun nedeni daha çok, müziğin bu şekilde daha ucuza gelmesiydi. Coltrane'yi, Quicksilver Messenger Service'i, Seeds'i ve *Cheap Thrills*'i hatırlayabiliyorum. Jamie'nin odasında arka arkaya beş albüm yüzü çalabilen bir plakçaları vardı, her yeni gelen düşerken, iğne dönerek aradan çekiliyor, böylelikle hiçbir şey yapmanıza gerek kalmıyordu.

Jamie gözlüğünü aldıktan bir gün sonra, yürüyerek Nob Hill'e çıktık. Ben hiçbir işe yaramayan diğer şeylerin yanında, kullanılmış resimli bir kopyasını bulduğumdan ve hem Jamie hem de ben resimlerine tutulduğumuzdan, *Kalevala*'nın –Finlilerin ulusal destanı– bir kopyasını satın almıştım. Daha sonra, bunlara bakarak Jamie'nin yatağına uzandık ve sonunda gözlerim kapandı. Uyandığımda, Jamie, gözünde gözlüğü, iki yastığa dayanmış oturuyor, çalışırcasına *Kalevala* okuyordu. "Baksana," dedi, "sana bir sorum var. 'Açsam mı sandığımı,/ O büyü sözlerin,/ Çözüp baştan yumağı,/ Düğümü düz etsem mi?'" "Bunlar çok güzel dizeler" dedim, o da "Finlandiya soğuk olmalı" diye yanıtlayıp, kitabı yandaki sehpa koydu.

Güller Şehri'ndeki keyifli günlerimizin dördüncüsü. Broadway'deki Magazine Emporium'dan pazar günü *Seattle Times*'i ve *The Sunday Oregonian*'ı aldık. Akşamüstüne doğru yattık ve uyandığımda, Casablanca'nın kortunda yağın şiddetli yağmuru duydum. Jamie, abartılı, dümdüz bir suratla, gözlüklerinin üstünden bakarak, yine daha önceki gibi yastıklara dayanmış oturuyordu ama bu sefer bir yandan bir bulmaca üzerinde çalışıyor, bir yandan da elindeki kalemi alt dudağına bastırıyordu. "İyi gidiyorsun" dedim, sektirmeden yanıtladı beni, "Klipsli bir dosyam ve laboratuvar önlüğüm olabilirdi".

Bu Cennet Bahçesi'ne, *Seattle Times*'daki başsağlığı ilanlarının arasında John William'ın büyükannesinin ölüm haberini okuyunca, kederin gölgesi düştü. "Dorothy Worthington, 77, Şehir Kurucusunun Torunu." Ölenler hakkında yazılmış o günkü hikâyeler arasında, onunkisi başı çekiyordu; "Hatırı sayılır bir mirasın vârisi olan Dorothy Best Worthington, Seattle'da antika koleksiyonu ve Cornish Okulu'na hayatını adanmış olmasıyla bilinirdi."

Bayan Worthington, babası Denny Grubu'nun bir üyesi olan Lydia Strong Post ile Seattle's Best Trust and Savings Bankası'nın kurucusu olan Henry Carter Best'in kızıydı.

Yakın Doğu'ya yaptığı sayısız ziyaretlerinden, yavaş yavaş şehrin en önemli özel koleksiyonu olduğu kabul edilen antikaları toplamıştı. Yalnızca Cornish Okulu'nun değil, Kuzeybatı ressamlarının da hamisi olan Bayan Worthington, yıllarca Seattle'ın sanat çevresi için bir ışık oldu.

Asistanı, Lucy Hatch, "Grand-stilde seyahatlerden hoşlanırdı" dedi. "Koleksiyonunu halkla paylaşmak konusunda cömert, kendini adamış amatör bir Helenistti."

Pek çok konuda yetenekli olan Bayan Worthington, Ağustosun 29'unda Madison Park'taki evinde böbrek yetmezliğinden öldü. 77 yaşındaydı.

Antikalara ve Kuzeybatı sanatına ilgisinin yanı sıra, Bayan Worthington kendini adamış ve bilgili bir bahçivandı. II. Dünya Savaşı sırasında Himalaya rododendronlarının alınıp, ekilmesi ve araştırılması için Pasifik'in kuzeybatısına getirilmesini finanse etti.

Ayrıca Cornish Okulu'na çeşitli bağışlarda bulundu ve diğer yardımseverlere örnek oldu. "Cornish'in fon sağlayıcılarından biri olan Phyllis Wood, "Özellikle müzik programımız Dorothy Worthington'a çok şey borçludur" dedi. "Son yıllarda yapılan bütün resitallere geliyordu ve cana yakın varlığıyla her zaman hoş karşılanmıştı."

1897'de Dorothy Post Best olarak dünyaya gelen Bayan Worthington, Massachusetts, Güney Hadley'deki Mount Holyoke Koleji'nde okudu. 1922'de, 1932'den 1967'ye kadar Worthington Ahşap'ın genel müdürlüğünü yapan Cyrus Worthington'la evlendi. Kocas ve kızıyla uzun yıllar Madison Park'ta ve Highland'deki, antikalarının sergilendiği ikinci evinde yaşadı.

Ailesi ve arkadaşları Bayan Worthington'ı bilgeliği ve ciddiyetiyle hatırlıyor ama aynı zamanda şakadan da anladığını belirtiyorlar. Lucy Hatch, "Dorothy, ailenin Noel ağacının yıllık kuruluşuyla ilgili bir yönerge yazmıştı", diye hatırlatıyor. "Yine de, bir Noel yortusunda bunlardan biri devrildiğinde gülebilmışti."

Sonraki yıllarında, Bayan Worthington piyanoyla ilgilendi. Bayan Hatch'in söylediğine göre, hayatının son dokuz ayında gördüğü uzun böbrek diyaliz tedavileri süresince şevkle okurdu.

Bayan Worthington'un anısı, Taos'ta ve Seattle'da yaşayan tek çocuğu Virginia Barry ve tek torunu John William Barry tarafından yaşatılıyor. Eşi Cyrus'ın ölümü, ondan önce, 1971'de gerçekleşmişti.

Cenaze töreni...

Bu içimin cız etmesine neden oldu, çünkü '73'ün kışında, John William'a Dorothy Worthington'un piyanosunu taşımak için yardım etmiştim. Bir öğleden sonra, onun Madison Park'taki, benim fikrime göre, yüksek sütunları ve parmaklıklı balkonuyla daha çok Güneydeki plantasyonlara yakışacak bir malikâne olan evine gitmiştik. İçerideki kabuklar, kartallar ve yapraklarla bezenmiş mobilyalar anıtsal görünüyor, giriş parlaticı kokuyordu. İçerisi karanlıktı ve radyatör olduğu halde cereyan yapıyordu. Bayan Worthington'un asistanı –kot pantolon ve şehvet uyandıran gümüş saçlarıyla bir kadın– liderliğinde bir seraya girdik –beyaz sepet örgüsü, küçük bir televizyon ve don tutmuş bir rododendron çalıları manzarası. Ayrıca tekerlekli bir ısıtıcı ve katlı duran bir *TV Rehberi* vardı. On ya da on beş dakika sonra Bayan Worthington içeri dalarak, "Dakik piyano iticilerimiz *pro-ğ-rama* uymuşlar" duyurusunu yaptı ve John William'ı iki yanağından öptü. Dışlerinde ruj vardı. Hırka gibi oluklu örgülü bir süveter giymişti ve cam tutamaklı bir baston sallıyordu. Erkek gibi bir çenesi vardı ve biraz patlak gözlüydü, Eleanor Roosevelt gibi sadeydi ama çerçevesiz Harry Truman gözlüklerinden takmıştı. "Anlat bana" dedi, ahşap örgülü sallanan sandalyesine otururken. "Lakeside'daki okulda keyfin yerinde mi?"

"Harika" dedi John William.

"Dexter Strong, babanın iyi bir arkadaşıydı, biliyorsun."

John William kafasını kaşdı. "Bob Adams'ı da tanırız."

"Bob Adams müdüdü" dedi Bayan Worthington. "Bugünlerde çok erkeksi görünüyorsun John William, hele şu harika, poetik saçlarınla."

Sesi, bence Katherine Hepburn'e benziyordu –renkli televizyonlardan önceki iri setlerden çıkıp gelmiş gibiydi. Hızlı hızlı konuşurken titreyen ses tonu aynı anda hem merhametli hem de korkutucuydu. Ayakkabılarının ortopedik olduğunu ve konuşurken çenesini büktüğünü fark ettim, onun avantajına. Bakışı sinirliydi ve baston belki de yalnızca bir aksesuardı. John William “Bu Neil Countryman” dedi. “Zamanında piyano taşımışlığı çoktur, faydası olur diye düşündüm.”

Bayan Worthington gülümsedi. “Neil Countryman” dedi. “Kulağa hoş geliyor. Boyayla ilgilenir misin?”

“Evet.”

“Burada, hemen arkamdaki odada, biraz vaktini ayırmana degecek bir Ambrose Patterson var.”

Ev boyamaktan bahsettiğini düşünmüştüm. Bir odasını ya da duvarını boyamam için bana iş vereceğini sanmıştım. “Peki” dedim.

“Evde ayrıca muhteşem Tobey duvar resimleri var ve bir de, sanırım şöyle demeliyim, biz piyanonun hakkından gelirken göreceğiniz bir Clayton Price. Piyanonun hakkından gelmeye hazır mısınız dakik gençler?”

Onun arkasında, karanlık odalar boyunca uzun, yavaş bir yolculuk yaptık. Bir köşenin ardında, gümüş saçlı asistanın, şöminede ateşin yandığı bir çalışma odasının kapısında ellerini kavuşturmuş bizi beklediğini gördük. “Lucy” dedi Bayan Worthington, “Lucy, bu Neil Countryman. ‘Countryman’ harika bir isim, değil mi?”

“Gerçekten öyle.”

“Ve benim torunum, John William.”

“Selam” dedi Lucy.

Yürümeyi sürdürdük –Lucy, anlaşıldığı kadarıyla, geçişimizi izlemek için oradaydı ve masasına çalışmaya ve yanan ateşine döndü. Sonra bir kabul odası olarak adlandırılabilceğini düşündüğüm yere geldik. Bu, “kabul odası”, elbette antika bir terim ama Worthington’ların geçmişte burada konuk ağırladıklarını tasavvur etmek güç değildi. Bu kabul odası, nemli Türk halısı kokan bir müzik stüdyosuydu. Sıra sıra kitaplar vardı ve Bayan Worthington’ın antikalarının birkaçına daha ev sahipliği ya-

piyordu –siyah bir kavanoz parçası, bir testi, at üstünde bronzdan bir savaşı gibi. Gölgele ve antika ıvır zıvırıyla, bana bir mezar odasında olduğum hissini veriyordu. Bayan Worthington “Hasmınız” dedi, piyanoyu kastederek. “Kolay olacağını sandınız değil mi?”

Kehribar işlemeli büyük bir Bösendorfen’di. Bir süre hayran hayran tellerine ve çekiçlerine bakarak durduk; sonra John William, talep edilmeden, çubuğu aradan çekti ve kapağı kapattı. “Nereye?” dedi.

“Tatlım” dedi Bayan Worthington.

Bastonunun plastik ucuyla dürterek, dikkatimizi, piyanonun üstündeki halı parçalarına çekti. “Aşağı bak” dedi. “Büyükbaba Cyrus’ın beni 1957’de maruz bıraktığı çok talihsiz, Douglas çamından kaplamalar vardı. Lucy’den dört parçasını getirmesini istedim. Fikir şu; siz, güçlü adamlardan biri piyanonun bir köşesini dikkatlice kaldıracak, diğeri de bir parçayı tekerleğin altına sıkıştırarak. Parçaların bir alt, bir de üst yüzü olduğunu göreceksiniz. Ben yumuşak yerinin alta gelmesini istiyorum. Bu yer tahtalarına ihtimam göstereceğiz.” Test ediyor-muşçasına, ortopedik ayakkabısıyla hafifçe yere vurdu. “Dayanıklı döşemelerim var” dedi. “Güçlü, sağlam parçalar. Halılarımın bazılarının altında, hasar var. Kafalarındaki kelleşmiş yerleri saklayacak mı diye saçlarından endişe duyan erkekler nasıl olursa –Douglas çamı döşememle ben de aynı durumdayım işte. Highlands’i hatırlıyor musun?”

“Evet” dedi John William.

“Çok sert, çok hoş meşe döşemeler vardı.”

“Hatırlıyorum.”

“En son ne zaman oradaydın?”

“Noel’de. Üç hafta önce.”

Bayan Worthington, “Ah-ah” dedi.

Piyanoyu kaldırdık. Yalnızca döndürülmesini istiyordu, böylelikle çalarken radyatöre daha yakın olabilecekti.

Bir kez daha seradaydık, birer bardak su içtik. Bu ayıltıcıyı alırken Lucy de bize katıldı ve benim Kuzey Seattle’da yaşadığım ve Roosevelt’e gittiğim burada açığa çıkarıldı. “Teddy ayı-

cıkları²⁷” dedi Bayan Worthington. “Ama siz, nasıl oldu da tanıştınız o zaman?”

John William, işaret parmaklarıyla, önüne düşen saçlarını kulaklarının arkasına sıkıştırdı. “Tanıdığım herkes Lakeside’a gidiyor değil” dedi ona.

“Elbette” diye yanıtladı Bayan Worthington.

“Countryman kendisini satacak harciâlem biri değil” dedi John William. “Bir yazar olmak istiyor –bir romancı.”

Lucy bu haberle ilgilenir göründü ve bana doğru döndü. Zeki görüldüğünden ve kotu üzerine güzel oturduğundan, bakışını utandırıcı bularak kızarmamaya çalıştım, ki bu kızarmama neden oldu. Lucy, Gary Snyder’ın Lake City’de, Mary McCarthy’nin ise Madrona’da büyüdüğünü; ayrıca Alice B. Toklas’ın yüzyılın başında Seattle Üniversitesi’ne gitmiş olduğunu söyledi. Bayan Worthington da vodvil imparatoru Alexander Pantages’ın bir zamanlar köşenin az ilerisinde yaşadığını söyledi. Sularımızı bitirdik ve yan odadaki Ambrose Patterson’a bakmaya gittik –*Kayalık Manzara* diye adlandırılmıştı–; sonra da Tobey duvar resimlerine –benim gözüme karalama gibi görünmüşlerdi– ve en son, Bayan Worthington’ın “donuklaştırılmış bir yüzey ve yanık toprak tonları” dediği Clayton Price’a. Sonra, kapıda, John William’ın elini eline aldı ve “Anlat bana, annen nasıl?” dedi.

“Taos’ta.”

“Kendine bakıyorsun değil mi?”

“Her zaman.”

“İhtiyacın olan bir şey yok mu?”

“İhtiyacım olan bir şey yok.”

“Ondan haber alıyor musun?”

“Hayır.”

“Ah, ah” dedi. “Ah Virginia.”

John William’ı yanağından öptü. Usulca kafasına vurdu. Arkadaşım bir an için kollarını büyükannesine doladı. “Aldırma sen” dedi büyükanne. “Bunların hiçbiri senin hatan değil, bir tanem –hiçbiri.”

27 ABD başkanı Theodore Roosevelt “teddy bear” denen ayıcıkların isim babasıdır. (ed.n.)

“Ben öyle olduğunu hissediyorum.”

“Cık” dedi Bayan Worthington. “Orada dur, şimdi.”

John William ve ben sokağa çıkıp Impala’ya bindik. Büyükkannesine el sallarken, “Affedersin” dedi bana.

“Beş santimcik oynattık piyanosunu.”

“Yüz kere tanışmışımdır Lucy’yle –iki yüz kere.”

“Tağtlım,” dedim. “Clayton Price’ı *mutlaka* görmelisin.”

“Büyükbabam beş eyaletteki bütün ağaçları kesti,” diye yanıtladı John William, “büyükannem o parmak boyası resimlerin hepsini satın alabilirsin diye.”

* * *

ÇOK UZUN SÜRE KALDIM Portland’da. John William’ın kartpostalında geçen 4/9 tarihi ben fark etmeden gelip geçti. Doğrusunu isterseniz, hatırladığımda, eve dönüş yolunda, Portland ile Seattle arasındaki bir konaklama tesisinde park etmişim ve hatırlamamın tek sebebi, gözüme güneş girmeden kestirebileyim diye siperliği indirirken kartpostalın kucağıma düşmesiydi. CO-UNTRYMAN– 4/9’A KADAR BADEN-BADEN SORA EYTİLMEYE GİDİŞ. ÇOK GEÇ OLMADAN ÇIK GEL. KAN, SIMON MAGUS. Artık 5/9’du ve John William Reed’deydi.

Benim derslerimin başlamasına daha iki hafta vardı, bu yüzden amcam Lynn’den 200 dolara, direksiyonunun tehlikeli bir şekilde gevşek olduğunu bildiğim bir tonluk bir kamyonet satın aldım ve onun oğlu şeker hastası olan Keith’le odun kesmeye gitmeye başladım. Başlangıçta, kamyon topaç gibi bir şey tarafından yönetiliyor gibiydi, onu kullanmak çarpışan otoları idare etmeye benziyordu; aşırı verimsiz bir dengeleme çabası ve tekerleklerin boşlukta anlamsızca savrulması. Odunla yüklenmiş haldeyken, bu engellenemeyen kayma hali daha az düzensizlik gösteriyordu; böyle olduğu halde, direksiyon kutusunu, bir hurdacıdan kullanılmış bir tane bulup, bunu tahminlerimle kurarak, kendi başıma değiştirmeye karar verdim ama anlaşıldığı kadarıyla hata etmişim çünkü bundan sonra tekerleği çevirmek için Atlas’ınki gibi omuzlara sahip olmanız ve sırf şerit değiştirmek için, kaslarınızın tüm gücüyle, bir yandan itme

ve çekme hareketini yaparken, diğer yandan kendinizi koltuktan atıp ağırlığınızı sağa ya da sola vermeniz gerekiyordu. Direksiyon bu haldeyken kendimi daha güvende hissettim, artık vakfettiğim daha az bir çabayla düz bir yol tutturabiliyordum.

Keith ve ben, Monroe civarında kimsenin ilgilenmediği, müteahhidi tanıdığını söyleyen Lynn Amca'nın dediğine göre aslında parsellenmiş olması gereken bir ormandaki kızılgaçları devirirdik. Bir çift ağır zırıldayan Homelite kullanır, yağlı deri tulumlar giyer, gümüş rengi sert şapkalar takar ve keresteleri kamyonet ve paslı bir halatla kızıga çekerdik. Keith'in sık sık durması ve kek ya da pirinç patlağı yemesi gerekiyordu. Bir sabah, Homelite'ıyla botumu deşti –yalnızca deri üzerindeki açılma değil, alttaki çelik yüzeydeki zedelenme de görülebiliyordu. Keith, en çok, radyo açıkken parmaklarının arasında esrarlı bir sigarayla oturmaktan hoşlanırdı. Hangisi daha yorucuydu, söylemek zor, odun kesmek mi, yoksa kamyoneti kullanmak mı; ama neyse ki uydurduğum direksiyon kutusuyla savaşmam Keith'i eğlendiriyordu, böylece benim mekanik konusundaki yeteneklerimi yerden yere vururken, teatral bir şekilde yüzünü ekşitebiliyordu. Bırakıyordum yapsın.

Çoğunlukla, yenileme işini yapan Countryman'lerden memnun kalan müşterilere hizmet veriyorduk. Amcalarımdan biri, bir çiftin banyosunu yenilerdi ve onlar da öyle memnun kılınırlardı ki, mesela mutfak için tekrar ararlardı ve bundan sonra, Keith'in, geliştirdiği listeye göre, kendini bir Countryman olarak tanıtp, kestiğimiz odunu pazarlaması kolay olurdu. Satışı yapar ve yer konusunda titiz direktifler alırdı. Ben kamyoneti gerisin geri evin giriş yoluna sokardım ve parayı almadan önce, halatlardan birini hızla salardık, ya da biraz daha fazlasına, istifleme de yapardık. Bir kadının varlığı söz konusuyken kaslarınızla iş yapıyor olmak, ya da egzotik insanlarmışız gibi, çocuklar tarafından izlenmek eğlenceliydi. Bir gün, odunu bir park yerinin yoluna boşaltırken, çalılık çitin ötesinde kalan yan evdeki sütun ve parmaklıkların, Dorothy Worthington'a ait olduğunu, ya da o ölmeden önce onun olduğunu fark ettim. Giriş yolunda bir BMW duruyordu. Bir tane de son model Econoline karavan vardı ve şimdi, dikkatim buna çekilmişken, sürmeli kapı

sının açık olduğunu gördüm. Birkaç dakika sonra, garajdan, bir sandık taşıyan tulumlu bir adam çıktı, onu koydu ve tekrar içeri girdi; bundan birkaç dakika sonra girişe bir Saab geldi ve içinden Lucy Hatch çıktı. Kot ve orta uzunlukta bir palto giymişti ve gümüş saçları öncekinden daha uzundu ama daha az ateşli değil. Lucy karavanın açık kapısından içeri baktı ve tulumlu adam bir başka sandıkla yeniden belirene kadar kafasını orada tuttu. Adam duraladı. Lucy, elleri paltosunun cebinde, bir dakika kadar onunla konuştu. Adam sandığı taşlığın üzerine koydu, karavanın kayan kapısının eşiğine oturdu ve dudaklarının arasına bir sigara tıktı. Lucy eve girdi.

Odunu boşaltırken, Keith'e, piyanoyu yerinden oynatma işinden bahsettim. Dorothy Worthington'ın ne kadar zengin olduğunu anlattım ve bu onu ürküttü. Sonra, birkaç dakika için kamyonda oturmasının sakıncası olup olmadığını sordum çünkü oraya gidip bir adres almak istiyordum.

Lucy beni içeri aldı. Paltosu hâlâ üzerindeydi. Başta, ona piyanoyu hatırlatmam gerekti, sonra da, merhamet gösterip kapıyı tutmaktan vazgeçinceye kadar, Reed'den John William'a yazmak istediğimi açıklamam. Girişi geçip anıtsal mobilyaların bulunduğu salona ve beyaz örgülü sandalyenin durduğu seraya kadar onu izledim. Ambrose Patterson'ın ve Tobey duvar resimlerinin önünden geçtik. Lucy'nin saçının arkadan bakınca içe bükülmüş göründüğünü fark ettim ama yine de mükemmel bir şekilde yapılmıştı. Hiçbir şey söylemedi, elleri paltosunun cebinde öylece yürüdü, ta ki, bir buçuk yıl önce kapısında, arkasında yanan şömine ateşiyle beni ve John William'ı karşıladığı çalışma odasına varıncaya kadar. Sonra Lucy "Bekle istediğin bilgiyi bulayım. Oturabilirsin" dedi.

"Çok kirliyim. Ayakta dursam daha iyi" dedim.

Beni şöyle bir yokladı. "Baksana," dedi "doğru mu hatırlıyorum? Sen yazar olmak istiyordun, değil mi?"

"Utaç verici."

"O neden?"

"Herkes ister yazar olmayı."

Zarif parmaklarıyla masasındaki bir şeylerin yerini değiştirdi. "John William'ın anneannesinin başına gelenleri gazeteden okudum" dedim.

“Kâbus. İşte. Senin için yazayım.”

O bunu yaparken, kapıya başka bir kadın geldi, Lucy'den yaşlıydı ama bütün hatları daha düzgün ve hatta daha klastı, yanık tenliydi ve çene yapısı güçlüydü. “Sen nakliyecisi misin?” diye sordu bana.

“Hayır.”

“Kimsin peki?”

Lucy açıkladı. “Bu Neil Countryman, Ginnie. Oğlunun bir arkadaşı.”

John William'ın annesi arsızca inceleyerek beni tanımaya çalıştı. Belli etmeden ben de onu tanımaya çalıştım ve çalışma odasının duvarında gördüğüm Ansel Adams'la birlikte çekilmiş fotoğraftaki tek kaşını hatırladım. Yüzü olduğu gibi düzlemlerden ibaretti. Siyah –içimden “kuzgun” demek geliyor– saçları sıkı, parıldayan bir topuz halinde toplanmıştı. Gözlerinin rengi koyuydu, burun delikleri sinirliydi. Genç erkeklerin cinsel açıdan karmaşık olarak ayırt ettiği, ellili yaşlarında kadınlar vardır, Ginnie de bunlardan biriydi. Bende tedirginlik yaratıyordu ve onunla Lucy arasında kalmışken, hemen çıkıp gitmek istemedim. “Adresini alıyorum” dedim.

“Neil daha önce de burada bulunmuştu” diye ekledi Lucy. “Dorothy için piyanoyu yerinden oynatmaya yardıma gelmişti.”

John William'ın annesi kapının girişinde durdu. Tek düğmeyle kapatılan küçük siyah bir süveter giymiş, halka küpeler ve vernikli tahta boncuklu bir kolye takmıştı. “Affedersin” dedi. “Duvar resimleri, Lucy. Benim için evrak işlerini halletmen gerekiyor.”

Lucy “Ginnie, ne diyeceğimi biliyorsun” dedi.

Ginnie kollarını kavuşturdu. Kaçarcasına bana bir baktı. Sonra da “Sen yine de söyle” dedi.

“Duvar resimlerini alamazsın” dedi Lucy.

Ginnie işte şimdi odaya girdi. Yürüyüş tarzı emrediciydi. Geriye doğru adım attım ve bunların beni hiç ilgilendirmediklerini göstermem gerektiğini düşünerek, yere baktım.

“Duvar resimlerini pekâlâ ben de alabilirim.”

“Brent'e göre öyle değil.”

“Brent beni arayabilir.”

“Seni zaten aradı.”

“Bana ne yapacağımı söyleme, Lucy.”

“Dorothy’nin talimatı bu değil.”

“Benim evimdesin.”

“Dorothy’nin evindeyiz. Kusura bakma, Ginnie, şimdi şu adresi yazmam gerekiyor.” İşaret edince, öne bir adım atıp adresi aldım.

“John William’ın bir arkadaşı” diye gözlemledi Ginnie.

“Evet.”

“Arkadaşlara sahip olduğumu bilmiyordum.”

“Bana sahip” diye yanıtladım.

Bunun üzerine Ginnie, nazikçe topuzunu sıkmadan hemen önce, beni daha büyük bir ilgiyle gözden geçirdi. Bu hareketi ağırdan aldı ve bu beni daha da tedirgin etti. “Buraya nasıl geldin?” dedi.

“Yandaki eve odun getiriyordum.”

“Peki oğlumla nasıl tanıştın?”

“Koşu yolunda tanıştım.”

Bu, şüpheli bir yanıtımsı gibi, gözleri kısıldı. “Sen Lakeside’da gitmiyor muydun?”

“Onunla bir koşu turnuvasında tanıştım.”

“Anlaşıldı” dedi Ginnie. “Peki ama şimdi nerede? Son zamanlarda haritadan kayboldu. John William’dan en ufak bir haber almadım ne zamandır.”

“Ben de.”

“Aylardır –*silencio*. Señor Silencio.”

“Ben de öyle ama benimki daha ziyade yarım sene.”

Ginnie kollarını kavuşturdu ve güzel elleriyle bisepsini kavradı. “Peki, oğlum hakkında ne düşünüyorsun?” diye sordu.

“İyi biri” dedim ona. “Onu iyi yetiştirmişsiniz.”

Ginnie yapmamaya çalıştıysa da, kafasını bir yana çevirip ağzını yumruğuyla kapatarak güldü buna. Halka küpeleri azıcık sallandı. “Bravo” dedi ve biraz daha güldü.

“Benim gitmem gerekiyor” dedim. “Ortağım bekliyor.”

“Elbette” diye yanıtladı Ginnie.

Bunun üzerine yanağımı kaşıdım, günümüzün tabiriyle, pasif-agresif bir şekilde. Ginnie bu hareketi taklit ederek dalga-

sını geçti benimle; bu şekilde kaçamayacağımı, yüzümden her şeyi okuduğunu ve direncimin, ne denli küçük olursa olsun, çeciciliğim kadar şeffaf olduğunu görmemi istediğine şüphe yok.

“Git” dedi Lucy. “Çıkış yolunu bulabilir misin?”

Buldum.

* * *

JOHN WILLIAM’A YAZDIM. Ona anneannesiyle ilgili haberleri duyduğumdan bahsettim. Odun işimle ilgili açıklamaları yaptım ve Lucy Hatch’in çalışma odasında, annesiyle tanışmış olduğumu söyledim. Jamie’den bahsettim ve Avrupa yolculuğumu anlattım. Aerogramlarını almış olduğumu söyledim. Çok geç olmadan çıkıp oraya gidemediğim için özür diledim – Portland’daki aranağmenin lafını etmeden, çıkıp oraya gitmenin “kartlarda olmadığını” söyledim. Sonunda da, Reed’i sordum.

John William’ın kolejden gönderdiği iki mektup hâlâ duruyor bende. İlki tıka basa birinci sınıf çlgınlıklarıyla dolu –John William bütün dersleriyle ilgileniyor ve her gün üç yüz sınav çekmenin yanı sıra, beş yüz mekik, yetmiş beş tane barfiks çalışıyor, gecenin geç saatlerinde uzun mesafe koşuyor ve diyetini meyve ve sebzeyle sınırlandırmış durumda. Teksir makinesinin tamir edilmiş halinin bir tasviri ve ertesi gün dünyayı, ya da en azından Reed Koleji’ni değiştirmekle ilgili bir yığın şey var. Bunun aciliyeti, diyor, “her durumda iki akıl çelici olan Şükran Günü ve Noel için eve gelişime mani oluyor”. Cindy’den bahsetmiyor –şimdi bildiğim kadarıyla, onu kaybetmesinin hemen ertesinde yazılmış-, ikinci mektupta da bahsi geçmiyor onun. Bunun yerine, beni, hemen her şeyi bırakıp, kendimi tamamen gnostiklerin yoluna adanmaya teşvik ediyor. “Neil Countryman, tatmin olmayan ruhunun yüce istekleriyle ve durmak bilmezliğiyle yüzleşmeli” diye yazmış, buna göre hareket etmeliymişim çünkü “Tüm acılarına rağmen katlandığımız bu rüyadan başka ne var ki?”. John William’ın tutuk el yazısı üçe katlanmış sekiz sayfa boyunca sürüyordu. “Kolejde edinilecek doğru düzgün bir bilgi olmadığını” yazıyor ve bana hangisini tercih ederdim diye soruyordu, “ölümü ve karanlıığı mı yoksa ışığı ve hayatı mı?”.

Korkutucu ama, gnostisizmin gittiği yere kadar, biraz daha fazlasını öğrenmeye karşı değilim. Hayat gerçekten rüyadan başka bir şey olmayabilir ve en azından bazen acı yüzünü gösterdiği oluyor –eğer gnostiklerin inandığı buysa, John William’ın inandığı buysa, bununla ilgilenmeye istekli olacağım elbette, her ne kadar benim katıldığım bir şey olmasa da. Bu, benim kendime ait bir metafizik görüşüm olduğu anlamına gelmiyor ama Chief Seattle’ın 1854’teki anlaşma söylevindeki, ünlü “Ölüm yoktur, yalnızca dünyalar değişir” son sözüne tutunur, ya da en azından yakınlık duyarım. Yine de, büyük ihtimalle, sonunda söyleyeceğim şey, dinimin evim ve ona bağlı her şey olduğudur. Buna katılmadığı için kimseyi suçlamazdım, çünkü ev eninde sonunda ayrılmam gereken yerdir ve kendimi buraya adadığımda, kendi acı çekişimin yolunu döşemekten başka ne yapmış olurum ki? Ayrıca, sonunda sevginin bedelini ödeyeceğime de şüphe yoktur. John William tarafından tüm istenmezliği ve istenirliğiyle –ev ve sevgi. Bu konu hakkında, Budist bilge Şantideva’nın doğru görünen birtakım dizeleri var. “Yataкта uzanırken,/ Arkadaş ve akrabalarla çevrili olduğum halde,/ Hayattan ayrılma hissi,/ Yalnız benim tarafımdan deneyimlenir.” der Şanditeva. Bu, elbette, öncelikle doğru olduğu için korkutucu, ama ölümün olmadığı, yalnızca dünyaların değiştiği de doğru olabilir pekâlâ.

’74 EKİMİNDE, yerleşkeye daha yakın bir yere taşındım ve bir evin bodrumunda yaşamaya başladım. Bir aylık kiram, bir buçuk halat salımı oduna denkti. Ev bir yamacın üstünde olduğundan, bodrum katının pencereleri vardı ve bunlardan görünen –Emily Dickinson gibi– bir mezarlık manzarasına sahiptim: evet, marazi düşünceler için uyarıcı ama aynı zamanda park gibi bir manzara. Mutfaktaki lavabomda musluk yerine, valfları kontrol edebildiğim bir kerpetenim vardı. Elektrikli testeremi hemen kapının iç tarafına, bir gazetenin üstüne koyardım çünkü kamyonette çalınabileceğinden endişeleniyordum. Bu yüzden, küçük kiralık evim, aynı benim gibi, talaş ve yağ kokardı. Ya da akşam yemeği. Bol bol yumurta yiyordum, çünkü bunla-

rı, arka bahçesinde bir kümesi olan amcam Kevin'den indirimli satın alabiliyordum –aslında, kümesi temizleyip tavukları beslersem hiç para vermeden bir düzine alabilirdim– ama ayrıca hindi, domuz budu ve bezelye haşlar ve ders kitaplarımı okuyup notlarımı temize çekerek düzenli bir akşam rutini tutturmaya çalışırdım. Bütün bunları yaparken kendimi yalnız hissettiğim kadar, keyif de alırdım. Disiplin fetişi bana uyardı ve evin bakımı konusunda titizdim. Onun evinden çıkmadan önce, babam sık sık yatak odasının kapısına gelir ve “Dört parmaklı bir sekreterden farkın yok” deyip, ardından, örneğin “Bu yaşa geldin hâlâ senin arkandan mutfağı topluyorum” gibi bir şeyler söylerdi; sanırım şimdi, anlamsız bir intikamın peşindeydim; ya da titizliğimle kendime bir şey kanıtlamaya çalışıyordum. Ama ortalığı temiz tutmamın asıl nedeni, hafta sonları Jamie'nin benimle birlikte bodrum katında kalmasıydı. Cumaları okuldan sonra Greyhound'la Seattle'a gelir ve pazar günü öğleden sonra Portland'a gitmek üzere ayrılırdı. İlk ziyaretinde, penceremden, tepenin yanında cennetten bir köşe gibi görünen mezarlıkta yürüyüşe çıkmıştık. Jamie'nin bir mezar taşı okuyucusu olduğu ortaya çıktı ve “*Dum tacet, clamat*” sözcükleriyle birlikte kazınmış numaralara ve taşların tümünün kütük gibi biçimlendirilmiş olduğuna dikkatimi çekti. Bu konuyla ilgili olarak bekçilerden biriyle konuştuk, bize *Dum tacet, clamat*'ın “Sessizken, bağırır” demek olduğunu ve kütük şeklindeki mezar taşlarının Dünyanın Ormancı Adamları²⁸ üyeliğini sembolize ettiğini söyledi.

“Sessizken, bağırır” dedi Jamie daha sonra. “Ormancı Kadınlar olmalı, değil mi? Bunu mezar taşlarına koyan Ormancı Kadınlar.”

“Belki.”

“Bu tam bir Ormancı Adam yanıtı.”

Şükran Gününde Jamie, Pocatello'daki evine gitti. Klanımızın büyük yemeğine dahil olmadan önce, kuzenlerimden biri tarafından “Joe College Countryman” denilerek köşeye kısıtıldım ama sonra birisi, beni oltadan kurtarmak için “saçlarında odun yongalarıyla” diye ekledi. Aralık ayı başlarında, fer-

28 ABD'de bir kardeşlik kuruluşu; Woodsmen, “Ormancı adamlar” diye karşılanabilir. (ç.n.)

muarı açık uyku tulumum karlı bir gecenin ortasında bir ısıtıcının karşısında uzun zaman geçirdikten sonra alev aldı. Uyan-
dığımda Jamie onu kapıdan dışarı atıyordu. Dumanın çıkması
için bütün pencereleri açtık ve paltolarımız üzerimizde, karın,
Ormancı Adamların sessizce bağırdığı mezarlığa yağışını sey-
rederek koltukta oturduk. Noel için, Jamie bana "Ex Libris" ve
"Shakespeare'in Ölüm Maskesi" sözcüklerinin, şairin kel kafası-
nın hemen tepesinde yazılı olduğu yüz kitap plakası verdi. Al-
tında, adımı "kitaplığından" sözcüğünden önce yazabileceğim
bir boşluk vardı. Ben ona bir bitki eskizi verdim -iki kuşüzümü
filizi, çerçevesi. İki ay kadar sonra, kamyonetin debriyajını kay-
bettim -siparişlerin arasında gidiverdi- ve Keith onu pikabıyla
babamın evine çekmek zorunda kaldı. Ertesi gün öğleden sonra,
yağmur altında tek başıma, anahtar çevirirken parmak boğum-
larımı kestim. Hava soğuktu ve bu beni, devam edebilmek için
düzenli aralıklarla ellerim koltukaltlarımda içeride oturmaya
zorladı. John William, bu sefer sakallı haliyle yolcu tarafına bi-
nip omzuma vurduğunda ve sırtarak "Countryman" dediğin-
de de bunu yapıyordum.

"Ne?"

"Sattın mı?"

"Hayır."

"Kolej çocuğu musun?"

"Hayır."

"Kız arkadaşının karnına bebeyi koydun mu?"

"Parmaklarım ölü."

"Karnına bebeyi koyma" dedi.

Bir cumartesi günüydü. Üst üste iki filme gittik -*Reefer Mad-
ness* ve *Fists of Fury*. Salon boştu, biz de koltuk arkalıklarının üst-
tüne koyduğumuz ayaklarımızla arka sırada oturduk. John
William'ı bir süredir görmemiştim ama hiçbir şey değişmemiş
gibiydi. Filmden sonra bir geçitte dumanlandık ve bir bilardo
salonuna gittik, sonra da Acapulco ve Grateful Dead posterleri-
nin altındaki kirli bir masada burrito yedik. Yıl 1975'ti ama sa-
bitlenmiş hoparlörlerden Moody Blues basılıyordu. Öğretmen-
lik yapmayı düşündüğümü söyleyince, John William "Ne için?"
diye sordu.

“Hayatımı kazanmak için.”

“Updike olmak istediğini sanıyordum.”

“Updike’in istediği ben olmak.”

“Öğretmek?”

“Sence kötü bir fikir mi?”

“Onların okulda öğrettikleri şeylerin hepsi sana sahip olmak içindir” dedi John William, ağzını silerek. “Ama sen bunu zaten biliyorsun.”

“Onlar kim?”

“Yehova’nın arkonları.”

Bu rahatsız ediciydi ama öyle olduğunu söylemedim, Last Exit on Brooklyn’e²⁹ gittik. Süregelen bir Tarot okuma seansı vardı. Mermer satranç tahtalarının hepsi doluydu. İyi oyuncuların yetkin hamlelerini ve izleyicilerin önünde saatleri tokatlayışlarını seyrederek sıramızı bekledik. Bir nedenle, birisi piyanoyu akort ediyordu. İlk maçımızın yarısına doğru, bitişik masadaki Go oyuncularından biri “Burada Karpov’a karşı Spassky var” dedi. “Kes sesini” dedi John William. İlkini kaybettim, ikincide beraberlik çıkardım, sonra yine kaybettim.

Gece yarısı, caddede sarhoşlar vardı. Cıgarayı elden ele geçirerek bir geçitte oturduk ve John William, okulu bırakmış olduğunu ve kendisine miras kalan paranın bir kısmıyla, Hoh’dan bir dönümlük bir arazi ile bir römork aldığını söyledi.

“Neden oldu bu?”

“Orayı seviyorum.”

“Okuldan mı ayrıldın?”

“Kimseyle anlaşamıyordum.”

Sonra, ben nasıl olduğunu anlamadan birdenbire, avuçlarının kenarlarını gözlerine bastırarak yine ağlamaya başladı ve ben her zamanki gibi, başımı öte yana çevirdim.

* * *

KIŞ DÖNEMİNİN BİTTİĞİ GÜN, kamyonetle Portland’a gittim. Paslı zeminden otoyolu izlemek için yolcu tarafındaki paspası kaldırdığımı ve Keith benim oto radyomu “ödünç” aldığı için,

29 Seattle’da eski bir kafenin adı. (ç.n.)

yolculuk süresince yanımda pilli bir Zenith ve bir kulaklık taşıdığımı hatırlıyorum. Yanımda bir de, Seattle'ın batısındaki bir rehinciden bulduğum, Jamie'nin doğum günü hediyesi olan gayet şık görümlü bir antika yemek takımı –ya da, daha doğrusu, iki yemek tabağı ve iki çorba kâsesi– vardı. Oregon'a girer girmez trafik başladı, Morrison Köprüsü'nde savaşı andıran bir sabırsızlık hüküm sürüyordu ama Casablanca kutlama modundaydı, çünkü PSU'nun sınav ve son teslim tarihleri, birkaç saat önce geride kalmıştı. Arka bahçenin öbür tarafında çalınan müzik duyulabiliyordu –birbirleriyle yarışan büyük hoparlörler. Jamie'nin bir alt katında, apartman pencerelerinden birine bir duyuru bantlanmıştı, “Baküs Bahar Şenliği”, biz de kraker ve şaraplı bir akşam yemeğinden sonra oraya gittik, sonra da Gail Thornton'ın arkadaşlarının bulunduğu ve içeri girdiğimizde stereosunda bir New York Dolls albümü çalınan büyük ve kalabalık bir partiye. Gecenin bir noktasında, içinde bir tutam ginseng kökü –agav kurtçuğu yerine– olan tekila bardağını elden ele doluştıran bir dolu insanın bulunduğu bir odada, Jamie'ye “Eğleniyor musun?” diye bağırdım, o da bana dönüp yüksek sesle “Pek değil!” diye yanıtladı.

Sosyolojiden yeni mezun olan Jamie, Census Bureau'da çalışmaya başladı. Bütün bahar, cuma akşamları işten sonra Greyhound'la Seattle'a geldi ve aynı öğrenciyken yaptığı gibi, pazar günü öğleden sonraları Portland'a gitmek üzere ayrıldı. Ardından, bir pazar günü, Matthews Sahili'nde yüzdükten sonra, Sand Point Yolu'nun üstündeki terk edilmiş demiryolu raylarında yavaş yavaş yürüdük. Sonunda ben, “Saat üçü geçti bile” dedim ama Jamie yalnızca omuz silkti. Üstünde bir yarış takımı, ayağında zori'ler³⁰ ve beline dolanmış bir havlu vardı. Daha sonra, gölgelik bir yerde, havlunun birbirine denk iki ucunun üstüne oturduk. Altı-yedi yaşlarımdan beri burada böğürtlen topladığımı Jamie'ye anlattığımda, o bunun, onların yöreye özgü oldukları anlamına gelmediğini söyledi; dediğine göre bunlar, öncelikle İngiliz bahçelerine ve daha sonra yalnızca ısrarcı istilacıların varlıklarına zarafet katmaları için, Luther Burbank tarafından şimdiki permütasyonlarına uğratılmıştı. “Sekizinci sınıf

30 Bir çeşit Japon sandaleti. (ç.n.)

ta Luther Burbank üzerine bir rapor yazmıştım" dedi, "yani şimdi bir Luther Burbank uzmanı sayılırım". Jamie kollarını dizlerine dayayarak, çenesi ellerinde oturdu. Onu düşünceli gördüm ve "Otobüsü kaçıracaksın" dedim, Jamie'nin buna yanıtıysa şöyle oldu, "Ben onu kaçırılı çok oldu". Bunu gerçek anlamıyla algıladım ve o akşam başka Portland otobüslerinin de olması gerektiğini söyledim. "Hayır, bekle," dedi Jamie. "Ben işimden ayrıldım".

Ertesi sabah, kamyoneti Portland'a götürüp onun kanepesini, giysilerini, kitaplarını vb. aldık. Jamie, yolda giderken, onun tarafında yerde bulunan delikten "doğal havalandırma" diye bahsetti. Daha sonra, eve giderken, Jamie direksiyonun ölüm-cül sorusuyla baş etmeye çalışırken, ben ayaklarımın altındaki yolun fluluğunu seyrederek oturdum. Şerit değiştirmek için dişlerini birbirine kenetliyor ve bir bisikletçi gibi kıcını koltuktan kaldırıyordu. Silecekler olanca hızıyla çalışırken bir fırtınanın içinden geçti ve bir keresinde, yanındaki çantasına uzanarak, camdaki buğuyu silmek için kullandığı mendillerden çıkardı. Kısa bir süre sonra, camını indirdi ve dikiz aynasını ayarlar-ken, "Eskiden kamyonculuk yapardım" dedi.

Kanepesini, mezarlık manzaralı pencerelerin oraya yerleş-tirdik. Mutfak lavabosundaki valflar hakkında açıklama yaptığının ertesi günü, ben odun keserken, Jamie bir batarya satın aldı. Ayrıca paspasını ve çerçevesini, üzerine "Beni al" yazılı mukav-va bir tabelayla birlikte, dışarıya, kaldırımın yakınında bir yere koydu. Gençlik Hizmetleri'nden Seattle Parks Departmanı'nda yarı zamanlı bir iş ve King County'nin Tahliye Koruma Programı için raporları dosyaladığı bir başka yarı zamanlı iş daha buldu. İşe otobüsle gidiyor, yanında Value Village'dan bulduğumuz bir kaba koyduğu öğle yemeğiyle birlikte çoğu zaman bir de kitap taşıyordu. Hâlâ bir duş perdemiz yoktu ve yangın geciktiricili ucuz bir battaniyenin altında uyuyorduk. Jamie'nin ayakkabıları kapının berisinde, testerenin yanında duruyordu. Bir akşam, babam uğradı; ben onu içeri aldığımda, Jamie kanepede bağdaş kurmuş kitap okuyordu. Beyaz bir tulum ve beyaz bir tişörtle boyacı gibi giyinmiş olan babam, balyozunun izini kaybettiği için benim keskili baltama ihtiyacı olduğunu söy-

ledi. "Büyürken bazı Show'larla tanışmıştım." deyişi, Jamie'nin Pocatello'lu olduğunu söylemesini gerektirdi. "Ya da Poke" dedi Jamie, "Çoğu insan Poke der oraya".

"Bu Shaw'lar balıkçıydı" diye yanıtladı babam.

* * *

HAZİRANIN BAŞLARINDA, John William'ı görmeye gittim. Gölgelemin içindeki Crescent Gölü yakınlarında, gökyüzü açıktı ve rüzgâr esiyordu. Pyramid Dağı'nda hâlâ biraz kar vardı ama ancak ağaçları örtmeye yetecek kadar. Üzerime doğru gelen kereste kamyonları kurumuş çamurdan kekler gibi görünüyordu. Yanımda, yolcu koltuğunda, Aubrey Williams'ın *Alexander Pope'un Şiir ve Düzyazısı* vardı; *Bukle'ye Tecavüz* ve *Eleştiri Üzerine Bir Makale* de okumam gerekiyordu ve bir çay kenarında oturarak bunların her birine gösterdiğim zayıf çabadan keyif almadım. Özellikle o dağlarda, mide bu denli insafsız bir şiirselliği kaldırmazdı. Sanırım bu kanto ve kuplelere sıkıştırılmış zekice sözler benim tat alabilmem için çok fazlaydılar –her durumda, Pope'u bir tepeden aşağı yuvarlamak istiyordum ama dersi ceza almadan bırakmak için artık çok geçti.

Sol Duc Vadisi'nde gün ışığı berrak ve keskin çizgiler oluşturmuştu. Kenara çekip, odun olarak satmak üzere sedir gövdelerinden yürütmeyi düşündüm ama yapmadım, çünkü saçlarım bu riski almak için fazla uzundu. Bunun yerine, durmaksızın Forks'u katettim ve çiftliklerin ve çayırların olduğu Hoh Yolu'ndan doğuya döndüm. Bu vadinin insana pastoral bir his verdiğini söylemeyeceğim ama en azından yerleşim yoktu ya da çok seyrekti. Eskimekten yeşile dönmüş, akşamüstü, girişteki çift kanatlı kapısının önünde çıplak bir ampulün yakılmış olduğu bir bakkal dükkânı bile vardı. Yine vurguluyorum –burası kırsalın büyüüne sahip bir yer değildir. Hoh, nehirdeki rafting şirketlerinde ve balıkçı kılavuzlarında pazarlanışının aksine, daha çok arama çalışmalarından kalmış bir yara izine benzer. Yiyecek yetiştirilen düzlüklerin üstündeki kanallar ve kaldırım taşları gibi dağılmış adalar, açık alanda madencilik yapılmış izlenimi verir. Uzanan geniş alanlarda, o solgun gri-

lik ve çakıllıklar yalnızca kereste yığınlarıyla ve yarı yarıya milin içine gömülü, renklerinden yıkanmış kök topaklarıyla kesintiye uğrar. Bunun söylenebileceği bir durum yaratabilecek, kıyısında ineklerin bulunduğu yerlerde bile, tatlı değildir. Hatta Hoh metruk kırsalın çekiciliğine bile sahip değildir. Gittiği yol doğrudan yıkıcılığın yoludur. Kayalar, kıyıları boyunca akıntıyla sürüklenmiş gibi oturmuştur ve dik yamaçlar, ki bunlardan çok vardır, taze açılmış yaraları andırırlar. Çoğunlukla, daha az önce bir fırtına kopup hıncını nehirden almış ya da nehrin akışını yeniden düzenlemiş gibidir. Yani, toplamda, şaşırtıcılıktan yoksun görünür. Bir ziyaretçinin memnuniyetle peşinden sürükleneceği türden insanı çağıran ve göz önünde olan çok fazla jeolojik öge vardır.

Bu vadide, bakkalın biraz yukarısında, yolda bir aşağı bir yukarı sürüklendikten ve delik deşik olmuş şeritler boyunca epey bir arandıktan sonra, John William'ın hareketli evini buldum, çünkü Impala'sı, önünde park edilmişti. Ayrıca kapısına yakın bir yere istiflenmiş bir sürü odun vardı bir tentenin altında. Otoyolda peşine takılmış bir arabayla birlikte görebileceğiniz, geniş bir tane almıştı bunlardan; kenarları küflenmiş, tepesinde yosunlar büyümüştü; her durumda, uzun süredir orada güneş almadan duruyor olmalıydı. Eteksizdi, böylelikle altında neyin depolandığını görebiliyordum: kovalar, naylon kaplamalar ve ahşap; hepsi ıslanıp hamurlaşmış ve arkeolojik görünüyordu. Ayrıca, evin üstüne oturtulduğu, boşlukları takozlarla doldurulmuş payandaları da görmüştüm. Bitişindeki çayır dibine kadar sömürülmüş, ardından hayvanlar, üstünde toynaklarıyla tepinmiş gibiydi ve bugün karşı karşıya geldiği alçak siste, sertleşmiş çamurdan ibaretti; bunun da arkasında, hayvan barınaklarının çitlerinde kullanılan tel örgü yığınlarının ötesinde, nehrin milinde, aklıktan kavrulmadan birkaç yıl boyunca büyüyen türden bir çalılık vardı. Kamyoneti kenara çektiğimde, John William, yalınayak ve martta olduğundan daha gür sakallıyla kimin geldiğini anlamak için dışarı çıktı ve gelenin ben olduğumu anlayana kadar, istiflenmiş odunların yanında savunma halinde durdu. "Countryman" dedi. "Buradasın."

“Bunlar ne böyle?”

“Ne demek istiyorsun?”

“Çöpçüye dönmüşsün.”

“Hayır, dönmedim.”

Artık, yolcu tarafındaki cama yaslanmış; yere monte edilmiş vitesi, kültablasındaki elektrikli testere eğeleri ve Keith ödünç almadan önce radyomun durduğu deliğiyle aracın içine bakıyordu. “Alexander Pope” dedi suçlayıcı bir şekilde.

İçeri girdik ve odun fırınının yanındaki keten kaplı alüminyum sandalyelere oturup, ekmek ve fıstık ezmesi yedik. John William ışıkları kapalı, fırının kapağını açık tutuyordu, böylece hem ne yaptığımızı görebiliyor hem de ateşi izleyebiliyorduk. Römorka dair şeyleri toparlamanın bir yolu, orada sert maddi koşulların hüküm sürdüğünü söylemek. Bir kez Three Fingers’ın güney zirvesindeki yangın gözetleme kulesini ziyaret ettim ve akşamleyin manzara çekiciliğini yitirdikten sonra, arkadaşımın Hoh’daki gezici evinde duyduğum hislerin bir benzerini duydum. Nesnelere azlığı, bir odayı daha büyük hissetmenize yol açar –bunun da bir etkisi olabilir. Ocağın ve keten sandalyelerin yanı sıra, ön odada yalnızca masa işlevi gören bir kablo makarası; bir baltanın saplı olduğu tahta bir blok; antika bir süpürge; oradan buradan yürütülmüş şeyler ve odun; hepsi bu kadar. Tabaklarımız, bir kutu mutfak kibriti, açık bir güvenlik kilitli bıçak, bir su şişesi ve Hans Jonas diye birinin yazdığı *Gnostiklerin Dini* adında bir kitapla birlikte makaranın üzerinde duruyordu. Tam listenin bu olduğundan eminim çünkü o gece, yerde, uyku tulumumun içinde, günlüğüme yazmıştım. Keten sandalyeler, kablo makarası, tahta blok, açık odun fırını: açık havada olmadan kamp yapmaktı bu.

John William keten sandalyesinde, ayakkabısız, sakallı, saçları yüzünde, çırayla dürterek ateşi ayarlıyor –aklıma gelen görüntü bu işte. Bir de o küflü viraneninin önceki sakinlerinden birinin, halı yığınının içinde kaybettiği ve John William’ın bulup kurtardığı bir tokadan ot tüttürüşümüz. Yalınayak bir römork sakinine dönüşen kolejden terk biri, yüzünü sadeliğe dönen bir şanslı çocuk: Amerika ormanlarının hâlâ, kimisi Johnny Appleseed’e benzeyen genç filozoflarla –ve eski Vietnam asker-

leriyle– dolu olduğu Gerald Ford döneminde, bu çok da alışılmadık bir gelişme değildi. Arkadaşımın yün süveteri, gözüme, yeni yüzülmüş bir post gibi görünecek kadar kirliydi. Giyilmekten, keçe ya da çuval bezinden yapılmış bir giysisinin şeklini almıştı ve yenleri, ellerini örtecek kadar belirgin bir şekilde kendini salmıştı. Ama John William, kendine uyguladığı elisıklılığın görüntüsünü pekiştirmesine rağmen, dişlerinin hâlâ beyaz bir akşam yemeği ceketi ve naneyi hatırlatması gerçeğine karşı yapılacak hiçbir şey yoktu. Bana gelince, o sırada daha yüksek bir eğitim almış, Avrupa turu yapmıştım ve âşığı kendisinden büyük bir kadın olan bir sevgiliydim ve bunların tümü, en azından ben- ce, John William ve benim yeniden kalibre edilmemiz gerektiği anlamına geliyordu. Ama bu, zorla olacak şey değildi. Bir arkadaşlıkta, koşulları, koşulların değiştiğini gözlemlediğiniz sıklıkta değiştiremezsiniz. John William yalınayak vaziyette keten sandalyesinde oturuyor olabilirdi ama hâlâ, benim kendimi her zamanki kadar ağırlıksız, onun yörüngesinde hissetmemi sağlayan çekime ve taşıma gücüne sahipti, ben taze deneyimlerle kuşanmış olsam bile. Bir başka deyişle, arkadaşım, yapmış olduğum ya da o sırada yapmakta olduğum şeylere karşı bağışık görünüyordu; o anda önemli olansa, gnostik okulundan Jonas'ın kutlanmasıydı. Jonas okumuş muydum?

“Pope okuyorum.”

“Jonas okumalısın.”

“Bütün bu Pope'ları okumam gerek.”

John William elindeki çırayı bir asa gibi tuttu. “Zamanını boşa harcamamalısın” diye uyardı.

John William'a Pope'un grottosunun ve onun Londra yolunun altındaki tünelle bağlantısının –profesörümün Cross Deep'e yaptığı ziyaretlerden birinde fotoğrafladığı şeylerin kalıntıları– bir açıklamasını yapmama rağmen, benim farkındalığımla ilgisi, formalite icabı gösterilecek kadar bile değildi. Önemli olan Jonas'tı ve olanların gnostik açıdan çekilişini, adına gerçeklik denen farsı yakalayabilirsem; işte o zaman kamburu çıkmış bu şair, sivrisinek vızıltısı gibi gelecekti. Daha sonra, Hoh'da nadiren görünen yıldızları izlemek üzere dışarı çıktık ve ben, kenevir havasına uygun olarak, Samanyolu'nun

ne kadar üç boyutlu görüldüğüne ve bizim onun içinde olduğumuzun bana ne kadar aşikâr geldiğine işaret ettim, ama John William bu uzay içgörüsüne de bağışkıktı ve orada, keçe giysisiyle, yalınayak öylece durup, “O bir uydu. Dosyaları için resim çekiyorlar” dedi.

“Dediklerine göre senin ottan çıkan dumanı görebiliyorlar mı?”

“Uydular senin ne düşündüğünü görebilirler ama kayanın ardını göremezler” diye yanıtladı John William.

Delilik miydi bu? Hoh münzevisiyle ilgili gazete haberlerinde, meselenin merkezinde bir akli dengesizlik vardı. Bu doğru değil. Arkadaşımın uydularla ilgili konuşması bir koddu yalnızca –ikimiz arasında, bize özel bir dilde yapılmış bir konuşmaydı. Birbirine yakın insanların kullandığı sözcükler: Bazı gençlerin, –örneğin– okulun kafeteryasındaki salata barında, aralarında yaptıkları konuşmalar öyle bir muammadır ki, anlamları benim için erişilmezdir. “Uydular senin ne düşündüğünü görebilirler ama kayanın ardını göremezler”, onların diyebileceği şeylerden biri gibi. John William’ın durumunda, bu, abartma sanatının bilinçli bir uygulamasıydı ve dolayısıyla bir açıklamaydı. Bir noktada, otun esinlediği bir şeydi. Biraz da eğlenmek için söylenmişti. Elbette başka şeyler de vardı –ama dengesizlik, hayır. Bu yoruma hiçbir olur vermiyorum ve ben onu herkesten daha iyi tanırdım.

O gece, uyku tulumumda, tıkırdayan odun fırınının yanında, John William’ın bu tohuma kaçmuşluk halinden yorulup eninde sonunda yeni bir şeye atılacağına karar verdim –acılı bir şey olacaktı, bir tahmin yürütmem gerekirse, örneğin Patagonya’yı yiyeceksiz kat etmek gibi. Alexander Pope’un beni çağırıldığını da duyuyordum. Sayısız, zekice yazılmış kuplelerini ne zaman okuyacaktım? Onun telepatik, aralıklarla gelen şikâyeti idi bu. “Senin yaşındayken Pope *Pastoraller*’ini yazıyordu” demişti profesörüm, Hoh’a gitmeden bir önceki gün. (Onun derslerinin eşit önem taşıyan iki konusu, Hagiografi³¹ ve öğüt vermektir.) Bunu düşünüp durmuş ve cesaretimin kırıldığını hissetmiştim. Liseden sonra kendimi, daha da feci sonuçları olan, daha derin ba-

31 Azizlerin biyografileri. (ç.n.)

şarısızlıklara mahkûm edilmiş hissediyordum –ya da, bir başka şekilde söylemek gerekirse, gayretliydim.

Ertesi sabah, John William'ın Impala'sıyla, Elk Deresi'ni kesen ve Octopus Dağı'nı dolanan Honor Camp Yolu'na ve ardından, Huelsdonk Yamacı'nın altındaki, Yukarı Hoh'a paralel uzanan Owl Deresi Yolu'na gittik. Yoldaki çukurlar, taşlarla dolu refüj toprağının bir greyder tarafından kaldırıldığı ve yürüyüşçülerin South Fork Hoh Yolu'nda yürüyüşe başlamaları gereken yerde kesildi. John William arabasının anahtarını enfiye kutusuna koydu ve bir çınarın arka tarafına, yosunların altına sakladı, ardından çantalarımıza kimi gereçler atıp, botlarımızı sıkılaştırdık ve yola koyulduk. Akçaağaçların, çakıl setlerinin, suyun kıyısındaki devrilmiş ağaçların ve suyun kendisinin üstüne güneş ışığı düşmüştü ama yolun büyük kısmı yine de gölgedeydi. Rüzgâr, aralıklı bir gürültü olarak kendini gösteriyordu –yalnızca yaprakları ve dalları değil, bir ağacı bile devirebileceğine işaret olabilecek türden sinsi gıcırtilar. Sonunda nehrin, dört parçaya ayrılmış bir ladinin tren vagonları gibi bir tepenin yanında serildiği bir yerine geldik. Ormanda böyle manzaralar, John William'ın yön bulmasını –araziyi hafızasına yerleştirmesini– kulağa geldiğinden biraz daha kolaylaştıran tabloları oluştururlar. Dereyi sağ tarafımızda tutarak, sazlarla asılı sedirlerin arasından geçip, John William ve benim ateş yakmakta başarısız olduğumuz, kumaş kömürünü bitirdiğimiz yerde dinlendik; hatta şahlarımız kilitlenene kadar satranç oynadığımız yere de ulaştık, ama en iyi hatırladığım ve bana güven veren şeyler her zaman, ya grafiksel olarak devrilmiş bir ağaç ya da bir başka kayayla dengelenen, her an düşecekmiş –dramatik bir şey olacağı kesin– gibi görünen bir kaya olurdu. İstedğim şey sağlamaydı ve arada bir, kafamdaki harita dünyanın düzenlenişiyile denk düştüğünde, rahatlıyor ve onaylandığımı hissediyordum, ama çoğunlukla araziyi kafamda şüphelerle aşılıyor ve daha önce John William'la birlikte karşı karşıya kaldığımız bir yere demirleyememe haliyle mücadele etmek ve gerektiğinde, ardımızda kalan arazinin yalnızca onun aklında kalmasına bağlı olmadan geri dönebilmek için, pusula ve yer belirleme notları alıyordum. Bu bir şeyi değiştirmede, çünkü o, nereye gittiğini biliyordu.

Kan kardeş olduğumuz yerde, kireçtaşı duvarının altında ve havuzumuzun üstünde, John William bir “dağ evi” kazmakta olduğu duyurusunu yaptı. Hafif görünen, ortaçağa özgü derme çatma bir iskele inşa etmişti –gerçekten de sağa doğru yatmış uyduruk bir şeydi. Altındaki orman zemininde, onun dediği kadarıyla, kullandığı kazmanın bıraktığı kireçtaşı parçaları vardı. Ona deli olduğunu söyledim. Aptalın teki olduğunu söyledim. Belini kırdıktan sonra nasıl olsa vazgeçeceğini söyledim. Botlarımızı çıkarıp ayaklarımızı havuza sokarak bir süre dinlendik, sonra iskelenin üstüne çıkmak üzere John William’ı takip ettim ve elimizde kazmalar, ham kireçtaşının, son iki aylık çalışmasının sonucu olduğunu söylediği içbükeyliğine baktık. Aşağıdaki kamp yerine baktım –ateş yakacak yeri, kayaya dayadığı tentesi, üzerinde çoraplarını kuruttuğu naylon ipin çizgisi ve kayaların dizili olduğu, ağzına kadar berrak su dolu havuz. Bunun, bence, bir izcilik kılavuzundan alınmış derli toplu bir illüstrasyondan farkı yoktu. Omuza asmak için şeritleri olan, tentenin altındaki bir uzantıdan sarkan yassı mataralar vardı ve John William bunlardan birini almaya gittiğinde, birkaç kere kazma sallamayı deneyerek kireçtaşından dişler, ya da, daha doğrusu ufak tebeşirimsi pullar çıkardım. Taşın dikkafalılığı özen göstererek aşılmaz elbette. Ve madencilerin gereç olarak dinamiti seçmelerinin bir nedeni var. Kireçtaşı, toprağın ıslahı için tozlaştırılabilir ama bu, ona zorla boyun eğdirilebileceği anlamına gelmez. Kazmanın ucu, kayayla uzun süreli karşılaşmalarda yorulur ve sapıyla bağlantısı, zamanla gevşer. Bahçemizdeki kulübede, park yerimizden kurtulmak için, beton üzerinde kullanabileceğimi düşünerek satın aldığım ama çok geçmeden, güçten çok sabırdan yoksun olduğumdan, yerine bir kaya matkabı kiraladığım bir kazma bulundururum. Açıkçası, sert malzemelerle savaşıma ya da herhangi bir aşındırma işine uygun biri sayılmam ama o gün, tümüyle saçma bir çaba olduğu hissiyle, onun derme çatma iskelesinde vardiya alarak John William’a mağarasını kazmada yardım ettim. Kayanın içinde fosiller vardı, çoğunlukla çift kabuklular –tırtıklı kabuklarının bıraktığı izleri net olarak görebiliyordum– ve arada bir, ilerlemenin ivme kazandığını gösterircesine bir parça taş kopuyordu ama bunlar, her projede olduğu

gibi, bu zahmete değecek ilgiyi ve doyumunu sağlayamayacak kadar nadirdi. "Taşa vurmaktan farksız", hiçbir yere ulaşamama hali için kullanılan bir benzetmedir.

O akşam, John William ateş çubuğunu kullandıktan sonra, yüksek alevlerin yanında oturduk. Yükselen kayanın yüzüne vuran turuncu ışıkta, iskelesi daha da ilkel görünüyordu, Gotların siperlerle korunan duvarlara yaptıkları gece saldırısının gereçleri gibiydi. John William'ın bana, mayısın bir günü Elks Club'da yemek yemek ve Lincoln'da *Chinatown*'ı seyretmek için arabayla Angeles Limanı'na gittiğini söylediğini hatırlıyorum. Ben, Jamie'yle dairemde hoplayıp zıplarken, John William unlukla burada, bu kasvetli ormanda kayaları entmekle uğraşıyordu. Yine Başo geldi aklıma: "Yeni yıl, ilk kar:/ ne şans tır yalnız olmak/ kendi köşemde." –ama bu şans mıydı yoksa ümitsiz bir durum mu? O gece kafamı kurcalayan soru, bu ya da buna benzer bir şeydi ve John William, ateşin ışığından yararlanarak, beni takıntılı demek zorunda bırakan bir şekilde avuçlarındaki nasırları yolarken, beni suskunluğa iten de buydu. Daha sonra, düşe kalka, alevlere atmak için biraz daha dal toplamaya çıktım ve ağaçların arasından, o yanık aydınlığın içindeki iskeleye ve uçuruma baktım. O bakış açısından, o kısa mesafeden, arkadaşımın kk ölçekli kuruluşu, biraz orasının çok kk ve etrafının çok karanlık olmasından, biraz da ateşin kıvılcımları, işin derinliğini es geçip, kazmayla çıkarılan kk yüzey ve girintileri yakaladığından, rahatsız edii görünüyor ve gün ışığında yakından baktığınızda gördüğünüzden çok daha anlamsız geliyordu. Öte yandan, yayımlanmamış romanlarımdan biri için tam yedi yıl kölelik ettim ben. Bu, kazma sallamaktan daha az mı gülünç, yoksa çok mu?

Sabahleyin, tentenin üzerine hafif bir yağmur yağıyordu. glen, dışarı çıktık –yola doğru yöneldik– ve düşen çalı ırpyla dolu bir çukurun yakınlarında, bizden uzaklaşan bir elk³² gördük. Onun gidişini izledik ve bir süre sonra başka elklerin de olduğu anlaşıldı; daha da ötede ve yırtılmamış glgeliklere doğru yavaşça geri çekilen en az beş tane daha; bunun üzerine notlar aldım; kırmızı postları ve ladinler arasından "kaçamak,

32 Kanada geyiği. (.n.)

hatta uçarınca" bir görünüp bir kaybolmaları üzerine. Nehirde, akıntıya taş attık ve ben, bir sopayla, etleri "lime lime olmuş bir kurdele" gibi sarkan bir somon balığından artakalanları tuttum; ayrıca bir de tek başına "alçaklarda, çakıl taşları ve keskin kıyıları arasında çırpınan" testere gagalı ördek vardı. Ellerim uyuşmuştu. Kan kardeşliğimizin yarası, sağ avucumdaki o hilal, pembeye dönmüştü. Suyun akış yönündeki bir bendin yanında bir süre oturduk ve ardından batı yönündeki düzlüklere yürüdük. Impala görüş alanımıza girdi. Forks'a sığındık ve bir çardakta yumurta ve domuz pastırması yedik. John William gerekli malzemeyi –hatırladığım kadarıyla, fazladan iki kazma sapını da içeriyordu– aldıktan sonra Angeles Limanı'na gitmek üzere onu izledim. Swain's'den tulum ve naylon bir yağmurluk satın aldı ve eski çamaşırlarını Laundromat'a götürüp, çizburger yiyerek ve birinin bıraktığı gazeteyi okuyarak kurutucuların yanında oturduk. O gece, Lincoln'da, Charles Bronson'ın yasadışı bir düzen sağlayıcıya dönüşen bir mimarı canlandırdığı *Death Wish*'i izledik. Bir pazar günüydü ve yaz dönemi derslerim ertesi sabah başlıyordu ama buna rağmen, film bitince arabayla Ediz Hook'a gittik ve arkamızda kalan şehre bakarak, tuzlu suyun yanında, kayaların üstünde oturduk. Angeles Limanı deniz ve dağların arasına oturmuştur ve bu yüzden, buraya uzaktan baktığınızda, eğreti ya da etrafına göre küçük görünür. Gördüğümüz buydu ve şehirden gelen ışık keresteleri aydınlatıyordu. Limandaki bir imalathanenin yakınında, suyun üzerinde yüzen bir sürü tahta vardı. John William'a "E, tam olarak derdin ne senin?" dedim.

"Ne demek istiyorsun?"

"Yani, ne yapıyorsun sen?"

"Katılmak istemiyorum."

"Neye katılmak?"

"Her neye olursa."

Swain's'den aldığı tulumu ve flanel tişörtüyle, kayanın üstünde oturup ellerini, onların hak ettiklerinden daha büyük bir özenle incelerken, *Oklahoma!*³³daki karakterlerden biri gibi görünüyordu. Arkasında Juan de Fuca Boğazı, birkaç yıldız ve bir konteyner gemisi vardı. Ona "Anlamıyorum" dedim.

33 1943 yılında sahnelenen bir Broadway müzikali. (ed.n.)

“Neyi anlamıyorsun?”

“Seni anlamıyorum.”

“Ben de seni anlamıyorum.”

“Bu ne demek oluyor şimdi?”

“Aptal” dedi John William. “Önünde koca bir hayat var, belki elli, belki de altmış sene. Onunla ne yapmayı düşünüyorsun? Bir ikiyüzlüye dönüşerek, kendini eğlendirip, para kazanmayı ve sonra da ölmeyi mi?”

“Hayır.”

“Ben de” dedi John William.

Sabahleyin, profesörüm transandantalistlere kadarki Amerikan edebiyatına –Püriten başlangıcı, deistler dönemi ve kendileri için hâlâ bir bilinmez olan batı topraklarının kışkırttığı –profesörümün deyişiyle– tüm iyimserlikleriyle transandantalistler– genel bakışı anlatırken, notlar aldım. Bu fikir bana şüpheli görünmüştü. Hâlâ da öyle görünüyor çünkü çoğu insan bilinmeyene karşı ilgisiz ve birçokları da bundan korkuyor –bilinmeyen topraklar, tanımı itibarıyla işlerin iyi tarafına bakmayı getiren bir neden değil. Bu nedenle bu açılış dersini çok tatmin edici bulmadım ve daha sonra, kütüphanede, bilinmeyen batıyla transandantalizmin ilişkisi üzerine biraz araştırma yaptım ama bununla bağlantılı şeyler öyle çoktu ki, asıl soruyu unuttum ve yan yollara saptım ve hayatımın hikâyesi de, gerçekten, bu oldu; amaçladığım şeyden böyle bir uzaklaşma, yaşamın çok temelden hayal kırıklığı yaratan bir yolu, öyle ki kimi zamanlar kendimi yeni bir yola vurmaya düşünmüştümdür. Ama bu hangisi olabilirdi ki? Benim 440 milyon dolarlık sorum bu şimdi. COUNTRYMAN– ÇOK GEÇ OLMADAN ÇIK GEL. Bunda benim fark ettiğimden çok daha fazlası vardı.

Benjaminler Hakkında Her Şey

JOHN WILLIAM'IN MAĞARASINI KAZMAK için kaç kere kazma salladığını bilmiyorum. Benim bildiğim, oraya ağır yüklerle sık sık yürüdüğüm ve çoğu defasında onu kazma sallarken bulduğum. Yine de, bir keresinde akşamleyin varmış, onu tentesinin altında benim bırakmış olduğum *Yüz Çin Şiiri* diye bir kitapla oturur bulmuştum. Okurken, John William bir Grimm Kardeşler karakterine benziyordu – uzun saçı ve sakalı, mum ve kitap, ormandaki havuz, arkasındaki ateş ve ötedeki mağara, yükselen kaya duvarı ve ağaçların koyuluğu. “O şiirlerden bazıları iyiydi” dedim.

Kitabı bıraktı.

Mağarasının yapımıyla uğraşmakla, John William güçlü kollar ve iri bir sırt geliştirmişti. Benim kadar terlemiyordu ama teri daha ağırdı. Bir gün, ona yardım ederken –ya da eder gibi yaparken, çünkü hâlâ bu projenin çılgınlık olduğu konusunda güçlü hislerim vardı– dinamit kullanmayı önerdim. Kayada delikler açıp bunları patlayıcılarla doldurabileceğimizi söyledim. İşten yırtmak için bir yol hayalinin peşindeydim çünkü iş çok zorluydu. Ayrıca, isteğimin dışında dahil olduğum, gerçekten eziyet olan bir bezginlikle karşı karşıyaydım. Kısacası, kazma işinden nefret ediyordum. Kazma sallarken, her savuruş ön kolları yankısını bulur ve gün ilerledikçe, eğilen kafa ağırlaşır ve alet dengesini yitirmiş gibi bir his verir; önceleri vuruşta bir

kesinliğin olduğu söylenebilecek yerde, artık yalnızca bir salınım vardır. Filmlerde çizilen, yollar boyunca ya da tozlu arazide eğilmiş, çizgili giysiler giymiş ve ayaklarındaki demirlerin yavaşlatığı, genellikle korkunç güneş altındaki zincirli işçileri düşünüyorum ve çoğunlukla kürek ya da çapa kullanmalarına rağmen, bu film karesi görüntüsünün doğal bir parçasıymışçasına ilk akla gelen, kazmalarının savruluşu; çünkü kazma işi ağırdır, bir kefaret gibidir; kafamda kazma işiyle ilgili bir cehennem çemberi canlandırabilirim ama çapalama ve kürelemeyle ilgili, hayır. Şu ya da bu şekilde, mağaranın günlük işi bittiğinde, John William ve ben alevlerin karşısında oturur ve yemek yedik; çoğu zaman fasulye ve pilav. Her yer kireçtaşı parçalarıyla doluydu –ayaklarımızın altında çatırdar ya da ateşin ışığıyla orada burada parlarlardı. Ellerim körelmişti: Sopa gibiydiler ve his kaybına uğramışlardı. Böcekler tarafından ısırılmıştık ve kükürt kokuyorduk. Bu mağaranın benim projem olmadığı doğru elbette, istediğim zaman bırakabilirdim; ama, öte yandan kendimi bir bağ ya da sadakatle ve kabul etmeliyim ki, John William yönünde kullandığım, benim kendi seçimimden kaynaklanan konum olan yardım etme konusunda, buna mecbur ya da zorunlu hissediyordum.

Ama ben oraya yalnızca ara sıra gidiyordum. Hayatımda başka yerlerde başka sayfalar da açılıyordu. Keith'le odun satıyor, okula gidiyor ve Jamie'yle yaşıyordum. Yavaş yavaş, kısmen bu şehirdeki hayat beni çektiğinden, kısmen kazmanın dayanılmaz hale gelmiş olmasından ve kısmen de John William'ın yeni koyduğu, gün batımına kadar ot içmeme kuralı yüzünden artık South Fork Hoh'a gitmeyi istememeye ya da gitmeyi istesem de, bunun için yeterince aciliyet duymamaya başladım. '75 sonbaharında, kutsal ziyaretlerimin arası açılmıştı ama her zaman bir dolu yiyeceklerle giderdim –paçalar, benekli fasulyeler, elma, pirinç ve kurabiyeler alıp, 30 kiloyu bulan bu yükü ve yüksüz olarak tartıldığımı hatırlıyorum. Ayrıca, bir yolculuğumda şampuan, sabun, mum, tuvalet kâğıdı ve bir teneke kurşunsuz benzin alıp, bunları ormanın zeminine, ateş yaktığımız yerin yanına çıkarmıştım ve bir süre sonra –başka seçeneği var mıydı?– John William getirdiklerimi kabul edip her şeyi tentesinin altına koymuştu.

Kasımda gittiğimde ilerleme olduğuna ilişkin işaretler vardı. Uğraşmaya başlayalı sekiz ay olmuştu ve bu kendini belli

ediyordu. Uçurumun altında kireçtaşı parçalarından bir tepe oluşmuştu. Oyuk, klasik heykellerin yuvalarına benziyordu ve az gelişmiş iskele payandalarla desteklenmişti. Önceden ortaçağa özgü olarak gözükten şey, artık inandırıcı bir arama çalışmasının ya da on dokuzuncu yüzyıl madenciliğinin havasını taşıyordu. Yeni kurula rağmen sabahleyin kafayı dumanladım ve ardından havanın iyi olduğu bir çalışma gününün avantajlarından yararlandık –serin ve bulutsuz, kuru ve rüzgârsızdı– ve akşamüstü aralıklarla kıvılcımlar çıkaran birbiri ardına vuruşlarla kazmalarımızı indirdik durduk. John William'ı durdurmak mümkün değildi ve bu benim de duramayacağım anlamına geliyordu. Yukarıda ikimize birden yer yoktu ama riskli bir ritim tutturup hızla eğilip kalkarak birbirimizden sakınıyor ve zor da olsa, sonuç alıyorduk. Benim açımdan bakıldığında, kendimi kazma işinin sürekli anlamsızlığı tarafından gasp edilmiş hissediyor, yavaş ilerleyişle beslenmeye çalışıyordum ve kendimi yarı yarıya mitolojikleştirebilmişim –bu tip bir uğraşın gerektirdiği gibi– ama hâlâ, momenti daha yüksek, savuruşu daha sıkı ve sonsuz motivasyonu olan arkadaşımın yanında tükeniyordum. Bu farklılıkları, ikimizin oluşturduğu birbirinden değişik yankıları dinleyerek ayırt edebilirdiniz. Onun frekansında her vuruş kulağa daha üretken geliyordu. Bu kireçtaşı nişi John William'a kendini, bana bıraktığından daha az bir inatla teslim ediyordu. Sanırım o günkü özel duygulanımım rekabetçiydi –kendimi bu tanıdık damarın tutmasıyla tüketmiş olmalıyım. Her nasıl olduysa, oyarak ve kanırtarak, kendimizi helak ettik –en azından ben, kendimi bitip tükenen bir mum gibi hissediyordum– ve sonunda kazmaları bir tarafa bırakıp soyunarak sıcak küvete atladık. Arkasından, büyük parçalara bölmüş olduğum elmalardan bazılarını kestim ve bunları fasulye ve pirinçle birlikte kaba koydum. John William kampında arnavutbiberi ve benim daha önce görmediğim, o gece John William oynak kazma sapını değiştirenken, sayfalarını, bir garaj satışından aldığım ordu artığı fenerle aydınlatarak okuduğum, Huxley'nin *Algının Kapıları'nı*³⁴ bulunduruyordu. Ateşin yanında uyuduk ve

34 *Doors of Perception*.

tan vaktinde John William rüyasında kendisini, bir dakiniyle, kilitli bir odada, bir türlü açılmayan kapıyı çekiştirirken gördüğünü söyledi.

“Dakini mi?”

“Dişi bir şeytan.”

“Rüya bu kadar mı?”

“Kapının öbür tarafında bir kadın vardı, yardım etmeye çalışıyordu.”

“Çok kötü,” dedim, “çünkü burada tüm bulup bulacağın bu kadar.”

“Söylediğine bak” dedi John William. “Kılıbık olmuşsun sen.”

İskelede uyku tulumlarımızı astık ve kahvaltıda kurabiye yedik. Öğlen, ben *Algının Kapıları*'na döndüm. John William, ormanda, ne kendisinin ne de benim tanımlayabildiğimiz küçük bir kafatası bulmuştu. Elinde bir de, bir elk ya da geyiğin uyluk kemiği gibi görünen bir şey, büyük bir çene kemiği ve baykuş tüyleri olduğunu düşündüğü şeyler vardı. Birbirimizden ayrılarak odun aradık ve mataraları doldurduk. O öğleden sonra, kazmamın sapı gevşedi ve benim vuruşlarımla birlikte her takırdağında, eve gitmek istedim.

Günbatımında, ayaklarımız sıcak küvetin içinde, kükürt buharını soluyarak oturduk. Başparmağım ile işaret parmağım arasında açık, sızlayan bir yer ve avuçlarımda derisi soyulmuş nasırlar vardı. Daha önce küçük bir kireçtaşı parçası, John William tarafından sıçratılarak gözüme girmişti ve ben bunu, pusulamın kapağındaki aynayı kullanarak çıkarmak için epey acı çekmiştim ama o bölgede hâlâ bir kalıntının rahatsızlığı vardı ve normal görmüyordum. Biraz Huxley okudum ama yazılar su katılmış gibiydi. Arnavutbiberi boca edilmiş pirinç ve fasulyeden biraz daha yedik, kurabiyelerle elmaları bitirdik ve ateşin yakınındaki uyku tulumlarımızın içine uzandık. Ben, sonunda, artık buraya gelmek istemediğim için “Bunu neden yapıyoruz?” dedim.

“Kimse seni bir şey yapmaya zorlamıyor.”

“Bir çadırda uyusan.”

“Çadırda uyumak istemiyorum.”

“Ne istiyorsun, peki?”

“Huzur istiyorum” dedi John William, “o yüzden bana yardım et.”

Şükran Günü’nde yine oradaydım. Artık mağaraya benzer bir tarafı vardı. *Seattle Times*’ta, münzevinin çekilişi “genişlik” olarak tanımlanmıştı: John William’ın iskeleye çarpmayacak kadar küçük yaylarla ama yine de kuvvetli bir şekilde kazma sallaması ya da ikimizin değişimli olarak kazma sallamamız için gerçekten genişlik şarttı. İçerisinin kasvetinde, kafanın üzerinden aşırarak sallamaya yer yoktu; kolların yandan uzun yaylar çizmesi gerekiyordu ve bu, kaburgalarımı ağrıtıyordu. Ayrıca çok kalabalıkmuş ve kayalar üstüme üstüme geliyormuş gibi hissediyordum ve sık sık yüzümü ışığa veriyordum. Gün ışığına kireçtaşı tozuyla kaplanmış halde, madenciler gibi, botlarımızla taş parçalarını tekmeleyerek çıkardık; bazen girişten bacaklarımızı sarkıtarak dinlenir, soğuk fasulye ya da kraker yedik. Oradaki ikinci gecemde gaz lambasının ışığı altında çalıştık, çünkü John William bir öğleden sonra boyunca kestirerek, affedilmez biçimde kaydığımızı hissindeydi; lambayı, tel tutmağından, iskeleye astı ve o tıslarken biz de gece boyunca, şeytanlar gibi, uğraştık.

Gece yarısına doğru, sıcak küvete girdik ve filmlerdeki şölen odası lordları gibi, benim aldığım, folyoya sarılı yağlı tavuk butlarından yedik. “Derdin bu yani” dedim.

“Evet.”

“Karda kaybolacaksın.”

“Doğru.”

“Kar ayakkabısı kullanabilirsin.”

“Kar ayakkabıları Park Hizmetleri ya da bir başkasının görebileceği izler bırakır.”

“Nehrin içinden ya da şu dereden yukarı yürüyebilirsin” dedim.

“Olabilir.”

“Yiyecek saklayabilirsin.”

Bu hobicilere verilecek türden bir tavsiyeydi. O noktada John William’ı bir hobicisi olarak düşünüyordum –evet takıntılıydı, ama yine de hobiciydi. Başka nasıl görebilirdim ki? Başka türlü olduğunu neden düşünecektim ki? Bana, eziyetli projelere dahil olan yetişkinliğin pençesindeki diğer çocuklar gibi gö-

rünüyordu –gerçi onlar, genellikle, bir mağara inşa etmek yerine Antarktika’ya yelken açmak ya da bisikletle boydan boya Mongolya’yı kat etmek gibi bir şeyler yaparlardı. Bana göre, ormandaki kazma işi, bu uzayıp giden, mazoşistçe eğlenceler grubunda yer alıyordu.

Ertesi sabah günlüğümü çıkardığımda, John William “Demek hâlâ yazar olmak istiyorsun, anlıyorum. Hâlâ o büyük Amerikan romanını yazmak istiyorsun” dedi.

“Çünkü ben bir klişeyim.”

“Ünlü olmak istiyorsun.”

“Sıglık: bu benim işte.”

“Ölümsüz olmak istiyorsun.”

“Bir roman beni ölümsüz yapamaz.”

“Hayır,” dedi John William, “yöneten sınıf için küçük bir destek, roman budur, sonuçta.”

“Senin ailende,” diye karşıladım, “onlardan çok vardır, o zaman.”

“Acımasız bir espri” dedi John William. “Seni İngilizce Bölümünde iyi yetiştiriyorlar.”

Sabahleyin oradan ayrıldım ve kendi hayatımı, hayatımın arkadaşşıma karşı hissettiğim sorumlulukla ya da üç buçuk yıldır duyduğum, onunla uğraşmam gerektiği hissiyle ipotek altına almamayı tercih ederek, bir ay boyunca mağaraya gitmedim; Hoh’daki yürüyüş yoluna da. Yerleşkede bir binadan diğerine yürür ya da yağmurlu bir öğle üzerinde kütüphanede okurken, sonunda John William’ı geçmişte bıraktığımı düşünürdüm. Çoğu arkadaşlık, dan diye değil, iç sızlatarak biter ve ben, bizimkinin de bu şekilde bitmesine izin verdiğimi düşünüyordum; ama ortaya çıktığı kadarıyla bu, arkasında hiçbir kuvvetin olmadığı bir fanteziden ibaretti. Garipti ama ona sadakat duyuyordum. Gölgenizden uzaklaşabilir misiniz? Ya gölgeniz sizden?

O Aralık, Jamie bir elektrikli tencere satın aldı ama bir süre sonra bunun içinde iyi bir şey pişirmenin hiçbir yolunun olmadığına karar verdik. Ayrıca bir de hamur mayamız vardı ve onu canlı tutmayı görev edinmiştik. Jamie çamurlukları paslanmış ’63 model bir Datsun satın aldı çünkü otobüse binmekten bıkmıştı. Kamyonetin frenleri için para dökmek gerekiyordu. Koş-

tuğumda sağ kalçamın acıdığını fark ettim ve bina içindeki havuzda turlamaya başladım. Elektrikli testeremin çalıştırma ipinde bir problem vardı: hızla geri kaçıyor ve sarımdaki gerilim elimi yakıyordu. Belim acıyordu, ben de odun kesme işini bıraktım. Sonra, kış tatilinde, Jamie Pocatello'ya gitti ve daha çok, suçluluk hissinden ötürü, kamyoneti Hoh yoluna sürdüm. Orada kar vardı. Rüzgâr, ağaçların çıplak dallarını takırdatıyor ve ayın soğuk ışıltısı nehrin üstünde uzanıyordu. John William bir bekçi şapkasıyla dışarı çıktı. Kamyonetin yanında yalnızca etrafın nasıl da iyi gözüktüğü hakkında konuşacak kadar durduk ve sonra içeri girip, odun fırınından yayılan sıcaklıkta, incecik elek gibi sandalyelere oturduk. Kablo makarasının üstünde bir elk boyunu ve *Hayvan İzlerini Okumak* diye bir kitap vardı. John William, mağaradaki çalışmasının hava muhalefeti nedeniyle durduğunu ve South Fork Hoh Yolu'nun karlar altında kaldığını söyledi. Domates çorbalarımızı içtiğimiz süre boyunca, şapkasını altına indirerek oturdu. Ayrıca dürterek ve titreşimi ayarlayarak, ateşle ilgilendi. Meyve-sebze için haftada iki kez Forks'a gittiğini ve bir imalathaneden işe yaramaz odunları toplamak için izni olduğunu söyledi –imalathaneden çıkanları orada bir el testeresiyle fırının alacağı uzunluğa getiriyor ve Impala'sının bagajında taşıyordu. Babasının hiç ziyarete gelip gelmediğini sordum. Şükran Günü'nden sonraki hafta sonu Rand'le kapalı buldukları Hoh Ziyaretçi Merkezi'ne gittiklerini ve o soğukta, Rand'in elleri Burberry'sinin ceplerinde ve o yürüdükçe ters yöne zıplayan, boynundan sarkan dürbünüyle, birlikte Hall of Mosses Yolu'nu yürüdüklerini anlattı. "Senin yaşındayken" demiş Rand makamına uygun olarak, "ben Seabees'deydim". John William da "Biliyorum" demiş. Isıtıcıyı açıp, arabayı bir park yerinde çalışır durumda bırakarak oturmuşlar ve Rand "Peki senin amaçların neler?" diye sormuş.

"Benim tek amacım var" diye açıklamış John William "ve o da, bir elk olarak reenkarne edilmek, Rand."

Römorkunda oturup buna güldük. Sonra John William ayağa kalktı ve bir satranç tahtasıyla geri döndü. Bir süredir çalışıyordum ve onu çok feci yenmek istiyordum. Yerleşkede bir satranç kulübü vardı ve Husky Union Binası'nda tiryakileri ve meraklılarıyla oynayarak üzerimden hantallığı atmıştım. Yerleşke

civarındaki, kullanılmış kitaplar satan bir dükkândan, 35 sente, Rudolph Spielmann'ın, içinde efsanevi Avrupa maçlarından sahte ve gerçek feda örnekleri olan *Satrançta Feda Sanatı*'nı almıştım ve John William'a yeniliyormuş gibi yaparak tahtada iyi bir pozisyon kazanabileceğimi düşündüm. Ateşi besledi ve tahtayı kablo makarasının üstüne koydu. Fırından yayılan sıcak ışık karelerin üstüne dağıldı ve satranç taşlarının siyah beyaz gövdelerini aydınlattı, sanki her an eriyeceklermiş gibi görünüyordular. John William sakalına asıldı. Şapkasını çıkardı. Şahının önündeki piyonu çıktı. Yalnızca bu bile benim duraksamama ve Spielmann'ın bir gözlemine hatırlamama neden oldu: "Ürkek bir oyuncu gerçek fedaları güçlükle gerçekleştirebilir, çünkü alınması gereken risk onu tedirgin eder." Birdenbire feda denilen kumar hatalıymış gibi göründü. Sonuç olarak, iki strateji arasında sıkıştım ve savunmada kalarak, beraberlik yakalamak için uzun bir mücadeleye giriştim. Bunun hiç zevkli bir tarafı yoktu. Dört ya da beş defasında, bir sonraki hamlem için öyle çok düşünüp taşındım ki, John William oyalanmak için eline *Hayvan İzlemini Okumak*'ı aldı. Bu küstahçaydı, ya da öyle gözüküyordu. "Senin sıkışık pozisyonunda karşı oyun zor" ve "İyi hamle –ortadaki gerilimi koruyor" dedi. Bu yorumlar elbette canımı sıktı ve beni kıskırttı. Ama ne yapabiliyordum ki? Sessiz kalarak bastırdım. İkinci bir oyunu daha beraberliğe götürdük, sonra bir üçüncüsünü. John William biraz daha odun getirmek için dışarı çıktı ve döndüğünde, son zamanlarda taş yontmakla ilgilendiğini söyledi –taştan aletler yapma sanatıyla. Yontmayı öğrenmenin zor olduğunu vurgulayarak, obsidiyeni şekillendirmeye çalışırken o basınçla başparmağına soktuğu parçanın girdiği yeri gösterdi. Ayrıca bir çakmaktaşıyla açtığı yaraları da gösterdi ama aslında görülecek pek bir şey yoktu.

Sabahleyin, Impala'yla kıyıya gittik. Ağır yağmurun altında kuzeye, Hoh Head'e doğru yürüdük ve bir uçurumun üstündeki ağaçların altına oturduk. Kumsalda martılar vardı, bir de akbalar tarafından kısmen yenmiş bir fok balığı. John William, sustalı bir çakı kullanarak, kumların üstündeki bu kararmış leşten bir parça et kesip tadına bakmak için çiğnemeye başlayınca şaşırardım; tadının kurutulmuş ete benzediğini söyledi ve deneme mi istedi ama ben sıramı savdım. Öğlenleyin bora kadar güçlenen

rüzgârdan korunmak için çalı çırpıdan bir barınak yaparak oturduk. Başımı işi bitmiş kare şeklinde bir strafora dayadım. John William, bekçi şapkası, parmaksız yün eldivenleri ve yıpranmış sarı pançosuyla köpüklerin içinde yalınayak durup kollarını kaldırarak bağırdı. Tahammülsüzdüm. Neden özellikle bu konularda sıkıntı çektiğimizi anlayabilmiş değildim. Daha sonra, bir kez daha kıyıdağı ağaçların görelî korumasına sığındık ve John William birinin gövdesine yaslanarak, yine nasırlarını incelemek için eldivenlerini çıkardı. “İngiliz Dilinde okuyorum” dedim.

“Neden?”

“Hoşuma gidiyor.”

John William “Ne anlamı var?”

“Neyin anlamı var ki?”

“Bir sürü ölmüş İngiliz’i okumanın ne anlamı var?”

Su içtik ve bisküvi yedik. Benimkisi hilal şeklinde, onunkisi daha uzun olan yara izlerimizi karşılaştırdık. Gitmeyi önerdim ve bir süre sonra sahil boyunca Hoh’nun ağzına kadar yürüdük. “Burayı çocukluğumdan hatırlıyorum” dedi John William. “Annem yerlilerin sanatına merak salmıştı. Hoh’nun ihtiyarlarının burada kaydedilmiş bir kasedi vardı onda, ama sonra rotayı saptırdı.”

Bu nisan, gazetelere çıkıp meşhur olduğum sıralarda, okulumuzda Hoh ihtiyarlarından biri, bir konuşma yaptı. Kalın gözlükler ve bir flanel tişörtle solundaki Amerikan bayrağı ve sağındaki Washington Eyaleti bayrağıyla oditoryumun sahnesinde ayakta durdu. Slayt gösterdi. Öğrencilere Hoh’nun eskiden sahildekilerle –midyeler, anemonlar, deniz hıyarları, martı yumurtaları, gümüş balığı vb.– ve tuzak ve kapanlarla yakalananlarla beslendiğini anlattı. Başlarda Hoh’nun elleri üzerinde yürüdüğünü, ama ağla daha çok gümüşbalığı avlayan Değıştirici tarafından doğru kısmın yukarı kaldırıldığını söyledi. Calawah’nın Güney Çatalı’nda hiç baykuş bulunmamasının ilginç olduğunu ve karaya oturan bazı Rusların 1808’de diğerkabileler tarafından köleleştirildiğini ama Hoh’luların bunu yapmadığını söyledi. Sonunda, neredeyse tüm kabile, gezginlerin getirdiğı çiçek hastalığından ölmüştü.

O öğle üzeri, ihtiyarı dinledikten sonra, sınıfımda, öğrencilerim ve ben, ışıkları kapatıp perdeleri çekerek, tekerlekli bir

sehpanın üzerinde duran bir televizyondan *Muhteşem Gatsby*'yi seyrettik. Onların kafalarının üzerinden bakarak, hayatımda sık yinelenen bu sahneyi izleyerek odanın arka tarafında oturdum –karatahtası, Tolstoy ve Eudora Welty'nin posterleri, köşedeki bayrağı ve duvara dayalı bir masanın üstünde duran Globe Theatre modeliyle Oda 104– ama açıkçası, o filmi çok görmüştüm, benim için bayatlamıştı ve onu kapatıp, öğrencilerime “gezginler” terimi hakkında ne düşündüklerini sormak istedim.

* * *

ARADAN BİR YIL GEÇTİ ve ben, kendime rağmen, arkadaşşıma mağarası için yardıma gitmeye devam ettim. Sonra, '77'nin martında, John William Seattle'da ortaya çıktı. Bir cuma gece yarısına doğru aradı ve ben de apartmana nasıl geleceğini anlattım. Sonra hiçbir şey yapmadan, yalnızca kapkara uzanan mezarlığa bakarak kanepede oturdum ve ardından kapıyı çaldığında, ardına kadar açıp “Hey –sakalını tıraş etmişsin” dedim.

“İyi gözlem, Countryman.”

“İş falan mı buldun sen?”

John William, buna aldırmadan, “Kasvetli bodrumundaki yalnız yazar” dedi.

“Mezarlık manzarasıyla.”

“Tek oda basit. Tek oda iyi.”

“Pek sayılmaz” diye seslendi Jamie ve battaniyeye sarınmış halde, John William'la el sıkıştı –uzun kolu, bir harmaniden uzatılmış gibi uzanmıştı.

İçlerinde *All Things Must Pass*'in de bulunduğu –Cindy Houghton'ın aldığı, John William'ın geri çevirdiği Noel hediyesi– plaklar dinledik ve Jamie, Mia Farrow'a uygunsuz tekliflerde bulunarak manen değerden düştüğünü hissettiği, George Harrison'a meditasyon yapmasını öneren Maharişi Maheş Yogi'ye ateş püskürdü. John William, kendisine göre, Krişna ve Yehova'nın aynı şey olduğunu söyledi ama Jamie bunu kabul edemezdi. Hintlilerin düalizminin tam anlamıyla bir düalizm olmadığını söyledi; John William karanlığın ilk kaynağının Tanrı'nın kendisi olduğunu söyleyerek yanıtladı; Jamie kafasını salladı ve “Bunun konuyla hiç ilgisi yok” dedi; bundan son-

ra John William “Valentin Spekölasyonu” adını verdiği bir Şeye atladı –bir keresinde bir okul psikoloğundan, durumu hakkında tartıştığımız konuşkan bir öğrenciden bahsederken kullandığı “sosyal aııdan uygunsuz bir heyecan”la–, gecenin bir saatinde uyanık olmamızın nedeni de buydu.

Sonunda, John William’a altında uyuması için bir palto verdim. On civarında, mutfakta bir fare kapanının fırladığını duyarak uyandım. Yanımda, yerde, Henry James’in hikâyelerinden bir seçki vardı; James’le ilgili bir ödev vermem gerekiyordu ama henüz başlamamıştım. Bu nedenle biraz okudum. Günlüğüme bir Şeyler çiziktirdim. Öğlen Jamie’nin, içinde elma olmadığı halde “Elma Salatası” dediği kahvaltılık gevrek ve muzlu pirinı patlağından kâselerce yedik. Sonra ısıtıcıyı açtı, pikaba yeni albümler koydu ve yine John William’la tartışmaya başladı.

Öğleden sonra, ben bir mercimek ıorbası yaptım. Anneanem Cavanaugh’ın Benekli İt dediği, kuru üzümlü ve kabartma tozuyla yapılan ekmeeklerden pişirdim ve portakal marmeladı ve tereyağıyla bunları yedik. Bodrum soğan gibi kokuyordu. Bir süre herkes okudu –ben James okudum; Jamie, Willa Cather; John William ise bazı sayfaları eksik olan, *Olympic Dağları İıin Tırmanıcı Rehberi*’nin bendeki kopyasını. İkimiz de kendimizi tutamadık ve Jamie *Başpiskoposa Gelen Ölüm*’ü³⁵ ıözmeye ıalışırken, Queets Havzası’ndan Olympus Dağı’na geıişimizi andık. John William’ın açıklama metnini yüksek sesle okumasının –“Olympus Dağı’nın kuzeybatı yamacında uzanan bu rota, üç ana buzuldan geıer ve dağcılık deneyimi, ipe tırmanma ve ıatlaklardan kurtarma bilgisi ve donanımı gerektirir” ardından Jamie kitabını bıraktı ve neden o kadar güldüğümüzü sordu. “Ölmüş olmalıydık” diye yanıtladı John William.

Raflara gitti ve Ovid’i bularak, Jamie’ye “Baukis ve Philemon”u tavsiye ettikten sonra, şaşırtıcı bir şekilde, bir işportacıdan aldığım bir *haiku* seçkisi olan Kobayaşi İssa’nın *Birkaı Sinek ve Ben*’ini seçti. Onunla kanepeye oturdu ve suyla lekelenmiş sayfalarını ıevirmeye başladı. Bir süre sonra, “Bu iyi işte” dedi:

35 *Death Comes for the Archbishop.*

“At osuruğuyla uyandırılıp
görüyorum
havada bir ateşböceği”

Güldük. Hava kararıyordu ve bütün günü evde geçirmiştik. Çorbalarımızı soğumaya bıraktık ve Benekli İt’i bitirdik. John William haikuyu bir kenara bırakıp, kâsesini aldı ve “Jamie, Countryman hakkında ne düşünüyorsun?” dedi.

Jamie, “Biraz içe dönük” diye yanıtladı.

“Başka?”

“Hem erdemli, hem Bay Güvenilir. Ama ya biri, ya öteki.”

John William bir kez daha güldü ve çorba kâsesini avucunda tuttuğundan, birazı önüne döküldü.

Yemeğimizi yedik. Sonra, akşam yemeğinin ardından, John William birden ceketini giydi ve “Bahar tatiliniz ne zaman?” dedi.

“Nisanın ikisi.”

“Gelin o zaman. Nisanın ikisi. Sen de gel” dedi Jamie’ye.

Gideceğimizi söyledik ama bu yeterli olmadı; ziyaretimizi sağlama almaya çalıştı. “Nisanın ikisinde geleceğinize söz verin” diye ısrar etti. “Yemin edin.” Biz de ettik.

Kapıda *Birkaç Sinek ve Ben*’i eline tutuşturdum. Almak istemedi ama nisanın ikisinde nasıl olsa geri alabileceğimi söyleyerek almasını sağladım. “Geliyorsunuz yani” dedi.

“Az önce bize söz verdirdin.”

“Bir şey daha” dedi John William. “Yara izini gösterseney.” Elimi çevirdim ve yakından baktı –Hilal Çiftliği markasındaki gibi öne fırlamış, beyaz bir çizgiydi. “İyi, iyi” dedi ve ayrıldı.

O gider gitmez, “Baukis ve Philemon”u açtık. Jupiter, kır evinde yaşıyan yaşlı bir çiftin, bir dileklerini gerçekleştireceğini bildiriyor. Özel olarak görüşmelerinin ardından Philemon, “İkimizin birden alsan canını, birimiz ötekinden uzun yaşamasa” diyor. Dilekleri gerçekleşiyor.

“Eşzamanlı ölüm mü? Niye sonsuza kadar mutlu olmayı dilememişler? İnsan başka ne dileyebilir ki?” dedim.

“Onu dilemişler zaten” diye yanıtladı Jamie.

***

DÜN GECE, BÜYÜK OĞLUMUZ akşam yemeğine geldi. Vespa'sıyla gelip, motosikletin su geçirmez taşıma çantasını omuzlamış, bize biberiyeli ekmek ve Wallingford'daki Bottleworks diye bir dükkândan aldığı iki büyük şişe Hefeweizen getirmişti. Saçlarını kısa bir atkuyruğu şeklinde bağlamıştı. İngiliz stili bir pintlik bira bardaklarımızla arka bahçede oturduk. Lavantaların arasında arılar vardı. Bir gece önce, oğlumuz, Al Gore'un *Uygunsuz Gerçek*'ini görmüştü ve şimdi İngiltere'deki yüksek sıcaklıklar –bazı yolların eridiğini söyledi– ona, olacak kötü şeylerin habercisiymiş gibi geliyordu. İçeri girdik ve üçümüz birlikte, oğlumuzun hazırlayıp annesine doğum günü hediyesi olarak verdiği CD'yi dinleyerek, akşam yemeğini hazırladık. İçine votka katılmış kırmızı soslu makarna –çubuk–, biberiyeli ekmek, bahçeden toplanmış bezelye, hindiba salatası ve tatlı olarak Fransız usulü vanilyalı dondurmaya dilimlenmiş mango yedik. Mimarlıktan yeni mezun olan oğlum, kısa süre önce yeşil tasarım üzerinde uzmanlaşan bir firma tarafından işe alınmıştı ve akşam yemeğinden sonra verandada, alacakaranlıkta, her birimizin elinde birer Hefeweizen, bu konuyu konuştuk. Bize, bir mühendisle, yüksek bir binada mutfak artıklarından metan üretimi üzerine çalıştığını anlattı; ayrıca bir kızak üreticisi için yüksek verimli bir ışıklandırma sistemi ve yağmur suyunun geniş ölçekte tarım amaçlı dönüştürülmesi üzerinde çalışıyordu. Oğlumuz yirmi altı yaşında. Kolej süresince, kiralık kar ayakkabılarının ve kayak takımlarının bakımını yaptığı ve mavi bir önlük taktığı bir spor mağazasında çalıştı; o zamanlar, hevesli bir buz tırmanıcısıydı ama şimdi bunu geride bırakmış görünüyor. Bir kız arkadaşı var ve ikisi departmanın parkında Amerikan futbolu oynuyorlar.

Son zamanlarda, oğlumuzun endişelerinin yatıştığını fark ettim. Bir süreliğine bir aylak olmak istediğini düşünmüş ve örneğin, Şili'deki zirvelere tırmanmak gibi planlar yapmıştı ama şimdi bu tür şeyleri nadiren işitiyorum ondan. Bunun yerine, fiyatları hâlâ erişilebilir düzeyde olan –çünkü şimdiye kadar bizden para istememek konusunda çok kararlı davrandı– Seattle mahallelerinden birinde güneş enerjisi kullanan bir ev yapmaktan ve Budizm'e duyduğu amatör ilgiden bahsediyor. Bunu dilendirmese de, sakın ve düzenli bir hayat ister gibi görünüyor,

çocuk istediğinden eminim. Ayrıca onun, benim babamın yaşlanmasını izlediğim şekilde, benim yaşlanmamı izlediğinden de eminim –bütün üzücü fiziksel değişimleri görerek ve bunun kendi başına gelmemesinden memnun. Çocukluğunda, bir süre için, bir kuyruklu yıldızın dünyaya çarpıp uygarlığı yok edeceğinden korkup dehşete düştüğünü anımsıyorum.

Hefeweizen'lerimizi yudumladık. Jamie bir süveter almak için içeri girdi. Oğlumuz Thomas Merton'ın *Yedi Katlı Dağ*'ini³⁶ yeni bitirdiğini, bu okumayı Budizm'le ilgili araştırmalarıyla, Tibetli askerlerin karda çıplak meditasyon yaptıkları haberiyle ve anlattığı kadarıyla, Sikkim'de bir mağarada yaşayan Alexandra David-Néel tarafından yazılmış bir başka kitapla birleştirdiğini söyledi. Ünlü keşiş Merton'ın Tibet Budizmi'ne ilgi duyduğunu biliyor muydum? Onun Kutsal Dalay Lama'yla tanıştığını biliyor muydum? Tayland'da, duş aldıktan sonra, aniden, bir vantilatör yüzünden elektrikle çarpılarak öldüğünü biliyor muydum?

Oğlumuz cep telefonu mesajlarını dinledi. Lavantalar geç saatlerin alacakaranlığında parlıyordu şimdi –mor başları biraz fosforlu görünüyordu. Oğlumuz bardağını şezlongun koluna koydu ve bana, Belçikalı esnaflardan oluşan oldukça uzun bir müşteri listesi olan Ballard'daki meyhaneye hiç gidip gitmediğimi sordu; oranın fiyatlarını ve hemen ardından Ballard Bulvarı'ndaki, Bop Street denen bir plak dükkânını övdü. Post-endüstriyel mimarlıkla ilgili bir kitap olan *Bir Doku Dil*'ini³⁷ okuyup okumadığımı sordu. Okumam için ısrar etti. Bir daha ki gelişinde onu bana getireceğini söyledi. Vespa'nın bir galonla altmış mil aldığını anlattı ve bana bir tur atmak ister miydim diye sordu. Sokağa çıktık ve ben, motosiklet başlığımı takarak, şortum ve sandaletlerimle arkasına bindim. İki kişi için küçük bir motosikletti ama yine de bunu yaptık, onun yetişkin kokusunun benim için hüzünlü bir tarafı vardı. Oğlum, babasına riayet ederek, motosikleti dikkatli kullandı. Bir trafik lambasının altında, konuşmak için kafasını çevirdi –Fremont'ta bir meyhane olan Brouwer's'a gitmek ister miydim? Ona en azından şimdilik, istemediğimi söyledim. Oğlumun dediğine göre,

36 *The Seven Storey Mountain*.

37 "A Pattern Language".

elli çeşit biraları varmış. Midyeyle patates kızartması yapıyorlarmış –Belçika'nın ulusal yemeği. Hiç midyeyle patates kızartması yemiş miydim?

Eve gittik. Jamie açık pencerenin yanında okuyordu. Hayır, o Vespa'yla bir tur atmak istemiyordu –oğlumuzun tekrar tekrar, ısrarla sormasına karşın– ama ona, yirmi bir yaşındayken Roma'da Vespa'yla hız yapmaktan ne kadar haz duyduğunu anlattı. Oğlumuz bir şeye bakmak için nete bağlandı. Bir kez takla attırdıktan sonra köpeği besledi, sonra bir bardak bira koyarak, oturma odasına götürdü ve televizyonu açtı. Kalan dört parmak Hefeweizen'i de ben, şişeden içtim. Köpeğin kabını yalamasını, uzun dilinin atılınca metale vuruşlarını dinleyerek oturdum ve giderek tüm diğer seslerin de farkına vardım –buzdolabının kompresörü, evdeki hava dolaşımını sağlayan kalorifer fanı, buzları boşaltan otomatik buz makinesi, saatin tiktakları. Sonra bira bardaklarının verandada olduğunu hatırladım ve bunların alınması, köpeği dışarı salmak, aletlerin bulunduğu kulübenin kapısını ve bahçedeki şemsiyeyi kapatmak önemliymiş gibi göründü bana. Bunların hepsini yaptım ve ayrıca yemek artıklarını solucan tenekesine atıp, on günlük ömürlerinde, solgun marul yapraklarıyla beslenen meyve sineklerini seyretmek için durdum.

Oturma odasında, oğlumuz kolçaklı iskemlede oturmuş, ardı ardına her kanalı birkaç saniye boyunca seyrediyordu. Kanepeye uzandım ve ben orada olduğumdan, *Fargo*'da kaldı; Steve Buscemi, yüzünden kanlar akarken para dolu bir çantayı karlı bir yolun kenarındaki çitlerin yanına gömmeye çalışıyordu –yarası tuvalet kâğıdına benzeyen bir şeyle kapatılmıştı– ve oğlumun ve benim, iyi midir kötü müdür bilmem, aynı türden mizahi duyguları paylaştığımızın bilincine vardım. “Peki ne yapacaksın?” diye sordu, reklam arasında.

“Ne demek istiyorsun?”

“Bir değişiklik yapmayı düşünüyor musun? Artık zengin ve ünlü olduğuna göre?”

“Perşembe günü yürüyüşe gideceğim.”

“Bu tam bir Zen yanıtı” dedi oğlum.

Film bitince onu Vespa'sına kadar geçirdim ve o motosiklete binmeden önce, elimi omzuna koyup ekmek ve Hefeweizen'ler

için teşekkür ettim. Son söylediği şey, işi yüzünden perşembe günü yürüyüşe benimle birlikte gelemeyeceğiydi.

Daha sonra, Jamie'yle ben, penceremiz açık, yattık. Komşuların çimenlik fısıkiyelerini ve aralıklarla çalışan sera fanlarını duyabiliyordum ve bunları dinlerken uyuyamadığımdan, açık perdelerden gelen ışıktaki Jamie'yi seyrettim ve daha sonra, elimi, yalnızca onun soluğunun yükselip alçalışını değil, bir parmağımla kalbinin atışını da hissedebildiğim yer olan, karnının hemen altına koydum.

“Bir ışıktı kendisinden başka hiç kimse için” –bu, öğrencilerin pek tepki vermediği bir Frost şiirinin, “Yaşlı Bir Adamın Kış Gecesi”nin bir dizesi. “Bir ışıktı kendisinden başka hiç kimse için” –böyle bir şey istemezdim ve bir gün koşullar yüzünden başıma gelecekse, bunun benim ölümüm olacağından eminim çünkü bu kılğı, bu aydınlanma bana yabancı –sonunda, üstlendiğim şeylerle fazlasıyla yüklenmiş, ayağımdaki nöroma tarafından önüne geçilemez bir şekilde yavaşlatılmış ve canı yakılmış haldeyim. Varsın öyle olsun. Bu arada sahip olduğum o güzellik var, başkası değil. Hayatımda bir şey diğerini getirdi, ama bir şiirin dizeleri gibi. Sanırım kendi payımı sevgiyle doldurdum ve nefes almaya devam edebilmenin başka bir yolunu bilmiyorum. Bu dünyayı kucaklıyorum –arkadaşımın nefret ettiği dünyayı– ve bedellerini bilinçli olarak ödüyorum ve bir gün, bu pazarlığın sonuçlarına tümüyle uyanmayı bekliyorum çünkü hayat, eninde sonunda kendi üstüne kapanır.

* * *

NİSANIN İKİSİ GELDİ, havanın kararsız olduğu bir cumartesi günüydü ve ben, Jamie arabayı sürer ve hiçbir istasyon kalmayana kadar radyoyu kurcalarken, kucağımda bir torba patates cipsiyle Datsun'un içinde oturdum. Ablamın anten niyetine patates kullandığından söz ettim ve Jamie durup kendininkine bir elma geçirdi ve bundan sonra, o sabahki konusu, Zülkifl'in ölülere diriltmesi üzerine yoğunlaşan 37'nci bölümü olan bir vazin konuştuğu bir AM istasyonu yakaladık. Crescent Gölü'nün çevresindeki dönemeçlerde, Jamie İtalyanların nasıl yolun ortasından gidip sık sık kornalarını çalıp flaşör çaktıklarını anım-

sattı –kısacası, RV ve kereste kamyonlarıyla dolu olan bu bölgede, kendisi de yolun ortasından sürerken, onun söyleyişleriyle “her türlü donanımdan sonuna kadar yararlanıyorlar”dı. Tehlikenin birazı, her şeyin bir bakış açısına oturmasını sağlar. James ödevimden C, James seminerimdense B almıştım. Dönem bittiği için memnundum, böylece kendi istediklerimi okuyabilecektim –Raymond Carver’ın *Lütfen Biraz Sessiz Olur musunuz, Lütfen?*’ini.³⁸ Nisanın ikisinde yanımda, kapağının iç tarafına “Shakespeare’in Ölüm Maskesi” plakamın basılı olduğu bu kitabı da getirmiştim ve Jamie arabayı kullanırken, kıskançlık hisleriyle Carver okudum. Jamie bir ağacın arkasına işlemek için durdu ve döndüğünde artık sürmek istemediğini, biraz kestirmeye ihtiyacı olduğunu söyledi, bu yüzden o uyurken arabayı Hoh’a kadar ben kullandım. Yumurta, süt, ekmeğe, tereyağı ve şerbet alıp akşam yemeğine Fransız tostunu yapmayı önermek üzere Forks’ta yavaşlayınca, uyandı. Yağmur yağıyordu, o yüzden dükkâna koşarak girdik. Jamie’yi Kurtuluş Ordusu yeşil fitilli kadife ceket ve bir koridor boyunca yürürkenki ıslak yüzüyle hatırlıyorum. Ceketinin yakası yündendi ve o da ıslanmıştı, koyun gibi kokuyordu.

O gün Hoh kabarmıştı. John William’ın hareketli evine giden yol, alçak noktalarında çamurluydu ve bir keresinde refüje kayıp, topaklanmış çimenlerin arasına girdik. Tentenin altındaki odunlar kısmen boşalmıştı ve perdeli kapının ipi gevşeyerek, perdenin sarkmasına neden olmuştu. Işıklar kapalıydı. Impala orada değildi. Ben motoru kapatıncaya kadar sileceklerin ve buz çözücünün gürültüsünü dinleyerek Datsun’un içinde oturduk. “Şimdi ne olacak?” dedi Jamie. Bekledik, ben okudum, Jamie uyudu ve sonra bunun tersi, derken hava kararmaya başladı. Sonunda, John William’ın kapısını çalmaya gittik –önce ben, sonra, daha büyük kuvvetle, Jamie. Yağmur yüzünden ben kafalarımızın üstünde bir naylon çöp torbası tutuyordum ve Jamie, kapının kolunu denemeden önce, “Böyle Drakula’ya benziyorsun” dedi. İçeri girdik. John William’dan eser olmamasının yanı sıra, bir çalı süpürgesi, küçük bir elektrikli süpürge ve bir kutu temizleme tozunun dışında hiç eşya yoktu. Nemli halı kokan ev, temiz bir şekilde terk edilmişti; üstünde keçeli kalemle büyük harfler-

38 *Will You Please Be Quiet, Please?*

le BONNIE VE CLYDE yazılı, kahverengi kesekâğıdı ve bantla yapılmış, baca deliğine konup nehirdaki taşlardan biriyle sağlama alınmış bir zarfın üzerine konduğu odun fırını dışında hiçbir özelliği yoktu. İçindeki not, UCUZLUK ÂŞIKLARI: LÜTFEN GELİP ARABAMI ALIN. TEŞEKKÜRLER –SIMON MAGUS, diyordu. Jamie, “Neden bahsediyor?” dedi.

Fırında ateş yaktık. Ona, o zamana kadar anlatmadığım –çünkü durumun, John William’ın iznini almayı gerektirdiğini düşünüyordum–, Hoh’nun Güney Çatalı’nın üstünde kan kardeş olduğumuzu anlattım. Jamie “kan kardeş”in ne olduğunu anlamadı. O gece yerde, uyku tulumunun içinde, kanlı anlaşmanın kulağa gülünç geldiğini söyledi. Daha sonra, onun uyuduğunu sanmıştım ama gökten düşer gibi, “Gnostisizm seçkinci” dedi. Buna tepki verecek doğru insanın ben olmadığını söyledim. “Sonuçta, onlar da diğerleri gibi” diye üsteledi. “Gerçeği yalnızca kendilerinin sanıyorlar.”

Sabahleyin, arabayla Güney Çatalı yürüyüş yolunun başına gittik. Hava daha iyiydi, açık ve rüzgârlıydı, ağaçlardaki taze yapraklar ıslaktı. Jamie önce homurdanarak kollarını karnının üstünde kavuşturup oturdu, sonra da kankardeşliğin erkeklere özgü bir şey olduğunu söyledi. Octopus Dağı’nın çevresinden dolandık. Huelsdonk Yamacı hâlâ karlıydı. Yolumuz kar tarafından tahrip edilmişti ve delik deşikti. Ona kazma işini anlattım. İşkeleyi tasvir ettim. Ona göre, Gnostiklerin deli olduklarını söyledi. Gnostikler Tanrı’nın –bir Tanrı varsa tabii– kocaman, kötülük saçan bir hapisane gardiyanı olduğunu düşünüyorlarsa, bu “en hafifinden”, dedi, “diğer tüm dinlerin toplamı kadar delice”. Yola devam ettik. Son gördüğümden beri nehir, çınarların arasından yeni bir yatak açmıştı. Durup mataralardan birini doldurduk ve birkaç kayanın üzerinden atladık. Jamie bu işin teknikten çok basacak doğru kayayı bulmakta inat etmek olduğunu söyledi, ki haklıydı.

Yolun yukarısında, çalıkların arasında kaybolmak üzere olan bir geyiğin arkasını gördük. Burada yol daha da kötüydü –engebeli parkurlardaki gibi kraterler ve sıyrılıp geçilmesi gereken devrilmemiş fidanlar vardı. Bir keresinde, Jamie çıkıp bir dalı eğmek zorunda kaldı, böylelikle, yanından geçecek, arabasını çizmeyecektim. Su yolunda yeni çınarlar büyüyordu. Küçük akıntılar yolun sert tabanını aşındırmıştı. Yolun sonuna geldik; ağaç-

ların altında gördüğümüzün, John William'ın Impala'sı olduğu yeterince belliydi. Büyük ihtimalle varlığını mazur gösterecek başka arabalar olmadığından ve rüzgâr, üstüne sürgünler, çam iğneleri ve dallar yığıldığından, harabeye dönmüş gözüküyordu. Rüzgâr şimdi daha azdı ama hâlâ esmekten vazgeçmiş değildi, bu nedenle biz orada dururken, orman örtüsünün yumuşak mizaçlı parçalarından birazı daha düştü üzerine. "Bu bir Nancy Drew gizemi" dedi Jamie.

John William'ın arabasının anahtarı için yerdeki matın altına baktıktan sonra, onu her zaman bir enfiye kutusunun içine saklayarak, köklerinin arasındaki yosunları kaldırdığı bir akçağacın arkasına bıraktığını hatırladım. Jamie'ye daha da fazlasını anlattığımda, "Nancy Drew Mahsulü" dedi ama bu mizah faslı, o akçağacın arkasındaki yosunların altında, anahtarla birlikte, kimi öğrencilerimin Benjaminler dediği şeylerden yedi yüz tanesini –dikkatle saydık, iki kere– içeren bir naylon çöp torbası bulduğumuzda kesildi: yedi yüz adet yüz dolarlık banknot yani. Bir de, yine tamamı büyük harflerle, PARA KALSIN AMA ARABAYI SAN DIEGO'YA GÖTÜRÜP BIRAKIN yazılı bir not vardı. "Bu gnostisizmin bir parçası mı?" diye sordu Jamie.

Hoh münzevisinin medya tarafından işlenişinde para büyük bir rol, belki de asıl önemli rolü oynuyor, ayrıca paranın, gangster filmlerinde gördükleri birini nasıl kabul ediyorlarsa, birdenbire beni de öyle kabul eden bazı öğrencilerimin ilgisini çektiğini fark ettim. Bir keresinde, bu bahar koridor boyunca yemekhaneye doğru yürürken, bir tanesi, benim için, insanı gülümseten bir hip-hop hareketi yaparken, hep bir ağızdan "Her şey Benjaminlerle ilgili" dediler ve başka bir defasında birisi, gülmekten kırılıp dolaplardan birine çarpmadan hemen önce "Bana biraz C versen, göreceğim yerler var" dedi. Ama en iyisi ilk sınıftakilerden biriydi, küçük oluşuyla adı çıkmış ama basket takımımızdaki altıncı adam, beni park yerine doğru yürürken gördüğünde, "Bill Gates'ten çok sıkıldım, kısaca 'Para' derim, evden telefon edip, teknik destek isterim!" diye bağırdı. Bu ışık altında bakılırsa, ben bir rol modeliyim.

Jamie ve ben Benjaminlere bakarak ve bunlarla ne yapacağımızı düşünerek oturduk. "Bilmediğim başka tuhaf arkadaşların var mı?" diye sordu.

"Çok eski Seattle parası bu."

"Hâlâ yeşil" dedi Jamie.

"Bok gibi zengin finansörün teki" dedim.

"Onun kan kardeşi olduğunu sanıyordum."

"Onun kan kardeşiyim."

"Pekâlâ," dedi Jamie, "seni doğru tartmış olmalı; çünkü buradasın, değil mi?"

"İkimiz de buradayız."

"Doğru."

"Seni de tartmış yani" belirlemesini yaptım.

Jamie'yle benim ne hissettiğim konusunda bir fikre sahip olmak için bu paranın miktarını anlamanız gerek –o zamanın 70.000 doları, ben bunları yazarken 220.000 dolarlık satın alım gücüne sahipti. Ya da yosunların üzerine saçılmış yedi yüz Benjamini düşünmeniz gerekecek. Onlar her şeyi anlatıyordu zaten. Görgüsüzdüler. Onların varlığında, hayatımın değişmiş olduğunu anladım ve bu anlayış yalnızca keskin değil, aynı zamanda –sanırım doğru kelime bu– yozlaşmaya bulaşmıştı. Evet, yozlaşma; kesinlikle yozlaşma, çünkü kendiniz hakkında bir görüşünüz olması bir şeydir, paranın ucunun gösterilmiş olması ise bambaşka. Kim olduğunuz önemli değil –Benjaminlere bakmaya çalışın. O kadar yakın olduklarında, onları istersiniz. Ya da ben öyle yaptım ve hâlâ öyle; ve o kadar da açgözlü değilim. Ama besbelli ki, kaçınılmaz olarak, kararınızı verirsiniz. Düşüncelerinizin sessizliğinde. Siz ve siz arasında. Para, zamanımızın etik hesabındaki x 'tir ve denklem, her birimiz için farklıdır.

Paranın yanında diz çökmüşken, Jamie "Bu oldukça ilginç" dedi.

"Ne düşünüyorsun?"

"Bölüşelim diyorum."

"Tamam, bölüşeceğiz."

Jamie, "Hadi İtalya'da yaşayalım" dedi.

"Dairemizi kaybederiz."

"Onu bir hayır kurumuna bağışlayalım."

“Yavaşlamamız gerek.”

“Gereken şey,” dedi Jamie, “bunu kapmak.”

Parayı dolaştırdık –Benjaminleri alıp alıp yeni yerlere koyarak, küçük tepecikler, sonra tek bir yığın yaptık. Bir kez daha saydım ve Jamie ellerini kafasının arkasına koyarak uzandı. Sonunda, banknotları torbaya koyup ben de onun yanına uzandım. “Şu yer her neresiyse oraya çıkıp, bunları ona geri versen daha iyi olacak” dedi.

Anahtarı Impala’da denedim ve durumuna bakmak için motoru çalıştırdım. Sonra kapatıp anahtarı enfiye kutusunun içine, kutuyu da akça ağacın arkasındaki yosunların altına koydum. Akşamdan kalma yumurtalar, tereyağı, şerbet ve ekmeğe vardı ve bunların hepsini, *Lütfen Sessiz Olur musunuz, Lütfen?*’i ve Benjaminlerle dolu torbayı sırt çantama koydum. Jamie’nin, Datsun’unun tekerleğinin oradan söylediği son şey, Zülkifl ve ölüm hakkında çok şey bilen radyo vaizini yeniden dinlemeyi dört gözle beklediğiydi. Buna güldüm ama tek başıma yoldayken, neredeyse çıkar çıkmaz, kendimi ürkütülmüş ve yalnız hissettim. Paranın bir lanet olduğu ahlak öykülerinden, parayla ilgili batıl inançlara sahip olmayı öğrenmişim –*İnci*’yi yedinci sınıftayken okumuş; yarısına yakını boş olan bir salonda, bir gece yarısı *Sierra Madre Hazinesi*’ni seyretmişim– ve babamın, birkaç kere, “Para bütün kötülüklerin kaynağıdır” dediğini duymuştum. Taşadığım yumurtalar kırılmasın diye dikkatlice çantama yaslanarak ve John William’la benim üç yıl önce çelik çakmakla ateş yakmakta başarısız olduğumuz ak düşmüş sedirlerin ormanında, bol şerbetli tereyağlı ekmeğe dilimleri yiyerek bol bol dinlendim. Daha sonra, bir kayanın arkasına oturup sanki bir iskambil destesiymiş gibi bir tomar Benjamini taradım. Ne histi ama; uçup giden seri numaraları ve bir anahtar ve uçurtmayla elektrikle çarpılalı daha bir saat olmuş gibi bana bakan Franklin. Asık yüzü bana annem öldüğünde aldığım 5.000 doları ve Amsterdam’da satın aldığım patates kızartmasını hatırlattı.

John William’ın kampına girdiğimde, soğukkanlı görünmeye çalıştım ve “İskelene ne oldu?” dedim.

“Ondan odun yaptım.”

“Ne yapıyorsun?”

“Hasır dokuyorum.”

“Onlar ne?”

“Sedir kabuğu.”

Elišini kucasına yerleřtirdi ve bana, itiraf edeceęi bir Őey olan biri gibi baktı. Sakalı yeniden uzuyordu ve yüzü kirli görünüyordu. “Her Őeyi buldun mu?” dedi.

“Buldum.”

“O zaman Şu anda Portland’ın güneyinde olmalıydın.”

“Değilim.”

“Her Şeyi mahvetme” dedi John William.

Yumurtaları kırdı ve ekmeği tereyağında kızarttı. Bir süreliğine konuşmadık. Yemesine izin verdim. Ateş yaktığı yerde, kömürleşerek dağılmanın çeşitli aşamalarında olan bir sürü teneke vardı. Çantamda bir paket eski kremalı pırasa çorbası vardı ve John William bunu kaynayan suya katarak ekmele birlikte yedi. “Tam bir yemek bağımlısısın” dedim. John William’ın, ikisi de yanık lekeli, dökme demirden bir tavaşı ve bir kovboy kahve kabı vardı. Konuşmaksızın yedi ve biraz çalkaladıktan sonra, suyu içti. Ama sakalında yumurta kalmıştı.

“Bu Robinson Crusoe’ya benzedi” dedim.

“Crusoe keçi güderdi.”

“*Robinson Crusoe Mars’ta* diye bir film var” dedim. “Mona diye bir maymunu vardı. Batman’i oynayan adam oynuyordu –Adam West.”

“Kaldır kıçını, Neil.”

Bir çeşit pueblo merdiveni yapmıştı ama deri yerine manila kenevirinden. Ben sırt çantamla olmak üzere, mağaraya tırmandık ve John William dönüp merdiveni yukarı çekti.

Yontulmuş keresteler koymuştu. Büyük çivilerle sabitlenmiş ve madenlerdeki destekler gibi şekillendirilmişlerdi. Bu iskeletlerden iki tane vardı ve bunların üzerinde, palto askıları gibi, iki sıra küçük torbanın asılı olduğu başka çiviler –malları fare ve sıçanların erişiminden korumak için; ya da John William’ın umut ettiği bu olmalıydı. Ayrıca bolca konserve yiyecek depolamıştı: mağaranın arkasında altı metre derinlikte benim boyum kadar yükseklikte istiflenmiş konserve kutuları vardı –şerbet içinde şeftaliler, haşlanmış fasulye vb. Tenekelerce kurşunsuz benzini, yedek gaz lambası fitilleri, bir sürü tuvalet kâğıdı ve bir sürü C tipi pili vardı. Yaklaşık bir düzine de kitabı; ve bir tanesi ha-

riç –İssa'nın *Birkaç Sinek ve Ben'i*– hepsi pratiğe yönelik el kitaplarıydı –tabaklama, taş yontma, yiyeceklerin saklanması. “Nükleer bomba sığınağı” dedim.

“Yiyecek bir şeyler ister misin?”

“Kaç tur yaptın?”

“Tam on bin.”

“Neden gerçek kitaplar değil de yalnızca bir tanesi?” dedim.

“Yalnızca gerçek kitaplar.”

“İssa'yı neden getirdin?”

“İssa ruhunu satanlardan değil.”

Katlanmış uyku tulumlarımızın üzerine oturduk. O noktada, onun ancak kışa kadar kalacağını düşünmüştüm. Ama bu konuda, dünyanın düz olduğuna inanan biri gibiydim –kanıtlara bakmak istemiyordum.

“E, bu San Diego işi nedir?” dedim.

“Ne demek istiyorsun?”

“Neden San Diego?”

“Onlar Meksika'ya gittiğimi düşünsünler diye.”

“Hangi ‘onlar’?”

“Aptal olma, Countryman. Benim için orada bir kanyon ya da bir park yeri bulup otobüsle geri gel işte.”

“Peki sonra?” dedim.

“Ne demek istiyorsun?”

“Sonra ne olacak?”

“Meksika'da olduğumu düşünecekler. Bu yolla rahatsız edilmeksizin burada kalabilirim.”

“İnsanların seni Meksika'da zannetmelerini istiyorsun.”

John William: “Senin IQ'n kaç?”

Bir süre sonra, aşağı indik. John William bana nasıl hasır yapıldığını göstermeye çalıştı ama elişinin yavaş ilerleyişi beni yıldırıldı ve bir süre sonra çift kollu testereyi alıp odun kesmeye başladım. Böldüm ve istifledim. Mataraları doldurdum. Tokmakla çıra yaptım. John William sedir liflerini örmeye devam etti. “Römorku temizlemekle iyi etmişsin” dedim.

“Beğendin mi?”

“Keten sandalyelere ne oldu?”

“Otoyolun kenarına bıraktım.”

“Ya kablo makarası?”

“Fırın odununa dönüştürdüm.”

“Satranç takımın?”

“Hâlâ bende” diye yanıtladı John William.

Lime lime olmuş ve kol ağzıları yanmış, sökülmüş süvete-riyle, kabuk liflerini elışı seansındaki bir akıl hastası gibi örüyordu. Bunu çantamdaki 70.000 dolara neden tercih ettiği sorusu bana çok anlamlı bir soru gibi görünüyordu ve bu yüzden, elimde tokmakla, “Bunu yetmiş bin dolardan daha iyi kılan nedir?” dedim.

“Etrafına bak” dedi John William.

“Ama hem bu hem de para sende kalabilirdi.”

John William örmeyi bıraktı ve “Hayır, kalamazdı. Para her şeyi mahveder” dedi.

“O zaman onu neden bana ve Jamie’ye veriyorsun?”

“İstemiyorsanız,” dedi John William, “onu bir hayır kurumuna bağışlayın.”

“Onu bir hayır kurumuna bağışlıyoruz.”

“İyi.”

Sabahleyin, *Lütfen Sessiz Olur musunuz, Lütfen?*’i onun diğer kitaplarının yanına koydum ve paranın içinde olduğunu söylemeden, çantamı sırtıma geçirdim. Ormandan çıkmak üzereyken son söylediğim şey, “Dibine kadar gitmiş durumdasın” oldu. 1911’de bir paço olarak yeniden biçilmiş bir branda giymiş halde, bir mezbahanın ağlında bulunan, Modokların so-nuncusu Ishi gibi görünüyordu. “Arabamı San Diego’ya götür yeter, tek istediğim bu” dedi.

* * *

JAMIE VE BEN 70.000 doları kendimize sakladık. Bunu yapmaması güçtü. Hatta, bunun imkânsız olduğu anlaşıldı. Ve pişman değiliz çünkü o parayla, içinde yaşadığımız evi sonunda satın aldık –ya da, başka bir şekilde söylemek gerekirse, ziyan etmedik. Bankalarımızda her birimizin 35.000 dolar nakitle görünmemesi kısmı biraz karmaşıktı ama daha masum görünen miktarlara bölerek –araba satarak edinebileceğiniz meblağlar kadar– ve Seattle çevresinde çek hesapları açtırarak, bu parayı ak-ladık.

Ama önce, John William'ın Impala'sını ta Ysidro'ya kadar götürdük. Jamie patronuna, bir arkadaşına yardım etmek için birkaç gün izin alması gerektiğini söyledi ki bu doğrudu. Yola çıkmadan önce parayı, ya da paranın çoğunu, babamın bodrumundaki, benim yıllar önce ot saklamak için açtığım eski bir televizyonun içine sakladık. Jamie bunun biraz sefilce görüldüğünü söyledi –benim ot zulamın ve o kadar paranın bir televizyonun içinde oluşunun. Bu bir şeyi değiştirmede. Bir gece Medford, Oregon'da bir motelde ve bir ikinci gece Fresno'da yine bir motelde kaldık ve arabayı hız sınırının altında kullanmayı şiar edindik, çünkü polisin bizi bir kere durdurmasının, John William'ın destek fonundan 70.000 dolar çekmesinden yalnızca kısa bir süre sonra, halen adına kayıtlı olan terk edilmiş Impala sınıra yakın bir yerde bulunduğu hareket geçecek olan özel dedektif Rand Barry için matbu bir iz bırakacağı kesindi. Jamie ve ben farlarımızı yakmayı ve sinyal vermeyi ihmal etmeden, devam etmemiz gereken yerde devam edip, durmamız gereken yerde durduk. Ama problem yoktu; pürüzsüz bir sefer, havalandırılmalı odalar ve yüzme havuzları, restoranda yenilen yemekler ve geç saatlerde izlenen filmler ve en güzeli, her şeyin Benjaminlerle ödenmesiydi. Sonunda, Jamie San Ysidro'da bir McDonald's'ın arkasına park etti ve direksiyondan, vites kolumdan, jikleden ve kapı tutamaklarından parmak izlerimizi sildikten sonra, güneş gözlüklerimizle uzaklaştık. Sınır yakınlarında, sırt çantalı iki gringoyduk.

Kuzeye doğru dönüşümüz, sıcak bir Greyhound yolculuğuyla oldu. Uykulu ve terli pis bir havada, ikide bir portakal yemek ve sarsıntılı bir şekilde Gin oynamak için doğrularak ya da Kaliforniya'dan sonra okuyarak geçti ama bu noktada artık dayanamıyorduk, mutlu değildik, neden mutlu olacaktık ki? Şarkılarda, âşıklar için güzel bir kent olarak selamlanan San Francisco, çok yakındı. Gününü gün etmekte olan iki serseri için ne kolay bir karar. Paldır küldür, Çin Mahallesi'ndeki ginsenglere bakıp geçtik. Yılın, Village People'in çıktığı 1977 olmasına karşın, Haight'e gittik. Haight'te, hatıra olarak 6.50 dolara üç uzunçalılık bir albüm –*The San Francisco Sound*– aldığım kullanılmış plak satan bir dükkâna girdik ve bu alışverişte Benjaminlerden birini bozdururken, tezgâhtarın, "Bozukluklarımı silip süpürüyorsun,

koca msrif" dediğini duydum. Yani gevşedik. Bir âleme daldık. Kendimizi Bonnie ve Clyde –John William'ın rmorktaki notundaki gibi– ya da daha çok Bonnie ve Clyde'ı oynayan Faye Dunaway ve Warren Beatty gibi hissederek, paramızla Nob Hill'e çıktık. Bu yolculuk hakkında konuşacak olsak, herhalde şöyle bir şeyler derdik; *Oteldeki odamızı görmeliydiniz –banyo İtalyan mermeriyle döşenmişti!* Aslında oraya uygun bir şekilde giyinmediğimiz, terra-cottaları ve kapısındaki üniformalı çalışanlarıyla ışıltılı Mark Hopkins, ucu gösterildiği zaman nakdi geri çevirmiyordu; biz de bu sayede içeri süzldük; lobi ve indiğimiz yer olan on ikinci kata asansörle çıkışımız boyunca gülerek... Anahtarını çevirdik, bornozları kuşandık, oda servisini çağırdık, öğleden sonraya kadar uyuduk, uyandık, şarap içtik ve karanlıkta çıkıp karanlıkta döndük, otelin çevresi bir film seti gibi ışıklandırılmıştı.

Şimdi hazır bunları itiraf ediyorken, hiçbir yerle karşılaştırılamayacak fiyatları ve zor bulunur şekilde düzenlenmiş menüsüyle Jack's'teki akşam yemeğimizi de tasvir etmeme izin verin –Mark Hopkins'in kapı görevlisinden masraftan kaçınılmayacak bir yer tavsiye etmesini isteyişimiz; onun bizim için rezervasyon yapıp taksi çağırışı; o gece Jamie'nin sahte doktora gözlüğünü takışı; şaraplardan sorumlu garsonun Kaliforniya önerilerini reddettikten sonra bir şişe –bu, arsız bir restoran eleştirmeni edasıyla masada açık halde tuttuğum günlüğümde var– Barton&Guestier Pouilly-Fuissé içişimiz; Pouilly-Fuissé'lerimizi yanlış kaplarla eşleştirişimiz, ki geriye baktığımda oyunumuzu bozanın bu olduğunu anlıyorum: O gece bizim için masaya gelen şeyler, zengin, karmaşık soslarıyla entré'lerdi. Hiç fark etmez. Gelen her bir yemek boyunca kıkırdadık durduk. Bir oyunun içinde olmak gibiydi bu. Ben bir Benjamin'i daha yere sermeden önce pahalı hazmettiriciler ve kokulu peynirler aldık ve biz yüzümüzü muntazam tutmaya çalışırken, garson onu parıldayan servis arabasıyla götürdü.

Koyun Yanı Başındaki Şehir'deki Benjaminler hakkında söylenebilecek her şey bundan ibaret. Ama sonra yine otobüsteydik, büyü bozulmuştu, kendi derilerimizin altına dönmüş ve dumanlı kafalarımızla üzlmüş, uyku ve sohbet devreleri arasında prgatif kitaplar okuyorduk; Jamie Virginia Woolf'unu ve

ben de Russian Hill kitabevinde bulduğum Carver'ın yeni bir baskısını. Gece yarısının ardından Sindrella –Greyhound'un demirbaşı olan ve yavaş yavaş insanı tiksindiren o keskin, ince dizel kokusu; sarkan, somurtan ve pis pis bakan otobüs serserileri; ihtiyaç molalarındaki sigara dumanı; otayolun vızıltısı; hareketsizlik; makineden alınan sakız. Bu şekilde, Kaliforniya'yı arkamızda bıraktık ama bu biraz zaman aldı. İlginç bir şekilde, şu konuda pişmanlık duymak için Oregon'a varmam gerekti: San Francisco'da Carver okuyordum ki, Beatlerin, hikâyesi anlatılan uğrak yerlerini ziyaret etmemiş olduğumu fark ettim – Kerouac'ın demiryolu bakım istasyonu, Ginsberg'in *Howl* dairesi, Ferlinghetti'nin kitabevi vb. Bundan Jamie'ye bahsettim ve iyi bir noktaya değindi –istediğimiz zaman dönebilirdik.

Elbette yapabiliriz –ama yapmadık. Şu ya da bu sebepten dolayı. Gary Snyder'ın Berkeley'deki Zen evini, William Everson'ın Santa Cruz yakınlarındaki Kingfisher Dairesini, Ginsberg'in *Howl*'u ilk kez okuduğu Six Galerisi'nin –Six Galerisi artık yok ama yine de– yerini göreceğiz. Doğrusunu isterseniz, Kaliforniya'ya hiç dönmedik; ama bu, yakında değiştireceğimizi umduğumuz bir şey çünkü Yeşua ağaçlarını görmeye, San Jose'deki arkadaşları ziyaret etmeye ve Sierralar'da yürüyüş yapmaya değebilir. En azından biz değebileceğini düşünüyorum.

***

SONUNDA GERÇEKTEN, bir özel dedektif buldu beni. Kampüse yürümek için bodrum katından çıkmıştım ve oradaydı işte; deriden, önü açık bir blazer ve koşu ayakkabıları giymiş, kamyonetime yaslanmıştı. Derisinin rengi Idi Amin gibi, çok koyu renkliydi ama başında darmadağın görünen akli karalı bir saç kütleli vardı. Derli toplu bir göbek dışında atletik görünümliydi ve bıyığı, kimi yaşı geçkin çapkınların eğilim duyduğu jigololarınki gibi ince, küçük bir şeritti. Beni görünce, kamyonetime yaslanmayı bıraktı, koşmak için ısınan biri gibi doğrudu ve Özel Dedektiflik lisans kartını çıkardı –ikiye katlandığı yerinde bulanıktı– ve “Sizinle yürümemin bir sakıncası var mı?” dedi.

Bu, babamın bir ayınmişçesine önünde uyuduğu bir dizi olan *Columbo*'dan bir replikti. Suçlu hasım rolüme uyarak, “Bu

kamuya açık bir kaldırım" demeyi feci şekilde istedim ama bunun yerine, "Hayır" dedim.

Canlı bir yürüyüşü vardı. İsminin Vance Reece olduğunu söyledi. Bledsoe adındaki biri için çalıştığını ve bu Bledsoe'nun da arkadaşım "John William Barry'nin yakın bir akrabası" tarafından kiralandığını çünkü John Barry'nin "son zamanlarda kayıplara karışmış" olduğunu söyledi. "Şaka yapıyor olmalısın" dediğimde, "Şaka yapıyor gibi görünüyor muyum?" dedi. Bir kız yurdunun ve bir çukurun içindeki bir sürü bira kutusunun önünden geçtik ve Vance Reese, "Görünüyor muyum?" dedi.

"Hayır."

"Nerede o zaman?"

"Söyleyemem."

Özel Dedektif Reese başını salladı. Yürüyüşünü hızlandırdı ve benim önüme geçip, hafifçe yaylanarak, arka arkaya yürümeye başladı. "Bay Bojangles'ı görecek misin?"

"Hayır."

"Buckwheat'i görecek misin?"

"Hayır."

"Tamam o zaman" dedi. "İyi o zaman."

Omuzuma doğru yıkıldı. Bana yeniden düşünmem için zaman tanır gibiydi ama ben hiçbir şey söylemedim.

"Hangi derse gireceksin?"

"Tarih."

"Ne tarihi?"

"Kuzey Amerika'nın Avrupalılar Tarafından Keşfi."

"Kaçınıcı hafta bu?"

"Dönemin ilk haftası."

"Dönemin ilk haftası" dedi Reese. "Peki bahar tatilinde ne yaparsın?"

"Kamp yapmaya gittim."

"Nerede?"

"Duckabush Nehri'nde."

"O nerede?"

"Olympics'te."

Reese, "Bundan hoşlanıyor olmalısın" dedi.

"Neden?"

"Açık hava işinden. Böcekler tarafından yenme işinden."

“Evet.”

“Ne demek istiyorsun, ‘evet’le?”

“Hoşuma gidiyor –kamp yapmak.”

Reese bir kez daha ileri atılıp geri geri yürüdü. “E, kampa kiminle gidiyorsun?”

“Kız arkadaşım.”

“Bu sabah evden çıkan mı, yoksa başkası mı?”

“Bu sabah evden çıkan.”

“Adı ne?”

“Neden bilmeniz gerekiyor?”

“Adı ne?”

“Jamie.”

“Jamie ne?”

“Jamie Shaw.”

45. Caddé’yi geçip yapraklı bir yola girdik. Çoğu hızlı yürüyen, ellerinde kitaplar olan başka öğrenciler de vardı. Reese, “Kaliforniya’ya gitmedin mi?” dedi.

“Hayır.”

“Arkadaşından en son ne zaman haber aldın?”

“Geçen sonbahar.”

“Ne dedi?”

“Onu yaşadığı yerde ziyaret ettim.”

“Neresiydi orası?”

“Hoh Nehri’nde bir yer.”

“Geçen sonbahar?”

“Evet.”

“Ne dedi?”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Kaybolmakla ilgili ne dedi?”

“Hiçbir şey söylemedi.”

Reese dişlerini gıcırdattı. Kafasını salladı. Kaşlarını sıvazlayarak düzledi. “Az konuşan bir beyaz çocuk daha” gözleminde bulundu.

Quad’a vardık. İnsanlar dokuz buçuklarına yetişmek için koşturuyorlardı. “Gitmem gerek” dedim.

“İşin var demek” dedi Reese.

“Sınıfım bu binada.”

“Her tarafın iş” dedi Reese. “Akıllıca.” Ve yabani saçlarını bir pasta kalıbıyla kabarttı.

Bledsoe Ajansı’ndan bir daha hiç haber almadım. Ama sindirildiğimi hissettiğim zaman, o sabah, Avrupalı kâşiflere kendimi veremedim. Dersten sonra, HUB’daki bir kulübeden, işte olan Jamie’yi aradım ve ona herhangi biri soracak olursa, bahar tatilinde Duckabush’a kamp yapmaya gitmiş olduğumuzu söyledim, ama soran olmadığı gibi, kimse banka hesaplarımızı da incelemeyemedi. Neden inceleyeceklerdi ki? John William Meksika’da kayıplara karışmıştı.

Hamburger Dünyasının Sadık Vatandaşı

JOHN WILLIAM'I görmeye, Kaliforniya'dan döndükten sonra, bir cuma günü, derslerin bitiminde kamyonete atlayarak, Keith'in radyomu yürütmesinden rahatsız ve Vance Reese'in – Özel Dedektiflik terimlerinden birini ödünç almak gerekirse– bana kuyruk olmasından şüphelenerek gittim. Frenlerim fazlasıyla hoşgörülüydü ve bu yüzden her yarım saatte bir sıvıyı bitiriyor ve dikiz aynasına kaçamak bakışlar atarak ve kafamda Reese'in hemen tepenin arkasında, bir dört-koltuklunun tekerleğinin yanında, elinde kahve ve yanan bir sigarayla durduğunu canlandırarak, pedallara asılıyordum. Yan yollardan birine girdim ve bir dönemeçte kenara çekip kaçınılmaz sonu bekledim ama hiç ortaya çıkmadı. Bundan sonra paranoyam dindi ve bir otağın kenarında oyalanarak, yeniden otoyola dönmeden önce, alüminyum folyoya sarılı, önceden kalma soğuk lazanyadan yedim. Yılın, rüzgârlığın önünde sürüyle böceğin ölüp kaldığı zamanıydı. İki defa, yolda ölmeye eğilimli birtakım kargalar, ben ihmal edilemeyecek büyüklüğe ulaşana kadar dağılmayı reddettiler. Forks civarında, imalathanelerden dumanlar tütüyordu ve etraflarındaki alanlara kat kat kereste istiflenmişti. Biraz sebze meyve aldım –John William'ın 70.000 dolarından biraz daha harcadım– ve sonra, direksiyondaki o sürtünmeyle savaşılmış omuzlarımı dinlendirdiğim, South Fork Hoh yürüyüş yolunun başına vardım. Yine de burası pek tekin görünmü-

yordu. Ormanın kıyısında biten bir yolda, hayal gücünüz sizi alt eder. Arkanızı ağaçlara vermenizle, kolayca, kendinizi tuzağa düşmüş hissedersiniz. Bütün bunlara karşı hassas halde yola çıktım ve bir başınalığımı sevmeye çalıştım; ama bu sonuçsuz ve fazlasıyla kendisinin bilincinde bir çabaydı. Güneş batarken, orada, kendimle baş başa olmak istemiyordum. Böylesine gergin bir sessizlikte yürümek istemiyordum. Akçaağaçların yaprakları gençliklerinin yeşilindeydi ama bu benim her şeye endişeyle bakışımı düzeltmiyordu. Karanlık olmadan, nehrin yanında çadırsız, büyük bir taşın önünde ateş yakarak ve onun sıcaklığında günlüğüm ve heyecanlı bir profesörümün taramamı istediği *Toplu Eliot Şiirleri, 1909-1962*'yle ısınarak açıkta kamp kurdum ve bunların tümünün kulağa yeterince memnuniyet verici ya da akşam saatlerini geçirmenin hoş bir yolu gibi gelmesine karşın –özellikle de çakıl setlerine düşen suyun yansıması ve tepelerin silüetini aydınlatan yıldızlı manzaram– orada olmaktan keyif almadım. Yalnızlığımın beni alt ettiği söylenebilir belki, ya da o gece, nehrin kıyısında, kendimle baş başayken korku duyduğum –ama hayvanlardan ya da ormandan değil; hayattan. “Kof Adamlar”ın³⁹ bir yardımı olmadı çünkü o dumanı tüten kömürlerin yanında uyku tulumumun içinde uzanmışken, ne o hale-tiruhiyeyi yadsıyabiliyor ne de bunun düşüncelerim üzerindeki etkisini kırabiliyordum ve bu hal beni yormakla birlikte, aynı zamanda yaktığım sopaları gerektiğinden daha sık karıştırmamı sağlamaya yetecek kadar kışkırtıyordu. Daha çok, özlem duyuyordum. Arkamda bir daha yaşayamayacağım deneyimler bırakmış olmak istemiyordum. El feneriyle Eliot okumak, rünleri deşifre etmek gibiydi ve uyumayı daha da zorlaştırıyordu.

Sabahleyin, kendimi, ilginç bir şekilde, bir ricacı gibi hissederek, John William'ın mağarasına çıktım. Ne olduğunu bilmediğim bir maruzatım varmış gibi geliyordu bana. John William beni, kafamı birkaç santimle ıskalayan bir taşla karşıladı. Ateş yaktığı çukurun yanında durmuş; elinde, kulağının yanında başka bir taş tutarak, yalınayak ve sırtarak, yalından bir kö-tücüllükle gözleri fal taşı gibi açılmış haliyle, öncekinden çok daha darmadağın ve bakımsız görünüyordu; ama dişleri hâlâ

39 “The Hollow Men”, bir T. S. Eliot şiiri. (ed.n.)

şüpheli derecede beyazdı ve hâlâ o dimdik, İngiliz koşucusu görünümüne, beş yıl önceki o mayıs öğleden sonrasında, beni yarım-milde yendikten sonra içtenlikle elimi sıktağında gördüğüm, o hiç hoşlanmadığım fiziksel taşkınlığa ve yiğit ifadeye sahipti. Artık hem yün pantolonu hem de gevşemiş süveterinde kenarları kahverengi, on sentliklerden daha küçük yanık delikleri vardı; uçuşan cüruf tarafından açılmış olmalıydılar; ve saç, sakalı ve kaşlarındaki küller onu hayalet gibi ya da sanki bu kül ayinsel bir kozmetikmişçesine, kabilelere yaraşır şekilde törensel gösteriyordu; ama aynı zamanda kendi yağıyla kavrulan, gözüpek, tuttuğunu koparan, düşmüş bir RAF pilotuna benziyordu; Schwarzwald'da belki. Arkadaşımın aynası yoktu ve büyük ihtimalle, üstündeki kurşuni kül ve kara is lekelerinin insanın aklına bir Ölüler Günü rahibini, bir Kül Çarşambası çilekeşini ya da –özellikle elinde o taş varken– *Sineklerin Tanrısı*'ndaki bir karakteri getirdiğini bilmiyordu. "Iskaladın" dedim.

"Hâlâ eski Countryman."

"Bu da ne demek oluyor?"

"Buradasın."

Çantamı çıkardım ve Eliot'ı ona attım. Yakaladı, kapağa baktı ve "T.S.'i Althea'nın dersinde aşırı dozda almıştım" dedi, "Gnostiklerin Kozmolojisi: Tanrı İllüzyonuna Keskin Bakışlar" üzerine yazılmış kırk yedi adet yolundan sapmış olsa da bereketli sayfa için F vermiş olan; dairesinde onunla Chomsky tartışırken Habeş kedisini okşayan; tüm Lakeside öğrencilerinin hürmetle, John William'ın deyişle "tüm zamanların en çok gözde büyütülen şiiri, 'Ayakyolu'"nu okuması gerektiğine inanan Bayan Mastroianni'yi kastederek.

"Ayakyolu'nu bilmiyorum ben."

"Bir adı da 'Çorak Ülke'."

Yanımda biftek, ketçap, mayonez ve göbek marul getirmiştim. Ben gelir gelmez, on dakika içinde, John William bir yandan ağzını alabildiği kadar marulla doldururken, eti mayonezle kızartmaya girişmişti. Göbeği, diğer insanların bir elmayı yedikleri şekilde, ikiye ayırarak yemişti ama fazladan, dış yaprakların katlarının arasına ketçap ve mayonez döküp, tuz, biber ve kırmızıbiber boca etmişti. Pişirdiği bifteklere de boca etti ve tek-

rar tekrar atılan parmaklarıyla çevirerek ve dumanları tüten tükürüklü tavaşına biraz daha mayonez döküp saçtıktan sonra –yine parmaklarıyla– yarı pişmiş biftekten kömürlü ve yağlı bir parça kesti ve bunu çakısının sivri ucuyla yedi. Bir kez daha, ateş yaktığı yerde, düzleşmiş, kiremitler gibi birbirlerinin altına kaymış düzinelerce tenekenin –zamanla paslı bir toza indirgenen, akıllı ısı yansıtıcıları– dizili olduğunu ve ateş çemberini oluşturan taşlardan bazılarının ısıdan çatladığını fark ettim. Kampı, yine de belli belirsiz askeri düzenini koruyordu. Matara lar düzgün asılmıştı. Çoraplar tek çizgi üzerinde kurumaktaydı. El aletlerinin başları taşın üzerinde duruyordu, tozun toprağın değil. Mağarasının artıkları olan kireçtaşı parçaları ağaçların altına süpürülmüştü ve genişletilmiş olan sıcak küvette, artık, taş tan bir de bank vardı.

John William “Baksana” dedi, “San Diego nasıldı?”

“San Diego mu? Ben Vegas dedin sanıyordum. Arabanı Vegas’ta satmamı istediğini sanıyordum. Vegas dememiş miydin?”

Göbeği çoktan bitirmiş olan John William, “Bu biftekler yeterince oldu” deyip, birini bıçağına sapladı ve parçaladı. “T. S. ne der et için?” diye sordu, neredeyse anlaşılmaz bir şekilde, çünkü çiğnemekten kendini alamıyordu.

“İkisini de sen ye” dedim.

O bunu yaparken –gürültüyle ve çenesindeki parlayan tüylerle– sıcak küvetin içinde yüzen sedir kabuğunu, inceldikleri yerlerinden düğümlemiş iç kabuk rulo larını keşfettim ve ayağımı içlerine daldırdım. Bunlar arkadaşımın ormanlık alandaki maharetini göstermiş ve bende hınç bezlerinin çalışması için uygun bir ortam yaratmıştı. Öyle muntazam yapılmış, öyle ustaca işlenmişlerdi ki, yalnızca bunlara bakmakla kendim hakkında kötü şeyler hissediyordum. Ben kolej in kütüphanesinde “Gerontion”ı çözümlerken, o burada, bu ağaçlar altında ve bu ormanda, beceriyle yerlilemişti.

John William ete doyunca, onun köy merdivenini tırmandık. Mağarasının girişinde, enlemesine koyduğu soyulmuş genç bir fidanı desteklemek için iki büyük çivi vardı ve buna dolanmış, stor perde gibi açabildiği sedirden bir hasır. Yine de or-

man ışığının içeri girebilmesi için onu olduğu gibi bıraktı. Sedirden hasırların üstünde ve altında oturduk: Üç tanesi, çiviler ve iplerle, levha gibi asılmıştı. Çiğ ve tasarımdan yoksun oluşlarına karşın, uygarlaşmak kadar şenlikli değillerdi –bir galeride tören maskelerinin yanı sıra göreceğiniz tipte şeyler değillerdi ama sıkı örgülerine ve kare şeklindeki bütün hallerine bakılırsa kötü de değillerdi. Bunların altında yayılarak, John William kafasındaki kırıkları 59 sente aldığım tarakla açmaya çalışırken dinlendim.

Konuşmaya çok hevesliydi. Bir süredir ona yanıt vermeyen kuşlar ya da ağaçlardan ciyaklayan sincaplar dışında kimseyle konuşmadığına şüphe yoktu. Bana sedir lifinden, sağa doğru bükerek nasıl üç katlı ip yapılacağını göstermeye çalıştı ama ben ona, bu konuda bir şey bilmem gerekmediğini çünkü ipi satın alabildiğimi söyledim. Birkaç dakika sonra, bir pazar-öğleden-sonrası-televizyon programındaki konuk sepetçi gibi, kullandığı teknikleri açıklayarak ve bunun bir şey toplarken ne kadar yararlı olduğunu vurgulayarak, elime kendi ördüğü bir sepeti tutuşturdu. Nağmemi değiştirmeden, John William'a nalbur dükkânlarının arka tarafından beş galonluk plastik kovalar alınabileceğini hatırlattım.

Mağarası ıslah edilmiş hissi veriyordu. Kireçtaşı yüzeylerinin verdiği yeraltı kasveti artık, aynı zamanda cereyandan yalıtımı da sağlayan hasırların büklüm ve dokularıyla gizlenmişti. Klostrofobi duymaksızın düşüncelerinizle baş başa rahatlayabiliyordunuz çünkü maden bacası gibi şekillendirilmiş şeyi saran kare levhalar, mezara benzeyen oyuntuları saklıyor ve havanın nemini alıyordu. Burası artık, *National Geographic*'te gördüğüm Japon çay evlerindeki odalar kadar zindan gibi bir yer değildi. Burası bir afetten kaçan ve iyi niyeti hasırlarından, sepetlerinden, konserve yiyeceklerinin dolabından, el kitaplarından ve pösteki gibi asılmış minik kurutulmuş yiyecek torbalarından açıkça görülen birinin güvenli, iyi erzak depolanmış gemi şeklindeki yuvasıydı. Arkadaşımın üreticiliğinden ve hazırlanma çabalarından –kışa hazır olmak için sincap gibi çalışmıştı– etkilenmek kolaydı ama aynı zamanda, yiyeceği bittiğinde işlerin değişeceğini düşünmeden edemiyordum.

“O kutular bittiğinde ne yapacaksın peki?” dedim.

“Daha çok yerim olacak.”

“Burayı bırakıp gideceksin.”

“Hayır, gitmeyeceğim.”

“Domuz pastırması ve yumurta yemek için Forks’a gideceksin.”

“Hayır.”

“Hamburgerleri düşünmeye başlayıp, çıkmak zorunda kalacaksın.”

“O sensin” dedi John William. “Kendinden bahsediyorsun. Hamburger dünyasının sadık vatandaşı olan kendinden.”

* * *

YAPMAM GEREKEN şeyi yaptım –yani, sırtıma yüklediklerimle– süt tozu, diş macunu, Fritos, şampuan –ki hiçbiri, vurgularak söylüyorum, arkadaşımın isteği değildi– arkadaşımı pek çok kez ziyaret ettim. Aynı zamanda, gerçek dünyadan gelen bu malzemeleri bir zamanlar Noel hediyelerini reddettiği gibi reddetmiyordu çünkü hem bunları reddedip hem de münzevi hayatına devam edemezdi. İkiyüzlülük müydü bu? Ona eldivenler, çoraplar, gaz lambası fitilleri ve kurşunsuz benzin götürdüm. Ona *Playboy* ve *Penthouse* götürdüm. Çikolata kaplı sütlü toplar, ot, makas, bir deste iskambil kâğıdı ve M&M’s götürdüm. Elbette, bunun ne anlama geldiğini –herkes gibi, onun da hamburger dünyasına bağımlı olduğunu– biliyordu ama kendisinin insan olduğu gerçeğine karşı ne yapabiliirdi ki? Fevkalade bir orman bilgisi olmaya çalışmaktan başka hiçbir şey; ki vaktini harcadığı şey de buydu. Yine de, ziyaretlerim bu minval üzerinde sürdü: Kaptan duran M&M’lerle Yirmi Bir oynuyor, Jack Daniel’s içiyor ve *Penthouse*’la *Playboy*’un sayfalarını karıştırıyorduk. Arada bir, John William “Miss Haziran’ın en son okuduğu kitap *Her Şey Bilgece ve Harika*’ymış” ya da “Miss Temmuz Corvette’ini yıkarken KC ve Sunshine Band’i dinlemekten hoşlanırmış” gibi bir şey yumurtlardı. Ben gülersem, “Ayrıca köpeğini memnun ederken *A Star Is Born*’daki aşk şarkısını dinlemekten hoşlanır” ya da “Boş zamanlarında, ağır çalışan vibratörleri tamir eder” derdi. Bir başka deyişle, aklını çalıştırdığı şeyler yirmi bir yaşın-

daki herhangi biri kadar çocukça olabiliyordu. Benim de öyle.

Yani –bunu vurgulayarak söylüyorum– orada eğleniyorduk. Evet, arkadaşımı bu halde görmek –yalnız bir şehir kaçkını, pis bir orman devi olarak– şaşırtıcıydı ama yine de ot tütürüp kâğıt oynamaktan ve kısacası, tüm meseleye bir Huck Finn macerası gibi bakmaktan hoşlanıyorduk. Bir süre için, yoğun şekilde kumara bulaştık ve bir deste kâğıt ve dümdüz suratlarla uzun geceler geçirdik. John William bir dolap çevirirken rahat olabilen ve kendine ihanet etmeyen, inanılır ve idmanlı bir blöfçüydü. Bunun doğru olduğunu ateşin yanında tozun toprağın içinde ya da mağarasının içinde, hasırların üzerinde yaptığımız destansı müsabakalar olan Yirmi Bir turnuvalarımızda görmüştüm. Öyle olmadığı zamanlarda bile benden öndeymiş gibi davranarak M&M’lerimin karşılığını ortaya koyardı ve bu ona benim hissetmediğim bir rahatlık verirdi. Kumarbazların soğukkanlılığına sahipti ve kendine güveni doğaldı. Başta ne çevirdiğini bildiğimi düşünmüş –örneğin, gözleri önündeki fişlere kayıyorsa, eli kazanacak bir eldi– ama yanıılmıştım. Neyse ki, çoğu zaman ortaya koyduğumuz yalnızca şeker olurdu, ama bir yolculuğumda, onu yenmeye kararlı olarak, daha anlamlı bir şey için oynamayı teklif ettim. İkimiz de yüzer tane şekerleme kaplı fıstık aldık ve açılış için beş tanede karar kılarak, stokları ilk tükenenin şu şekilde cezalandırılmasına karar verdik: Eğer ben kaybedersem, topraktan, bir dişbudak dalıyla kazarak, onun sepetlerinden birini dolduracak kadar sedir kökü çıkaracaktım; eğer o kaybederse, benim bir sonraki ziyaretime kadar, yani iki hafta sonrasına, *Çorak Ülke*’yi hatasız okuyacak şekilde ezberlemek zorunda kalacaktı. Bu iki iş nefret uyandırıcılıkta birbirine eşdeğer görünüyordu. Haliyle, ben hemen blöf yaparak başımı belaya soktum. Çenemin duruşu ve saldırgan bir şekilde, hâlihazırda zaten korkutucu görünen yığının üstüne bir sürü şekerlemeyle kaplı fıstık düşüşüm, olsa olsa yerdeki kartımı ona göstermem kadar incelikliydi. İfademi daha iyi kontrol altında tutuyordum ama küçük bir ele yatırım yaparken çok fazla kaykılmadan edemedim ve John William yine, biraz daha fıstıkla yaktı beni. Sıfırlanma noktasına gelmek üzereyken, bunun onun bocalamasına sebep olacağını düşünerek oradan buradan ko-

nuşmaya başladım; ama bu işleri daha da kötüye götürdü; çünkü şimdi de suskunluklarım bir anlam ifade ediyordu. Kısacası, zamanın yüzde ellisinden fazlasında, John William elimde ne olduğunu biliyordu ve beni silip süpürmesi için bundan fazlası gerekmiyordu. Sonunda anlaşılın, dişbudak dalıyla sedir kökü kazmanın çetin bir iş olduğuydu. Sırtım, taşlı toprağa yapılan saplama hamlelerini kaldıramıyordu. Kökler taşların etrafında yılan gibi kıvrılıyordu ve anlaşmamız düz kökler üzerine olduğundan –çünkü sepet yaparken işe yarayanlar bunlardı– götürmeyeceğim bir sürü kök söktüm. Sözümü makul bir süre içinde tutabilmek için, kazmanın daha kolay ve köklerin daha düz olduğu nehrin yanında çalışmak zorundaydım ve bu yüzden yenilgimin acımasız gerçeği, yalnızca kökleri kazmakla kalmayıp bunları bir de tepeye taşımak oldu.

Ağustosta üç gün boyunca bol bol satranç oynadık ve bu turnuva, John William için idmanlı olduğum açıklık kazandı-ğında, vakarla lezzetlenişiyle hatırlanmaya değerdi. İlk oyunumuzda onun kale pozisyonunu delmeyi amaçlayan fedalar yaparak onu yendim ve ardından, bir yenilgi ve bir beraberlikten sonra, onu, bir kale için ilk başlarda yaptığım fedalarla yine yendim. Hasırların üstünde oturup tatarcıkları savarak, kirazlı Kool-Aid içerek ve başlarda, birbirimizin gambitleriyle alay ederek oturduk ama beşinci oyuna geldiğimizde ikimize de sessizlik çökmüştü ve ikimiz de işin ucunda ölüm varmış gibi gözlerimizi tahtaya dikmiştik. O oyunu da, yine, fedayla kazandım ve ardından, duruma uygun olarak yirmi birlik maçlarımızı yapmakta karar kıldık. Bu maraton havasında, beraberliğe giden bir üçleme oynadık. John William kuluçka döneminde saçlarını büküyordu. Uzun oyun sonlarında ikimiz de teslim olamazdık. Ertesi gün, sabahın ilk maçını sabırsızca saldırarak mahvettim ama sonradan, açıkça belli olduğu üzere, imzamı –feda– devreye sokarak hayata döndüm –bu durumda iki piyona bir kale. İşe yaradı ve günün geri kalanında bu tema üzerine çeşitlemelerle, direnemeyeceği şeyler sunup ayartarak ya da aldatarak vurmaya devam ettim. Kendimi aptal gösterdiğim sürece, John William’ın kandırılabilceğini anladım –ama çok aptal gösterdiğimde değil.

Barry'ye karşı Countryman'in üçüncü günü. İkimiz de onun daha deneyimli bir oyuncu olduğunu biliyorduk ama bir bozgunun olacağı da işlerin gidişinden belliydi. Öğle yemeğinden sonra, oyunun sonunda bir feda yapmaya, bir ata bir kale vermeye cesaret ettim ve böylelikle, dolaylı olarak, zafere ilerletip terfi ettirerek değerlendirdiğim bir piyondan kazançlı çıktım. Bu da bu işin bitmesi demekti çünkü geri kalan bütün maçlar, benim için sabır gerektiren, yıpratmaya yönelik müsabakalardı, çünkü John William ne olduğunun farkındaydı ve benim tutunmamı engellemek ve tahtayı zorlamak için elinden gelen her şeyi yaptı –ama yine de istediğim beraberlikleri yakaladım.

Son maç bittiğinde, John William elimi sıktı ve "Kapmışsın, Neil" dedi.

"O ne?"

"Feda."

* * *

İLK KIŞIN ÖNCESİNDE, John William'ı mağaradan çıkmaya ikna etmeye çalıştım. Şükran Gününden bir sonraki gün, yarımda halalarım tarafından paketlenmiş artıklar –dört farklı turtadan dilimler ve bir Tupperware⁴⁰ dolusu patates püresi– ve ayrıca 20 paket kurutulmuş pırasa çorbasıyla yüz küp bulyon götürerek, onu görmeye gittim. Artık yerlerde kar vardı ama çok değil, ağaçların altındaysa neredeyse hiç. Ladinlerin üstündeki iğne yapraklar mum gibi ve kırılğan görünüyor ve mataralar, sallandıklarında kum sesi veriyorlardı. Mağarada, ağızlarımızdan buharlar yükseliyordu ve ben, bilhassa, şapka takmıştım ve ellerimi ceplerimde tutuyordum. John William naylon torbadan dilimlenmiş hindi çıkarırken, yol kardan kapandığında erzak getiremeyeceğimi belirttim. Bu habere aldırmadı. Parmaklarını yaladı ve turtaya girişti. Kalan konserve kutularını saydım ve sonucu rapor ettim –yetmiş yedi– ama bu onu değiştirmede. Hiçbir şey, bir şeyi değiştirmiyordu. Kışla ilgili konuşmaların hepsi boşunaydı. Yalvarmaktansa, ona uyku tulumumu, tozluklarımı, eldivenlerimi, ocağımı ve parkamı bırakmaya karar verdim.

40 Saklama kabı markası. (ç.n.)

Üç hafta sonrasında, güz dönemi bittiğinde, ısıtıcıyı sonuna kadar açarak, bir çanta dolusu yiyecek, zincirler ve bir kürekle, kamyonetle yola çıktım ama Huelsdonk Yamacı'na tırmanmaya başladığımda Owl Creek Yolu'nda çıkış yoktu. Kar ayakkabılarıyla yürümeyi denedim ama esas olarak John William'ı bu konuda uyarmış olduğumdan, dört milden sonra vazgeçtim ve bunun içimi rahatlatacağını düşündüm. Rahatlatmadı. O gece, Forks Motel'de, bir sürü burbon içtim, ardından üstümde giysilerle ve termostat yetmiş beşe⁴¹ ayarlıyken uyuyakaldım. Bitişikteki odada alabalık avcıları vardı ve onların dört on beşte çıkıp, kar, tekerleklerinin altında gıcirdarken uzaklaştıklarını duydum.

Bütün sabah kar yağdı. Hareket edesim yoktu, bu yüzden yatakta Çehov'dan hikâyeler okudum. Sonunda, hamburger dünyasıyla yüzleşmekten başka yapacak hiçbir şey kalmamıştı. Sokak boyunca bir başkasının izlerinden yürüdüm ve kafede, sabah gazetesini okurken, krep ve köfte yedim. Pencerenin dışındaki termometre yirmi üçü gösteriyordu. Rüzgâr ve kar üzerime doğru gelirken geri yürüdüm ve bir eyalet kamyonu kum atarak, boğuk bir homurtuyla ve zincirlerini takırdatarak geçti. Kendi zincirlerimi geçirmek acı vericiydi ama bunu halledince odamın anahtarını çevirip parmaklarımın üstüne sıcak su akıttım.

Eve döndüğümde, Jamie "En azından denedin" dedi. Nezleydi ve bana bir yıl önce Noel hediyesi olarak verdiği çizgili pijamaları giymişti ve kolunu kanepenin üzerinden sırtıma doğru uzatmıştı, dizlerinin üstünde bir kitap ve yanındaki sehpanın üzerinde bir kutu mısır unlu kraker vardı. Woodsmen dolu mezarlık gecenin ışıltısında İrlanda'da olduğum hissini veriyordu ve 55. Sokak üzerinde, bir araba, onlu yaşlarında çocuklar önünden şambreller sürerek geçerken, dik yolun yan tarafında, bir başka arabanın karşısında dinleniyordu. "Pes ediyorum. Onun ihtiyarı arayacağım."

"Peki," dedi Jamie, "ama yirmi dört saatlik süre tanı."

Ertesi öğleden sonra, Northgate'e Noel alışverişine gittik. Babama İrlanda şatoları üzerine bir kahve sehпасı kitabı ve Carol'a koyun derisinden bir araba koltuğu kaplaması aldım.

41 75 Fahrenheit = Yaklaşık 24 Santigrat derece. (ç.n.)

Son Dalga'ya gittik –Richard Chamberlain'in çıldıran Avustralyalı bir avukatı canlandırdığı. Arkasından, India House'ta bir masa istedik ve orada mangolu lassilerimizi⁴² içerek otururken, Jamie saatine baktı ve "Yirmi dört saat" dedi.

"Evet."

"Onu ispiyonlayacak mısınız?"

"Hayır."

"Neden?"

"Eğer Park Hizmetleri onu bulursa benimle bir daha asla konuşmaz."

"Seninle ölüyken de asla konuşmaz" dedi Jamie.

"Sonunda hepsinden birazını eve götüreceğimizi bile bile, üç körili tabak istedik. "Ölmeyecek" dedim. "Yiyeceği, iki uyku tulumu, suyu ve sıcak bir küveti var."

"Bunların tümüne ne zaman karar verdin?"

"Film sırasında. Yirmi dördün tamamını kullandım, Jamie."

"Her zaman yirmi dördün tamamını kullanmaya çalışırım, özellikle de soru önemli olduğunda" dedi.

"Pekâlâ" dedim. "Benimle evlenir misin?"

"Buna kırk sekiz ver" diye yanıtladı Jamie.

* * *

JOHN WILLIAM BİR MÜNZEVİ olarak şöhret kazanmadan önce, Darrington yakınlarında, yedi yıl boyunca ormanda yaşadığı için gösterişsiz bir şekilde haberlere konu olan bir Bulgar vardı. Haberlere göre Bulgar, yerde, üzerine çalı çırpı ve çim yayılmış bir tenteye örtülü bir çukurda yaşıyordu. Ayrıca avlanma mevsiminde bir derenin kenarına bir korunak yapmıştı ve böğürtlen yediğine şüphe yoktu, ama esas hayatta kalma yöntemi seri hırsızlıktı. Durumu çok berbatlaştığında, Bulgar, ormandan çıkıp bir eve giriyordu. Genellikle arkasında, zeminde ve yatakların üzerinde çamur bırakıyordu. Darringtonluların ilgisini çektiği kadarıyla, Kocaayak gibi efsaneviydi; verandalarında onun için, destekleyici notların yanı sıra konserve yiyecek bırakan insanlar vardı. Sonunda bir iz sürücü bu görünmez yerel

42 Tatlı ya da tuzlu, ana malzemeleri yoğurt ve buz olan Hint içeceği. (ç.n.)

kahramanı buldu ve ortaya çıktığı kadarıyla bu, bir Kromanyon insanına benziyordu ve altmış sekizde hâlâ bir vahşiydi. İki ka-
nun görevlisi ve bir saldırı köpeğiyle yaptığı uzatılmış bir güreş
maçının ardından tutuklanmıştı. Daha sonra, bir tepenin yanın-
da kulübesi bulundu. Yakınlarda bir kaynak bulunuyordu ve su
doldurulmuş Mason kavanozları vardı. Dürbünü, ipleri, sicimi,
el feneri parçaları, birkaç tüfek kovani, bir çifteye ait sürgü me-
kanizması, yanmış bir tüfek kolu, bir. 22 Hornet'i, yurtdışında
yapılmış bir otomatik silahı, on iki kalibrelik mermileri ve tran-
sistorlu radyo parçalarıyla dolu bir tenekesi vardı. Üç zıpkını ve
bir sürü dibine kadar kullanılmış kurşunkalem vardı ama yaza-
cak kâğıt ya da kitap yoktu. Tutuklanışının ardından, ona para-
noya teşhisi kondu. Sonunda hapse girdi.

Bir farkı var mı? Fark, benim, oluklu alüminyum bir ram-
payla (ATV'si ve toprak yol motosikleti tamamen kullanılmaz
hale gelmiş olan Keith tarafından bağışlanan) çıkılabilen kulla-
nılmış bir kar arabası satın almış ve bunu kamyonetime kargo
bantlarıyla sabitlemiş olmam. Kış döneminde cuma günlerimi
boşaltmak için Orta Düzey Öykü Yazma ve Geç 19. Yüzyıl Ame-
rikan Edebiyatı'nı bırakıp, bunları Rönesans Draması ve Yunan
Lirik Şiiri'yle değiştirdim. Yeni programımla, 1978 Ocak'ının
ikinci perşembesi –John William'ın Olympic Dağları'ndaki ilk
kışı– Forks'a gittim, motelde kaldım ve cuma günü, ilk ışıkla,
kar arabamı Keith'in rampasından aşağı doğru sürüp yürüyüş
yolunun başına doğru nişanlamadan hemen önce, kamyonetle
South Fork Hoh yönünde gidebildiğim kadar gittim. Motorlu bir
kızağa ilk binişimdi bu. Makinenin paletleri işe yaramayacak-
tı. Sırt çantamla, kar ayakkabılarımla ve büyük bir alet kutusuyla
yüklenmişti ve rüzgârı çizilmişti. Sürekli yana dönmek isti-
yordum ve şoklarının gözden geçirilmeye ihtiyacı vardı. Egzo-
zu ölüydü ama bu önemli değildi çünkü ormanda benden başka
hiç kimse yoktu ve ben Homelite'ımla kullandığım kulaklıklar-
ı takmıştım. Başta, her dönemde güvende olmadığını hisset-
miştim ama sonra ayak ceplerini keşfettim ve gaz vererek, den-
gemi buldum. Sıcak motorun üzerinde otururken bütün o do-
kunulmamış karın üzerinden geçmek beni sersemletti. Aynı za-
manda *Dr. Strangelove*'daki, Slim Pickens'ın bir B-52'den Hidro-

jen bombasına binişi sahnesini aklıma getirdi. Birkaç yıl önce bir gece yarısı programında, Pickens şapkasını tutarak ve kovboylar gibi nida atarak, dimdik Rusya'ya dalarken, John William eğilip, babasının B-52'nin kanat tasarımından sorumlu mühendislerden biri olduğunu söylemişti. Kar arabamın üzerinde çılgınlık atarken, bunu da düşündüm, ama çoğunlukla onun yoldan çıkmaması için uğraşmakla meşguldüm.

Yürümek, başta, kötü değildi. Nehrin kıyısına kadar tepeden aşağı karları aştım ve çakıl setlerinin üstünde kar ayakkabısıyla yürüdüm –güneş altında, su kenarında yapılan, yani, yine Wordsworth'ten alıntı yapmak gerekirse, beni daha az üzgün kılacak bakışlarla dolu açık arazi yürüyüşlerinden biriydi. Benden başka hiç kimse dokunmamıştı o kara; kuşlar, bir elk ve bir karakulak, vaşak ya da puma dışında –hangisi olduğunu söyleyemiyordum. İz okumak konusunda iyi değilimdir ama bunlar, her neyse, diyagramlar kadar net tanımlanmıştı ve gittikleri yolların, suya ya da ormana doğru, açıklık ve ihtiyatla birlikte dokunduğunu düşünmüştüm. Ardından kendi izlerimin de bir grafik olduğunu fark ettim, dev gibiydiler ve düşüncelerim, ben yürüdükçe ağır bir şekilde keskinleşti, atmosfere yönelik eğilimi azaldı ve sakınmaya eğilimi arttı ama aynı zamanda, yine de, bana kuyruk olan biri olduğu ihtimalini ciddiye alamıyordum. Vance Reese'i James Bond'a benzer bir şekilde, kayıklar üzerinde, bir dürbünle ağaçlar arasında kayarken ve bir İsviçre parkasına ve aynalı gözlüklere bürünmüş olarak canlandırıyordum. Ama o zaman da aynı ciddi soruna geri dönüyordum; attığım her adım sahne ışıklarıyla aydınlatılırken nasıl kaybolabilirdim.

Nehrin yanındaki o yerden daha önce bahsetmiştim, kafamızda işaretlediğimiz, bir yamaca karşı dört parça ladinin tren vagonları enkazı gibi uzandığı yerden; burası aynı zamanda, akarsuyu sağımda tutarak yolu bırakıp mağaraya tırmanmaya başladığım yerd. Ama bu sefer değil. Bu sefer, kar ayakkabılarımı çıkararak, bir kereste üzerinden akarsuyu geçtim, yeniden kıvrıldım ve nehrin yanındaki yamaçtan çıkmış bir düzine ya da daha fazla ladinin kökleri ve her şeyiyle suya yıkılmış olduğu yere kadar, South Fork Hoh üzerinde bir mil daha yürüdüm. Birileri ilgilenecek olsaydı –kimsenin ilgilediğini sanmıyordum– bu

yıkıntılarının ortasında durup benim kayboluşum üzerine kafa patlatabilirlerdi ama bu kafa patlatma, onları John William Barry'ye götürmezdi, özellikle de ben karlı, devrilmiş ağaçlar üstünde botlarım bir çeşit labirent oluşturana kadar yürürsem.

Bunların tümünü yaptım ve ardından izlerimin üzerinden geri döndüm. Suyun içinden yürüdüm. Kardan uzak durdum. Islandım. Bildiklerimden başkasını bilmiyordum ve bildiklerim de televizyondandı. Köpekleri kokunuzdan uzak tutar, el fenerli polislerden kaçır, yasadışı düzen sağlayıcılardan sakınır, piyadelerin kafasını karıştırır ve esas olarak, suda yürümekle, dünyadaki size kötü davranmak isteyen tüm aptal insanların zekânızla alt ederdiniz. Ben de bunu yaptım. Kar ayakka-bılarımı taşıyarak, donan ayaklarımla güçlkle akıntı yönünde Hoh'nun Güney Çatalındaki kısmına yürüdüm ve ardından, ladinlerin yamaçta yattığı yerden, bir çeyrek mil boyunca akarsu üzerinden tırmandım ve çoraplarımı değiştirmeden önce ayaklarıma doladığım süveterle sırt çantamın üzerine oturdum. Bütün bu sabah, kar arabamın tıklalı yola çıkışından, sulu düzenime kadar her şey, eğlenceli ve yalnızlık içinde geçmişti.

Öğleden sonra kar ayakkabılarımla kampa girdim ve koca çantayı karın üzerine attım. Mağaranın girişindeki sedirden perde indirilmişti ama ben yüzümdeki terleri silerek orada dururken, biraz yukarı çekildi ve John William kafasını çıkardı. "Senin ayı olduğunu sandım" dedi.

"Ayılar kış uykusuna yatar."

Çevirdiğim oyunu anlattım. Ona kar arabasından bahsettim. Zümrüt Şehri'nin kapıcısının, o içeri girmek için yalvarırken Dorothy'ye baktığı gibi baktı bana.⁴³ Ardından çantamı açtım ve ona bir kutu selofana sarılı çikolata kaplı kiraz gönderdim. "Noel için ablam verdi" dedim. "Pay'n Save'den alıyor bunları."

John William "Kar arabası" dedi.

"Elli dolardı."

"Geri dönüşte o devrilmiş ağaçların arasından sürünmen gerekecek, biliyorsun."

43 Oz Büyücüsü'nden. (ç.n.)

“İyi.”

“Çikolata kaplı kiraz?”

“Bademli şekerlemeni bir saat kadar önce yedim. Ama bu hâlâ duruyor.” Ve bir şişe kiraz rakısı gönderdim.

Merdiveni koydu ve ben tırmandıktan sonra yukarı çekti. Aramızda yanan mumla, uyku tulumlarımıza sarınarak, şişeden kiraz rakısı içerek ve şekerlemeleri yiyerek oturduk. John William’ın yanağında erik kurusu büyüklüğünde bir kabuk vardı. Tırnakları yenik yenikti. Süveteri sökölüyordu. Şapkası başındaydı ve tulumu boynunun çevresini öyle sıkı sarıyordu ki yalnızca karman çorman sakalıyla yüzü görünüyordu. Bunun dışında, her şey eski yerindeydi –alet edevatı ve erzakı, el aletleri, küçük torbalar: hepsi düzenliydi. Tenekeleri bir daha saydım: Yirmi sekiz. Tabanı yedi yirmi dört onsluk Spaghetti O makarnasından oluşan bir piramit şeklinde dizilmişlerdi. Öte yandan, pırasa çorbalarının çoğu ve küp bulyonların hepsi duruyordu. Ona, Keith’in Noel için vermiş olduğu (Outdoor Emporium’un indirim tezgâhından çıktığını söyleyebildiğim) yürüyüşçüler için hazırlanmış yarım düzine kurutulup dondurulmuş yiyeceği verdim. John William’a pirinç, benekli fasulye, süt tozu, bisküvi, kayısı kurusu ve bir torba havuç verdim. *Robinson Jeffers: Seçilmiş Şiirler*’in ciltsiz baskılarından biri olan, yanımda getirdiğim kitabı verdim. Son olarak, ona, kapağında siyah iç çamaşırlarıyla uzun bir kadehten şampanya içen bir esmerin fotoğrafı olan, *Penthouse*’un tatil sayısını verdim, baş makalesi “Carter’in Arkasındaki Gerçek Başkan”dı. Bunların tümünü, bir tacir gibi, sallayarak hasırın üstüne boşalttım. John William havuçlarla ilgilendi.

Saatlerce, uyku tulumlarımızın içinde uzandık, konuşarak. Soğuktu, ama çoğu kış kampında olduğundan daha fazla değil ve sıcak küvet her daim hazır. Kiraz rakısıyla beslenerek haşış tüttürdük. John William mideye bir sürü bisküvi ve kayısı kurusu indirdi. Ona günlerden ne olduğunu bilip bilmediğini sordum, buna hayır dedi, ben de ona o günün 13 Ocak 1978, Cuma olduğunu söyledim ve buna yanıtıysa şöyle oldu; “Paraskavedekatriafobia.”

“Ne?”

“13’ü Cuma’dan korkma hali.”

O ormandayken, ABBA’nın albüm satışında rekor kırmış olduğunu söyledim. Bir bilgisayarın bir satranç şampiyonunu yenip yenemeyeceği üzerine kafa yorduk ve John William satrancın yalnızca hesaplama değil, aynı zamanda bir ironi duygusu gerektirdiğini belirtti. 70.000 doların bir kısmını, tüttürdüğümüz haşişe verdiğimi itiraf ettikten sonra, ona aklama harekâtımın bir hesabını verdim. Şimdi aklanmış paranın yattığı yerler, First Seattle Dexter Horton ve Best Trust and Savings’di –baba tarafından büyükbabası ve anne tarafından büyük-büyükbabası tarafından kurulan bankalar– ve John William, paranın bir kısmının bu kuruluşlarda, hemen burunlarının dibinde ve “kurnaz, şeytan gibi büyükbabalarının” hesap defterlerinde dinlendiğini duyduğuna memnun oldu. “Hayır kurumu işine ne oldu peki?” diye sordu.

“Koca bir para torbasıyla Kızılhaç’a giremem ki.”

“Kızılhaç’a mı vereceksin?”

“Şart değil” dedim ve aklıma anında, onun “kurnaz” sözcüğünü az önce kullanışı geldi.

Mumla haşiş piposunu yakmak için bir kolunun üzerinde doğruldu. Sonra arkaya uzandı, bekledi ve sakalını çekiştirirken nefesini tavana doğru verdi. Mağara öyle soğuktu ki, haşiş dumanı ve buharlar arasından, John William insan şeklinde bir sis makinesi gibi görünüyordu. Verdiği nefes bir jetin bıraktığı izler gibiydi. “Onu bir Budist manastırına ver” dedi.

“Neden?”

“Onların ihtiyacı var.”

“Ne için?”

“Bizi öbür kıyıya götürmek istiyorlar.”

Daha sonra, *Penthouse*’la eğlendik. “Miss Kasım’ın son okuduğu kitap Jonathan Livingston: *Martı*. Şu anda Sisters of Mercy’nin sözcülüğünü yapıyor. Üzerinde tangasıyla büyük hayvan avına çıkmaktan çok zevk alır.” Vesaire. Kiraz rakısını bitirdik ve bundan sonra, mağaranın girişinde durup rahatlamak için fermuarımı açarken, on fit yükseklikten karların üstüne düştüm. Dudağım kesildi ama bunun dışında, sarhoşken başınıza gelebilecek düşüşlerden biriydi –acısız ve ferahlatıcı. “Canlıyken,” diye yazmış Başo, “şarapla coşar ve kendi kendi-

me 'yarın, yarın' der dururum, ta ki bilgiler haddimi bildirinceye kadar." John William merdiveni benim için aşağı yolladı.

* * *

PARAYI kar arabasına koydum ve bir brandanın altında tuttum. Keith bununla oynamayı seviyordu ve bir hafta sonu onu ödünç alarak paletini ve çatlamış bir motor parçasını değiştirdi. Ocak ayının sonunda bununla South Fork Hoh'a gittim ve bu sefer John William'a ayı pençesinden bir çift kar ayakkabısı, bahçe satışlarından çıkma bir testere, bir teneke kurşunsuz benzin, tuvalet kâğıdı ve yeni dağ çantama sığdırabildiğim kadar yiyecek götürdüm. Biraz daha kar yağmıştı, bıraktığım eski izler silinmişti ve bu sefer yanımda dizlerime kadar yükseklikte ve iki çift çorap alabilecek kadar büyük çizmeler vardı. Nehrin kıyısındaki ladinlerden birazı daha gevşemiş ve nehirdeki yığın darma-dağın olmuştu. *Hayvan İzlerini Okumak*'ın bir kopyasını satın almıştım ve bunun yararı olmasına karşın, bana asıl gereken *Hayvan Dışkısını Okumak*'tı çünkü gölgelerin içindeki sert, buzlu karın üstünde bulduğum dağınık parçalardan pek bir şey çıkarmıyordum. Ben ringa kılçığı gibi mekik dokur, yağmur pantolonumun ve jarse yürüyüş ceketimin içinde terlerken, kar yağdı. Belimi büken Sherpa öyle ağırdı ki, kar ayakkabılarıma rağmen, durmadan elimdeki sopayı yere dikeyiyor, böyle emekleyerek geçtikten sonra arkamda derin çukurlar bırakıyordum. Kampta, çantamı bir torba çimentoymuşçasına sırtımdan attım ve John William, ona verdiğim parka ve eldivenlerle merdiveninden inene kadar, bir bandanayla yüzümü silerek onun üstünde oturdum. "Seni aptal," dedi. "Kar yağıyor." Ayakta durup salam, peynir, çörek, brokoli, portakal ve Reese's fıstık ezmesi yedik. Sonra ocağı kazıp, bir ateş yaktık ve yerde birikenleri küreledik. Bir saatliğine, ikide bir alevlerin üstüne odun atmak için çıktığımız ve arada bir karı temizlemek için kafamızı içine soktuğumuz sıcak küvete Finliler gibi daldık. Solgun, sakallı ve şampüana muhtaç John William gerçekten biraz Finli gibi görünüyordu -*Kalevala*'da resimlenmiş o çok eski, kadavraya benzeyen Finliler gibi. Arkaik; ve öyle beyaz görünüyordu ki, derisinin al-

tındaki damarların mavi haritasını görebiliyordunuz. Göğüs kemiklerinin çıkıntılarını da görebiliyordunuz çünkü çok kilo vermişti. Ona kalem gibi görüldüğünü söylediğimde, “böyle bundanmış halde” kendini iyi hissettiğini, artık hiç hasta olmadığını, kışın ona güçlük çıkarmadığını, soğuşun ve yiyeceğin az olmasının kafasını arındırdığını vb. söyledi. Yine de, hassas ve ovalanmaktan berelenmiş; ve kükürt buharının içinde hayalet gibi görünüyordu. Helsinki’de devlet yardımıyla yaşayan birileri varsa, onlardan biri olabilirdi; hamama yapabildiği nadir ziyareti için yeterince bozukluk biriktirebilmiş biri.

“Ortalama bir insan burada delirir” dedim.

“Ben deliriyorum.”

“Havlu at o zaman.”

“Ben havlu atmam, Neil. Asla havlu atmam. Kafam menegenede olsa bile havlu atmazdım.”

John William yüzünü suya eğdi. Kaldırdığında, “Sen yapman gerekeni yap, ama Yehova beni ele geçiremeyecek. Hayat kısa. Sonsuzluk uzun. Ben Yehova’yı sıyırıp geçeceğim – o, beni ele geçiremez” dedi.

“Yehova sıyırıp geçmek?”

“Hepimizin annesine doğru.”

“Kaçığın teki gibi konuşuyorsun.”

“Hayır,” dedi John William, “o kısmı net.”

Bu, beni, daha önce hiç endişelenmediğim bir şekilde endişelenmeye iten türden bir şeydi. Mağarasında yaşamaya başlayan on ay olmuştu ve söyledikleri, kulağa sokak köşelerindeki mistikler ya da bir AM sohbet programını gece yarısı arayanların söyleyebileceği şeyler gibi geliyordu. Ama ona bundan bahsetmedim. Bunun geçici bir şey olduğunu ve havalar ısınınca düzeleceğini umut ederek dilimi ısırardım. Ve sık sık gittim oraya. Marta kadar, yolun üzerine, dalları eriyen karlarla dolu yeni ağaçlar eklendi ama ben, engelleri aşarak gitmeye devam ettim. Annemin öldüğü yaz omzumda gezdirdiğim kısıdalga radyoyu taşıdım ama mağarada hiçbir frekansı almayı başaramadık. Onu yeniden paketleyip, bunun yerine, bir sonraki ziyaretimde, fazladan pillerle taşınabilir bir kasetçalar ve The Band, The Knack, The Cure, The Doors ve modern fizik üzerine dört derslik bir ka-

set götürdüm. Pornosuz kalmamasını sağladım, ona yeni iç çamaşırları aldım, onun için ot almayı başardım, ona Neruda'nın "Maçu Pikçu'nun Yüksekleri"ni ve William Carlos Williams'ın "Bahar ve Gerisi"ni verdim. "Kısacası, yapmam gereken her şeyi yaptım. Bir deve kadar istikrarlıyım." Nisanın sonlarında, nehirde oltalarıyla iki balıkçı gördüm, nehrin farklı yerlerinde duran meşgul görünümlü sportmenlerdi, ama onlar beni görmediler; bunun dışında, ağır yüklendiğim yolculuğumun eşlikçisi yalnızca alakargalar, kuzgunlar ve sincaplardı.

Jamie ve ben, İngilizceden bir B.A. derecesiyle mezun olduğumun ertesi günü, 17 Haziranda Arboretum'un küçük tarçasında evlendik. Erin, Frost'un "Hız Ustası"ndan ("...hayat yalnızca hayat sonsuza dek/ Birlikte kanada kanat ve küreğe kürek"), babam da, bizim isteğimiz üzerine, Heaney'in "Glanmore Soneleri"nden şiir okudu. Ardından, Tillicum Village'da, ikisi de bu düğün Pocatello'da yapılmadığından dolayı mutlu olmayan Jamie'nin annesiyle babasının fazlasıyla bonkörce ev sahipliği yaptığı bir kabul töreni yapıldı. Countryman'ler uzun soluklu kadeh kaldırma turları yaptılar ve herkes, somon ve kırmızı patates, daha sonra da Jamie'nin annesi tarafından seçilen, şekerden güllerle süslenmiş beş katlı fondandan oluşan düğün pastası için sıraya dizildi. Keith Jamie'nin dizbağını bir hamlede yakaladı ve gecenin kalanında bileklik olarak taktı ve kayıtsızca Pocatello güzelleriyle dans ederken, onu kalın İrlandalı kafasının üstünde bir tef gibi salladı. Mikrofondada, kollarıyla sıkı sıkı Jamie'nin omuzlarını saran Walt Shaw, kızının bağımsız olduğunu, kendi kararlarını kendi kendine verebileceğini, bir kız –"bir it" der gibi– olduğu halde kafasının çalıştığını ama şimdi kendini biraz Neil Countryman diye birine teslim ettiğini söyledi. "Öyle sayılmaz" diye araya girdi Jamie. "Teslim olmak yok."

Ertesi gün, Datsun'la Anacortes'e ve feribotla, Empress'te kaldığımız, öğleden sonra çay içtiğimiz ve verandada uzun bir akşam yemeği yediğimiz San Juan Adaları'ndaki Victoria'ya gittik. Ve sabahleyin arabayla, küçük bir ev ayırttığımız Tofino'ya. Orada öğleden sonra uyuduk, yürüyüş yaptık, ayıbalıklarını görmek için Meares Adası'na kürek çektik ve sonra eve döndük;

ve elimizdeki yüzüklerle yeni eşyalarımız dışında –mutfak aletleri, yumuşak havlular, vazolar vs.– her şey aynıydı.

O akşamı hatırlıyorum, Tofino’dan döndükten kısa bir süre sonra, babamla akşam yemeği yedim ve onun, bir işim olmadığı için “Bir İngilizce derecesi ve beş sente bir bardak kahve alabilirsin” dediğini işittim. Kahvenin artık en az bir çeyreklik ettiğini söyledim. Yüzümü kızartacak kadar param olduğunu ve yaz mevsimini yazmakla geçirmeyi planladığımı anlatmadım. O bahar, edebiyat dergilerine, kendimi yayımlanmamış olarak açıkladığım bir ön mektupla öyküler göndermeye başlamıştım ve o yaz, bunları geri almaya başladım. Yine de pes etmeye hazır değildim ve nereye ne yolladığımın bir çizelgesini tutmaya başladım. Sahaflara yaptığım ziyaretler de beni oyalıyordu, özellikle de şimdi var olmayan ama bir zamanlar yakın raflarıyla hatırı sayılır büyüklüğü ve raflarında nadiren rastlanan çok iyi kitaplarıyla Shoreys’; köşe bucak aramaya istekliyseniz iyiydi, ki ben öyleydim; çünkü sıcak bir günde bile serin ve karanlık olan o yeri seviyordum. Shorey’s bir labirent gibiydi ve antikacı dükkanı gibi kokardı; adam gibi hiçbir mantığa uymayan bir şekilde düzenlenmiş yarım milyon başlık vardı ve bunların arasında, köşelerde çömelerek ve çizik taburelere tüneyerek kaybolan, ölçüsüz miktarlarda zaman harcadıktan sonra, içine Peychaud’s Bitters katılmış siyah bir bira için Athenian’a gidip, defterimi çıkarıp, *Taşınabilir Şölen*’deki Hemingway gibi kendimin bilincine vararak yazmaktan hoşlanırdım. Yine de ret mektupları alıyordum: “Burada ağırlıklı olarak dilek kipi/geçmiş zaman gereklilik kipine bağlı olduğunu düşündüğüm güçlü bir pasiflik duygusu var” ve “İnsan biraz ileri doğru bir hareket umut ediyor, Earl kurtuluşu için çalışırken.” Bunlar bir dosyaya konuldu. Bir romana başladım ama on gün sonra bıraktım. Ağustosun sonuna yakın, dairemizden çıkıp UW’s Eğitim Bilimleri Koleji’ne gittim ve başvurdum.

O sonbahar Pedagojiye Giriş, Müfredat Hazırlama ve Değerlendirme Stratejileri’ni alırken, John William da –örneğin– ocağın küllerinden, ona götürdüğüm salamın yağından, yağmur suyundan ve tuzdan sabuna yakın bir şey elde etmeye çalışıyordu. Bir cumartesi günü kampına gidip onu, bununla uğraşırken bulmuştum. Üçüncü denemesi olduğunu söyledi; bir grup kalı-

bı kemirgenler ve böcekler ele geçirmiş ve tarif bir başka gruba kalmıştı. Ateşin üstüne eğilip, saçları alevlere tehlikeli bir şekilde düşerek, yağı ve kül suyunu ölçerken, sakalı kül doluydu. Yakındaki düz bir kayanın üzerinde, karışımını koymayı planladığı boş tenekeler vardı.

Ormanda geçirdiği ikinci kış, arkadaşımın vücudunda soğuktan şişlikler oluştu ve ayak tırnağı mantarı kaptı. Ona yarım düzine yeni çorap, bir şişe Benadryl, yeni keçeli botlar ve bir tüp mantar kremi götürdüm. Kalın karlı bir günde bu müdahale gereçlerini taşıyarak, onu saçları köküne kadar kesilmiş halde buldum; başının derisi kaşınmıştı ve dipten kesmenin sorunu gideceğini düşünmüştü. Uzun sakalı ve kırpılmış saçıyla Zap'taki Bay Natürel'e benziyordu, daha gençti sadece. Acaba saçkıran mantarı mı kapmıştı? Kafatasındaki kel kalmış kısımlara ve kırmızı, zedelenmiş bölgelere bakarak emin olamadım, ama canını yakmayacağından, ayak tırnakları için getirdiğim mantar kremi denemesini önerdim. Yeteneklerimin, John William'a sağladığım iki hizmet olan kıymıkları temizlemek ve dış görünüşe dayalı tanılar koymakla sınırlı kalmasına karşın, sanırım, doktoru oynamak benim içimde vardı. Ayrıca ecza sağlayıcı hizmetlerimden de faydalandı ki bunlar, kodein, ibuprofen, kortizon, bir enfeksiyon için reçeteye aldığım ama kullanmadığım bir miktar amoksisilin, kepek şampuanı, merkürokrom ve psilosibini içeriyordu.

Bu doğru –orada kafayı bulduk. Seattle'da psilosibin mantarları öyle yaygındır ki, onları, örneğin Ravenna Park'ın ağaçlarının gölgesinde çimlerin arasından toplayabilirsiniz. Roosevelt öğrencileri de tam olarak bunu yaparlardı ve büyük ihtimalle hâlâ yapıyorlardır. Hezeyanlar geçirirken bile mantarları koparıldıklarından yaklaşık bir dakika sonra saplarının aldığı mavi renkten hâlâ tanımlayabiliyorduk. En iyisi seçici olmak ve güçlü bir trip istiyorsanız damarları gevşemeye başlamış zengin renklileri almaktı. Psilosibin çantada iyi donmasının yanı sıra, aynı zamanda kendilerinininkileri seçmekten bihaber, ama tomurcuk, kola ya da haşışle alan kullanıcılar tarafından bir ticari mal olarak fiyatlandırılmıştı. Bir uzman gibi mi konuşuyorum? Öyleyim. Sınıfın önünde, ayağında ortopedik Birkenstock'larla tahta-

daki "synecdoche"⁴⁴ sözcüğünü işaret eden ihtiyar: Onun da büyük ihtimalle trip yapmış olduğundan şüphelenmelisiniz, çünkü bugün nasıl görünüyor olursa olsun, büyük ihtimalle yapmıştır.

John William'ın mantar tribi, asit kâbusunun kuzeni gibiydi. Titremeye başladı, hasta oldu, yeşile döndü ve nefes nefese kaldı, ardından sürünerek uyku tulumunun içine girdi ve kafasını örtünün altında tutup kendi kendine mırıldanarak o halden kurtulmaya çalıştı. Benim içinse, her şey komikti. Hiçbir şeye gülmemeye çalıştımsa da, bu yapılabılır bir şey değildi. Daha sonra, derin bir şekilde arkadaşımın örgülerine gömüldüm. Ardından, merdiveni indirdim ve ağaçlara bakarak, ormanda gezindim. Şehvetli yeşilleriyle sedirlerin uzun dalları, tangasıyla avlanmaktan zevk alan Miss Aralık'ın ruhu gibiydi. Yosunlara uzanarak, sis düdüğü sesleri çıkarmaya başladım. Sahte örümcek ağları gibi asılmış likenlerden bıkkın düşerek, beni ruhlarla karşı görünmez kıldığını düşündüğüm zarif bir dansla, aralarından çıkacağım yolu dokudum. Sonunda, geri döndüm ve John William'ı kontrol ettim; önce uyku tulumunun üzerinden bir sopayla dürterek, sonra da sakalını çekiştirip kafasını sağdan sola, soldan sağa sallayarak. Kıpırdadığını hissedince, ölü olmadığına karar verdim. Ardından, bir süveterin kalıntılarıyla kusmuğunu temizledim ve mağaradan dışarı fırlattım. Bir süreligine, ormanda çıkardığım sis düdüğü seslerini çıkararak, bu kez mağaranın ses mimarisıyla, mezar odası akustiğiyle ilgilenerek, sesimin yankılanmasını dinleyerek ve Jamie'yle tanıştığım yaz ziyaret etmiş olduğum Roma mezarlarını hatırlayarak, dizlerim yukarıda ve sırtım duvara dayalı oturdum. John William notalar arasında, "Lütfen dur" dediğinde de bir süredir şarkı söylüyordum.

"İyi misin?"

"Ölüyorum, Neil."

"Ölürken su ister misin?"

"O tuhaf sesi kes yeter."

Bir matara alıp başının ucuna koydum ama içmedi, ben de mataranın tıpasını çıkarıp, sakalından çekerek onu doğrultup, yapabildiğim kadar iyi bir şekilde dudaklarının arasına su akıt-

mak zorunda kaldım. Çoğu döküldü. Yüzü ve saçları ıslandı. Onu tekrar yere bıraktığımda, "Dayanmaya çalış, bir şey yap" dedim.

"Bir daha asla -beni cezalandırıyorlar."

"Tabii."

"Çok net görüyorum" diye mırıldandı John William. "Bu kadar net görmek istemiyorum."

"Peki."

"Yehova" diye ağladı. "Yehova ele geçirdi beni."

* * *

ÖĞRETMENLİĞİMİ, ESAS OLARAK Hendrix'in hiç mezun olamadığı okul olarak tanıdığım Garfield Lisesi'nde (Buldoglar) yaptım. Bir nedenle, her ne kadar bunun nasıl yapılacağı konusunda bir fikrim olmasa da, Hindiçini'nden yeni gelen çocuklara ikinci dil olarak İngilizce öğretmek üzere görevlendirilmiştim. İlk günümde, bunaltıcı giysiler içinde, sınıfımın önünde durdum ve on parmağımı göğsüme bastırarak, öğretmen dedim ve ardından tahtaya öğretmen yazıp tekrarladım, daha sonra dizilmiş öğrencilerin arasında bir aşağı bir yukarı gidip gelerek, onlara beni göstererek öğretmen dedirttim ve bunu yaptıklarında, doğrusunun bu olduğunu düşünerek, onlarla el sıkışıp gözlerinin içine baktım ve gülümsedim. Ortaya çıktığı kadarıyla, hepsi, birçok başka sözcüğün ve hatta cümlenin yanı sıra "teacher"ın ne demek olduğunu da biliyordu ve bu nedenle, isabetli bir şekilde, yaptığımızın boşa zaman harcamak olduğunu hissetmişlerdi. Bunu öğretmenliğimin üçüncü gününün sonunda, altı ya da yedi kızdan oluşan bir grup, benim gittiğim yöne doğru Quyen adlı bir öğrenciyi iterek, onun arkasında kalıp, yere ya da Quyen'in omuzlarının arkasından çaktırmadan bana bakarken, Quyen'in olabildiğince cesur, "Bay Countryman, siz zorlaştırarak öğretiyorsunuz" demesiyle öğrendim.

Bir gün, öğrencilerimden biri "Bay Countryman, elinizde kötü yara neden?" dedi ve ben de sınıfa, daha gençken biriyle kan kardeşi olduğumu söyleyerek, basit bir dilde avuçların kesilmesi ve kanların katıştırılmasını, bu mazoşist ayini sa-

ran ağırbaşlılıkla kan kardeşliğini açıklamaya çalıştım ama bu kavram anlaşılmalı gibi gelmedi bana ve aldığım tek yorum, bir öğrencinin “Tehlikeli –sarılık olursunuz” demesiydi. Şükran Gününden sonra, şiir ezberleyip sınıfta okumaları gerektiğine, böylelikle İngilizcenin ahengi ve Amerika’daki vurgu ve kullanım incelikleri üzerine çalışabileceğimize karar verdim çünkü takıldıkları noktalar bunlardı. Kimsenin gözünü korkutmak için, Japonca bir sözcük olduğunu açıkladığım bir haikuy-la başladım ama bu yalnızca daha çok kafa karışıklığına neden oldu. Her şey arap saçına dönmüş vaziyetteyken, ölçü kalıbını tanımlamaya çalıştım ama bu, konunun tamamen dışında kalıyordu ve Quyen’in, ona öğretmemiş olduğum bir sözcüğü kullanarak, “Bugün çok entelektüeliz, Bay Countryman” gözleminde bulunmasına sebep oldu. Ölçü kalıbının derinliklerine girerek, “Yıldan yıla/ maymunun yüzünde/ bir maymun yüzü” dedim ama elbette bu onları daha da afallattı. Haikudan vazgeçerek onları dörtlüklerle yakalamaya çalıştım –“Kanada’nın kuzeyinde/ soğuktan hep donarak/ Eskimolar gitseler de/ yoktur hiç mi hiç toprak”– ve sonunda şiirden vazgeçip bunun yerine sinemaya döndüm. *Madendeki Noel Mucizesi* ya da *Yabancı Ailesinin Maceraları*’ndan arka arkaya üç ya da dört kere kısa bir bölüm izleyecektik ve ardından ben teksir makinesiyle çoğaltılmış senaryoları onlara dağıtıp, öğrencileri eşleştirdikten sonra, onları yeniden canlandırmaya zorlayacaktım. Sonuçta taklitler yapıldı.

Bir gece, Jamie, kızarmış patates ve tartar sosu için Wallingford’daki Dick’s Drive-In’e gitmeyi önerdi. AM radyosu dinler ve Dick’s’in beyaz şapkalar, turuncu şirket tişörtleri ve yağ bulaşmış önlükler içinde camın arkasında deliler gibi hamburger talebini karşılamak için uğraşan çalışanlarını seyrederken, savaştan güvercinler için tepeye patates kızartması atarak Datsun’un içinde oturduk. Kısacası: Hamburger dünyasındaydık. Park yeri kızartma makinesi gibi kokuyordu. Yaz mevsimiydi, cuma günü on bir otuz ve pencerede dizilmiş bir sürü kafası dumanlı genç vardı. Fazladan peçete almaya gittim ve makineden birkaç tanesini kurtarmaya çalışırken, Sid Vicious görünümlü biri, yarı oval geçiş yerinden daha iyi duyulabilmek için öne ve yana doğru eğildi. Siparişi kısa kısa bir mikrofon-

dan tekrarlandı ve kafasını onaylar şekilde salladığında, bir kadın sesiyle “İki ça iç Kola!” ve ardından bir erkek sesiyle tekrarlanarak “İki ça iç Kola!” dendiğini duydum. Arabaya döndüm ve bunu Jamie’ye anlattım; “İki ça iç Kola!”nın tam bir komedi olduğunu düşündüğümü; ve o da, patates kızartmalarını bitirirken, “Ne oldu biliyor musun? Hamileyim” dedi ve parmaklarını kotumun üzerine sildi.

Kaynaklarımız birleştirilmiş durumdaydı. Sahibinden satılık evlere gitmeye, gayri menkul jargonunu öğrenmeye, kartvizit almaya başladık ama ajanslardan uzak durduk. Doğru evi ararken aldığım hisler hep kötüydü. Satılık bir evde ele tutuşturulan edebiyatı okur ve kendimi kışkırtılmış hissederdim. “Sessiz, ahşapsız kurulum.” “Geniş arduvaz giriş.” “Kalitede isteğe göre terfi.” “Tasarımcıdan son bir dokunuş.” Yeterince soru sorsak, bir emlakçı, girişte ayakta dururken bize şöyle bir bakıp, “Ödeme koşullarını yerine getirebileceğinizden emin misiniz?” diyebilirdi. Sonra, arabada, Jamie’ye dert yanardım –“Ödeme koşullarını yerine getirebileceğinizden emin misiz? Nedir bu?”– ve bir sonraki eve geçerdik; ben kibirli, Jamie ise ya sabah mahmurluğuyla ya da patates kızartması için yanıp tutuşarak. Bungalovumuzu bu ruh halindeyken keşfettik. “Bungalov” kulağa Raj ya da yerel bol beyaz pamuklu giysileriyle bir Pencaplı palmiye yaprağı sallar ve size “sahip” derken, sizin verandada buzlu çay içtiğiniz bir İngiliz Kamu Hizmetleri işi gibi geliyor. Ama bizim bungalovumuz, yatay kaplamalı ve farfarasızdı. 1979’da ona rastladığımızda, satıcıları, emlakçının iyi özellikler hanesine “Kolaylıkla tam bir garaj haline getirilebilir” yazdığı çoktan küf tutmuş ahşaptan park yerini yeni eklemişti. Eve, altmışların ortalarında bazı “Koloniyel Canlandırma” değişiklikleriyle yeniden yerleşilmiş; esas olarak bir ikinci kat ve bir Flenk çatısı eklenmişti ama hâlâ, karakteristik olarak, bir bungalovdu –süslenmemiş, hatta belki yuva gibi. Bize bu denli uyumsuz bir mimari özü satın aldırın neydi? Satın aldık, çünkü burayı emlak vergileri için biraz para arttırarak hemen satın alabiliyorduk ve çünkü bu “ümit vaadeden tamir ettirici”yi harika bir şeye dönüştürebileceğimizi hayal ediyorduk –ya da, ev dekorasyonunda dedikleri gibi, buranın “iskeleti iyi”ydi. Ayrıca, biraz enayiy-

dik. Bizim" bungalovumuz –biz satın almadan önce de bizimdi– bizim büyüleyici olduğunu düşündüğümüz gösterişsiz bir verandaya sahipti. Kendimizi, akşam yemeğinden sonra, bebeği aramızda gezdirerek, sallanan sandalyelerimizde otururken canlandırabiliyorduk. Genellikle, bir evi satmak için bundan fazlasına gerek yoktur. Uyuşan tek bir hayalle el değiştirme tamamdır. Geri kalan her şey sonradan akla uydurulabilir. Bizim yaptığımız da buydu.

1979'un İşçi Bayramı'nı izleyen çarşamba sabahı, yedi de bungalovumuzun kapısından çıktım, verandanın desteğine kablo kilitle bağlanmış yeni on-viteslimin kilidini açtım ve fare kapanına bir bungee-jumping kordonuyla bağlanmış olarak, Value Village'dan satın aldığım iri bir çantayla, deri ayakba-bılarım ve yeleşimin içinde okula gittim. Otuz dakika sonra, Janet West adındaki bir öğretmenden, bana dosyalarını bırakacak kadar iyi davranmış ve o sonbahar boyunca Aruba, Reykjavik ve Moğolistan'ın başkenti Ulan Bator'dan kartpostallar –okulda-ki posta kutuma gönderilmişti– yollayan Elizabeth dönemi uzmanından, Oda 104'ü devraldım. Kartpostalların üzerinde şöyle yazıyordu: "Keşke burada olsaydın" ve ardından, "Aspirin bizim dostumuzdur", "Çığlık Terapisi'ni hiç denemiş miydin?" ve son olarak, "Seçtiğimiz meslekten hepimiz memnun muyuz?"

Nisanda oğlumuzun doğduğu gün, okulu kaçırmak zorunda kaldım ama bunun dışında hiç benim yerimi alabilecek birine gereksinim duymadım ve zille birlikte başlayan ve tuvalet kaçkınlarına izin vermeyen bir inatçı keçi olarak ün saldım. Birisi "Tuvalete gitmem gerek" dediğinde cevabım "Benim de öyle" olur ve başka hiçbir şey söylemeden, kendini beğenmişçe Melville'e dönerdim. Sonra, bir gün, bir kız öğrenci "Anlamıyorsun, C. Gerçekten gitmem gerek. Şu kızlara özgü şey" dedi ve yürüyüp gitti. Birkaç dakika sonra, oğlanlardan biri elini kaldırdı ve "C, şu erkeklere özgü şeyim tuttu" diyerek o da yürüyüp gitti; ve bundan sonra tuvalete kaçışlar konusunda bu denli sert bir politika izlememeye karar verdim.

İkinci dönemimde, daha önce bahsetmiş olduğum, Modern İngiliz Edebiyatı'na girdim. Hopkins'le başlayıp Pinter'la bitirmem gerekiyordu ama arada, birkaç seçenekten çok azı

nın sığabileceği bir boşluk vardı –Sassoon ya da Owen örneğin, veya Kipling ya da Conrad, çünkü ikisine birden zaman yoktu. Benim tercihim Conrad’dı ama *Edebiyatta İngiltere’deki Kipling hikâyesini okuyunca* –“Purun Bhagat Mucizesi”– düşüncemi değiştirdim. Küçük başarılarla ve övgülerle hiç işi olmayan bir Brahmin her şeyi bırakır ve dilenci tasıyla, *Edebiyatta İngiltere’nin dipnotlarından birinde* “kötücül... kara, kafataslarıyla süslenmiş” olarak açıklanan tanrıça Kali için yapılmış, terk edilmiş bir ibadet yerinde yaşamaya başladığı Himalayalar’a doğru yola çıkar. Sırtı bir ağaca yaslanmış, bağdaş kurmuş vaziyette ölene kadar, köylüler tarafından mısır, pirinç, kırmızı biber, balık, arpa ekmeği, zencefil ve balla beslenir; ve ardından bu köylüler bir tapınak yaparak sunularda bulunurlar ama “bağlandıkları azizin” diye sonuca bağlar Kipling, “son Purun Dass, K.C.I.E., D.C.L., Ph.D., vs., bir zamanlar gelişen ve aydınlanmış ülke Mohiniwala’nın başı ve bu dünyada ya da bir sonrakinde yararı olabileceğinden daha öğrenimli ve bilimsel toplulukların onur ya da buna denk düşen üyesi olduğuna bilmezler.”

Bu yaptığım adilce miydi? Kipling’i Conrad’a tercih edişimin özel nedenleri vardı ama bunu kimse bilmiyordu ve ben, öğrencilerimle “Purun Bhagat Mucizesi”ni, kendime, John William’ın söylediklerinin anlamlı olup olmadığını sormanın örtülü bir yolu değil de, bir edebiyat tarihi egzersiziymiş gibi tartışabiliyordum. Yirmi yıl boyunca her dönem Kipling okuttum.

* * *

ÖĞRETMENLİĞİMİN İLK YILINDA, her yıl, şiir ve kurgusal yazında National Book Award’u kazananları okumayı bir ritüel haline getirdim. Ayrıca onları bitirdiğimde, içlerindeki “Shakespeare’in Ölüm Maskesi” plakalarıyla, eğer bunları dikkat çekecek şekilde ortada bırakırsam, öğrencilerin bunları ödünç alıp geri getireceğini umut ederek, sınıfa götürmeye başladım. Bunu yapmaya başladığım ilk yıl, tebeşirliğe iki ciltli kitap yerleştirerek “BU KİTAPLARI OKUYUN” yazdım ve bu sözcüklerden başlıkların her birine birer ok çizdim. Ortadan

kayboldular ve Shakespeare'in Ölüm Maskesi'ne rağmen, onları bir daha görmedim. Bundan sonra, taktik değiştirdim ve kullanılmış ciltsiz kitaplardan almaya başladım, öyle çok oldular ki Jamie doğum günümde bana biraz daha plaka aldı ve bu kitapları Oda 104'ün doğu duvarındaki açık bir kitaplıkta tuttum. Kimisi geri geldi, kimisi gelmedi ama her iki durumda da kullanılmış kitap dükkânlarında vakit geçirmek için bir özrüm oldu. Doğru dükkânlara gidip doğru kitapları aldığımda, yıllık 300 dolar olan bütçeme uyabiliyor ve yaklaşık yüz kitap satın alabiliyordum.

Bin dokuz yüz seksen: Ulusal Kitap Ödülleri'ni kurgusal yazında William Styron'ın *Sophie'nin Seçimi* ve şiirde Philip Levine'in *Küller'i* aldı ama listeye baktığımda, Din/Esinlenme dalında kazananın Elaine Pagels'in *Gnostik Gospeller'i* olduğunu görmezden gelemedim. John William'a üçünü de aldım ama onu heyecanlandıran, elbette, Pagels'ti. Sanki ona *Ölü Deniz Yazmaları'nı* ya da Rosetta Stone getirmiştım. Her şeyi bir kenara bıraktı ve ben oradayken okudu onu, bu yüzden ben de bir şey okudum ve bunun, Şabat gibi, hoş bir giriş olduğunu düşündüm; yalnız John William'ın ikide bir Pagels'dan "Yaratıcı, aşağılık yaratıklar yaratarak annesinin ıstırabına neden oldu, annesi de bu yüzden onu bırakarak cennetin daha yüksek bölgelerine çekildi" ya da "Dünyanın başlangıcı Bilgelik'in, tüm varlıkların Annesinin, onu kendi ıstırabından çıkarmasıyla oldu" gibi bir cümle yumurtlayarak huzuru bozması hariç. Kafamı sallayıp "Çok güzel" ya da "Vay" diyor ve ardından kendi sayfalarımaya dönüyordum ama o vermek istediğim mesajı almadı ve alıntılar yerine yorumlamaya başladı ki bu daha uzun ve dolayısıyla daha da kötüydü. Küçük kemirgenleri yakalamak için kapan kurmakla, kampa odun taşımakla ve mataraları doldurmakla geçirdiğimiz ertesi gün, akşam yemeğine yakın başka şeylerden de konuşabildik ama gecenin daha geç saatlerinde uyku tulumlarımızın içindeyken ve tüm sohbet kesildiğinde ve ben, uykuya dalmak üzereyken John William, bir uyku vakti duasıymişçasına, sessizliği "Ve İsa dedi ki, 'Arayan kişiyi bırak, bulana kadar arasın. Bulduğunda, belasını da bulacak. Belasını bulduğunda, hayran kalacak ve her şeye hükmedecek' " diyerek bozdu.

“İyi ezberlemişsin.”

“Kapa çeneni, Countryman.”

“Ona dönerek, ‘Ya ben her şeye hükmetmek istemiyorsam? Ya önce belamı bulup sonra da hayran kalmak istemiyorsam? Bir kere neden hükmetmek isteyeyim ki? Ya yalnızca uyumak istiyorsam?’ dedim.

John William “Sen zaten uyuyorsun” dedi.

“Bu çok derin” dedim, “Ey Yüce Asil Svami⁴⁵ Laurelhurst.”

“Kendi hayatının içinde bir uyurgezersin.”

“Bir mağarada yaşamakla ilgili sorun, bir guruya dönüşme riskidir ve bundan sonra seni hiç kimse sevmez.”

“Hamburger dünyasında yaşamakla ilgili sorun, bir gerizekâliya dönüşme riskidir” diye yanıtladı John William. “Kitap yazmak istediğini söylemiyor muydun sen? Bir elinde çizburgerle yapamazsın bunu.”

“Katılmıyorum” dedim, “Bunu yapmanın tek yolu bir elinde çizburger olması.”

“Kaç tane yazdın?”

“Sürekli sana tuvalet kâğıdı getiriyor olmasaydım şimdiye bir tane yazmıştım.”

“Senden hiçbir zaman bana tuvalet kâğıdı getirmeni istemedim.”

“Yine de getiriyorum.”

“O neden?” dedi John William. “Neden Büyük Amerikan Romanını yazmaktansa her zaman bana tuvalet kâğıdı getiriyorsun?”

“Seni bezdirici nankör.”

“‘Bezdirici nankör’ ” dedi John William. “Şimdiden zarif bir sözcük haznen var. ‘Bezdirici’lerle bir kokteyl partisine katılmaya hazırsın, Countryman. ‘Bezdirici’ hoş bir dokunuş. *Touché*.”

“Herkes Lord Barry’nin önünde eğilsin.”

John William’ın kafa derisindeki ve kulaklarının arkasındaki saçkıran mantarını ya da problem her neyse onu kaşındığını duyabiliyordum. “Bu beni çıldırtıyor” diye veryansın etti.

“Getirdiklerimden kullan.”

“Bitti.”

“Getiririm.”

Bir başka deyişle mısır, pirinç, kırmızıbiber, balık, arpa ekmeği, zencefil ve ballarıyla Purun Bhagat’ın köylüleri gibiydim. Zen ustası yüzüme bir şamar atabilir ve ben manastırı terk etmek yerine, korkunç bir inatla tutar onun pirincini getirirdim.

* * *

YILLAR GEÇTİKÇE, bazı şeyler değişti. Yürüyüş yolunun kimi kısımları nehir tarafından yok edildi ve suyun, benim çakıl setleri üzerinde yürümemi engelleyecek kadar yüksek olduğu baharları, çok fazla ağaç devriliyordu, öyle ki yolculuğum, ormanda sürekli önünü açarak ilerlemeye dönüşüyordu. Dağ çantamla aradan geçmeye çalışırken sık sık bir yerlerimi çizerdim. Bir keresinde, eğik dallarla dolu bir geçitte, bir elk sürüsünü ürkütüm ve karşılığında fırtına gibi kaçışarak onlar da beni ürküttüler. Aynı yolculukta, Valhallalar’a doğru yanlarında on günlük erzakla yola çıkmış üç dağcıya rastladım. Kendilerininkinden daha büyük bir yükü ama ipsiz ve kancasız yalnız bir yürüyüşçü, onları açıkça gösterdikleri bir şekilde meraklandırmıştı ve onlara planımın Tom Dağı ve Hoh Zirvesi’nde vals yaparak, ardından kuzeye doğru Hoh’nun ana çatalına sokulmaya çalışacağımı söylemek zorunda kaldım. Bir başka deyişle, tırmanma ekipmanımın azlığını açıklamak üzere kendimi müzmin bir orman yolcusu olarak tanıttım ve ardından, bunu meşru kılmak için, bölgeyle ilgili sırlar paylaşarak bu üçlüyle biraz oturdum. Etkilenip etkilenmediklerini bilmiyorum ama aslında tedarikçilik olan şeyin kokusundan uzaklaştıklarından emindim. Yanımda yiyecek, sabun, havlu, çorap, iç çamaşırı, mum ve Harika Dersler Şirketi’den çıkmış, profesörlerin parçacık fiziği, Viktorya İngilteresi, antik dünyadaki büyük savaşlar vb. üzerine derslerini içeren bir miktar kaset götürüyordum ve bu yüzden, tırmanıcılar ve ben, bir haritayı incelerken, çantamı hiç açmamakta karar kılmıştım. John William’ın şimdiden büyük bir kaset koleksiyonu ve geniş bir kütüphanesi olduğunu söylemeliyim; ama götürdüğüm *Penthouse* ve *Playboy*’ları yakmıştı; çünkü on-

ların –dediğine göre– “kafasında yer kaplamalarını” istemiyordu. Ona bu yüzden çıktım. *Riskli İş*’teki Rebecca De Mornay’i ve *Octopussy*’deki Maud Adams’ı anlattım. “Countryman” dedi “Yehova’nın kapanındaki yem bu çürükler zaten.”

Bir bahar kampa vardığımda, arkadaşım duman ve mavi şişe sineklerinin sisine bulanmış, elk eti tütsülüyordu. Bir deri bir kemik, pis, kabuk bağlamış, yara bere içinde, kaşınmış görünüyordu ve dudakları kabarmış, soğuktan iltihap toplamış ve gözü enfeksiyon kapmıştı. Havada hafif bir yanmış et kokusu ve üstüne, John William’ın postu tabaklamada kullanmayı planladığı elk beyninden geldiğini öğrendiğim apayrı bir koku vardı. Kemikler, boynuzlar, dişler, kanlı ve etli butlar, sidik kesesi, sinirler –yanındaki yığındaki her şey çok açık seçikti. Arkadaşım beş yüz librelik⁴⁶ bir memeliyi işlemekten geçiriyordu ki bu, düşündüğünüzde, pek öyle kolay bir iş değildir. Kasaplık sanayiiyle, bir zamanlar bütün olan şimdi ayrıydı ama bir sürü kan pıhtısı ve leş kokusu da eksik değildi ve daha önce hiç kesilmiş bir hayvan görmediyseniz, anatomi hakkında öğrenebileceğiniz çok şey vardı. John William’ın bir elk tütsüleyicisi olarak atılımı pek de iyi gitmezken, söz konusu hayvandan gelen rüzgâra karşı oturdum. Havada kamçılanmış dallardan bir askı yapmış, sedir lifleriyle etleri asmış ve rüzgâr yönünde ateşin altına yerleştirmişti ve şimdi, alevlerin üzerinden yeşil dalları eksik etmezken, sıcaklık kontrolü konusundaki yetersizliğinden hayal kırıklığına uğramıştı. Ateş, bir, etin pişeceği kadar ısınıyor; bir, sineklerin üşüyeceği kadar soğuyup dumansız kalıyordu. Bir askıdaki etler daha şimdiden yenemeyecek kadar kararmıştı. Biraz denedim ama John William’ın da beni uyardığı gibi, tadı, yanmış odunun tadı nasılsa öyleydi. Gece boyunca ateşi dengeleyerek ve askının mesafesiyle açısını ayarlayarak uyanık kaldık. Sularını çekildikçe, et parçaları büzüldü ve büküldü. Birkaç lezzet testi yaptık ama bunun dışında yeşil dal toplamakla ve dürterek istikrarlı, serin bir duman elde etmekle meşgul olduk. Ben, etten biraz daha yavaş kurudum ve bileğimi burnuma götürdüğümde aldığım koku, kav kokusuydu. Otuz saatin ardından, John William tatmin olmuştu. Soğuması için eti gergin bir ipe serdik, askı-

46 Yaklaşık 225 kilogram. (ç.n.)

yı yeniden yükledik ve yine tütsülemeye başladık; bu sefer prosciutto⁴⁷ gibi ince dilimlenmiş ve ilk parçadan daha çok tuzlanmış sırt bölgesini. Daha iyi gitti ama hâlâ sürekli ateşin başında kalmak ve değişimli olarak kısa kısa uyumak gerekiyordu.

John William bu elki, dediğine göre, kuzeye doğru, karanlık bir köknar ormanında, boynunda iki yara iziyle sağrısının üstüne düşmüş halde bulmuştu ama hâlâ sıcaktı. Kırk beş dakika boyunca elinde buz çekiciyle yanında dolanıp durduktan sonra, onu öldürenin –bir puma olmalıydı– saygıyla çekilmeyi tercih ettiğinden emin olmuştu. Yine de pumanın gizli bir uzaklıkta olduğunu; açlık, hüsrân ve kin içinde vazgeçtiğini, sabır ve dikkat kısmında hata ettiğini hissetmişti. Onunla konuşmuştu bile, “Sen boynumu kırmaya çalışırken ben senin birkaç kaburganı kırabilirim, ve eğer ben sadece bir tane bile kırarsam uzun süre avlanamazsın.” Veya benzeri etkide sözler.

Tatmin olunca, birçok tahmin yürütüp bir sürü de hata yaparak, elki dörde bölmüştü. Boynuzlarını, dişlerini, kan pıhtısını, toynaklarını ve sinirlerini postunun içine dürmüştü. İlk taşıdığı şey, omurilik boyunca şekilsizce ayrılmış ve üçüncü ve dördüncü kaburgalar arasından kesilmiş, önden, dörtte birlik bir parçaydı. Bir saat sonra, günbatımına doğru, yeni bir tur yapmak için geri döndüğünde, arka çeyreklerden biri gitmişti, karaciğer ve yürek de. John William diğer arka çeyreği yanında getirdiği bir iple erişilemeyecek bir yere astı ve postu saklayabildiği kadar iyi bir şekilde sakladı ama ertesi sabah döndüğünde, post onun bıraktığı yerin yirmi yarda kadar kuzeyine sürüklenmiş, ters çevrilmiş ve üstüne pençe atılmıştı. Astığı arka çeyrek olduğu gibi duruyordu ama makbul olan diğer kısımlar belirgin bir hat üzerinde sürüklenmişti ve etrafa saçılmış parçalar, kedi sidiği kokusu ve sakatat üzerinde çalışan sinekler vardı.

Kışı çıkarması düşünülen elk eti, temmuza kadar bile dayanmadı. Bolca toz haline getirilmiş elk eti, kıyılmış elk yağı ve güneşte bizim kurutup taştan bir havanda ezmeye çalıştığımız sarı üzümlerden ibaret olan “pastırma”sı da. Etten bile daha hızlı gitti. John William yağı yakmış ya da yeterince kullanmamış olabileceğini düşündü; her nasıl olduysa, –balmumu ve testere

47 İnce dilimler halinde servis edilen kurutulmuş İtalyan jambonu. (ç.n.)

tozu gibi görünen– pastırması, temmuza gelene kadar ekşimişti. Post içinse, John William'ı kutlamalıyım. En azından o, mütevazı bir başarıydı. Bu işte, mağarasını yapmada olduğu kadar iyiydi. Eğer *Yabanda Yaşam Kılavuzu* ona kıl ve deriyi bir inçin dörtte biri kadar aralıklarla ayırmasını tavsiye ediyorsa, bunu hiç hile yapmadan uyguladı ve sıram geldiğinde, ben de öyle yaptım. Yüzdük, ıslattık, işledik ve incelttik; postu esnettik, sıcak küvetin içine attık, orada üstüne ağırlık koyarak beklettik, dışarı çektik ve bükerek sıktık, karamela gibi sündürdük, tramp lenmiş gibi üstünde taş zıplattık, sopayla dövdük, ağaçlar arasına gerilmiş bir ip üzerinde yuvarladık ve kazma sapının ucuyla üstünde çalıştık. Elk beynini suyla karıştırdık ve benim, daha sonra, evde, antibiyotik kullanmam gerekti çünkü beyin ezmesini posta uygularken eldiven giymemiştım. İki hafta sonra geri döndüğümde, John William acemi görünüşlü mokasenler yapmıştı. Öyle kötüydüler ki, taşan ayak parmaklarını görebiliyordunuz. Ona birkaç eldivenci iğnesi ve kalın naylon iplik götürdüm ve kendisine tam olmayan bir gömlek yaptı. Terziliği gülünecek gibiydi. Gömlek koltukaltlarından sıkıyor ve sırtının ortasında büzülüyordu. Dekoratif püsküllerinden bazıları yanlış yerleştirilmişti ve ateşte kolayca yanıp kavrularak şişliklere dönüşüyordu. Bana, sınır bölgesinde deli gömleği giymiş biri gibi görünüyordu ama yine de bunu giymekte ısrar ediyordu. Onu görmenin ne kadar üzücü olduğunu fark edişim de bu sıralarda oldu. M&M's Top Ramen, Rye Crisp, Crest ve Eveready'lerden⁴⁸ oluşan yükümlerle kampına girmek ve onu yine tersine evrimleşmiş, Fiziksel Antropolojiye Giriş'te gördüğüm insansılara biraz daha benzemiş bulmak giderek acı verici oluyordu. Kabaca kazınmış kafası, ayaklarına kadar uzamış sakalı, güderi gömleği ve ilkel mokasenleriyle öyle göze batan derecede absürt, öyle pis, öyle kıyametten çıkıp gelmiş ve aynı zamanda öyle akıldaki kötü müze ışıklandırmaları altında sergilenebilecek on dokuzuncu yüzyıl başlarının Batı Amerikası tasvirlerini uyandırır vaziyetteydi ki, onunla karşılaşacak kadar şanssız biri, onun komik ya da tehlikeli bir şekilde delirdiğini varsaydığı ya da, eğer onu uzaktan, ağaçların arasından, diyelim sisler içinde gör-

48 Sırasıyla çikolata, makarna, patlamış pirinçli kraker, diş macunu ve pil markaları.

müş olsaydı –korkuyla bir kütüğün arkasına doğru sürünürken diyelim– onu olsa olsa bir hayal ürünü ya da geçmişten aklında kalan bir sahne olarak yorumladığı için suçlanamazdı. Ama o gerçektir ve bunu söylemek, benim için çok üzücü ama küçülmüş ve ona özgü ışıltıdan yoksun görünüyordu. Gözden düşmüş koşucu duruşu ve Gatsby’msi dişleri eskide kalmıştı. Dişetleri şişmişti. Omuzları çökmüştü. Onu günün ortasında mağarasında, uyku tulumunun içinde, hiçbir şey yapmaz, yalnızca derisiyle ve nasırlarıyla oynar ve öksürüp tükürürken; ya da ateşin yanında, kafasını koluna dayamış kıvrılırken; ya da kendisinin Buda olduğunu düşünerek bir ağacın altında otururken bulurdum. Şimdi onun deyişiyle, “vücut yağlarını korumak”la ve “hiçbir şey yapmama sanatı”yla ilgili söylenebilecek çok şey olduğunu savunuyordu ama benim bakış açımına göre yalnızca bunalıma girmişti. Ki bunun, amacına katkıda bulunmadığını düşünüyordum. Onu mutluluğa götürmemişti.

’84’ün o kışı, kitaplarının boş yerlerine küçük çizimler yaptığını gördüm. Boş bir ön ya da arka sayfa varsa, bunu kullanıyordu, ya da bir bölüm, sayfanın yarısından başlıyorsa, üst yarıya çizimler yapıyor veya bir şiirin son dizesi karşı sayfada bitiyorsa, altındaki boş yeri dolduruyordu. Kullandığı boya, ya da mürekkep, odun külüyle karıştırılmış sulandırılmış ladin sakızıydı ve bununla gri ya da siyah tonları elde edebiliyordu –yine de çizimlerinin her zaman tek renkli olduğunu fark etmiştim– ve fırçası, ucuna naylon bir iple elk kılı bağlanmış bir kuzgun kanadı kemiği idi. Uyku tulumumun içinde, fenerim açık, kütüphanesini sistematik olarak yaprak yaprak taradım. Hiçbir çiziminde dünyadaki herhangi bir nesnenin doğrudan bir temsili yoktu ama öte taraftan, soyut da değillerdi. Noktalar, eğik çizgiler, doğrular ve lekeler, örneğin sisler içinde bir dağı ya da ağaçları ya da uçurumları ya da hareket eden suyu imleyecek şekilde birleşiyordu. Ne bir insan formu ne de simetri ya da hareketlilik vardı, sadece, beyaz boşluğun da işe katılmasıyla ve boyanın kaligrafi mürekkebi gibi, hafifçe uygulanmasıyla belirmiş, tek renkli natürmortlar. Bu gelişmenin, John William’ın sanatçılığının, benim onu tanıdığım haliyle çatıştığını düşündüm ama bunu söylemenin anlamı neydi ki?

Daha da beklenmedik olanı, *Zengin Tavşan*'ın son sayfasında, Updike'in illüstrasyonlu biyografisinin hemen arkasında şuna rastlamamdı:

İnimde kuzgun,
Mızıldanan sivrisinekler günbatımında–
Sahip olduğum bu.⁴⁹

Ertesi gün, kar yağdı. Uyku tulumlarımızı cüppe gibi giyerek mağaranın girişinde oturduk ve kar tanelerinin süzülerek gezinmelerini seyrettik. Kar, orman örtüsünün engellemediği her yere yerleşmeye başladı. Toprağın üzerinde oluşturduğu şekiller, yukarıdakilerin bir haritası gibiydi. Dalların uzanışını ifade eden yaylar oluştu. Dalgalanan dokuda yaprakların sürünüşünü görebiliyordunuz. Böylesi anlar beni belirgin bir şekilde etkiler ve bunları unutmam; ama iyi mi midir kötü müdür bilmem, sözcükler de bir o kadar etkiler beni; bu yüzden, John William'la oturmuş karın düşüşünü seyrederken,

Mağaramda kuzgun,
Mızıldanan sivrisinekler günbatımında–
Sahip olduğum bu.

dedim.

“Katılıyorum.”

“Satranç oynamak ister misin?”

“Hayır.”

“Fişek getirdim.”

“Artık kötü tribe bağılıyorum. Fişek kâbus gördürüyor.”

Çantamı karıştırdım ve '84 kurgusal yazın Ulusal Kitap Ödülü'nü kazanan, Ellen Gilchirst'in *Japonya'ya Karşı Zafer: Bir Hikâye Kitabı*'nı buldum. “Şiirden vazgeçmişler” dedim. “Nedenini bilmiyorum.”

John William sanki karı tartmak, ya da parmaklarının arasında eridiğini hissetmek ister gibi bir elini uzattı. “Bu kötü” dedi.

49 Şiirin aslı 5/7/5'lik haiku kalıbına uygun yazılmış.

“Ne?”

“Burada çıldırıyorum.”

“Ayrıl, o zaman.”

“Ayrılmak daha da çılginca.”

“Bunu anlamıyorum, Barry.”

Cevap vermedi.

Japonya'ya Karşı Zafer'i eline verdim çünkü başka ne yapabileirdim bilmiyordum, ama istemediğini söyledi ve mağaranın zeminine bıraktı. Ben, “Bence torbaya sarmalısın. Ne anlamı var ki?” dedim.

Önce kıkırdayarak, sonra gülerek, sonra gülmekten kırılarak, sanki düşündüğü şey gitgide daha da komik geliyormuş gibi parmak boğumlarıyla gözlerini ovuşturdu. Gülmeyi bitirmesi için birkaç kere içini çekerek “Oh” demesi gerekti ve ardından, “Nasıl bu sene hiç şiir olmayabilir? Bu çok anlamsız” dedi.

“İstedığın zaman şiir getirebilirim.”

“Demeye çalıştığım, dünyada o kadar saçmalık varken, bula bula şiiri mi bulmuşlar?”

“Bir şair söyle” dedim.

“Galway Kinnell.”

“Ben giderken benimle gel. Birlikte yürüyüp gidelim.”

“*Kâbuslar Kitabı*. Harika bir isim, değil mi?”

“Lütfen” dedim.

Parmağını uzattı. “Onların elçisisin sen” dedi. “Sen onların kitaplarındaki en eski düzensin – bir hain.”

“Hangi ‘onların’?”

“Arkonlar.”

“Demek istediğim bu işte” dedim. “Sallayıp gitmen gerek.”

“Kadınların yazdığı şiirler getir” dedi John William. “Kadınların ne düşündüğünü öğrenmek istiyorum. Kadınları anlamak istiyorum.”

“Biriyle tanış.”

“Tanıştım. Dakinimi hatırlıyor musun? Şu rüyamdakini?”

“Ne söylediğimi duymaya çalış. Bir kereliğine beni dinle.”

“Bana korku bahşetti” dedi. “Benim çıkış yolum korku.”

* * *

'84'ÜN KIŞINA GELİNCEYE, iki oğlum olmuştu. Modern İngiliz Edebiyatı'nda Orwell okutuyordum –geriye dönüp bakmak için iyi bir yıldır– ve Satranç Kulübü'nün danışmanıydım. Jamie ve ben bir odun fırını kuruyorduk. Bisiklet bakımıyla ilgili birkaç şey öğrenmiştim. Paraya sıkışmıştık. Bazen, cumartesi ya da pazar günü öğleden sonra, yatak odamızda sarı bir bloknotla oturur ve el yazısıyla öyküler üzerinde çalışırdım. Bazen de, bunun yerine, Green Lake çevresinde tanımadığım insanlarla yarışırımdım. Şubat'ta, bir pazar günü, günbatımında, benden çok uzakta, önümde hızlı adım koşan birini gördüm, dönemeçlerde görüşümden kaybolacak kadar hızlıydı, öyle hızlıydı ki düz gidişlerde onu varlığımdan haberdar edecek kadar mesafe kaydetmek konusunda ümitsizliğe düşüyordum. Hava kararıyordu. Gölden rüzgâr esiyordu. Sazların arasında, silüet halinde, kışlayan ördekler çırpınıyordu. Kendimi engellenmiş gibi hissettim. Onun ilerleyişi benim geride kalışım kadar çok değildi. Üzerinde kolsuz beyaz bir atlet, rahat bir eşofman ve bir kafa bandı olduğunu düşündüm ama bir görünüp bir kaybolmaya devam ediyordu ve her durumda, o loşlukta onunla ilgili bir belirleme yapmak zordu. Ümidim onu yormaktı ama bu olmadı. Gölü iki kez dolandı, ben de; ama ben, yarıştığımı hissetmek için fazlasıyla gerideydim. Artık karanlıkta koşuyorduk. Hamamın yanında bir atılım yapmaya çalıştım ama bu, ancak kısa bir süre inandığım bir yanılısamaydı. Böyle olduğu halde, bir buz parçasına basarken kontrolümü kaybedene kadar kendimi zorladım ve sol ayak bileğimi kırdım. Ertesi gün, dersi, alçılı ayağım okulun tiyatrosundaki sahne aksesuarları arasından ödünç alınmış bir fiskos masası üzerinde ve koltuk değneklerim, gerektiğinde uzun mesafeye işaret etmekte kullanabilmek için, dizlerimin üstünde, bir döner koltukta anlattım. Amerikan Araştırmaları'nda, Thoreau okuyorduk ve öğrencilerimden biri, Yale'e giden ve şimdi Dışişleri Bakanlığı'nda çalışan bir kız, tozunu alması gerektiğini keşfettiğinde, bir kaya olan kâğıt ağırlığını fırlatıp atan Henry David imajıyla, gürültülü bir şekilde eğlendi. "Amma ekmek kafalıymış" ve "Bunu niye okuyoruz ki?" dedi. Refah, eğlence, çalışma, doğa ve ikinci bir kızın "Amerikan tarzı" diyip durduğu şey üzerine bir tartışma doğdu. "Amerikan

tarzı"yla ne demek istediğini sorduğumda, "Temel olarak, her şeyin yıkımı –dünya, mutluluğunuz, ruhunuz, her şey. Tam paket. Kötülük ve savaş. Biz buyuz, Bay Countryman" dedi.

* * *

JOHN WILLIAM ÖLDÜ. Adli detaylara girerek kimsenin merakına yüz verecek değilim. Eğer sizi heyecanlandıran kemik odası detayları, sorgu yargıçlarının kullandığı sözcükler ya da cenaze işleri görevlisinin günlük ekmeğiye, ketumluğumun kusuruna bakmayın. Sade bir şekilde, onu 4 Mayıs 1984'te, aşırıya kaçarak ayak bileğim tamamen iyileşmeden gittiğimde bulduğumu söyleyeceğim. Bu yolculuğu yapmamalıydım, ama on bir haftanın ardından, endişelenmiştim. Bunda da haklıydım çünkü yüzüstü, orta kısmı kavrulmuş ve kolları, önündeki bir şeye uzanmak ister gibi uzanmış, ateş yaktığı yerin üstündeydi. Kendi ateşinde yanmıştı, neden ya da nasıl olduğunu asla bilemeyeceğim, yine de tahmin yürüterek, açlıktan zayıflamış halde, belki sendelemiş olduğunu ya da –belki, belki de değil– bu sendelemenin bir intihar olduğunu söyleyebilirim. Bunları yazmamın benim için zor olduğunu söylememe gerek var mı? Yaptığınız ya da yapmadığınız, söylediğiniz ya da söylemediğiniz şeyler için, biri öldükten sonra duyulan pişmanlık –bu bende var ve her zaman da olmasını bekliyorum. Bileğimi kırmadan önce değilse bile sonradan kesinlikle konuşmuş olmalıydım, çünkü –evde kanepede oturur, alçıdaki ayağım sehpanın üzerinde, kompozisyonları düzeltirken– John William'ın durumunun kötü olduğunu biliyordum. Yine de onu ele veremiyordum. Yirmi sekizinde, karısı, iki çocuğu, evi, köpeği ve işi olan biri olarak, onu haklı bulan bir yanım vardı ve bu yüzden bir yeri arayamıyordum. Birkaç kere denedim, ama daha sonra kendimi, orada ölmenin Yehova'nın bir zafer daha kazanmasına yeğ olduğuna ikna ettim ve telefonu kapattım. Jamie buna katılmıyordu. O Olympic Park'ı arayıp birine, o anda yukarıda, ormanda, açlıktan ölmek üzere olan bir manyak olduğunu anlatmak istiyordu ama ondan bunu yapmamasını rica ettim ve sonradan pişman olmasına rağmen beni dinledi.

Dağlarda yalnızken, arkadaşımın cesedi beni ürpertti ve uzun bir süre hatırı sayılır bir uzaklıkta oturdum; ona

bakmayarak, bakarak, sonra tekrar bakmayarak ve bütün bunların ortasında, neden ağlamadığımı merak ederek. Ağaçların arasında beş kuzgun vardı. Ne yapmış olduklarını söylemeyeceğim ama anlaşılmaz bir sabırla beni gözlüyorlardı. Bir süre sonra, sol kolum boylu boyunca midemin üzerinde ve sağ kolum, avucumla ağzımı ve başparmağım ve işaret parmağımın burun deliklerimi kapatacak şekilde, diğerinin üzerinde dinlenir vaziyette kalıntılara yaklaştım. Ateşin yanında okuyarak, nasıl oturduğunu ve ayağa kalkıp bayılmış olduğunu –belki– görebiliyordum çünkü bacaklarının arasında bir matara vardı ve ellerinin önünde, tozun toprağın içinde *Yüz Çin Şiiri*. Bu bile beni ağlatmadı; John William'ın, ölüm saatinde, Tu Fu ya da bin yıldır ölü olan başka bir Çinli şairi okuduğu düşüncesi bile. Tersine, bu memnun olduğum bir şeydi.

Yaklaşık bir saat sonra, her şeyi olduğu gibi kabullendim. Başka seçeneğim var mıydı? Ondan kalanları bırakıp yürüyüp gitmeyi düşündüğümde, bunun yanlış olduğunu hissettim ve böylece, kalıp, merdiveni tırmanarak bir kürek aldım. Ocağı çevreleyen taşları ayırdım ve küçük olanları kuzgunlara attım ama gitmediler, yalnızca başka dallara uçtular. John William'ın cenazesini rahatsız etmek istemediğimden, ona dokunmadan, alabildiğim tüm kısmen yanmış odunları küreledim, ulaşabildiğim külleri dağıttım ve civardaki orman zeminine kattım. Matarasını, kitabını ve küreğini mağaraya koydum ve sol yanına serip, oynatarak olabildiğince altına doğru itelediğim bir hasırla geri döndüm. Ama bu durumda yeniden uzağında oturmam gerekti, bir on ya da on beş dakika daha. Çantamdan eldivenlerimi çıkardım, bir de bandana; ve bandanayı burnumun üzerinden geçirerek eldivenleri taktım, ama o uzaklıkta, sırtım kaya duvarına yaslanmış, dirseklerim dizlerimde ve şişmiş olan bileğim acıyarak oturmayı sürdürdüm ve birkaç defa onun adını tekrarladım. Bununla kendimi alıştıran, ya da biraz alıştıran, isteksizce ayağa kalktım ve John William'ın cenazesini hasırın üzerine küreleyip sararak, yapmam gerektiğini düşündüğüm şeyi yaptım; ve bunları yaparken sonunda biraz ağladım. Onu öyle kürelemek, bunu ne kadar saygıyla yapıyor olursam olayım, bendeki cenaze adabı hissini incitiyordu; sonra onun el-

divenli ellerimin üzerindeki ağırlığı, itiyormuş gibi gelişi, onun kütlesinin verdiği his, bakışımla sakalını, bir kulağını, başının üstündeki saçının bir kıvrımını yakalayışım –hatırladığım görüntü ve duygular bunlar. Gözlerimi kapatmam ve kaba bir şekilde, kendimi, törenselliğin dışında kalarak, yolda ölmüş bir geyiğe yapabileceğiniz gibi, onu, gitmesi gerektiğini düşündüğüm yere götürmeye ikna etmem gerekti. Bundan sonrası, ağır bir halıyı kaldırmak gibiydi, ama o ilk kıvrımı yapmak, ağırlığını o örtülüp kaybolana kadar döndürmek, annemin tabutunun inmeye başladığı an gibiydi. Bir cenazenin en kötü yeri, benim için, gerçek anlamda kaybolma anıdır.

Oldu. Onu elde yapılmış sedir ipleriyle tutturarak bağlı bir bohça haline getirdim. Özel torbaların olmadığı zamanlarda bir uyku tulumunu bağlamak gibiydi. Sonra, yine belli bir uzaklıkta, biraz daha oturmam ve John William'ın silindir şeklindeki tabutundan gözlerimi alıp, düğümleri çekerek sıkılaştırırken cesedinin ellerime yaptığı basıncın verdiği hissin geçmesini beklemem gerekti. Kuzgunlar gitmişti artık. Yürüyüp gitmek ve radyo çalarken, gece olmadan ışıkların parladığı yolda olmak istiyordum ama yine, her şeyi olduğu gibi kabullenmek gerekiyordu. Kendimi, önce yaptığım baklava şekline bakmaya, sonra da onun yakınına oturmaya zorladım ve doğaüstünden, ölülerin imkânsız ama olası dirilişinden ve ormanın kendisinden korktuğumu hissettim. Bu yüzden önce bir, sonra diğer elimi dürülmüş hasıra koyup, burnumun üstündeki, şimdi sedir kokusuyla biraz bastırılmış diğer kokuları geçirip getiren bandanayla, başımı ona doğru eğmem uzun zaman aldı, bu adım-adım yaklaşımıyla sonunda yüzümü, bir yanını arkadaşımın kabuktan tabutuna dayayarak dinlendirebildim, yapmakta olduğum şeye dinlenmek denebilirse tabii. Tam olarak ne yaptığımı size açıklayamıyorum, ama bir kez daha, yaptığım bana doğruymuş gibi geliyordu.

Bir süre sonra, düğümlerin altından bütün ipleri birden kavrayan, böylelikle yalnızca onu çekerek hepsini birden sıkılaştırabileceğim bir hat geçirerek bohçayı daha da sağlamlaştırdım ve toz kaldırarak ve gürültü yaparak, arkadaşımı kalan son küllerden çektim. Belki daha hürmetkâr bir yöntem bulunabilir-

di, ama ben bulamadım ve benim için, cenazeyi ele alışımındaki kabalıkla bağlantılı kendimden tikslenme duygusunu kabullenmek zorunda kaldım. Kişinin arkadaşını, bir kanoyu buz üzerinden kaydırır gibi toprakta sürüklemesi yapılacak şey değildi –daha iyisinin gerektiği bir durumda yalnızca idare etmeye çalışarak bunu yaparken, kendime söylediğim tam olarak buydu. Ama tek taşıyıcı, tek yas tutan olarak, yalnızdım. Ve şimdi, bundan sonra ne yapacağım sorusu vardı ve bu konuda onun tercihinin ne olabileceğini tahmin etmeliydim, gömülmek mi, yoksa yakılmak mı? Biraz daha oturdum. Sol ayağımdaki botu çıkardım ve bileğimi ovdum. Onu dürmekte çok acele ettiğim, vücudunu temizlemem ya da havuzdaki suyla yıkamam, ya da göz kapaklarını gözlerinin üstüne bastırmam, ya da saçını taramam, ya da bütün bunların hepsini yapmış olmam gerektiği bundan sonra aklıma geldi; ama bunun için artık çok geç kalınmış gibi görünüyordu; bu yüzden, arkadaşımın son törenini ele alışımdan, diğer her şeyin ötesinde –öfke dahil– pişmanlık duydum.

Mağaraların, muhtemelen, mezarların en eskisi olduğunu hatırladığımda daha da kötü oldu. İsa da bunlardan birine gömülmüştü. Bu yüzden, bir süre sonra, başka bir hasır sererek yükümü merdivenin altına sürdüm. John William'ı ağır bir kechesteyi ucunun üstüne dikerken yapabileceğiniz gibi yavaş, dikkatli bir şekilde eğerek diktim, göğsümün üstüne yatırdım ve onu dengede tutmak için sonunda bir ayağımı kullanarak, John William'ı altımdaki kademelere yaslayıncaya kadar, oflaya puf-laya basamakları tırmandım. Bütün bunlarda kolayca bir kara komedi ögesi görebilirdiniz; orada olup, bahtsızlığıma ve yenilenen ağlayışıma tanık olmadığınız sürece. Sonra onu, el yapımı merdivenin sarkık taşıyıcısıyla, mağaranın ağzına çektim. Büyük bir balığı güverteye çekmek gibiydi. Zor, ilkel, düşük teknoloji ve benim cirmimin yettiği kadardı. Yine de onu kireçtaşının sert kenarından çekmek istemedim ve merdiven sağa doğru düşerken, asaletini tamamen yıkmadan bütün olarak mağarasına sokabilmek için, onu bir kez daha biçimsizce tutmak zorunda kaldım. Oradan yeterince uzaklaştırdığımda, adını yeniden söyledim ve ardından onu sedirden levhalarının altına, toplamış olduğu şeylerin –dişler, kemikler, tüyler, boynuzlar– yanı-

na ve aletlerinin, giysilerinin, kitaplarının, kasetlerinin vb. ortasına çektim. Bir zamanlar televizyonda dedikleri gibi, mutlu avlanma yerlerine doğru yapacağı yolculukta bütün bunlara ihtiyacı olabilirdi.

Benim için güç bir geceydi. Bulabildiğim tüm mumları yakıtım ve bir mağarada bir cesetle oturuyor olmayı panik haline getirmemeye çalıştım ki, sabahın üçünde bunu yapmak zordu. Öğlumun bir yıl kadar önce okumamda ısrar ettiği ve benim de üzerinde konuşabilmemiz için okuduğum *Tibet Ölümler Kitabı*'ndan anladığım kadarıyla, bir yaşamdan bir sonrakine geçişin süresi kırk dokuz gündür. Ama bunu o zaman bilmiyordum. Odanın içinde dolanıp duran ruhları, bedeni buhar biçiminde terk eden ruhu, çok yakın olan ama iletişim kuramayan ölüleri ve bir cesedin varlığında duanın tesirli olduğunu duymuştum ama duadan pek anlamaz ve kendimi bir duayı içten okuyacak şekilde hazırlayamazdım. Cavanaugh ve Countryman'leri bu konu hakkında konuşurken dinlemiş olduğumdan, uyanışlar hakkında az bir şey biliyordum –bedenin nasıl yatırıldığı ve yıkandığını, göğse bir haç ve parmaklar arasına bir tespih yerleştirildiğini. Çarşafın asılması, ağıt ve ağlamalar, viski, siyah bira, kil pipolar, enfiye, tütün ve şarap, saatlerin durması ve aynaların duvarlara dönüşü, yirmi dört saatlik ziyaretler, cesedin önünde diz çöküp dua etme ve toplananların bir odada, ölününse diğerinde kalışını, ama her zaman refakatçi eşliğinde, duymuştum. Ayrıca, annemin bir keresinde, içeride birinin ölmesinden birkaç saat önce evin önünde duran yaşlı bir kadın olduğunu söylediği, Bean Sidhe'den de –Banshee⁵⁰– haberdardım. Onu uzun kırmızı saçlarından tanırdınız. Onları tarıyor olurdu. Yüzünü örterlerdi. Ayrıca onu, bu dünyaya ait görünmeyen peçesinden de tanırdınız. Onu duyarsan kendini şanslı say, demişti annem, çünkü gi-decek kişi asla duymaz.

Böylece ölüyle oturdum. Bunu düzenli olarak yapan keşişler olduğunu duymuştum; kemik dolu bahçelerde, mezarlıklarda ya da yeraltı gömütlerinde; sonsuzlukla arkadaşlık kurmak için. Bunu hiç bilmiyorum. Tırpanla oturup yemek yiyebileceğimden emin değilim. Bu yüzden, benim gibi biri için uzun bir

50 İrlanda efsanelerinde ölüm perisi. (ç.n.)

beklemeydi. Bir süre sonra, korku duymanın dışında ne edecek dua ne de yapılacak başka bir şey varken, John William'ın kitaplarından şiir okumaya başladım, önce içimden, sonra dışımdan.

Hava ışıyana kadar okudum. Kinnell'in *Kâbuslar Kitabı*'nın, sonlara doğru, *Yüz Çin Şiiri*'ne benzediğini görmek beni şaşırttı:

Sancho Fergus! Ağlama!

Ya da, ağla.

Bedeninde,
mavileşen etinde, serilmişken
ortaya, bir bak görebiliyor musun
o tek piyeyi, gülen.

Bu şimdi bana, Şükran Günü'nde her yıl Countryman'lere bir şiir okumamın istendiğini hatırlattı. Hepimizin kısmen daha çok içmek için bir özür olduğunu bildiği, hatırlayabildiğimiz ölmüş bütün Countryman'lerin şerefine kadehler kaldırdıktan sonra gelir bu. Ölüleri çağırmak için iyi bir sebep değil ama hafifçe sallanmaya başlamışken adlarını söylemenin ve özel kaygılarımızın, bir başına düşüncelerimizin, bir kez daha, aynı onlar gibi puf diye yok olup gitmesine göz yummanın verdiği ilkel bir tatmin söz konusu. Her durumda, seçtiğim şey neredeyse her zaman İrlanda'dan olur çünkü eski ülkenin sert toprağıyla ilgili güzel sözcüklerin Countryman'ler için hâlâ bir çekiciliği vardır; özellikle de tüm o kadeh kaldırmalardan sonra; ya da en azından benim böyle bir teorim var... "Mullahinsa, Drummeril, Kara Şanço- / Dönüp baktığım her yer/ Monaghan'ın taşlı boz toprağında / Benim için doğmuş ölü seviler." Bu tip bir şey işte ve ardından yemeğe başlarız; İrlanda şiiri bir yemek duasıymış gibi.

*Washington Eyaleti'nin
On Dokuzuncu En Zengini*

DÜN GECE, JAMIE VE ben, aynı zamanda yörede üretilmiş yiyeceklerin tadıldığı bir okuma toplantısına gittik: peynirler, incirler, özel ekmekler, kanepeler, tadı daha çok çikolataya benzeyen bir buzlu çay ve otlu salam. Kitabevinin yöneticisi bize –atıştıran dinleyicilere–, ilgimizi, bir edebiyat akşamı kılığında, onun işine ve yerel yiyeceklerin pazarlanmasına adanmış bir web sitesine çekerek arsızca kendi reklamını yapıyor olmaktan azıcık utanç duyduğunu söylemek üzere ayağa kalkan Erin'in kocası Wiley'i –Wiley bu okuma/tatma toplantısının sponsorluğunu yapıyordu yerliyiyecekyiyn.com'un sahibi olarak– tanıtmadan önce denediğimiz ürünler hakkında birkaç şey söyleyen genç bir peynir üreticisini tanıttı. Wiley'i severim ama bu orta yaş krizinin benim beklemediğim bir şekilde gerçekleştiğini de eklemek zorundayım. Kırk dokuzuna basmadan önce, Wiley, büyük bir kurumdaki insan kaynakları işinden ayrıldı ve birkaç ay boyunca bazı lise öğrencileriyle, bir temiz yakıt yarışmasına sokmak istedikleri elektrikli bir araba üzerinde çalıştıktan sonra, Erin'e, İtalya'ya gideceğini söyledi. Bir evlilik danışmanı, çekilmek için Wiley'nin, Erin'in kafayı ilk bozduğu yeri seçmiş olmasının önemli olduğunu söyledi; yine de, Wiley, Erin'in –onu ziyaret ettikten sonra– zamanını yürüyüşe çıkararak, yiyecek

dükkânlarını gözden geçirerek, kiliselerde oturarak ve geç vakte akşam yemekleri hazırlayarak geçirdiğini söylediği Rimini yakınlarında bir villaya yerleşmek üzere gitti. Bütün bunları yaptıktan sonra, eve döndü ve yerliyiyecekiyiin'e başladı. *Kolay Yemekler*'in yazarını tanıtmadan önce "İyi iş yapıyoruz" dedi Wiley, yaklaşık elli kadar dinleyiciye, "ve bu akşamki etkinliğin bir parçası olmaktan mutluyum".

Yazar öne doğru bir adım attı. Çekici bir şekilde konuştu ve ardından, örneğin, tereyağıyla ilgili soruları aldı. Sonrasında, Jamie ve ben, elimizde çikolata tadındaki buzlu çaylar, Chicago Üniversitesi'nde ekonomi öğrenimi görmüş olan oğlunun, şu anda, köylülere borç vererek kırsal gelişimi sağlamaya adanmış kâr amacı gütmeyen ulusal bir bankada çalıştığı yer olan Hindistan'da bulunduğunu anlatan Erin'le lafladık. Kızında, doktorun monositli anjin olduğunu düşündüğü şeyden vardı. Erin ve Wiley, Erin'in, şimdi "Kuzeyin Napa'sı"⁵¹ olduğunu söylediği, Kanada Okanagan'ına bir yolculuk yapmayı düşünüyorlardı. Biz de gitmek ister miydik? Bir yerlere kaçmaya ihtiyacımız var mıydı? Bütün o münzevilik oyunlarından yeterince çekmiş miydik?

Wiley küçük bir kâğıt tabakta, dört dilim karpuz taşıyarak bize katıldı. Avuç açarak onları uzattı ve ardından bana taktığı yeni lakabı –Meşhur Joe– kullandı; "Meşhur Joe neler yapıyor bugünlerde?" cümlesinde olduğu gibi. Bu türden şeyler birkaç aydır başıma geliyordu ve karşılığında "Hangi Joe?" gibi şeyler demeyi öğrenmiştim. Örneğin, bu öğleden sonra Jamie'yle öğle yemeği için bir İtalyan restoranına gittik ve son zamanlarda orada çok yemek yediğimizden bizi tanıyan garsonumuz, neşeyle, şu anda Hoh'nun münzevisiyle birlikte yer aldığım ve hararetle tartışılan bir blogdan haberdar olmam gerektiğinde ısrar etti. Ona "Neyin münzevisi?" diye sordum.

Geçen hafta sonu, Carol ve kocası, Countryman ve Weisman'lerin şarap, bira ve barbekü toplantısı olan yıllık yaz "randevu"larını gerçekleştirdiler. Geçmişte, komik davetiyeler gönderip arka bahçelerindeki ızgaradan somon ve tavuk ser-

51 Oakland'ın kuzeyinde, Batı Kaliforniya'da bir şehir. Üzüm bağlarıyla ünlü, dağlık bir bölge olan Napa Vadisi'nin merkezi. (ç.n.)

visi yaparlardı ama bu yıl, bunun yerine bir E-davet gönderdiler ve araba yollarına silindir şeklinde bir barbekü getirip büfe ve kuzu pirzolası hazırlayan –barbeküde pişmiş fasulye, patates salatası, hafif şeyler– bir yiyecek-içecek tedarikçisi tuttular. Bolca peçete kullandığımızı ve bolca açık ale⁵² ve kırmızı şarap içtiğimizi söylemeye gerek yok. Weisman’lardan birisi yanında köpeğini de getirmişti ve bana, avluda, birkaç numara gösterdikten hemen sonra “yalnızca ortalama bir adam için hakkında bu kadar çok yorum yapılması”nın nasıl bir şey olduğunu sordu. Yoluma devam ettim. Kayınbiraderim verandasının kenarına, elektrikli bir cihaz, bir Sivrisinek Mıknatısı kurmuştu; reklamlarında söylendiği şekilde çalışmadığından şikâyet ettiğinden, bir ızgara çakmağı kullanarak, bahçedeki toprak saksılardaki limon esanslı mumları yakmasına yardım ettim. Sivrisinek Mıknatısı’nı garaja koyarken “Bir Cuma edinmelisin” dedi. Daha sonra bir bardak aleyle banklardan birine oturdum ve kuzenimle ikinci karısının ağız dalaşını duydum: “Bu evlilikte gerzek olmayan en azından bir kişi var” dendi ve benim, bu önermenin, dar anlamda ele alınırsa, bu evlilikte hiç gerzek olmayabileceği anlamına geldiğini düşünmeme yol açtı. Kuzenim bunu, bir apartman-kuleye yatırım yapmak isteyip istemediğimi sormak için bir fırsat olarak gördü.

Neyse ne –böyle, hafifçe yoran bir şekilde ünlüyüm artık. Şimdiye kadar fazla bir sorun olmadı, arada bir çıkan bazı tatsızlıklar haricinde. Bunun dışında, hayatım aynı tonda ilerliyor. Genel olarak, hâlâ, elinde sinekliğiyle dolaşan şehirli vatandaşım. Hâlâ, geceleyin köpeğimiz havladığında yataktan kalkıyorum. Ve dün gece, üç civarında, durmadan havladı. Meselenin, bir rakunun, içindeki sebzelere ulaşmak için solucan tenekesini ters çevirmesi ve verandada oranın sahibiymiş edasıyla bunları yemesi olduğu anlaşıldı. Jamie kalktı ve köpeği banyoya soktu. Ben pencereyi açtım ve “Git” dedim, ama rakun yalnızca, ilginç şeylermişiz gibi, bana ve Jamie’ye, açık çerçevenin içindeki iki yüze bakmakla yetindi ve hiç istifini bozmadan, yemeye devam etti. Jamie “İngilizceden anlamıyor musun?” ve “Sana söylüyorum” dedi ama benim, kapıyı açıp elimde süpürgeyle, ra-

52 İngiliz birası.

kunu merdivenden aşağı inmeye teşvik etmem gerekti. Asıl anlatmaya çalıştığım, Jamie ve benim, bu sabah saat üçte, oturma odasında çay içmek ve münzevilik oyunu ya da paramızla ne yapacağımız hakkında değil, hiç şaşırtıcı olmayan bir şekilde, oğullarımız, özellikle de genç olanı hakkında konuşmak üzere ayakta olduğumuz; çünkü son zamanlarda Jamie'nin onunla ilgili endişeleri var ve onunla benim bu aşamada yapmamız gereken şeyi yaparken güçlük çekiyor –adını koymak gerekirse, geride durmak. Dövmeli ve yanık tenli, yirmi dört yaşındaki küçük oğlumuz, bu yaz, diğer Countryman'lerin izinden gidiyor gibi göründü –yani, çekiç salları ve bol bol sert içki içer gibi. Jamie içki konusunda elbette kaygılanıyor, ama daha acilen, oğlumuzun Yeni Zelandalı, Nicole Kidman'a benzeyen otuz iki yaşındaki kız arkadaşından –Jamie oğlumuzun onunla evlenip güney yarımküreye taşınmasından korkuyor. Bu yüzden, sabahın üçünde, o ve ben samimi bir şekilde tartıştık: Ben, kontrol edemediğimiz şeyler üzerine endişelenmemiz gerekip gerekmediğini merak ederek; Jamie ebeveyn olarak hatalar yapıp yapmadığımızı merak ederek; benim “peşini bırakmak” üzerine beylik sözlerim; Jamie'nin “Onun için doğru kişi değil” deyişi; benim “Kendi kararlarını kendileri vermeliler” diyerek karşılık verişim; Jamie'nin, onun neden otuz iki yaşında birini seçmiş olduğunu soruşu. Oğlumuzun bilmecesinin çözümü yoktu elbette; onun hakkında, o bir bilmece gibi gelmeyene kadar konuşmak haricinde. Sonra Jamie yatmaya gitti ve ben, biraz daha çay alarak, tavan arasındaki odama çıktım.

Sabahın o erken saatinde ne yapacağımı bilemiyordum, bu yüzden bin iki yüz yıl önce Çekiang Eyaleti'nde bir mağarada yaşayan Han Şan'dan bazı şiirler okudum. Han Şan'ı, bana, gazetede John William'la ilgili yazıyı okuduktan sonra, İngilizce Departmanı'ndan bir meslektaşım vermişti –onu, üzerinde “Belki tam zamanıdır –kalsın” yazılı bir Post-it'le posta kutuma bırakmıştı. O zamandan beri, bu şiirleri parça parça okuyorum; bazen sıkıntı duyarak, çünkü çevirmenin hatasının olamayacağı, aksine Han Şan'ın amaçladığı şekilde uyumsuzlar; aynı bir Zen ustasının, “Sutra'da her şeyin Bir'e döneceğini okudum, ama Bir neye döner?” sorusuna, “Ben Tsing eyaletindeyken ağır-

lığı yedi Çin olan bir cüppem vardı yapılmış” cevabını verebileceği gibi. Yine de, bu sabah dört civarında, hava aydınlanmadan önce elime Han şan’ı aldım:

Bir münzevinin yüreği ağırdır
geçen yıllara yas tutar
kökler ve mantarlar arar
boşuna sonsuz yaşam arar
bahçesi nettir bulutlar gitmiştir
orman parlaktır ay dolunaydır
tarçın ağaçları onu alıkoyar

Ve sinirim bozuldu. Çünkü bence, bu münzevilik-oyunu denen şey hiç komik değil. Komik değil çünkü –benim de katkım-la– ok fazla şey kabul gördü ve çünkü ben, kendi aklımda, temize çıkmış değildim. John William’ı sedirden bir hasırın içine drp meçhul bir mineral kaynağının kenarındaki bir mağarada bırakmış olmam bana göre asla hesabı verilemeyecek bir şey. Yirmi iki yıldır bu konuda iim içimi yiyor, sürekli bu konu hakkında konuşmak istiyorum. On yıl önce, oğullarımız küçükken, yanımıza el fenerleri, mumlar ve fazladan bir sürü pil alıp Azi-ze Helens Dağı’nın yanındaki Ape Mağaraları’na gitmiştik ve orada, nemli bir oyukta oturup sandviç yerken, ocuklara John William’dan bahsetmek istemiştim. ‘92’de Dağcılık Kulübü’nde yapılan And Dağları zerine bir slayt gösterisinde Pete Jenkins’i gördüğümde, ona da söylemek istediğim şeyler olmuştu –Pete elimi koparırcasına sıklmış ve beni panımın dökülmesine neden olacak kadar karşı konulmaz bir iyi niyetle selamlamıştı. Evet, *Perişan Melekler*’i hatırlıyordum; evet, sincap yiyişimizi hatırlıyordum; evet, Pete gibi, ben de, John William’ın yıllardır kayıp olduğunu ve Meksika’da öldüğünün sanıldığını biliyordum. “Kesinlikle kontrolden çıkmış bir adam” diye özetledi Pete ve ben de ona katıldım.

On beş yıl kadar önce, mayısın ilk cumartesi günü Rand Barry’yi gördüm; mayısın ilk cumartesi günü, yani her yıl bir deniz gösterisiyle kutlanan, Seattle’daki deniz sezonunun açıldığı gün. Hepimizin üstünde can yelekleri, Jamie ve çocuklarla birlikte kiralık bir kanoda, tekne ve yatları seyrebileceğimiz

Montlake Cut'ın hafifçe doğusundaki suları tutmuştuk ki, Rand, arkasındaki alçak güvertedeki altmış yaşlarında görünen ve ellerinde yüksek kadehler tutan, güneşlikli şapka takmış bir adam ve iki kadınla, dümeninde olduğu *Cornucopia III*'le önümüzden geçti. Teknenin krom kaplamalı küpeştesi ışıltıyor ve yelken halatının üstünde Amerikan bayrağı dalgalanıyordu. Alçak güvertedeki üçlü sıkkın ama neşeli görünüyordu. Rand gümüşü saçlarını biraz uzatmıştı ama hâlâ Buddy Holly gözlüğünü takıyordu ve hâlâ o hafifçe kararsız, bir balıkçılına benzeyen, ağırlık merkeziyle ilgili bir sorun varmış hissini uyandıran duruşunu sergiliyordu. Kadehini dirseği dışarı fırlamış, abartılı bir dikkatle, bir İngiliz bahçe partisindeymiş gibi tutuyordu ve ben izlerken, güvertedeki, başparmağını sanki yolculuk iyi gidiyor demek ister gibi kaldırarak işaret yapan ve Rand'ın kadeh kaldırıp, geçit yapan tekneleri sis düdüğüyle selamlayarak karşılık verdiği diğer adama dönüp baktı. Sütunun üstünden, altından, her yanından yanıtlar geldi. Sis düdüğü bir dakika boyunca ortak fikirdeydiler. *Cornucopia III*'ün alçak güvertesindeki sıkıntı, üyelerinin bu kakafoniden aldıkları zevkle dağıldı ve ben, Rand'ın bunu körüklemekteki rolünü görebiliyordum. Rand kadehini dudaklarına götürdü, içti ve sonra, belki mısır cipsi olabilecek şeyden yedi.

“Rand –oğlun Hoh'nun Güney Çatalı'nda bir mağarada ölü!” –*Cornucopia III* yanımızdan geçerken, bizi birkaç yarda mesafeyle ayıran Washington Gölü'nün karşı tarafına bu şekilde bağırmadım. Artık ben de bir babaydım ve çocuğu hiçbir açıklama yapmadan kaybolan herhangi biri için kendimi kötü hissedirdim, ama yine de ağzımdan bir kelime bile çıkmadı. Union Gölü'ne kürek çektik ve kanomuzu, çocuklarımız eski makinelerle oynayabilsin, sandviç yiyebilsin ve götürmüş olduğumuz uçurtmaları uçurabilsinler diye Gas Works Park'ta kumsala çektik. Ben Jamie'yle tepenin üstünde oturdum ve az önce John William'ın babasını görmüş olduğumu söyleyerek, ona göre, eğer yapmam gereken bir şey varsa, bunun ne olduğunu sordum ki bu, ona daha önce defalarca sormuş olduğum bir soruydu ve ben zaten onun cevabını biliyordum. Tahmin ettiğim gibi, Jamie yine “Ne düşündüğümü sana daha önce yüz kere anlattım”, “Bu kararın bana kalmayacağı konusunda yeterince nettin” ve “Bu konuda hissettiklerimle yaşamayı öğrendim” dedi.

İki yıl önce bu ay, bu türden şeylerden keyif alan, İngilizce Departmanı'ndan bir meslektaşımla –koyu bir klasisist– Anderson Dağı'na çıktım. İyi arkadaşızdır, samimi olarak konuşabilecek kadar yakın ve birlikte dört müdür, iki tadilat ve üç greve dayandık. Anderson Dağı'nın doruğunda, klasisist meslektaşım, ben John William'la benim '72'de geceyi kardan bir kulübede, çantalarımızın üstüne oturup haşış tütürerek ve şeker yiyerek geçirdiğimiz Linsley Buzulu'na bakarken, resimler çekti ve kestirdi. Ve yine bir şeyler söylemek istedim ve bu meslektaşım söyleyebileceğimi düşündüm, çünkü çok güvenilir bir dosttur; ama her zamanki gibi ağzımdan laf çıkmadı ve o ve ben düşe kalka dağdan indik, bacaklarımız titreyerek yolun başına yürüdük ve Stella Artois ve paniniden oluşan bir akşam yemeği kutlaması yapmak için arabayla Port Townsend'e gittik.

Bir keresinde de, benim o zirvelere duyduğum ilgiyi paylaşan iki dağcı arkadaşla Valhallalar'a gittim. İlk gecemizi Stick-in-the-eye Kampı'nda geçirdik ki burası, el feneriyle kederli bir şekilde Eliot okuduğum yerden uzak değildi. Bu arkadaşlara her şeyi anlatmak istedim. Onlara mağarayı göstermeyi düşündüm ama bunun yerine yüksek, nemli bir çayırdaki kamp kurduk ve zamanımızın yettiği kadar çok duvara ve zirveye tırmandık, taş yığınlarıyla dolu kanallardan kaydık ve gecenin geç saatlerinde politika tartışarak ve hatırladığım kadarıyla, hafif dağ yürüyüşü gereçleri hakkında konuşarak yıldızların altında oturduk. Bunlar, tırmanma teknikleri konusunda çok ciddiye almayan ve eşliklerinden keyif aldığım, Dağcılık Kulübü'nden tanıdığım iki adamdı ama yine de, onlara bu bölgede ne kadar çok vakit geçirmiş ya da bu süreyi neden ve nasıl geçirmiş olduğumdan bahsetmedim ve son duyduğum şey, birinin romatizmal arteriti olduğu ve artık yürüyüş yapmadığı diğerinin ise Phoenix'e taşındığı.

Pasifik Bilim Merkezi'ne üye olduğumuz bir zaman vardı. Oğullarımızı sergilere, Planetarium'a, IMAX sinemalarına, Tropik Kelebek Evi'ne ve lazer gösterilerine götürmek böyle daha ucuza geliyordu. Robotik dinazorları görmüş, sanal futbol oynamış, Gölge Duvarı'nda poz vermiş, el-göz koordinasyonumuza test etmiş ve Brown Bag kortundaki Fountain Cafe'de öğle

yemeği yemiştik. Yıllardır birçok defa Jamie ve benim birer ve beşer sentlik bozukluklarımızı çıkarıp, çocukların bunları havuza atmalarını seyrettiğimizi söyleyebilirim. Jamie'ye, John William'la burada, tam da bu havuzlarda yaptığımız toplama işinden bahsettiğimde, gülmüş ve beni hiç uyardıktan, karın boşluğuma vurmuştu.

Yıllar önce, bir keresinde, yeni yıl tatilinin başlangıcından Noel'e kadar, Lewis ve Clark'ın keşif gezilerinin batı sınırında kışladıkları yeri görmek için çocukları Clatsop Kalesi'ne götürmüştük. "Kale" sözcüğü, Ulusal Park Hizmetleri tarafından yeniden yapılmış bu alçakgönüllü, etrafına kazıklar çakılmış kulübeler için çok yanlış görünüyordu ama buna rağmen, baskı altında o ormanda geçen kışın verdiği duyguyu biraz seçebiliyorduk. O dönemin giysilerini giymiş bir gönüllü, barutlu bir tüfeğin ateşlenişini gösterdi ki, etkisiz bir patlama sesi çıktı ve havada bir yanık kokusu bıraktı. Sonra oğullarımız tüy kalemlerle isimlerini yazmayı denediler ve çakmaktaşı, çelik ve kumaş kömürüyle ateş yaktılar ya da yakmaya çalıştılar. Elbette, bütün bu süre boyunca John William'ı düşündüm. Mum yapımı gösterisi ve tabaklama üzerine yapılan kısa kurs, o gün, beni, kötü rüyaların tüm gücüyle vurdu. Ardından, arabayla Tillamook'a gittik, peynir üretim çiftliğini gezdik ve hediyelik eşya dükkânının önündeki bir masada kornette dondurma yedik. Bu beni rahatlatı -çocuklar küçükken, beni rahatlatırlardı çünkü hayatıma bir biçim verirlerdi. Bu yüzden onların, benim John William'la tanıştığım yaşa gelip sonra da geçmeleri huzursuz ediciydi. Birkaç sene önce, bir keresinde çocukları, biri pikabını bir hendegge yuvarlamayı başarmış iki arkadaşlarıyla Kalaloch'a gidişlerinin ertesinde, toplamam gerekmişti. Olay yerine vardığımda dördü de akşamdan kalmış görünüyordu. Bu, benim '72'de Kuzey Cascades'deki kayboluşumuzu düşünmeme yol açtı.

Evlenden önce, Wiley ve Erin, Rainier Dağı'na tırmanmaya karar verdiler. Wiley ekipmanıyla bir "deneme seferi" yapmakta diretti ve bir yağmur ormanı görmek konusunda ısrarlı olduğundan, Jamie ve Erin Portland'a giderlerken, birlikte Hoh'nun ana çatalına yürüyüş yaptık. Yolda, Wiley'nin teknik olarak henüz sonlanmamış olan ilk evliliği ve anneleriyle birlik-

te Georgetown'da yaşayan, biri kız biri oğlan çocukları hakkında anlattıklarını dinledim. "Neden birinin acı çekmesine sebep olmak isteyeyim ki?" dedi Wiley, çocuklarını kastederek, ama teknik olarak halen karısı olan kadının "şu anda yaşadıklarını hak edecek kadar korkunç kötü bir dinleyici" olduğu fikrindeydi. Ona, kısmen orada olduğumuzdan, kısmen de biri, gardını, Wiley'nin kendininkini indirdiği gibi indirdiğinde sır tutmanın zor olmasından, "Şu yamacın ardında, nehrin öte tarafında, arkadaşım bir mağarada ölü halde yatıyor, Wiley" demek istedim. Ama sonunda, belki de gülünçtü ama, değiş tokuş edilmiş kanlarla içilmiş ant vardı ve bu yüzden, John William'dan bahsetmek yerine, Wiley'e oğullarının kaç yaşında olduğunu sordum.

John William'la anlaşmamı bozmaya en yaklaştığım zaman, Oda 104'te Modern İngiliz Edebiyatı'ndaydı. Frank O'Connor ve Alan Sillitoe'ya zaman kalsın diye döneme göre hızlı ilerlemiştim ve bu nedenle "Uzun Mesafe Koşucusunun Yalnızlığı"nu okuyarak, Sillitoe'nun, uzun mesafe koşusunda ıslah edilen bir erkek öğrencinin bakış açısından yazdığı paragrafa gelmiştik:

Yarışı kazanmak için geçmem gereken tek adamın yarı-yol işaretine yaklaştığı, öndeki çitlerle çevrili korunun köşesini görebiliyordum yalnızca. Sonra, ağaçlı ve çalıklı bir dilin içine daldı; artık onu göremiyordum, hiç kimseyi göremiyordum ve top-rağı bir uçtan öbür uca koşarak kat eden uzun mesafe koşucusunun yalnızlığını duymanın, bu duygunun dünyadaki tek dürüstlük ve gerçeklik olduğunun farkına vararak ve bazı tuhaf zamanlarda ne hissedersen hissedeyim ve her kim bana her ne anlatmaya çalışırsa çalışsın, bunun hiçbir zaman değişmeyeceğini bilerek, neye benzediğini biliyordum.

Ve elbette bu da, bana, öğrencilerime anlatmam için iyi bir neden olmadığı halde anlattığım John William'ı düşündürdü. Onlara benim de bu türden bir yalnızlık içinde, sonradan arkadaşım olan Lakeside'lı bir çocukla yarışmış olduğumu anlattım. Dağlarda sıcak bir kaynak bulduğumuzu ve yerini açık etmemek üzere kanlarımızla söz verdiğimizizi söyledim. Bana, bu geriye dönüşün bir anlamı olup olmadığını merak eder gibi bak-

tılar, ben de bu yüzden Sillitoe'nun paragrafını yüksek sesle bir kez daha okudum ve bunun üzerine birlikte düşündük. Bir öğrenci Sillitoe'nun "doğanın kalbindeki terör" ile ilgilendiğini; bir başkası Sillitoe'nun okuyucuya "şeyler hakkındaki gerçeği bir kez gördükten sonra geriye dönüş olmadığını" anlattığını söyledi. Bu ikincisi, seçimle ilişkili bir yorum olarak ortaya çıktı. Karışıma İngiliz kastlarını ekledik. Onlara "Öfkeli Genç Adamlar"dan⁵³ bahsettim. Birisi, doğal olarak, Camus'den söz açtı. Gençlerle yaptığım bu tip konuşmaları özlüyorum –artık öğretmenlik yapmıyorum; yaz mevsimindeyiz ve geri dönme-yeceğim– ama bir öğretmenin düzeltilmesi gereken o kadar çok kâğıt olmasa daha iyi olurdu. Öğretmenleri ikinci kez düşünme-ye iten şey, kâğıtlar.

* * *

SHOREY'S'DEYDİM. Shorey's Fremont'a taşınmıştı ve eskisi gibi değildi ama kitap satıcıları her zamanki kadar aksi, münasebet-siz ve kendilerinden geçmiş durumda ve hâlâ kimsenin varlığını fark etmeme kararındaydılar. Vitraylı bir pencere ve anti-ka bir kanepyle bir kahve evi eklenmiş olduğundan, kitap taramak ve kahve içmek arasındaki ayırım bulanıklaşmıştı –kitap raflarının önünde espressosuyla birini gördüm ve bu, içinde olduğum büyüğü bozardı. Ama önemli değildi. Ezoterik yazara ve ilginç başlığa duyduğum heves sağlam kalırdı. Ve yine de, yıpranmış ciltler arasında duyduğum, amacın dağılması hissinden zevk alırdım. Ama en büyük tutkum az bilinen şairlerdi. Ümit vaadeden kitaplar, sınırlı basımlar ve şair tarafından basılmış kitapçıklar. Henüz bakmadığım bir sayfada değerlendirilmemiş ama esinli bir şey bulabileceğimi düşünürdüm. Ve bu yüzden, '98'deki o gün, gazetelerde önde giden haberlerin Bill Clinton'ın itham edilmesi olduğu zamanlarda, Shorey's'de kitapların dizili olduğu bir odacıkta, umutla, Robert Leventhal adında bir şair tarafından yazılmış *Kronik Takıntılar* adında bir seçki-

53 Angry Young Men: İngiltere'de 1950'lerin ortalarında bazı oyun ve roman yazarları için ilk kez gazetecilerin kullandığı terim. (ç.n.)

yi inceliyordum. Yazarı tarafından, '74'te, mükemmel bir kâğıda basılmıştı. Arkasında, *Kronik Takıntılar*'ın 250 kopyalık sınırlı bir tipo baskısı olduğu yazılıydı. Elli kopyası kumaş ve plakalarla toplanmıştı.

Robert Leventhal çoğu şairin ölümcül kusuru, öz-saygının sonucu olan şeyden muzdarip değildi. Onun numarası, kelimelerin ardındaki Robert Leventhal düşüncesinin okuru –ya da yalnızca bu okuru– kedere davet etmesi için, duyarlılığı sadomazoşist renkler taşıyan bir kadının kişiliğiyle yazmasıydı. İlk şiirini okudum ve diyebilirim ki, alter egonun ya da örtücü birinin bu şekilde çalışmasının verdiği duyguyla, provoke edildiğimi hissettim. Diğer taraftan, kafamda, Leventhal'ın provokasyonun kendi amacı olduğunu ileri sürdüğünü canlandırdım ve onu üç günlük sakalı ve suratsız ders verme stiliyle, sırık gibi bir akademisyen olarak çizdim. "Santa Fe Interregnum"da şöyle yazmıştı:

Santa Fe yolculuğunu yaptım.

Orada rahibe örneğini izledim ve bekârlık yeminini gözlemledim

Ama buna tutunamadım ve bir manzara ressamı oldum.

Güneşte kıllı bir sevgili seçtim.

Onu ısırğanlarla daldım ve tırnaklarıma kazıdım.

Karşılığında, beni kötüye kullandı.

Ve böylece gölgelerimizle seviştik her sabah

Aşkın ışıktaki. Eros icadı kıllı kundalini satiri–

Ona taktığım isim ve diğerleri

Yirmi kat ironili. Kısa zamanda yürüdük üstünde

Ellerimizin Taos'a. Nü erkek resimleri yaptım küçültme ekli

Penisleriyle kendileriyle çatışma halinde görünürlerken.

O an Thanatos'un suçluluk kültürünün

Yüzlerinde görülebildiği –bunu yakalamaya çalıştım

Gece yarısından sonra. Ortaya çıktı ki Theravada'nım

Mutlu bir biseksüelmiş. Benim ayartıcı bir yaratık olduğumu düşünmüş

Zengin Korint'ten gelen. Ama benim döllenişim

Encolpius'un serseri tohumlarıyla olmuştu, ve ben şiştikçe,
satırım keyif alırdı

Benden göğüs kemiğime kadar dokunurken ısrarla
Büyüyen yabancıya. Taşımı bir başkasının
Genetik tamamlayıcısını sevgilimi
Deli ederdi zevkten. Boyadım
Tarihimi onun yararına ve çünkü, onun dediği gibi,
Onun metafiziğinin bir parçasıydı bu. Önceki hayatımdı
Santa Fe'den sahip olmak istediği uğraşırken
Tantra'yla. Bu sevgili bir kulağını koydu pubisime ve din-
ledi

Asalağımı ben ona Priapus'un nasıl vurduğunu anlatırken,
Sabah 3'te, hiç uyarmaksızın,
Mesane-tıkayıcı yarı-kabarıklık formunda.
Beş saniyelik misyoner hevesinden sonra nasıl
Bittiğini, ayrı ayrı yaptığımız yolculuklar dışında
Gabinetto'ya, samimiyetle duşla özgür kılmakta başarısız
kaldığım yer olan
Onun tohumunu. Ve böylece çocuklayım sevgilim
Bıçaklarken beni. Harika bir tuhafılık.

Shorey's'deki odacığımda bir tabureye oturarak, hamile bir Güneybatılı manzara ressamının sesinden yazılmış bu Robert Leventhal şiirini okumak, Norman Bates'i *Psycho*'nun sonlarına doğru annesi olarak görmek gibiydi. Peruk düşer ve elbise inerek açılır ve ardından, bir psikiyatristin Norman'ın sapmış psikolojisini, çifte kişiliklerini açıklamasından sonra, onu omuzlarının üzerinde bir battaniyeye bir sandalyede, kendisiyle annesinin sesinden konuşurken görürüz.

Kronik Takıntılar'ın bir sayfasını çevirdim ve "İlk Sözcükler"i okudum:

Büyükannem dünyalığa gittikten sonra
Övünülmez şıklığıyla
Uzaktan gözetledim
Kocam olacak adamı.
Neden bakılacak ayak işlerim varmış gibi davrandım?

Kesme cam limonata kâsesinin yanındaki kupaların gereksinimi vardı

Dikelmeye ve ben diktim onları

O Zenci

Servis kepçesindeki seyretmezken.

Ellerini arkasında tuttu ve baktı

Ortadaki mesafeye. "Bana aldırma" dedim ve

Yanıt niyetine kafasını bir yana eğdi.

Taraçanın arkasında "çarptım"

Kocam olacak adama.

Bir elini omuzum üzerine kıvrırarak

Beni ayakta tutmak çabasıyla. Nişanlar dikilmişti

Yazlık ceketinin koluna.

Omzumu kurtardım kayarak

Ama kalkan kolu kaldı işaret eder gibi

Saf niyetlere. Daha da kaldırdı, eder gibi bir

Yemin. Diğerini kaldırdı, bir kaçak gibi

Namlunun ucunda. Bunları yaparken yoktu şakası. Sonra

Bir rıza duruşunda biraz

Şimdiki sevgilimi andıran,

Male couchant, kafasının ardına dönen gözleriyle.

Kocam olacak şimdi başladı

Bocalamaya. Saat beş gölgesi matrisiydi

Ufak iğne deliklerinin. Sanki gösterişi

Göğüs kemiğini, kuş gibiydi. Tavrının seçilebilir hiçbir ironi

içermeysi.

"Özür dilerim" dedi. "Size dokunmak değildi niyetim."

Kocamın ilk sözcükleri bunlardı işte.

Robert Leventhal beni pek etkilememişti; kısmen müziğini duymadığımdan ve kısmen de pembe dizi gibi okunduğundan. Ama yıllardır açtığım diğer kitapçıklardan, beklenmedik bir yerde bir cevher olabileceğini biliyordum. Bu yüzden, sonra, "Kendime İşkence Ederim"i okudum:

Eğlencesine. Böyle denmeli: eğlencesine.

Ve o an için bitirdiğimde

Kendime işkence etmeyi
Ona işkence ederim kurban olarak
Hınç Tanrıçasına.
Onu sunağına çivilemekten hoşlanırım.
Bundaki utancım kötüdür
Kocamın gazete okumasından
İşten sonra. Her bölümü katlar,
Ayaklar bileklerden atılmış birbiri üstüne,
Ve merak eder, çünkü etmesi gerekir,
Eisenhower'ın sağlık durumunu.

İyi şekilleri vardır
İşkencenin. İncelikli bir sanat ve nüanslı,
Kökü zamanın başlangıcında,
İşkence Eros'tur. İşkencenin bir şekli
Hiçbir şey yapmayı gerektirmezken bir başkası gerektirir
Hepsini. Bırak kurbanını ağlasın
İki şekilde de. Bırak kurbanın
Kanasın: Asla sarma taze yarayı.
Ağladığını duyarsan, sebepsiz,
Odasından, mutlu ol
Çünkü çok kolaydı, bu
İşkence yokluk aracılığıyla, yapmamanın işkencesi.
Bırak kendine işkence etsin.

Günler böyle uzundur.
Bu işkenceci bilir sıkıntıyı.
Benim ihtiyacım olan
Beni seçen işi yapmak–
Acının kıskırtılması.
Ama bu hapishane olduğundan
İkimiz için kulaklarımı tıkar
İstırapla. Nasıl anlatırım ona
Kötü olduğunu seçimlerimin
Bu sınırlama çağında?
Maskenin arkasındaki yalnız
İşkencecinin ondan öyle çok nefret ettiğini
Sevgi gibi duyulacak kadar?

Bebeğim–lütfen beni suçlama.
Acı çek benim için, İsa-gibi ol,
Ve acı çek benim çektiğim gibi
Sen rahmimi yırtıp geçtiğinde.

Eğer içindekiler bölümünde, “Alki, 1851” başlığını görmeseydim *Kronik Takıntılar*’ı diğer kitapçıkların arasına yerleştirebilirdim; bu başlık aynı zamanda, yirmi altı yıl önce, Ginnie Barry’nin çalışma odasında John William’la ot tüttürdükten sonra okuduğum şiirin de başlığıydı –Ginnie’nin parşömen kâğıdına bastırıldığı ve çerçevelemiş, şair olarak kendi imzasıyla, yazı masasının arkasında sergilediği şiir:

Kıyıya kürek çektiler yağmurda,
Ve uzun erimli amaçlarına hizmet eden tüm kötülükleri-
ne karşı,

Kamogwa çekmedi onları deverânına
Ve Thunderbird, yükseklerden, izledi.

Arkadaşları astı Bad Jim’i,
Deli Hâne’de, bozukluk için çalıştı Testeretozu kadınlar
Eskimo Joe işçi gömleğiyle kesti keresteleri
Ikt papa ikt sockala Tíe – bir papa ve bir Tanrı – ya da öyle
denmiş bir kere

Ardından kutudan evler ve frenoloji dersleri
Faro ve Küçük Mısır, danseden nü,
Bonko, vodvil, beşlik pikaplar, ragtime,
Pantages, jonglörler, suiistimal

Sonra eşek motorları bifteğe çevirdi boğa takımlarını.
Yünlü Squaxin köpeklerinin nesli tükendi yavaştan.
Ağaç çiftliklerine ve kütükçü anıtlarına yağmurlar yağdı,
Ve Ütopacı Sosyalistler teslim oldular.

Minuteman'i onlar yaptı,
Futbol stadyumundaki mühendisler:
Dyna-Soar'u hayalden uyduran onlardı,
Uyanık kalan, uyuyan karılarının yanında.

Bu duayı o yüzden okurum Merhamet Okyanusu'na:
Ey suların üstündeki düzlükten yükselen fallus,
Olduğun gibi ol, tohumu geleceğin,
Sayılamayacak şeyleri saymamda yardım et bana,
Dünyadan dünyaya,
Ve Demirsiz Akla demirle beni,
İşim bitinceye dek.

Bu aynı şiir "Robert Leventhal'ın" kitapçığındaydı. Bir başka deyişle, John William'ın annesi bir mahlas kullanıyordu.

* * *

VIRGINIA BARRY'Yİ oğlu kaybolduktan sonra iki kez gördüm. İlkinde, kendi çalışmalarını sergileyen tanıdığımız bir ortaokul resim öğretmeni, Jamie'yle beni Pioneer Meydanı'ndaki bir galerideki açılışa davet etmişti ve biz de gidip, rahatsız bir şekilde gezinerek ve şarap içerek, meslektaşımın, çoğu gösterişsiz tuvaler üzerine yapılmış yağlıboyalara çok yakından baktık. Bu galeri ancak bir koridordan azıcık daha genişti, bu yüzden her birkaç saniyede bir aramızdan geçen biri olmadan sanatla hiçbir neşir olmamız mümkün değildi. Orada omuz omuza duruluyordu ve gürültülüydü, çünkü çoğu insan birbirini gayet iyi biliyordu; süregelen düzinelerce sohbet vardı ve bir sürü de hafifçe tokuşan kadeh. Kısacası, tuğla duvarlı mahzenimiz sıkışık ve kaotikti. Arkadaşımız taşkın bir kalabalığı sürüklediğinden, onunla, sanatçıyı selamlama sırası bir başkasına gelmeden önce, ancak kısa bir süre konuşabildim. Bundan sonra çıkmak istedim, ama bunun yerine Jamie'yi tekrar buldum ve resimler için ite kaka ikinci bir devir yaptık. Jamie, "Bunun ben olduğumdan emin değilim" gözlemine yaptı.

Daha sonra, birisi ısrarla çatal ve şarap bardağıyla kalabalığı susturdu. Bize seslenmek isteyen John William'ın annesi olduğunu anlamam biraz zaman aldı. Artık saçları siyah ve gümüşiydi ve arkadan öyle sıkı bağlamıştı ki, alnını yukarı doğru çekiyor gibi görünüyordu. Diğer taraftan, onu on üç yıl önce, Lucy Hatch'ın ofisinin önünde ağzında yumruğuyla, ben John William hakkında "İyi biri. Onu iyi yetiştirmişsiniz" dedikten sonra gülmemeye çalışırken gördüğümden beri bir kilo bile almamıştı. Bırakın kilo almayı, eskisinden daha da biçimli görünüyordu. Göz alıcı ve kıskanılacak bir şekilde yaşlanmıştı ve kadınların altmışlı yaşlarında olabilecekleri türden bir çarpıcılığı vardı. Ginnie şarap bardağını birinin eline tutuşturdu ve toplanan sanatseverleri övercesine avuçlarını açtı. "Hoş geldiniz" dedi. "Çoğunuz beni tanıyorsunuz, ama tanımayanlarınız için, ben Virginia Worthington, arkadaşım Nora Friedman tarafından takdire şayan bir şekilde yönetilen bu galerinin sahibiyim." Alkışlar, artı Nora Friedman'dan bir gülümseme ve elle selamlama. Bunlar olurken, Ginnie arkaya uzandı ve kafasını hafifçe aşağı ve sola doğru döndürerek topuzunun ölçüsünü aldı. Profilden, yoldaki ışıkların altında, giydiği işlemeli bolero ceket ve deri pantolonuyla, düşündüğüm, kendinden emin göründüğüydü.

Meslektaşımın çalışmaları hakkında söylenenleri dinledik -yağlıbovalarının nasıl "kesikli entablatur birimleri ve aynı zamanda, vitray" hissini uyandırdığını. "Resimlerin çoğunda bulunan mandala motifi ve Meksika takvim tabletlerinde görüldüğü şekliyle Uroborus teması" hakkında söylenenleri dinledik. Ginnie masanın üzerindeki broşürlerden bahsetti, hepimizi Yakima Vadisi'ndeki bir şarap satıcısı tarafından sağlanan Chenin Blanc'larımızın keyfine varmamız için teşvik etti ve ardından, iyice açtığı elleriyle, bir kez daha "bu fevkalade sanat eserlerinin derinliklerine dalmamız" için bizi serbest bıraktı. Ardından, Jamie'ye, az önce konuşanın -yani yerel olarak saygı duyulan kızkık soyadıyla kendini adlandırdığı haliyle Virginia Worthington'ın, John William'ın annesi olduğunu söyledim. Jamie, "O iki milyon dolarlık ceketin içinde matador gibi görünüyor" dedi. Gerçekten de benziyordu matadora. Doğru imaj buydu.

Ginnie, havadan sudan konuşmalarında kısa yoldan söylemek gerekirse göz alıcı görünüyordu. Bir kereliğine, o balık istifi galeride, onun minik küpelerine yeterince yaklaşacak ve ben, bir voyeur gibi geçerken, onun, bir adam ve iki kadına “Orta Amerika Arias Barış Planı sanat için kesinlikle büyük bir lütuf olacak” dediğini duyacak kadar yakına sürüklendim. Şaşırtıcı bir şekilde, Ginnie’ye oğlunun başına gelenleri anlatmak konusunda acil bir zorunluluk duymadım. Bende bıraktığı duygu, sanırım doğru sözcük bu, hissizlikti.

Ginnie’yi ikinci görüşüm 2002’deydi –*Kronik Takımlar*’ı Shorey’s’den 5 dolara satın alışımından dört yıl sonra. Artık bir seksenlikti ve Washington Üniversitesi Kane Hall’a, okumalar ve dersler için yılda üç şair getirmek üzere düzenlenen, Virginia Worthington Şiir Etkinlikleri için bağışta bulunmuştu. Klasisist meslektaşımınla birlikte, Joseph Powell’ı dinlemek için gittiğim gece, Ginnie fen edebiyatın dekanı tarafından “üniversitenin gerçek bir dostu ve cömertliği, zarıflığı ve insan-sever görüşleriyle şimdi de yerleşkemize seçkin şiirler hediye eden bir sanat âşığı” olarak tanıtıldı. Öncelik kendisininmişçesine Ginnie’nin elini tuttu ve takımının vatkalı omzuna dokundu; sonra Ginnie podyuma gitti, mikrofonu, parlak bir renge boyanmış dudaklarına doğru eğdi, ceketini akıllıca bir hareketle aşağı çekti ve biz alkışlarken iki avucunu bir arada ovuşturdu. Saçına dokunmak için aynı on beş yıl önce, sahibi olduğu sanat galerisinde yaptığı gibi arkaya uzanarak, bize “bu nazik ve yürekten gelen karşılama” için teşekkür etti ve dekanın “övgü dolu sözcüklerinin” alındığını bildirdi. Klasisist arkadaşım bana doğru eğildi ve “Bu bir Worthington Worthington, paradaki gibi” ve daha sonra, “Cadalozların şahı” dedi. Ginnie, ilerleyen yıllarında kraliyet soylularına benzemişti ve kendisini, çenesiyle yol gösteren bir zengin dul gibi taşıyor, dinleyicilerine buz gibi bir hayırsızlıkla hitap ediyordu. Günbatımındaki bir film yıldızı gibi göründüğünü düşündüm –spot ışıklarının dışına çekilmeye isteksiz biri gibi. “Sizinle seçkin şiirler paylaşmaktan çok hoşnutum” ve “bu açılış sezonundaki şairlerden oluşan yıldız takımı, Virginia Worthington Etkinlikleri’nin geleceği için iyiye alamet” ve “bilet fiyatlarının makul kalması konusunda ısrarcı oldum” ve

“Bugünkü öğle yemeğinde Joseph Powell’layken, kendisine bu tanıtıma katılmasından nasıl memnuniyet duyduğumu belirttim.” Powell, sarkık bıyıklar ve kovboy çizmeleriyle öne çıktı-ğında, Ginnie, az önce inanılmaz bir şey yapmış bir sihirbaz gibi açtığı elleriyle dikkatimizi ona çekti.

Onu böyle –çok yaşlanmış ama boyun eğmez ve kendine çok saygı duyan haliyle– görünce elbette *Kronik Takıntılar*’ı düşündüm. Fen edebiyat dekanının önerdiği cebi derin yardımseveri ve şiir âşışını görmedim ben; bunun yerine, feci bir şekilde şiirselleştirilmiş bir kadın gördüm. Robert Leventhal’ı gördüm. İşkencenin Eros olduğunu duyumsayan birini gördüm. Birden fazla defaya mahsus olmak üzere, çeşitli nedenlerle, öğrencilerime “bakarak anlayamazsınız” demek zorunda kalmışımdır. Yeleğimle orada duruyor, parmaklarımda tebeşir, yan yan saate bakarak, Başo ya da Shakespeare’e duyduğum tutkuyla terle-yerek, karatahtanın önünde gözlüklerimi temizliyorum ve onların, örneğin, Neil Countryman’in kim olduğunu bilmediklerini biliyorum. Dickinson’ın yazıları zar zor yayımlandı, diyebilirim örneğin. Komşularının çoğunun onun şiir yazdığından hiç haberi yoktu. Robert Frost’un biyografi yazarlarına muammalı davranarak edindiği kötü bir ünü vardı. Uysal New Englandlı, defne yapraklarından bir çelenk taşıyan bu ağırbaşlı adam, aynı zamanda sekreterinin sadistlikle dolu sevgilisiydi. Ak saçlı ve zinde Virginia Worthington’ın, bu gelecek vaadeden şiir etkinliklerini bağışlaması ne kadar harikaydı. Zihni olağanüstü ölçüde açık görünüyordu, hatta bilge ve podyumda geçirdiği süreye tamamen hâkim. Övgülerimize sonuna kadar değer gibi görünüyordu.

* * *

İŞTE TÜM OLANLAR.

Bu bahar, bir gün, *Seattle Times*’ta, OLYMPIC ULUSAL PARKINDA İNSAN KALINTILARI BULUNDU başlıklı bir makale okudum. Bu tür şeyler bazen haber olur –bir yürüyüşçü ya da bir dağcı yıllar boyunca ortadan kaybolur ve ardından bir uy-luk kemiği ya da bir kafatası, bir miktar plastik bulunur ve ye-

rel haberler bölümünde “tanımlanamayan”, “soruşturma” gibi sözcüklerin yanı sıra, “Quilcene’in on iki mil batısında” ya da “Constance Dağı’nın doruğunun yedi yüz fit altında” gibi açıklamaların geçtiği iki ya da üç paragraflık bir yazı çıkar. Buna karşın, bu baharkı makale, daha ayrıntılıydı. “Federal güvenlik görevlileri” terimini ve “Hoh Nehri civarındaki parkın uzak bir bölgesinde” deyişini kullanıyordu. Bunu Jamie’ye gösterdim ve o da, “Her an yakalanabileceğini düşünüyorum, Neil” ve “Merak etme, ben seni ziyaret ederim” dedi. Bir başka deyişle, yirmi iki yıl geçtikten sonra, bu makalenin bizimle herhangi bir ilgisi olabileceğine inanmadı; ben de öyle.

Buna rağmen, ertesi sabah, *Post-Intelligencer*’da, bir gazetesinin imzasını taşıyan ve PARK KALINTILARI KUŞKU UYANDIRDI başlıklı daha uzun bir makale vardı. “Uzun süreli yerleşime dair kanıt”, “potansiyel kirli oyunlar”, “Ulusal Park Hizmetleri suç soruşturma görevlileri” ve “Silahlı Kuvvetler Patoloji Enstitüsü” sözcüklerini içeriyor ve söz konusu insan kalıntılarının “Hoh’nun Güney Çatalı’nda yapılan arazi araştırmasına katılan park personeli” tarafından keşfedildiğini bildırıyordu.

Okula gittim, ama benim için çok iyi bir öğretim günü sayılmazdı. Ve tam da korktuğum gibi, saat iki otuzda, zil çaldığında, Oda 104’ün kapısında beni bekliyorlardı. İki kişiydiler, her ikisi de benden en az on yaş daha küçük bir erkek ve bir kadın; ve tehdit edici, gaddar ya da göz korkutucu görünmüyorlardı. Onlara “Neden burada olduğunuzu biliyorum” itirafını yaptım ve ardından, sınıfımın önündeki masada oturarak, istedikleri tüm detayları verdim. Bu iş bitince, onlara “Size bir soru sorabilir miyim? Beni nasıl buldunuz?” dedim.

“Kitaplarının içinde adınız vardı” dediler birbirlerinin peşi sıra.

Seattle Times bu işle, en iyi –bunu bir iltifat anlamında söylüyorum– “sürükleyici anlatım” olarak tanımlanabilecek bir stili olan bir araştırmacı gazeteciyi görevlendirdi. Zengin bir malzemeydi: Yörenin en büyük zenginlerinden birinin oğlu, bir Lakeside mezunu, yirmi dokuz yıldır kayıpken, onun, sedirden yapılmış bir hasırın içine dürülmüş ve bağlanmış bir mumya halinde, bir mağarada olduğu ortaya çıkıyor. *Times* makalelerinden

biri, John William'ın mağarasını keşfeden "yağmur ormanının gür karanlığında genç bir dişinin" izini süren iki panter araştırmacısının çok ilginç bir manzarayla –kazılmış spa ve kaya duvarındaki mağara– karşılaşıp –"sanki *Alacakaranlık Kuşağı*'nın karakterleriymişler gibi"– tökezlemeleriyle, gerçek bir suç hikâyesi gibi başlıyor. Bir adli tıp doktoru korku filmi oyuncusu gibi gelip mummyalamayı açıklıyor ve "Sedirdeki kimyasallar, özellikle plikatik asit, güçlü bir koruyucudur", "Mumyalanmış kalıntılar üzerinde geniş bir otopsi yapılabilir" ve "Bu tip durumlar aradan yirmi yıl geçmiş olsa bile parmak izi almamıza olanak tanımaktadır" diye ekliyor. Bir yabanlıkta hayatta kalma uzmanından alıntı yapılıyor: "Girişkenliği bir an için aptallığı tarafından geride bırakılmış." Lakeside ağırlığını koyuyor: John William eski öğretmenlerince "göze çarpan bir akademik varlık," "tüm zamanlarımın en iyi üç klasik felsefe öğrencisinden biri" ve –Althea Mastroianni– "çok parlak ama aykırı ve rahatsız" olarak betimleniyor. Lakeside'daki bir sınıf arkadaşı: "*Tatler*'a bir sürü kızgın mektup yazdı. İnsanlar ondan uzak dururdu." İzci başı: "Harika bir izciydi ve birçok yönden daha küçükler için iyi bir örnekti." Hoh Nehri Yolu'ndaki dükkânın sahibi: "Ona, ayakkabı giymeyecekse hiç içeri girmemesini söyledim." Şu anda Oregon'da bir vahşi doğa okulu işleten eski bir hava kuvvetleri hayatta kalma öğretmeni: "Bu adamın bu kadar süre ormanda kalabilmesi için motivasyonu çok yüksek olmalı."

Seattle Times'ın araştırma dizisinin İkinci Bölüm'ünde, Rand Barry'nin 1977 Nisanının sonlarında, oğlunun "hırpani, yıkık dökük römorkunu Hoh Nehri'nin ana çatalında bulduktan sonra" Clallam ilçesi şerifine bir kayıp kişi raporu verdiğini okuduk. Rand ayrıca Washington Eyaleti Devriyeleri'yle ve daha sonra, Ulusal Suç Bilgi Merkezi'yle ve Kayıp ve Suç Mağduru Kişilerin Arkadaş ve Aileleri'yle de temas kurmuştu. Bledsoe Ajansı'ndan –Rand'in özel olarak görevlendirdiği araştırmacı– kısa bir şekilde söz ediliyor (Vance Reese yok ama). *Times*'ın gazetecisi, hafiye gibi, yolu Otoyol Devriyesi'nin '77 Nisanının başlarında John William'ın Impala'sını San Ysidro yakınlarında bulunduğu Kaliforniya'ya kadar izliyor. "Kayıp çocuğun babası," diye açıklıyor İkinci Bölüm, "oğlunun ortadan kaybolmasını Senatör

Henry M. Jackson'ın dikkatine sunmuş ve onun ofisi de Mexico City'deki ABD Konsolosluğu'yla temas kurmuş, ama bu yüksek düzeyli ilgiden de bir sonuç elde edilememişti." Vesaire.

Üçüncü Bölüm –benim, yıllıktaki bıyıklı resmimle ve Bay Chips'le John Muir karışımı –bana öyle geldi– bir şekilde tarif edilerek belirlediğim kısım bu işte. Ben "Seattle'ın kuzeyinden, mavi yakalı, sefertası orijinli" biriyim ve "koltuğunun altında yirmi altı yıllık sınıf deneyimiyle sevilen bir lise öğretmeni"yim. İki çocuk babasıyım ve büyüdüğüm yerden pek uzakta olmayan alçakgönüllü bir evde yaşıyorum. Jamie "bir gayrimenkul değer biçicisi ve Seattle Boys and Girls Kulübü'nün gönüllü gençlik avukatı." *Times*'a göre ben düşünceli biriyim ve soruları yavaş yanıtlıyorum. İşe bisikletle gidiyor ve '92 Honda Civic marka arabamı nadiren kullanıyorum. Klasisist arkadaşım benim hakkımda, "Neil kendini adamış bir öğretmendir. İşine gelmeyi bir gün olsun ihmal etmez" diyor. Dağcılık Kulübü'nden eski yürüyüş partnerlerimden biri "yolda azimli ve ormanda bilgili" olduğumu söylüyor. Ablam: "Neil cömert bir ruha sahiptir ve her zaman kararlı biri olmuştur." Babamın '98'de vefat ettiği gerçeğinden olduğu gibi, annemin zamansız ölümünden de bahsediyor. Taşındığım çanta dolusu yükler, karda geri dönüş, elk eti vb. gibi benden çıkmış bir dolu şey var, ama *Times* muhabirinin benden alıntıladıklarının muhtemelen en iyisi, birlikte Hoh'nun Güney Çatalı'nda otururken söylediğim, "Onu yüzüstü bıraktım."

Yine de, Üçüncü Bölüm'ün çoğunluğu John William'ın "İlk Yılları" hakkında. İlkokul öğretmeninden bir alıntı ("Erken gelişmiş, ama sanırım sınıfta bir davranış bozukluğu sergilemeyen bir sosyal uyumsuzluktan bahsedilebilir") ve Laurelhurst'ün çok dikkatle yazılmış bir betimlemesi ("mimari olarak önemli bir yerleri olan savaş sonrası çiftlik evlerinin arasına serpiştirilmiş, yerel örtünün ardındaki gayretli Tudor'lar") var. Biraz da renklendirilmiş –Barry ailesinin altmışlarda Seattle Yat Kulübü'ndeki akşam yemeklerine ve barbekülere katıldığı; John William'ın Pop Warner'da futbol ve Küçükler Ligi'nde beyzbol oynadığı; annesinin, kısa bir süreliğine, mahalledeki gurme kulübüne üye olduğu; ailenin yazları San Juan Adaları'na ve Desolation Sound'a yelken yolculukları yapmaktan keyif aldıkları;

John William'ın Union Koyu Bataklığı'nda kanoyla gezmekten hoşlandığı, bir teleskop yaptığı ve on dört yaşında Yıldız Gözlemcileri Amerikan Birliği'ne katıldığı verilmiş. Ebeveyninin ayrıldığı ve "nihayetinde boşandıkları". Annesinin "Taos sanat çevresinde belirgin bir figür haline" gelişi. Babasının Boeing kariyerinin "Canaveral Burnu'nda, yapımında büyük sorumluluğu bulunan pilotsuz bir uçak ve roketatar olan BOMARC'ın test uçuşuyla gündeme taşınmış" olduğu.

Dördüncü Bölüm yayımlanamadan, bir avukattan, gazetede John William hakkındaki haberleri okuduğunu söyleyen –mesaj makineme– ve "önemli haberler nedeniyle en hızlı şekilde" kendisini aramamı isteyen bir telefon aldım. İsmi Mark Sides olduğunu söyledi. Kısa kısa konuştuğunu ve bu kısalığın kaçamak olduğunu düşündüm; özellikle John William'dan bahsederken "sizin samimi arkadaşınız ve, sanırım doğru terim, ah, ah, benim ölümünün ertesindeki müşterim" deyişinde.

Mark Sides'a Google'dan baktım. Berma Piper adında bir Seattle firmasının "kamu davaları, arazi kullanımı ve çevre hukuku konusunda deneyimli" ortağıydı ve '98'de *Washington Law & Politics* dergisinde ismi bir "Süper Avukat" olarak geçmişti. Altmış yaşlarında, mavi bir spor ceket giyen, şakakları ağarmış, ince, neredeyse bir deri bir kemik bir adamın fotoğrafı vardı; Amerikan Su Kaynakları Birliği'nin, Seattle Şehir Merkezi Birliği'nin, Washington Planlama Birliği'nin ve Ulusal Endüstriyel ve Ofis Mülkiyetleri Birliği'nin üyesiydi. '68'de Berkeley'de tamamladığı üniversite eğitimi, doğal kaynakların ekonomipolitigi üzerineydi. Stanford'da hukuk okumuş ve '71'de, Kep Yolu mensubu⁵⁴ olarak mezun olmuştu. Sides, San Francisco'da bir ABD Temyiz Mahkemesi yargıcına yazmanlık yapmış ve '03'te, Washington Üniversitesi'nde "Zehirli Atıkların Denetimi Kanun Modeli" üzerine dersler vermişti. Vasho-Maury Adası Arazi Fonu'nun yürütme kurulundaydı ve "kadınların güçlenme ve kendini koruma gereksinimleri ve Bosna tecavüz kampından kurtulanlar için görgü tanığı koruması için hizmet veren, kâr amacı gütmeyen bir kuruluş" olan Powerful Choices'a

54 Order of Coif: ABD'de başarılı hukuk mezunlarının kabul edildiği bir cemiyet. (ç.n.)

kamu yararına hukuk hizmeti sağlıyordu. *Puget Sound Business Journal* linkini izledim ve derginin 3-9 Kasım 2004 sayısındaki, Sides'in kirlilikten etkilenmiş bir mülkün temizlik masraflarını kimin ödemesi gerektiğinin belirlenmesi için açılmış bir davayı başarılı bir şekilde yürütmesi üzerine yazılmış bir makale okudum. Ayrıca avukat seçme konusunda verdiği, kuru ama uğraşılarak yazılmış, "cilasız danışmanlık" deyişinin kullanıldığı ve olası müşterileri "hukukun çok dikkatli karşılıklı anlaşmalar gerektiren bir arapsaçı" olduğuna dair uyarıcı tavsiyelerini de okudum. Toplamda, web sayfası reklam yapma amacını yerine getiriyordu: Sides inanılır görünüyor, güven uyandırıyor ve kulağa radikal gelen bir konudaki Berkeley derecesi, izleyen sunumu ve etkileyici CV'sindeki hususlar tarafından yeterince yumuşatılmıştı.

Ama gerçekte, Columbia Center'in -Seattle'in en yüksek binası- yetmiş birinci katında, kuzey ve doğu panoramasından ve çatılardaki iletişim dizileriyle Seattle Belediyesi Binası'nın üst kısımlarındaki ziggurata benzeyen beton teraslardan oluşan manzarasıyla, köşedeki ofisinde nasıl da çocuksu bir altmışlıktı. Profesyonel açıdan, Sides kadar genç görünmek, ya da bu denli cılız ve bir kenara itilebilecekmiş gibi görünmek bir problem yaratabilirdi; bende bıraktığı ilk izlenimde, yeniyetme kongre asistanlarının senatörlerin yanında, makineyi hevesli bir eğilimle bükülürlekle süzer ve politik güce yaklaşmış, hiçbir görüşü olmamaktan mutlu halde poz verdikleri fotoğrafların çarptıkları şekilde çarptı beni. Bu tavır, yargıç kürsüsünde ya da ofisine gelirken yol üzerinde geçtiğimiz, hacimli gül ağacından masasıyla, Berman Piper'in konferans odasında işleyebilir miydi? Bu, daha kısa kesilmiş saçlarıyla belirsiz bir George Stephanopoulos düşüncesi uyandırır? Kemerinin rengi ince deriden moksasıninkini tutuyordu ve ceketsiz ve kravatsız, pamuklu pantolonu ve kolları dikkatle kıvrılmış beyaz Oxford gömleğiyle Sides, L.L.Bean katalogundaki eski modellerden birine benziyordu. Ofisinin duvarında Sides ve başka bir adamın, ikisinin de incecik sentetik şort ve terden sırlıslık numaralı atletler giydiği, Seattle Maratonu'nda bitiş çizgisini geçerken çekilmiş, Sides'in, Memorial Stadium'daki bitiş bölgesinde ince kol-

larını acılı bir neşeyle kaldırmış olduğu çerçevesiyle bir fotoğrafı vardı. Bir tane daha vardı; akşamüstü gibi görünen bir zamanda çınar ağaçlarının altından geçerken öndeki bacağının, ince olsa da iyi seçilen kuadriseps kasında parlayan ışıkla, Sides yolda koşarken çekilmiş, daha sıkıntılı ve düşünceli bir siyah-beyazdı. Gözlerimin bu koşucu portresine –düşüncelere dalmış, poetik bir eğitim anında yakalanmış bir başına bir adamın portresine– döndüğünü fark eden Sides, “O, karımla Middle Fork Snoqualmie’deyken çekilmişti, önümüzdeki ay aradan on bir yıl geçmiş olacak” dedi.

Genel olarak, Sides’ın ofisi, belge kutuları ve masasının altındaki bir çift lastik ayakkabı, bir köşeye yığılmış hediyelik şarap torbalarıyla düzensizdi; güneydoğuya bakan penceresinden bir eğimle gelen sabah ışığında, odanın ortasını kaplayan küçük sehpanın üstünde yiyecek kırıntıları ve toz vardı. Bu göstermelik bir ofis değildi. Daha çok, anti-reflektif cila uygulanmış, yerden yaklaşık bin fit yükseklikteki, zeminden tavana kesintisiz pencereleriyle, bir hava trafiği kontrol kulesi hissi veriyordu. Sides açık sözlüydü ve dışarı bakarak, bazen, Seattle’ın valisi olmak istediğini söyledi. Rainier Vadisi’ni, Endüstri Bölgesi’ni ve limanı göremiyordu ama bunun dışında şehrin üstünde Zeus gibi konumlanmıştı ve masasından yalnızca Puget Sound değil, daha küçük kulelerin çatıları, dört göl, iki dağ sırası ve doğuda alçak yeşil tepeler üstündeki kenar mahalleler görünüyordu. Seattle’ın bir zamanlarki yabansı tutkularının sembolü, buradan *War of The Worlds*’ün 1953 versiyonundaki dünya dışından gelen üçayaklılara benzeyen Space Needle’dan iki kat yüksekteydik –bir başka deyişle, Columbia Center’ın üstün konumundan, Space Needle B-sınıfı bir film aksesuarı gibi görünüyordu.

Sides’in vinil kaplı konuk sandalyeleri ergonomik olarak, beni birine oturmaya davet ettiğinde anladığım kadarıyla, doğru değildi. Bu, alçak bakış açısından gördüğüm manzara, gökyüzü ve koltuğunda dönmekte olan Sides idi. “Peki” dedi. “Neden buradasınız?”

“Evet” dedim.

Sides kıkırdadı, kollarını kavuşturdu ve parmaklarını kol-tukaltlarına yerleştirdi. Hatta biraz sola eğildi ve salt şüpheyle bakıyormuş gibi yaptı. "Siz Neil Countryman'siniz" gözleminde bulundu.

"Doğru."

"Doğum tarihiniz ne?"

Söyledim. Ardından Sides, masa çekmecesinden, başımı sallayarak onayladığım küçük bir kayıt cihazı çıkardı. "Bu yeni" dedi. "Kullanmakta henüz pek iyi değilim. Eskisini geçen ay Atlanta'da kaybettim. El yazısı konusunda tembelim ve dikte ettirmeye eğilimliyim." Afallamış görünerek kayıt cihazıyla uğraşırken; bir başka kıkırdama. "Evet, doğru -dikte ettirmeye eğilimliyim" dedi. "Bunu karıma doğrulatabilirsiniz."

"Sanırım yanlış adamı buldunuz" dedim. "Ben bir öğretmenim."

"Bir öğretmensiniz," dedi, "ama başı belada olan bir öğretmen değil. Hatta," diye ekledi, "bunun tam tersi -sandalyenize bir sıkı tutunup kendinizi hazırlasanız iyi olur." Ve nasıl yapılaçağını gösterir gibi, kendi sandalyesine tutundu.

Bu, öğretmenliğimin yirmi altıncı yılının sonlarına doğru, John William'la tanışmamdan otuz dört ve onun kamp ateşindeki ölümünden yirmi iki yıl sonra oluyordu. Bahar tatilinde, Sides'ı görmeye gelmeden önce Columbia Center'ın önüne bağladığım bisikletle çıkabileceğim kadar bulutsuz ve umut vaadeden bir nisan sabahıydı. O noktada, planım, eve yoldaki sahaflara uğrayarak ve bir yerde sandviç yemek için durarak, aşamalı olarak gitmekti. Ayrıca Trader Joe's'a ve Rite-Aid'e de gitmeyi planlıyordum. Bir başka deyişle, günümün şekli şemali, hemen başlamasını isteyeceğim gibiydi. Ama karşımda, uzun pencerelerinin önünde ve hukuk kitapları, kahverengi akordeon dosyaları ve üç halkalı klasörlerle dolu iki duvara dayalı masasının kesiştiği yerde oturmuş, parmakları kafasının arkasında kenetlenmiş, Naugahyde eyerindeki Sides duruyordu. Karşımda, her yana yayılmış, kobalt mavisi gökyüzünün önünde, "Hiç zengin olacağını düşünmüş müydün, Neil?" diyen Sides duruyordu.

"Hayır."

“Pekâlâ, ama öylesin” dedi. “Doğrusunu istersen, şu anda, biz konuşurken, sen Washington Eyaleti’nin on dokuzuncu en zengin insanısın. Aşağı yukarı,” diye ekledi, “net servetin dört yüz kırk milyon dolar.”

Ben, “Şakacı kim?” dedim.

Sides üçüncü kez kıkırdadı. “Arkadaşın Barry” diye yanıtladı. “Vasiyetinde senin adını verdi.”

Cevap vermedim. Orada oturup, bir İngilizce öğretmeni gibi, 440 milyon doların bile benimle ölümüm arasına giremeyeceğini düşündüm. “Şunu bir düşün” diye bastırdı Sides. “Şu anda, yatırımlardan ‘06 için tahmin edilen gelir, sırf kâr payı ve faizden, yirmi iki milyon.”

Güldüm –yoksa şüpheci bir şekilde homurdandım mı demeliyim. Sides masasından bir belge çekti ve gözlüklerini taktıktan sonra, okudu; “ ‘Ben, Clallam İlçesi, Washington sakini ve ABD vatandaşı John William Worthington Barry, bunu Vasiyetim olarak belirler ve daha önceki tüm vasiyet ve ekleri hükümsüz kılarım.’ Vesaire. Her şeyi sana bırakıyor.”

Sides vasiyeti gerisin geri masaya koydu, gözlüğünü üstüne yerleştirdi, ellerini dizlerinin üstünde kavuşturdu ve yine dönerek bana gülümsedi. “Kayıt cihazını unut” dedi. “Çalıştırıyorum.”

Ben, “Bundan emin misiniz?” dedim.

“Güven bana, Neil.”

“Bundan birine bahsettiniz mi?”

Sides, yanında bir İkinci Dünya Savaşı posterinin reproduksiyonu bulunan, çerçeveli, güçlü, büyük harflerle yazılmış GEV-ŞEK DUDAKLAR GEMİ BATIRIR uyarısının üstünde, yarı yarıya dalgaların altında kalmış yanan bir geminin Kübist bir gösteriminin asılı olduğu duvarını gösterdi.

“Peki, çok vasiyet yapıyor musunuz?”

“Ben hiç vasiyet yapmam.”

“Ama bu iyi bir vasiyet, öyle mi? Çünkü ‘kötü’ vasiyetler olduğunu duyuyoruz. Koşullu vasiyetleri duyuyoruz. Sonra–”

“Anna Nicole Smith’te olduğu gibi” dedi Sides. “Ama sen Yılın Oyun arkadaşı değilsin.”

Şimdi arkasından bir jet geçiyordu ve Columbia Center’da olduğumdan, ya da tam olarak kulede olmasam da, kulenin yet-

miş birinci katında olduğumdan, terörizm ikonlarının varlığını, ya da yaklaştığını hissettim. Ayrıca Sides'in, solundaki eşige bir plastik kutu dolusu golf topu bırakmış olduğunu fark ettim. İşte o anda anladım –Sides, '74'ün yazında John William'ı Seaside'da hapisten çıkararak Eugene'li avukattı– o ağustos Avrupa'da aldığı aerograma göre, John William'ın "kamu yararına çalışan kurtarıcı"sıydı. John William'ın onun için kullandığı sözcükleri bile hatırladım –"doğru şeylere tepesi atan." Şimdi Sides'in mokesenlerindeki tozu fırçalayışını izliyorum; belki de sabah ışığının ilerleyişi, tozların dikkatini çekmesine neden olmuştu. "Ivan Gempler" dedim.

"Doğru kişi kesinlikle sensin" diye yanıtladı Sides. "Bunlar büyümlü sözcükler."

* * *

SIDES, MASASININ ÜSTÜNDE, *Federal Çevre Yasaları 2005, Gözden Geçirilmiş 2004 Washington Kanunu ve Salzburg'un Federal Kanıt Güncellemesi'nin yanı sıra, olması gerekenden büyük bir martini karıştırma çubuğu ve bunu tamamlayan sahte plastik zeytinler bulunduruyordu. John William'la nasıl tanıştıklarını anlatırken, sağ elinin parmakları arasında çevirdi bunu. "'74 yazı," dedi, "Eugene'den Oregon Vahşi Doğa Koalisyonu'na gitmiştim. Yaptığımız, çoğunlukla, temyizler süresince kesimi durdurmaktı. Bilirsin, kâğıttan savaşçılar –ağaçları fazladan bir dokuz ay ayakta tutuyorduk. Her neyse, stoktan kereste satışlarına ve yolu olmayan bölgelere sürekli öğrenci gönderiyorduk. Kendim de epey bir koşturdum. Rogue ve Umpqua'daki stoklarla ilgileniyordum. Birkaçımız Oregon Üniversitesi'nin⁵⁵ Hayatta Kalma Merkezi'nde çalışıyordu. Ben organizasyona başladım –Lane İlçesi'nin tamamının arazi organizasyonu benimdi. Bu konuda yetenekli olduğum çıktı ortaya –insanları bir araya getirmekte. Acemileri kaydederdim ki bu, bir ağaçları-kurtar yürüyüşünde bin beş yüz kişi toplanabilen bir çevrede olmasını bekleyebileceğinden daha kolaydı. Sadede gelirsek, senin adamın Barry'yle tanışmam da organizatör olarak çalışmam dolayısıyla idi. Onu*

55 Oregon Üniversitesi. (ç.n.)

bir hapishane hücrelerinde buldum,” dedi, “Seaside sahilinin yakınlarında; ve Eugene’e gitmesini sağladım. Doğru söyledin – kendini ‘Ivan Gempler’ olarak tanıtmıştı ve bu Ivan Gempler çok kötü kokuyordu. Ve çok konuşuyordu. Aşırı. Öyle ki, onu arabama aldığım için pişman olacak noktaya geldim.” Sides, arkasındaki uçsuz bucaksız gökyüzüyle, sandalyesinde biraz daha kaykıldı. “Onu şu çadıra bıraktım ve ölü ağaçların sayımında iş verdim. Ona, ağaçları görmeleri için politikacıları getirmek istediğimiz, çok eski büyüme bölgelerinden geçecek, kısa süreli ücretli bir yol yapımı işi buldum. İyiydi. Güvenilirdi. Kendini vermişti. Anlamını kavramıştı. Lane İlçesi’ndeki Audubon’un, kereste satışının NEPA kanunlarına göre yapılmasını sağlamak için benekli baykuş sayacak birilerine ihtiyacı vardı, ben de Gempler’i yolladım. Onu Vahşi Doğa Cemiyeti’ne yolladım. Hatta bir keresinde bir nedenle ben bile gittim oraya, ama ne oldu biliyor musun? Beni deliye çevirdi. Ağzı kapanmak bilmiyordu. İnsan vardır, sohbeti sever; bir de insan vardır, konuşmayı sever –seninki ikinci saydıklarımıydı. Demeye çalıştığım” dedi Sides, “millerce yol teptiğin uzun bir günün ardından çadırındasın ve çadır arkadaşın uyku tulumunun üstünde yogiler gibi oturup, sabahın ikisinde kafasında her ne varsa hepsi konusunda sana ders anlatmak zorunluluğunu duyuyor –gibi, yalnızca, her nedense, seninkinin bir uyku tulumu yoktu. Onun yerine, daha çok kazağa benzeyen ve korkutucu bir battaniyesi vardı; korkutucu, çünkü her yanını bit sarmış gibi görünüyordu; hijyen seninkinin uzmanlık alanlarından biri değildi.”

“Evet.”

Sides sandalyesini öne doğru kaydırıldı. “Bu ‘Gempler’in derdi neydi?” diye sordu. “Ona nasıl bir açıklama getiriyorsun?”

“Getirmiyorum.”

Sides güldü. “Ama onun parasını alacaksın.”

Aldırmadım ve Sides ekledi, “Bunu iyi bir şekilde söylüyorsun. Ne de olsa, onun mirasçısı olmak için onu zorluyor değilsin, değil mi? O seni zorluyor.”

Sides, önermesini onaylarcasına kafasını salladı ve “Konu dışı. ‘Gempler’le bağlantım koptu. İki buçuk yıl boyunca ne onu gördüm, ne de ondan bir haber aldım. San Francisco’da bir şey-

lere bulaştım ve oradaki bir firmaya girdim. Hoge Building'in beşinci katındaydık ve bir gün Gemples beni görmeye geldi. Habersiz, anlıyorsun değil mi? Danışma görevlisinden Ivan Gemples diye biri olduğunu söyleyen bir telefon alıyorum. Sakallar gitmiş. Randevu hak getire. '77'nin martındayız. Yirmi dokuz yıl falan öncesi. Fuayeye çıkıyorum, bana 'Sizi telefon rehberinden buldum' diyor. Pek iyi yaptığını söyleyip onu kapının dışına yönlendirmeye, benim büyük işlerin avukatı olduğumu anlatmaya çalışıyorum. İşlemiyor. Ofisimdeyiz. Bütün belgeleri bir çantaya doldurmuş –doğum belgesi, ehliyet, banka belgeleri– ve bunları bana gösteriyor, böylece onun Ivan Gemples olmadığını öğreniyorum."

"Pekâlâ" dedi Sides. "Bugün John William Worthington Barry'nin yirmi birinci doğum günü ve bir vasiyet istiyor. Ona çevre hukuku üzerine çalıştığımı söylüyorum –vasiyet yapmadığımı. Ama o bana takmış durumda. Başkasını istemiyor. Yani, sonunda" –Sides ellerini havaya savurdu– "İsteddiğini yaptım."

"Vasiyetini."

"İşte burada" dedi Sides. "Her şey kitabına uygun. İki şahit. Hiç gedik yok. Gayet basit. Yirmi dokuz yıldır bende duruyor."

Ama yine de hâlâ inanması zordu. Ve artık söyleyecek bir şey bulamıyordum. Benden zengin olan on sekiz zengin kimdi, Bill Gates ve Howard Schultz'un yanında? Forbes'un listesine bakmayı düşündüm. "Burada basamak yarışına benzer bir şey yok mu?" dedim.

"Lösemi ve Lenfoma Derneği" dedi Sides. "En iyi süreler şu anda senin yaş grubunda. İster inan ister inanma, Wigglesworth diye birininki, sekiz dakikadan kısa. Geçen yıl, on dokuz yaşında biri yirmi yapmıştı. Ama bak –bunun için birini tut, senin yerine yapsın."

"Daha önce buraya hiç gelmemiştim. Ama 9/11 Komisyon Raporu'nu okudum. Bina hedeflenmişti."

Sides omuz silkti. "Neden bizden nefret ettiklerini biliyorum" dedi. "Ben de bizden nefret ediyorum." Ve içinde bulunduğumuz Columbia Center'ın yakında yükseklik bakımından Manhattan'da yapılmakta olan, yalnızca bir kuleyle kalmayıp,

bir rüzgâr türbini, LED ışıkları ve bir gri-su sistemini de içerecek yeni bir tanesi tarafından geride bırakılacağını ekledi. "Bu hiçbir şeyi değiştirmez" dedi.

Ekran koruyucusu, çift ekran üzerinde, Carol'ın yatak odasında bulundurduğu lav lambasındaki renkli mineral yağı gibi dolanıyordu. "Bundan sonraki adım nedir?" dedim.

"Kutlama" dedi Sides. "Ve sonra da siz beni bundan alıkoyana kadar size bir müşteriye davrandığım şekilde davranırım."

"Peki."

"Benim dünyama hoş geldiniz" dedi Sides.

Sürekli Ağlama Nöbetleri

ORTAYA ÇIKTIĞI KADARIYLA, hiçbir savcı, yirmi iki yıl önce kaybolan bir insanın ölümünü rapor etmemiş ya da arkadaşımı bir mağarada defnetmiş olmamdan ötürü bana kızgın değildi; yani buna bağlı olmaksızın zengindim ve basın birliği söz konusu rakamı sevmişti: 440 milyon dolar. Jamie'nin "çıkımkı" dediği küçük resimli gazetelere bile geçtim: MİLYONLAR BAĞIŞLAYAN MUMYA çerçeveselendi ve tavan arasındaki odama asıldı. Mayıs gelinceye, okuldaki lakabım Ziyne'ti artık. Bir öğrencim dişimi kaplatıp kaplatmayacağımı sordu ve bunun için platin ve elmas önerdi. Yolculuk yöntemimi değiştirmeye de yöreklendirildim –bisikletten inip bir Escalade'e binmeye. Sırbistan-Karadağ'dan değişimle gelen bir öğrenci, annesinin ölmek üzere olduğunu ve uçak biletine ihtiyacı olduğunu söyleyerek benden borç istedi. Wiley, tenisten sonraki pizzaların parasını benim ödememe izin vermeye başladı. Carol beni, dış ülkelere seyahat etmeye teşvik etti –Nepal'de dağ yürüyüşü yapmamı, ya da Wordsworth'le yakınlaşmak için Lake District'i ziyaret etmemi önerdi. Klasisist arkadaşım "hovarda geleceğim"e yönelik tahminleriyle beni acımasız bir laf bombardımanına tuttu. Benimle aynı liseye giden biri, onun hesabına, onun komisyonculuk yaptığı yerin civarındaki bir suşi evinde birlikte öğle yemeği yememizin iyi olacağını söylemek için telefon etti. Kuzenim Colin bir arsaya yatırım yapmayı isteyip istemediğimi sordu. Onu eve da-

vet ettim ve tavan arasındaki odamda bira içerek ve iki yıl önce ölen Keith hakkında konuşarak oturduk. Ayrıca, Colin'in metal plaka ticareti yapan bir arkadaşıyla onarıp, geyik-elk sezonunda kamyonun arkasına bağlamak istediği, babamın 1950 Westcraft römorku üzerine de konuştuk. Haliyle, sonunda sarhoş olduk. Colin, piyangoğun bana vurmuş olduğunu söyledi. Teksas'ta 31 milyon dolar kazandıktan sonra intihar eden Billie Bob Harrell'ı duyup duymadığımı sordu. Ertesi sabah, Google'dan Billie Bob Harrell'a baktım ve sonunda bir web sayfasının çıktısını aldım –"Aniden Milyoner Olanlara Tavsiyeler". On tane vardı ve sonuncusu şöyleydi: "Taşının. Öyle şehir dışına falan değil. Eyalet, hatta mümkünse ülke dışına. Sırrınızı sonsuza kadar saklayabileceğinizi düşünmeyin; bilgi, özgür olmak ister. Bahçeli evlerin bulunduğu bir çevrede iyi bir alarm sistemi ve özel güvenlik güçleriyle mütevazı bir ev alabilirsiniz örneğin. Bu, kapınızı çalan dilencileri en aza indirecektir. Ayrıca, rehberde geçmeyen bir telefon numarası edinin."

Bunu, bu kadar çok parayla yüz yüze gelince benim gibi davranan –Web'den tedbire yönelik bilgi arayan ve şansın karanlık yüzünden endişelenen Jamie'ye de ilettim. "Önemli bir soru" dedi. "Gülüp geçecek miyiz? İşkillenmiş ve biraz da paranoyak bir haldeyim. Şu Billie Bob denen adam kadar kafayı bozmuş olmasam da, işkillendim; çünkü aslında, özel güvenlik güçleri yokken gayet mutluydum."

Yine de gayrimenkullere değer biçme işini bıraktığını söylemek gerek. Bana gelince, eylülün ilk gününden itibaren –teknik olarak– öğretmenlikten ayrılmış olacağım. Açık kapı bırakmak için, bir yıllık bir düzenlemeye gidilmesine rağmen, açık kapıya gerek duymayacağımdan yüzde 99,9 eminim. Ve bunda bir sorun yok. Ben bana düşeni yerine getirdim. Oda 104'ü bir başkası alacak ve bu, gerçekten, benim dışımda hiç kimseyi pek etkilemeyecek.

Bu arada, telefonlarımızın zilleri kapalı duruyor. Biri kapıyı çaldığında köpek havlıyor. Artık postanede bir posta kutum var ve e-posta adresim konusunda dikkatli davranıyorum. Ayrıca bir süredir Gnostikler hakkında daha çok şey okuyorum ve tamamen anlamadığımı itiraf etmekle birlikte, John William'ın zamanında okumam için baskı yaptığı Hans Jonas kitabını da

okudum. “Dünya üzerinde olmaya ruhun verdiği tepkinin ürkme oluşu” diyor Jonas, “Gnostik literatürde tekrarlanan bir temadır.” Bu, benim için de tekrarlanan bir tema, üstelik her gün, hiçbir şey yapmadan, 60.000 doların üstünde para kazanmama rağmen.

Dün Rite-Aid’e gittim ve daha iyi okumak için satılan reçetesiz gözlüklerden alıp almamak konusunda uzun bir süre düşündüm. 10 dolar bile değildi. Gözlüğü alıp almamaya karar verece kadar geçen sürede herhalde –hesaplamış değilim– bunun en az yüz katını kazanmışımdır. Örnekleri uzatabilirim ama varmaya çalıştığım nokta, hâlâ cimri ve banka defterlerini sürekli kontrol eden biri olduğum. Bence, riskli yatırımlar yapmamalı. Enflasyonla baş başa gitmek bile rahatsız etmez beni –işin doğrusu, kaybetmektense bunu yeğlerim. Somut olarak değişen hiçbir şey yok, yalnızca artık yazmak, yürümek, düşünmek ve yeni birtakım şeyler, örneğin paranın oğullarımıza neler yapacağı konusunda endişelenmek için zamanım var.

Seattle Times’ın resmimi yayımlamasından birkaç gün sonra, Lucy Hatch’ten –artık Lucy Hatch Myers, bir zamanlar Dorothy Worthington’ın *chargé d’affaires*’i olan gümüşü saçlı kadın– bir mektup aldım. “Öyle memnun oldum ki” diye yazıyordu, “işlerin bu şekilde gelişmesinden; çünkü Dorothy Worthington’ın varlıklarını ben işletiyorum ve onun talimatlarını olabildiğince titizlikle izledim, kızının avukatlarına rağmen. John William’ın ölüm belgesinin olmadığı gerçeği, onların taleplerini karşılıksız bıraktı. Parayı fonda tutmamın nedeninin Ginnie’yi bertaraf etmek olduğunu kabul ediyorum, çünkü Dorothy kızının tek kurş görmemesi konusunda katıydı. Planım Ginnie’nin feragat etmesiyle fonun vasiyetnameye girmesini sağlamaktı. Benden nefret ettiği kesin. John William’ın cesedinin bulunacağını ya da bir vasiyetin gündeme geleceğini hiç beklemiyordum. Sizin Bösendorfer’i yerinden oynattığınızı hayal meyal hatırlıyorum. Pişman olduğum tek şey Ginnie’nin sanat eserlerinin büyük çoğunluğunu ele geçirmekte başarılı olması. Highlands koleksiyonunun tamamı Taos’a uçtu. Yine de, Dorothy’nin varlıklarının büyük bölümü yerli yerinde ve şimdi sizin elinizde. Bir rastlantı; yeğenimin ilk sınıfta Modern Amerikan Edebiyatı öğretmeniymişsiniz. Ne kadar tuhaf, tuhaf ve çok güzel.”

VİCDAN AZABI – VE ADIMIN ÇIKMASI – sonunda beni Rand Barry'ye götürdü. Onu, oğluyla ilgili haberlerin çıkmasından hemen sonra aradım, ama tepkisi ihtiyarların bilmeceleleri gibiydi –“Adınız ne demiştiniz?” ve “Neden söz ettiğiniz konusunda hiçbir fikrim yok”– öyle ki, ona hemen John William'ın başına gelenleri anlatan, yapmadığım ve onun içki dolabına saldırmak dahil, yaptığım şeyler için özür dileyen bir mektup yazdım. Yanıt yoktu, ama arkasından, kalan milyonların haberleri çıktı ve Rand'i bir kez daha aramamın önemli olduğunu düşündüm. Bu defasında, benimle konuşma fırsatına sıcak baktığını söyledi ve böylece bir gün, okuldan sonra, Rainier Kulübü'ndeki özel bir odada onunla –zengin dul kamburu altında yırtıcı kuşlar gibi bükülmüş yaşlı bir adam– buluşmak üzere bisikletle şehir merkezine gittim. Başta, koridorun sonundaki güvenli yere yerleşene kadar, kararsızca sarsak sarsak dolandık –Curtis Okuma Odası'nın deri koltukları mı? Kirtland Cutter Odası'nın iyi aydınlatılan atmosferi mi? Beyaz ceketli bir garson, Ralph Lauren gibi biri tarafından uydurulmuş bir iyi-yetişmişlik bakışıyla kuşanmış bir kolej öğrencisi bizi oraya götürdü ve ardından boş bardaklarımızın icabına bakmak ve karışık çerez kâsemizin doldurulmaya ihtiyacı olup olmadığını görmek için devriye gezdi. Bunun dışında, bu kaplamalı ve gereğinden fazla doldurulmuş kanepeler, yıldızlı portreler ve yüksek arkalı sandalyeler, bende bir öğleden sonrası mahmurluğu uyandırdı ve görüşmemize dolap çeviriyormuşuz havası kattı. Havalandırması, baskı yaratan bir şekilde durağandı ve duvarlar, acımasız yüzlerin hem resimlenmiş hem fotoğraflanmış haliyle hem vurguncululuğa hem uyuklamaya teşvik ediyordu. Bunlar, çoğu gelecek kuşaklara zalimce bakan, Seattle'ın eski finans liderleriydi –Hemphill'ler, Miller'lar, Stimson'lar, Winn'ler, Boyd'lar, Short'lar, Price'lar, Best'ler. On düğmeli tozluğuyla Ben Ehrlichman, yanı sıra kısa pantolonuyla yeğeni John Ehrlichman da – bir gün Nixon'ın “tesisatçı birimi”ni yönetecek olan John Ehrlichman– duruyordu aralarında. Yani Rand Barry ve ben, kapitalistler ve en az bir sahtekâr tarafından izleniyorduk.

Bay Barry, sırf oturma çabasından nefesi kesilmiş halde, gömleğinin önündeki kıvrımları yoklayarak kravatını düzeltmeye çalıştı. Gövdesinin kısılalığını ya da yuvarlaklaşıp devrilişini fark etmemek elimde değildi; günlük pantolonu öyle yukarı çekilmişti ki gerdanından kemerinin tokasına kadar ancak birkaç inç gelirmiş gibi görünüyordu ve kravatının bir kısmını da içeren –alttaki üçte ikisi kucağında yuvalanmıştı– bu gömlek şeridi, anlayamadığı bir şekilde buruşmuş gibiydi. Çabasının boşnalığına ve körlüğüne, akıldan yoksunluğuna bakarak –onun gençken becerikli olmadığını, bir ampul takmanın bile onun çevikliği için bir test olabileceğini (teknesinin dümeninde olmayı ve dolayısıyla, yelkenle ilgili bütün o tremola ve halat işlerini ne kadar çok sevdiğini bilmeme rağmen) düşünürdünüz. Yüzünün çarpıcı derecede gergin ve sert –ve dehşetle çarpılmış gibi– görünmesine rağmen, böyle özünden gelen bir bahtsızlık, yüzünden de okunuyordu. Yaşlılarda oluşan o lekeler, aşırı güneşten miydi? Bay Barry’ninkiler, yanaklarında ve şakaklarında kimi kırmızı gölgeler, kanser öncesi lezyonların alınmasının kalıntılarını bırakarak yakılmıştı (ama alınmaları gösteriş için de olabilirdi). Pierre Salinger’inkilere benzeyen kaşları, çelik yünü gibiydi; insanı coşku dolu göstermesi beklenen bir özellik, ama Bay Barry mantıksız ve fevri görünüyordu, her an fırça atmaya ya da emir vermeye hazır gibi. Son olarak, biraz yıpranmış derisiyle kulakmemeleri kabuk bağlamış ve bakımı iyi yapılmış birkaç saç telinin örttüğü kafatası, karaciğer lekeleriyle dolmuş ve düğüm düğüm olmuştu. Yaşlanma, zayıflama ve çöküşün resmi; ve bu konuda yapılacak hiçbir şey olmamasına karşın, gömleğinin üstündeki şaşkın ve kıpır kıpır elleri, ne kadar takatsizce olursa olsun, buna hınç duyan bir ruhun varlığını maskeliyordu. Yararı yoktu yine de. Bay Barry’nin Argyle pantolon çorapları düşmüştü ve morarmış bacaklarının incecik bir kısmı görünüyordu. Parlatılmış meşin ayakkabılarının içinde kayboldukları yerdeki bilekleri, aklıma cambazların yürümekte kullandıkları sırtıkları getirdi.

Zafiyeti bana bir kapı açıyordu. Öte yandan, Boeing yöneticiliği –kariyerinin ilerleyen noktalarında satış müdürlüğü ve ondan öncesinde proje mühendisliği– yapmış olduğundan, geç-

miş otoritesinin izlerini hâlâ taşıyordu. Haliyle, ben tereddütteyken, başlama görevini, hayatımın gerçeklerini ortaya dökmemde ısrar ederek, Bay Barry üstlendi ve ben de bunu, kısaca, '74'ün yazında onun arka bahçesinde konuşmuş olduğumuzu hatırlatmakla başlayıp, isteği üzerine, yirmi iki yıl çalıştığım okulun adını vermekle bitirerek yaptım. "İngilizce öğretmeni" dedi. "Ben çok okumuş biri değilimdir. En son Nathaniel Philbrick adında bir yazarın *Denizin Kalbinde'sini* bitirdim; balina gemisi *Essex'in* harika bir anlatımı, ondan önce de Alfred Lansing'ın, 1914 ve '15'te Ernest Shackleton'ın Antarktika yolculuğu üzerine yazdığı kitabı severek okumuştum. Okurum yani. Genellikle roman olmaz. Ama zırcahil de değilimdir. Geçen mart *Ana Caddesi*'yi aldım ve biraz bakındım, aydınlatıcı ve eğlenceli buldum; bir de bu baharın başlarında Arthur Miller'ın oyunu *Satıcının Ölümü*'nü bitirdim."

Ona daha önce hiç Rainier Kulübü'nde bulunmadığımı söyledim. Bay Barry bunu soyuna değinmek için bir işaret olarak yorumladı: Anne tarafında, dediği kadarıyla, Tacoma yatırım evinden Foster'lardan ve kerestecilikten gelme Coleman'lardandılar -kulübe üye değillerdi, ama Foster'lardan biri Tacoma valisi ve Coleman'lardan biri ise Grand Coulee Barajı'nda başmühendisti. Ancak baba tarafı, başta kendi babası, Acme Balıkçılık Şirketi'nin sahibi büyük dayısı James Barry, Western Kum ve Çakılcılık'ın kurucusu Langdon Barry de dahil olmak üzere, hep kulüp üyesi olmuşlardı. Bay Barry burada durmadı: Anne tarafından Dexter Coleman, Washington'ın güney batısının çoğunu kereste haline getirmekten sorumlu Meyer Brothers'ın müdürüydü; Thaddeus Coleman, Coleman & Denny'nin ortaklarından ve First National Bank of Commerce'ün hukuk danışmanlarından biriydi; Younger Foster hidroelektrik projelerini finanse etmişti; Toby Foster, Foster Tersaneleri'nin büyük ortaklarından biriydi. Sonunda Bay Barry duraladı; bir ihtimal ailenin tanınmış simalarından birini unutup unutmadığını düşünmek, ama aynı zamanda kravatına daha da kuvvetle sarılarak, garsonumuzun kalaylı bir tepsi üzerinde, benim kahvem ve karışık çerezle dolu yeni bir kâseyle birlikte getirmiş olduğu buzlu Sprite'ı yudumlamak için. "Bu arada" dedi bir kaju fıstığı bularak, "edindiğiniz çok

büyük servet için sizi kutlarım. İsteseniz kulübe katılabiliriniz, yani, böyle bir şey hoşunuza gitseydi.”

Bir gürültü oldu –çalışmaya başlayan havalandırma– ve bununla birlikte akşam yemeği kokuları geldi: Göz atmış olduğumuz, duvar lambaları ve Rokoko üslubu avizesiyle Heritage Yemek Odası’nda günlük büfe servise hazırlanıyordu. Bay Barry paltosunun cebinden, isminin baş harflerinin işli olduğu beyaz bir mendil çıkarıp bunu parmaklarının arasında yuvarlayarak burnuna dokundurmak için bu anı seçti. Ayrıca saatine de baktı ve alt kattaki İkram Saati’ni dört gözle beklediğini hatırladı; onu ahşap tavanlı lobide gördüğümde, havasına renk katan bir endişenin ipucunu vererek, duvardaki programa göz gezdirmek için durmuştu. John William bir keresinde babasının her yıl, büyük perhiz olarak, içmeyi kestiğini söylemişti: Bay Barry takvimin geri kalanına müsamaha gösterebilmek için kırk günlük bir yasağa dayanıyordu. Paskalya’dan sonra, kuralın öğlene çekildiği hafta sonları dışında, beşe kadar kokteyl hazırlanamazdı. Bay Barry’nin elinde tuttuğu Sprite bardağını açıklamaya bu yeterdi sanıyorum, lobideki panoya göz gezdirirkenki huzursuzluğunu da –aynı anda hem geride duruyor, hem de ileri bakıyordu; o anda, benimleyken kendini teslim etmiyordu ki, bunun keyfini arkadaşlarıyla ikram saatinde çıkarabilsin.

“Kendimi bir Rainier Kulübü üyesi olarak görmem zor” dedim. “Mektubumu aldınız mı?”

“Aldım” diye yanıtladı, “ve samimiyetin için müteşekkirim. Ama Neil, aynı zamanda kendine bu kadar yüklenmemeni tavsiye etmek isterim çünkü olanlar için suçlanacak kişi sen değilsin.”

“Ama suçlanacak kişi benim, doğru sözcük suçlamaksa. Ben–”

“İşte” dedi Bay Barry ve beni işaret etti. “Senin kuşağında ki bir eğilimi fark ettim –suçun kime teslim edilmesi gerektiği konusunda çekilen sıkıntıyı. Sorumluluk konusunda. Gri olmayan, siyah ve beyaz olan şeyler konusunda.” Bay Barry gazlı içeceğinin bir kısmını döktü ve ekledi “Ben bunun Vietnam’la ilgisi olduğunu düşünüyorum. Senin kuşağının sorunu buydu. Ben Seabees’le Munda’dayken, orada ne işimiz olduğunu bili-

yorduk. Japonları durduracaktık çünkü Pearl Harbor'a saldırmışlardı. Karmaşık bir şey yoktu. O yüzden şimdi bana izin ver, oğlumla ilişkili olarak kimin suçlanması gerektiğini söyleyeyim. Virginia ve ben. Onu yetiştirmek konusunda çok vaset bir iş çıkardık."

"O burada olabilirdi, eğer ben--"

"Ben buna inanmıyorum" dedi Bay Barry. "Zavallı çocuk daha başından beri sıkıntılıydı. Bir kere, hiç kardeşi olmadı çünkü annesi, gelecekte hamile kalmasını engelleyen ameliyatı yaptırmıştı. Bu arada, bu, John William'ın tek çocuk olması, onun ve benim birlikte konuşup karar verdiğimiz bir şey değildi. Onun verdiği tek yanlı bir karardı. Ben bunu gerçekleştikten sonra öğrendim. Senin iki çocuğun var, yani onların arasındaki paylaşımın, çocuklar arasındaki etkileşimin çok önemli olduğunu bilirsin. Ben daha çok çocuğumuz olması gerektiğini hissettim ama benim bakış açım bir kenara atıldı."

Sprite'ını yudumladı. "Bir şey daha" dedi, şimdi biraz hareketsizlenerek. "Kendini suçlamaman için söylüyorum, Neil. John William'ın feci gaz sancıları olurdu. Kulaklarıma pamuk tıkarım. Bu konuda annesinin ne yaptığını duymak ister misin? Bir program yaptı. Ve benim onaylamadığım bir rejim uyguladı. Çocuğa uyulmaması gerektiğini düşünüyordu -onun ağlayışını isteklerinin yerine getirilip getirilmeyeceğine ilişkin bir test olarak yorumluyordu: Önce kim vazgeçecek, anne mi yoksa çocuk mu? Onun bu komik harekâtı yüzünden, evde cehennem kadar çok yaygara kopuyordu. Bunu nereden buldu çıkardı, bu stratejiyi bir çocuk doktoru mu önerdi bilmiyorum ama planı, çocuk beşiğinde ağlarken, burnunu kitaba gömüp oturma odasının köşesinde oturmak ve ne süreyle olursa olsun yanına gitmemkti. Bu konuda çatışıyorduk çünkü bir çocuğun ağlamasına verilecek doğru karşılığın kesinlikle bu olmadığını hissediyordum. Onun için üzülürdüm ama elim kolum bağlıydı ve onun bu ağlama işlerine karışmama izin yoktu. Ve bilirsin, orada fazla durmuyordum. 1948'in Haziranından 1989'un Ağustosuna kadar Boeing Şirketi için çalıştım, o yüzden çocuk bakımı işinden sorumlu olan ben değildim. Rollerimiz vardı. Ben ekmek kazandım ve bu konuda yeterli-olanın-üstündeydim, ama akşam

saat beş otuzda kapıdan içeri girip oğlumun ağlamasına karşı bir şey yapamaz ve bu konuda kararlar alamazdım. Bu yüzden pamuk tıkadım. Stratejim buydu. Başa çıkma yöntemim buydu. Eve gelir, merhaba der ve pamuk tıkardım. Şimdi, sen böyle bir şey yapar mıydın?”

Belirsizce omuz silktim. “Yapmazdın” dedi Bay Barry. “Ama o zamanlar çok meşgul bir adamdım. İşim benden çok şey götürüyordu ama aynı zamanda tatmin ediciydi ve... heyecan vericiydi. Açıkçası, bütün o ağlamaları da düşününce, işte olmayı evde olmaya tercih ediyordum.”

Bay Barry gömleğinin önüyle biraz daha oynadı. “Birini suçlamak istiyorsan” dedi, “psikolog B. F. Skinner’ı suçla çünkü Virginia bu B. F. Skinner denen adama güveniyordu; rahatlık sağlayarak, negatif ağlama davranışını olumlu davranışlarla pekiştirmek olmazdı, onun argümanına göre. Her ne hikmetse, Virginia’yla bu ya da başka bir konuda konuşmanın hiçbir yolu yoktu. Her zaman benden daha akıllıydı ve doğruyu o bilirdi –onun doğruluğu hiçbir şekilde su götürmezdi. Kişisel olarak, ben en iyisinin çocuğu yatıştırmak olduğunu düşünürdüm. Ağlamasının nedenleri vardı. Onun iletişim yöntemi buydu, başka bir yol bilmiyordu. Hatırlanamayan zamanlardan beri, kadınlar ağlamaya tepki olarak çocuklarını kucaklarına alırlardı. Bu yeterince açık değil miydi? Sana çok iyi hatırladığım bir şeyi anlatmama izin ver. Eğer bir şeylerden bahsediyorsam, Virginia burnunu daldırdığı kitaptan çıkarmazdı. Benim değindiklerim öyle ihmal edilebilir, öyle değersizdi ki, ben konuşurken okumayı sürdürmesinde bir sakınca yoktu. Bundaki aşağılamayı gördüm elbette ve bunu görmemi istediğinden de eminim. Ben konuşurken o okuyabilir, bana karşılık verirken söyleyeceklerini kitaba bakarak söyleyebilirdi. Hangisiyle konuşuyordu, kitapla mı kocasıyla mı? Bütün o ağlamalar, sonra Virginia’nın katı duruşu. Biraz fazla uzattım, ama anlatmaya çalıştığım, bunun John William’ı etkilediğinden eminim. Dünyadaki ilk deneyimin durmadan ağlamak ve hiç karşılık alamamaksa ne olur? Ben psikolog değilim ama psikoloji alanında biraz okuyarak yaptığım kendi yüzeysel belirlemelerim var ve bu konuda uzman olan herkes, bir çocuğa bu şekilde yanlış davrandıktan sonra yetişkinliğinde her şeyin düzgün gitmesinin mantıklı bir bek-

lenti olmadığını kabul ediyor. Bu böyle işlemiyor. Bu çok temel bir şey. Buna katılır mısın?”

Katıldığımı söyledim.

“Suçlamak” dedi Bay Barry. “Suçlamaktan bahsediyorsak, denkleme, her ne kadar Virginia 1967 yazına kadar bu durumdan ötürü hastaneye yatırılmadıysa da, John William’ın doğduğu yıl olan 1956’ya kadar uzanan bir akli rahatsızlığın da girdiğini söylemeliyim, arada on bir yıl var. Doğumdan sonraki hareketleri, mantığından değil, daha çok karışık ve usa aykırı duygularından kaynaklanıyordu. Ginnie’yle ilgili bu özelliği ilk kez John William doğduğu sıralarda fark ettiğimden eminim, evlendiğim kadının, ne bileyim, biraz *kaçık* olduğunu anlamaktan rahatsız olduğumu hatırlıyorum, bu terim bir şey ifade ediyorsa tabii. Ediyor mu? Elbette, Virginia’nın politik olarak ana akıma dahil olmadığı, kendisini sol kanatta, politik spektrumun o uzak noktalarında, hatta bir anarşist olarak görmekten hoşlandığı apaçıktı; ama ancak ve ancak teoride –çünkü iyi yaşamayı seviyordu ve iyi yaşadı, güzel yemekler yemekten, hoş seyahatlerden, yelken gezilerinden alabildiğince çok keyif alarak– ama şimdi izin ver bir noktayı daha belirtiyim, Ginnie ayrıca patlayıp kendisini göstermeden çok, çok yıllar öncesinden *kaçıktı*, benim müdahalemi gerektirecek şekilde. Ne demek istiyorum?” Burada Bay Barry sol elini yumruk yaparak, içinden küçük parmağını uzattı. “Demek istediğim, birincisi, onun 1956’daki çocuk bakma tekniklerini açıklayarak gösterdiğim gibi, mantıksız bir akışa göre hareket etmekte bazen çok ısrarcı ve sertti; ikinci olarak, düğünümüzden, bir doktorun ona uygun ilaçları yazdığı 1967’ye kadar, ağır bir uykusuzluk hastasıydı. Üçüncüsü, çevresel fobiler. Onun ağız kokusunu çekmeden merdivenin bir parmaklığını bile boyayamazdım. Yapısında o kadar tedirgin edici ve zor şeyler vardı ki, hayatta kalmak istiyorsam ellerimi havaya kaldırıp ağzımı kapalı tutmalıydım. Ben de ağzımı kapalı tuttum” dedi Bay Barry. “Virginia’nın akli rahatsızlığında ben anne rolündeydim ve bu korkunç bir hataydı.”

Onun ani telkini ve öğleden sonramızın itiraflara yönelmesinin beni şaşırttığını söylemeliyim. Öyle açıksözlüydü ki nedeni sordum, o da prostat kanseri olduğunu –“yavaş ilerleyen-

den”- ve “kayıtların doğru tutulduğunu görmek” istediğini söyledi; “Sana okumaya duyduğum ilgiden daha önce söz etmiştim” diye ekledi, “çoğu zaman edebiyat değil ama kitapları severim ve bu alanda, ah, en azından yarım düzine sansasyonel biyografi okumuşumdur ve inan bana, böyle yazarlar ağaç işleyicilerinden çıkıyor. Bunlardan herhangi biri seninle temas kurdu mu, Neil? Benimle iki tanesi kurdu da.”

“Hayır” dedim. “Onlara ne söylediniz?”

“Bu türden bir şey için asla işbirliği yapmayacağımı.”

“Bu durumda” dedim, “sanırım size... oğlunuz hakkında bir kitapla uğraştığımı söylemeliyim.”

Rand bu haberden etkilenmemiş göründü. “Pekâlâ” dedi, “eğer gazetede kiler doğruysa, sen onun arkadaşydın ve arkadaşlar gerçeğe ilgi duyar.”

“Ama gerçek benim kuşağım için suçlamak gibi. Açık seçik bir şey değil.”

Rand, “Kişisel fikrim; gerçeğin, ilginç olduğu. Okuyucuların ne olduğunu duymak isteyeceklerini düşünüyorum.”

“Ne oldu?”

“Onun annesiyle babası. Virginia ve ben”.

“Ama tam olarak ne oldu?”

“Sana bir anekdot anlatacağım” diye ekledi Rand. “Sana durumu temsil etmesi için bir ‘örnek’ vereceğim.”

* * *

GERÇEK Mİ? BOEING Şirketi’nde geçen bir günün ardından, 1956 Temmuzunun ortasında, Rand geldiğinde evi dağınık buldu ve kendisine bir bardak Dewar’s ve su koydu. Mutfak çürük yiyecek kokuyordu ve banyoda, bebek üresindeki amonyak ve ağır lazımlık kokusu üreten kirli bebek bezleriyle dolu kapaklı kovanın üstüne, bir de Ginnie’nin evdeki bitkilerinin kokusu vardı. Bu arada, Ginnie tasasızca, oturma odasının köşesinde, en sevdiği sandalye olan, bahçe penceresine dönük Chippendale’e oturmuş okuyordu. (Bu, evdeki her şeyin ıskartaya çıkarılıp, yerlerine Rand’in umursamadığı mobilyaların gelmesine neden olan “modernlik” meselinden önceydi.) Ve elbette, bebek yine

ağlıyordu. Rand'ın mutfak kapısının orada durup Ginnie'yi, okuma gözlükleriyle ve Lawrence Ferlinghetti'nin (kapağı o uzaklıktan tam olarak göremiyor olsa da, son üç gündür oradan oraya taşıdığı Ferlinghetti'nin kitabı gibi görünüyordu) şiir kitabıyla Ginnie'yi profilden süzdüğünde, Rand için her şey fazlasıyla bunaltıcıydı. Rand koltuğunun altına *Post Intelligencer*'ı sıkıştırdı ve içkisini yuvarladı. "Yemek" demekten daha iyisini yapabiliirdi. Evin koşullarıyla kuşatılmış halde, tuzlu bisküvi, kesme tahtası, bıçak ve bir parça İsviçre peyniri aldı. "Veranda da olacağım" dedi.

Ginnie "Harika" diye seslendi, ona bakmaksızın.

Dışarıda, Rand spor sayfasını açtı. Rododendronların en güzel zamanı geçmişti ama çimenler dikenlerden temizlenmiş ve yazın ortasında yemyeşildi. Altın Kupa'ya üç hafta olmasına rağmen gazete deniz uçakları hakkında haberler veriyordu ve Royal Brougham'ın, *P-I*'ın Altın Eldiven turnuvalarını garantiye almış ve şimdi Melbourne Olimpiyatları için hazırlanmakta olan, "Wrong Way Corrigan'la yakın akraba" Pete Rademacher üzerine bir makalesi vardı. Kafasının üstünden bir uçak geçti ve Rand, boğuk sesinden, bunun dört Pratt & Whitney motorlu bir Boeing 367-80 olduğunu anladı. Littleton'lar barbekü yapıyordu; gürgen ağacından çitleri bu etkinliğin görüntüsünü engelliyordu, ama kokusunu, bardakların çingirtisini, ya da onların seslerini değil. Rand peyniri dilimledi. Saçağın altında o ana kadar fark etmemiş olduğu bir eşek arısı koyanı vardı, akşama kalmış neferler girişe doğru dönüş uçuşunu yapıyorlardı. Rand onları coşkuyla izledi. Otuz saniye boyunca gözlerini kapattı, ama sonra bebek daha da yüksek sesle ağladı. Ya da yırtındı. Doğru sözcük "yırtınmak"tı. İki buçuk ay olmuştu ve Rand artık "hipertonik bebek" tanısıyla birlikte "sürekli ağlama nöbetleri" terimine iyiden iyiye aşınaydı. Problem bazen gaz sancısı gibi görünüyordu, bazen de genel bir huysuzluk gibi; ama iki durumda da John William'ın hançeresinden çıkan, çekilmez bir haykırıştı. Rand paniklemiş halde şezlongundan fırladı ve Dewar's'ını yenilemek için mutfaka gitti. John William beşiğin kenarında bir aşağı bir yukarı, arada bir oktav değiştirerek feriyat eder ve yalnızca oksijen almak için buna ara verirken, içine

dilsiz bir öfke çöktü. Hiddetli bir ihtiyaç sağanağı, karşılanmamış isteklerin fırtınası, çaresizliğe karşı sövgü –ya da düpedüz yırtınma. Rand kulaklarına pamuk tıkamak üzereydi ama Ginnie, Chippendale'deki katından, bağlayıcı ve usandırıcı bir ses tonuyla ona seslendi, "İhtiyacı olan her şey var ve ağlayışı tamamen yersiz. Oraya girmeyi düşünmeni bile istemiyorum."

"Sesinin çok çıktığı kesin" dedi Rand.

"Lütfen. İkinci kokteylini al da şezlonguna dön."

"İki yudumcuk Dewar's, işte."

"Her ne ise, dışarı çıkar."

John William'ın desibeli arttı. "Sana söyleyeceğim çünkü söylemek zorundayım" dedi Rand, evlilik sessizliği prensibini ihlal ederek. "Çocuklar sebepsiz yere ağlamaz."

Ginnie kitabını yere fırlattı –şimdi onun gerçekten Ferlinghetti'nin olduğunu görebiliyordu, *Geçip Gitmiş Dünyadan Resimler* adlı bir ciltti. Sandalyesinde dönerek okuma gözlüklerini ani bir hareketle çıkardı, ama şimdi bebek odasından daha da keskin bir yırtınış yayıldı ve kocasını paylamadan önce bunun yatışmasını beklemek zorunda kaldı. "Ters giden bir şeyler var" dedi Rand.

"Eğer benim işimi devralmak istiyorsan" dedi Ginnie, "söyle, senin olsun."

Rand bunun dil-ısıрма politikasını yeniden yürürlüğe koymak için mükemmel bir zaman olduğunu biliyordu –ama bebek hâlâ bağıyordu. "Bunda bir farklılık varmış gibi geliyor" dedi. "Çengelli iğne batmış olamaz mı?"

Ginnie alnına vurdu. "Çengelli iğne" dedi. "Benim olduğum gibi bütün gün burada değilsin, değil mi? E? Bu duyduğun ne? Sıradan bir şey. Her günkü ağlamalar. Ben-ne-zaman-istersem-beni-besleyeceksin ağlaması. Eğer şimdi oraya girersen, bütün çabalarımı sıfırlamış olacaksın. On haftalık disiplin verme uğraşımı kesmiş olacaksın. Ben, elbette ve kesinlikle, buna izin vermeyeceğim."

Bunu söylemesiyle birlikte, kulak tıkaçlarını yerine yerleştirdi –yüzücülerin kullandığı plastik tıkaçlardandı. Bunları tercih ediyordu çünkü bunlar küçük çıkıntılılarıyla mükemmel bir şekilde mühürleyerek kulak kanalına iyice oturuyordu; John William uyku saatlerinde çığlık çığlıgayken, yatakta kullandık-

ları bunlardı. Her gece, sabahın ikisinde, alarm kapanır ve Gin-
nie, karneye bağladığı beş çeyrek librelik suyla seyreltilmiş kay-
namış sütü ölçerdi –bundan itibaren, saatin altısına kadar, bırak
John William ağlasın: Hiç tepki vermezdi.

Rand geri çekildi. Verandaya döndüğünde, geç kalan eşek
arılarında biri peyniri bulmuştu. Pamuklarını tıkadı. En-
güzel-zamanları-geçmiş rododendronlar darmadağın görünü-
yordu. Gecenin ışığında, aynı zamanda asık suratlı gibiydiler.
Hafif bir rüzgâr esti ve Rand Washington Gölü'nün kokusunu
aldı. Kimyasal atıkların pişkin kokusuydu bu ve ona Munda'yı
hatırlattı –çamur, hindistancevizi sütüyle dolu masum Ameri-
kan bağırsakları ve geçmek bilmez, acılı dizanteri. Laurelhurst,
rüzgâr doğru estiğinde, geçici bir donanma tuvaleti gibi kokar-
dı. Rand burnunu tıkadı. Arı, zaten kesildiği kenarından sert-
leşmeye ve sararmaya başlamış olan İsviçre peynirinin içindeki
bir kratere doğru süründü. Saçakların bir boyaya ihtiyacı oldu-
ğu, çiçek yataklarının temizlenmesi işine geç kaldığı ve son ola-
rak, pamukların akustik olarak yetersiz geldiği de açıktı. Çün-
kü ağlanıp sızlanmalar hâlâ devam ediyordu, kısıktı ama süre-
liliği azalmış ya da daha az sinir bozucu değildi. Adaletsiz du-
ruma karşı sövgüler sürüyordu. Rand'ın oğlu, *in extremis*⁵⁶, ilgi
için yanıp tutuşuyordu. Gerçi, bu aşamada ağlamak bir çıkar yol
olsaydı kendisi de aynı böyle ağlardı. Ama değildi. Ve Rand'ın
hem kulaklarını hem burnunu kapatmaya üç eli birden yoktu.
Bir gözlemci olsaydı, onu, parçalı şezlongunda sakın sakın otu-
ran, yanında gazetesi ve göl manzarasıyla kokteylini yudumla-
yan Laurelhurst'lü bir ev sahibi gibi görürdü, ama o, koyulaşan
gölün çürüyüşü ve bebeğinin ağıdı –eşinden bahsetmeye ge-
rek bile yok– arasında, bir hengâmenin ortasındaydı. Katlanıl-
maz bir durumla karşı karşıya bulunduğunu hissetti. Rand aya-
ğa kalktı, Dewar's'ını dipledı, içeri girdi ve kollarını, yine oku-
masında olan Ginnie'ye doğru salladı. Göğsünü işaret etti, on ve
ikide direksiyonun başındaki bir sürücünün taklidini yaptı, el
salladı ve tüydü.

Bel Air Convertible'ını Laurelhurst'ün dışına, Sand Point
Yolu'nun kuzeyine sürdü. Bu modeli asıl olarak yüksek çekiş-

56 Lat. En uç/acil/güç durumda. (ç.n.)

li eksantrik milini ve dörtlü karbratrn merak ettiğinden –her ikisi de ‘56’da yeni olan özelliklerdi– ama aynı zamanda, *Car Digest*’te yayımlanan, bir Chevy mühendisinin on sekiz dakikadan daha kısa bir sürede bunu Pikes Zirvesi’ne çıkardığı hikâyesi nedeniyle satın almıştı. Rand’inkinin bütün özellikleri vardı: kumandalı açılır kapanır tavan, çamurluklar ve beyaz şeritli lastikler. Satıcı, eski bir cemiyet kardeşi, şimdiden babası kadar parlak bir kel ve bayiliğin sahibi olan ve Daddy Warbucks’a benzeyen Carter Lodge’du. Rand, Bel Air’i temiz tutardı ama çok da titiz değildi. Programda bunun için zaman yoktu ve bu, belinin sağ tarafında sertleşmeye –cilalama işinin gerektirdiği eğik duruş yüzünden– yol açan türden bir işti. Neredeyse her zaman, Five Corners yakınlarındaki Larry’s Chevron’dan yüksek oktanlı benzin alır ve her iki bin milde bir, yağı değiştirirdi ve bu, zevk aldığı bir işti. Torpidonun üstündeki bir dosyaya bakım ayarları için notlar alırken, Husky futbol (Hugh McElhenny gitmişti ama Dean Derby duruyordu), Seattle Rainiers beyzbol (Elston Howard’lı) ya da Seattle U basketbol maçlarını (genç Elgin Baylor’ın milletin üstüne atlayışını) dinlerdi. Rand, üstündeki baskıyı bir şişe Pabst’s Blue Ribbon’la⁵⁷ azaltarak, arayı açtı ve zamanlamasını yanıp sönen ışıklara göre ayarladı; Bel Air’in hidrolik kaldırma sisteminin tınısıyla, ardında somut bir şey, birleştirilmiş parçaların işitilebilen ve hissedilebilen kusursuz bir uyumu olan o hırılıyla, son yaptığı ayarların doğruluğunu lt. Araba kullanmayı severdi, özellikle de şehir dışında –arabasının mühendisliğini takdir etmekten öte hiçbir amacı olmadan. O akşam, kuzeye doğru uzaklaştığı –gln kıyısını takip ederek– kendini daha iyi hissetti ve temmuzun alacakaranlığı kasvetle derinleştikçe, bir öz-yıkım neşesiyle, ev hayatından kışkırtıcı ve gözüpek bir şekilde kaçışından zevk almaya başladı. Eninde sonunda, şu ya da bu şekilde, ödenecek bedelin cehennemden farksız olmasına rağmen. İşyanını bastıramazdı. Ginnie her zaman kazanacaktı. Ama –bu daha sonrasıydı. şimdilik, kaıştayken kaprisli ve mutlu bir şekilde –oğlunu işkencede bırakmaktan biraz suçlulukla da duysa– turluyordu Rand. Yeni ama mühendisliği kötü anayollar üzerinden doğuya doç-

57 Bira markası. (.n.)

ru gitti. Buralara en son geldiğinden beri, söylenegeldiği şekliyle “Lake City” denen bölgenin, bir kısmında daha kesim yapılmıştı. Gelişim usulünde hiçbir gözden kaçırmanın olmadığı belliydi. Hiçbir öngörünün de. Koyakların dış çizgileri boyunca bir sürü tehlikeli inşaat, kök kalıntılarıyla dolambaçlı yamaçlara yapıştırılmış evler, yetersiz altyapı ve mazgal kıtlığı. Rand “Lake City”yi katettikçe, uzaklaşıp kaybolan helikopter pervaneleriyle birlikte, küçük kanatlar iliştilmiş dolarlar, torbalar dolusu bozukluk gördü. Ve alacakaranlık –kelime bu muydu? *Alacakaranlıkta* moraran, çirkin, yeni “çiftlik evleri”ni. Karanlık basmıştı ve etrafta kimse yoktu. Rand, gün boyunca çoğunun Boeing’de çalışıyor olması gerektiğini fark etti.

Bel Air’in 280 beygirlik motorunu boğarak, Northgate Alışveriş Merkezi’ne gitti. Anne Francis’in oynadığı *Yasak Gezege’nin* gösterildiği sinema salonunun yanı başında, bu saatte, epey geniş olan park alanı boştu. Rand, Anna Francis’i bir yıl önce, içtiği sigarası ve taktığı beresiyle hoş görüldüğü *Savaş Çılgılığı’nda* izlemişti. Buna rağmen, Ginnie *Savaş Çılgılığı’ndan* etkilenmemişti; ahmakça, demişti, yağın yağmurda eve dönerken, ve “savaş klişeleriyle” dolu. Onun sevdiği, Rand’e hiç bitmeyecekmiş gibi gelen filmler olurdu –James Dean’in *Asi Gençlik’i*– ve bir de Rand’in öylesine, siyah-beyaz B-sınıfı bir film gibi gördüğü *Beden Avcılarının İstilasası*. “Grup halinde düşünme” demişti Ginnie. “Uyum.” Ama gördüğü, göğüsleri önde, yapmacık bir korkuyla kaçan Dana Wynter’dı. Ginnie bunun bir metafor olduğunu söyledi. Bu konuda tartışmışlardı, tükenme noktasına gelmiş oldukları halde. “Uğraşmaya değmez” demişti Ginnie. “Nasıl olsa anlamayacaksın.” Ama iki gün sonra, bunu hâlâ unutmamıştı ve hâlâ *Beden Avcılarının İstilasası* konusunda haklı olmaya ihtiyacı vardı. Her zamanki uzlaşıcılığıyla, Rand hâlâ bu konuyu düşündüğünü “kabul” etmişti.

Rand güneye döndü. 85th’in kuzeyinde, şehrin sınırındaki Aurora Yolu nasıl da bozulmuştu, inanılmazdı. Aurora’nın Green Lake’in yanında kalan kısımları gibi, ağaçlar ve çimlerle dolu bir park alanı olması gereken şey, burada, Rand’in şehir standartlarına duyarsızca saygısızlık eden bir koridordu. Kontrplak ve vinil, cırtlak işaretler ve alüminyum pencere çerçeveler-

ri, güneşli bir günde zehir gibi kokan ve ardından kışın çatlayan sıcak katran çatılarıyla bir ticarethane dizisi peydahlanmıştı. Yirmi bloklu bir bölgede "Shoreline" ve "Lake Forest Park"taki satılık arsaların ilan edildiği aşırı büyük panolarıyla sekiz gayrimenkul acentesi ve neon ışıkları ve boş odalarıyla dört "motel" bulunuyordu. Rand Chubby and Tubby's'in, Hamburger Cenneti'nin, Rudy's Value-Save'in, Zisko's Sigorta'nın, Colby's Çim Biçme'nin ve Küçük Ev Aletleri Tamircisi'nin önünden geçti, bir de Petterson's Boya'nın –bu Petterson'ları tanıyor muydu? Çok fazla Petterson yoktur, diye düşündü. Onun tanıdıkları, yirmilerde kereste şirketlerine ucuza alınmış demiryolu rayları satarak kazanılmış Byrd parasına evlenmişlerdi. Byrd'in vârisi, Elvira adında bir kız, Petterson'lardan biriyle evlenmiş, ardından para taşınmış ve çok kısa zamanda Byrd'in demiryolu serveti belki hırstan yoksun belki tutarsız çok sayıda Petterson'ın elinde savrulmuştu. Şimdi –anlaşılır bir şeydi– bir tanesi "Mountlake Terrace" ve "Firdale"de yaşam boyunca oturmak üzere mortgage'la pazarlanan kendin-yap-çılara galonluk lateks tenekeleri satıyordu. Rand kendi saçaklarının boyaya ihtiyacı olduğunu hatırladı. Ama güvenilir boyacı bulmak zordu.

Rand, Bel Air'ini Green Lake Hamamı'nın yanına park etti ve torpido gözünü açtı. İçinde, yazlık tozluğunun cebine koyduğu küçük bir şişe Bond & Lillard duruyordu. (B&L; şişeleme sözleşmesi standardında ve 100-dayanıklılık" testinden geçmiş, Rand'in Boeing'deki meslektaşı Brad Sisk'in, isimler alıp, her ay bir sonraki için bir kasa sipariş etmek üzere, bir satış temsilcisi coşkusuyla övdüğü, has Kentucky burbonuydu.) Bu küçük şişe Rand'in Maritime Cemiyeti Sessiz Açık Arttırması'ndan aldığı bir şeydi; Robert Louis Stevenson'ın 1889'da Samoa'ya gittiği çift direkli yelkenli *Equator*'ın kaptanı ile bir düzine yıl boyunca denize açılmıştı. Rand kapaktan yudumlayarak randevularını –sabah 9'da Savunma Bakanlığı'nın planlamacılarıyla toplantısı vardı– düşündü ve Stevenson'ın etkileyici kitabesini hatırladı: "Evde denizci, ev denizden,/ Ve avcı evinde dağdan." Kesinlikle, diye düşündü ve bir dolu daha içti. Bu sözcükler ölümü yaşamdan daha çekici kılıyordu. Sonsuza kadar rahat koltuğun-

daki maceracı. Polinezya'nın yıkanan güzelliklerinden –Rand'in tahminlerine göre, eşsiz– bahsetmeye gerek bile yok.

Isınmış, olarak, dışarı çıktı, Convertible'ın tavanını kaldırdı, arabanın kapısını kilitledi ve göldeki gezinti yolunda yürüdü. Göl ona bir zamanlar çok değer verdiği bir çocuk kitabındaki Loch Ness illüstrasyonunu anımsattı, bir canavarın yalnızlığını imleyen Viktorya tarzı suluboyayla yapılmış bir çizimdi. Evet, Green Lake o gece hem gümüşü hem de kaygı vericiydi, ama o sırada, akşam boyunca aklındaki nakarat ve duaların, *yarına hazır mıyım?* sorusuyla ilgili olduğu Rand için her şey kaygı vericiydi. Endüstriyel Ürünler Bölümü'nden Ted McCallum ve BOMARC'ın yeni güdüm sisteminin taslağını hazırlayan ön-tasarım mühendisleri grubuyla görüşmesi vardı ama düzenlemeler için bir araya gelmemişlerdi ve doğrudan hava kuvvetlerinin önünde uçuracaklardı. Bilinmeyenler. Ayrıca, Ted anlaşmalar konusunda riskliydi. Mühendislerden ikisi Michigan Hava ve Deniz Araştırma Merkezi'nden gelen sivrilerdi –BOMARC oynak bir girişimdi– ve Rand ikisiyle de tanışmamıştı. Daha da kötüsü, Rus bombardıman uçaklarını durdurması istenen BOMARC, şimdiye değin oturan ördekler kadar hantal olan hava araçlarını bile vuramamıştı. Bir problem, hesaplamaların doğruluğu, bir diğeri de karmaşık devrelerdi. Ana problemse BOMARC'ın, dev bir melez, hem bir roketatar hem de pilot-suz bir uçak olmasıydı. İki birden olabilir miydi? Rand'in aklını kurcalayıp duran soru buydu. Bir de, proje şu anda programın iki yıl gerisinde kaldığından, BOMARC'a "YAVAŞMARC" diyen muhasebeci tayfası vardı. Önceki BOMARC '54'te Canaveral Burnu'nda çakılmış, başmühendis, olayı savunma bakanına açıklamak için D.C.'ye gitmek zorunda kalmıştı. Bir milyon dolar duman olmuş, Everglades'in üstünde bir bulut oluşmuş ve Nelson daha az zarar verebileceği (her ne kadar aşağıda işleri düzelttiği söylense de) üretim bölümüne gönderilmişti. Ona söylendiği kadarıyla, artık GİDENMARC olması istenen BOMARC'ı yürütme sırası şimdi Rand'deydi. Kıkırdamıştı, evet, ama anlıyordu.

Rand'in aklına, tam da bu dakikada, John William doğmadan önce Ginnie'yle onun her yıl yaptıkları Seattle Yat Kulübü

Yaz Gezisi'ni kaçırmakta olduğu geldi. Üyeler, iyi organize olmuş küçük bir filo halinde Roche Limanı'nda demirler, yer, içer ve zamanlarını hep şen şakrak geçirirlerdi. Flört etmek, buz ödünç almak, ya da bir kollarının altında bisküvi veya korsan hazinesi gibi aşırılan bir şişe votkayla, güneşte yanmış ve tuzlu, rüzgâr yemiş ve azgın durumda küpeştelerden atlayarak, tekneler altlarında sallanırken öylece hareket etmek için güverteden güverteye taşınırlardı. Bu deniz âlemlerinde bebekler yoktu, ama ergenlik öncesindekiler ve özellikle de ergenler, teknede aynı mekânı paylaştıkları halde başka bir boyutta, kendi kapalı dünyalarında yaşayan, yalnızca gülüşürken, yerken ve o sade halleriyle hoş görünürken nadiren göz teması kuran çocuklar eksik olmazdı. Ama bebek? Söz konusu bile olamaz. Gece yarısına yakın, görünürde kutlama niyetine bir içki turu yapmak, ama aslında arzulu bakışlarla alımlı yabancıları süzmek için botla kıyıya kürek çekerek Hotel de Haro'nun patlayacak kadar dolu barına inme vakti geldiğinde, bir bebekle ne yapabildiniz ki? Bilinemez. Alakasız. Her durumda, Rand bu gece orada değil, Laurelhurst'lü bir kara adamı olarak, kulaklarına pamuk tıkamış ve yatakta, uyanık halde, evde olacaktı.

Yarım milden sonra olacağını –yirmili yaşlarında yaptığı uzun tenis müsabakalarından– bildiği gibi, sol ayak bileği zonklamaya başlayınca, Rand bir banka oturdu ve son bir kapakçık daha yuvarladı. İyiydi. Tam büyüklüklerine ermiş yaz yaprakları ve bereketli toprağın ve nilüfer yapraklarının kokusu. Kuytu bir orman sığınağı, ağaçların arasında bir soluklanma. B&L, işte burada, nihayet kafasına vurdu. Seattle'da yaz geceleri genellikle sıcak değildir, ama o gece, ıhlamurların soluğuyla, öyleydi. Rand, sonunda huzursuzluğundan sıyrılıp, bunun içinde eridi. Yapraklarla çevrelenmiş, yumuşak, örtülü bir manzara, çocukluğunun dizlerine kadar girdiği, yüzdüğü, kurbağa avladığı, kürek çektiği ve nemli mayoyla kızları seyrederken ıslak solucanının kıvrıldığını hissettiği, kırsaldaki durgun gölünden bir görüntü. “Evde denizci, ev denizden,/ Ve avcı evinde dağdan.”

Bir yarım saat sonra, Rand kalktı ve gezinti yolunu katederken azıcık sendeleyerek, Bel Air'inin yanına döndü. Şişeyi torpido gözüne koydu ve tavanı indirdi. Trafik dağılmıştı. Sokaklar

ıssızdı. Ravenna Bulvarı'ndan Laurelhurst'e doğru zikzak çizerken, radyoda, Lincoln Bowl'da onuncu raundda Ezzard Charles'ı yumruklayan "Irish Pat" McMurtry'yi yakaladı ve hafifçe olmanın ötesindeki sarhoşluğuyla, darbelerin betimlenişindeki mani ve kalabalığın, McMurtry'ye karşı bir zafiyet, Charles içinse ırkçı bir hor görü gösteren partizan kalabalığın uğultusunda kendini gösteren şiddet tutkunluğu tarafından uyarıldığını hissetti.

Rand arabayı belirli bir doğrultuda sürüyordu. İçinde Laurelhurst'e karşı bir şehirli sadakati duyuyor ve park edilmiş bir arabaya yandan bindirme uygunsuzluğundan kaçınabilme-yi diliyordu. Buna karşın, sokak lambalarının kesin aralıklı havuzlarında, dünya hayal meyal görünüyordu ve kaza olasılığı vardı. Sokaklar dardı ve kenarlardaki ağaçlar gittikçe küçül-ten perspektifi vurguluyordu. Rand yolda duran '56 model bir Jaguar'ı dikizledi. Birisi kaldırımın kenarına bir tekne römorku park etmişti. Bel Air Convertible, yapış yapış, tropik koku-lu bir gül bahçesi bölgesinden geçti ve ardından, Washington Gölü'nden yükselen bulutlar tarafından kaplanarak, yitti. Siyah bir labrador, kaprisli bir şekilde sokağa hâkim olmak istercesine sağa sola yatarak, kaldırım boyunca kurum sattı. Gece nemliydi ve nemlilik bitkinlik veriyordu: Rand baş ağrısının yaklaştığını hissetti. Tribünlerde bağlarından koparak memnuniyetle karşılanan, McMurtry lehine verilen karar bu arada çıktı ve bu, Rand'in onaylarcasına korna çalmak istemesine neden oldu. Bunun yerine, daha iyi yoğunlaşmak için radyoyu kapattı. NE 33. Sokak kavşağında, köşeye varır varmaz çok büyük bir hızla do-ğuya yönelen, Ginnie'nin dört kapılı Buick Century'si olduğunu fark ettiği bir araba için yavaşladı –ve işte Ginnie de, rüzgârlığa yakın yontu gibi yüzüyle, direksiyonda, dümenin başındaydı.

Ginnie mi? Ama olamazdı. Şu anda yatağında, kulakları tıkalı ve tüylü bir gecelik giymiş, yanakları, soğuktan koruyucu kremlerle ovularak pembeleşmiş halde Ferlinghetti okuyor olmalıydı. *Collier's*'ı karıştırıyor ve üç yastığa dayadığı başıyla rek-lamları inceliyor olmalıydı. Beat kuşağı gözlüğünün arkasın-dan izliyor ve onun gelişinin vuku bulmasına karşı yüklü ve dişil bir sessizliği korurken dile gelmeyen yoksunluklar besli-yor olmalıydı. Rand durdu kaldı. Olayların beklenmedik gelişi-

miyle kalakalmak –ona çok uygundu ve çoğunluk hayal kırıklığı duyarak bildiği bir şeydi, ama o bunu *ihtiyatlılık* ve *düşüncelilik* olarak yorumlamaktan hoşlanırdı. Böylece gördüğü şeyi inkâr etti ve bulanmış algısına güvensizlik gösterdi; ama yine de, Ginnie'nin bu tuhaf, geç vakitte geçmiş olduğu gerçeği –pervasızca– kafasında yer etti. Bunun yalnız bir anlamı olabilirdi: acil durum. Ve tahminlerini biraz daha ileri götürürse; çocukla ilgili bir acil durum. Rand, çengelli iğne hipotezini yeniden düşündü. Belki John William kendini yaralamış ve ardından, debelenirken, iğneyi bağırsağına kadar yürütmüş, ya da büyük damarlardan birini delmişti. Eğer öyleyse, haklı olan, Ginnie üzerinde kontrol ve evlilikte üstünlük sağlayacak şekilde, Rand olacaktı ve bu türden avantajlı bir konum için tetikleyici olarak John William'la ilgili bir acil durumu kullanmayı istememesine rağmen, aynı zamanda bu potansiyel sonucu –evlilik savaşında bilek gücüyle kazanılmış zaferi–, muhtemel kara bulutlara sünger çeken gümüşü bir çizgi ve uzun vadede, aydınlık bir yan etki olarak gördü.

Çocuk Ortopedi Hastanesi –kurumsal ve mahalleye göre fazlasıyla oransız, dev gibi bir bina kompleksi– Laurelhurst'ün elinin altındaydı ve Ginnie, 42. Sokak'tan aşağı, peşinde egzoz dumanında nefesi kesilecek kadar zehirlenen Rand'le, o yöne doğru bastı. Rand, onu Buick'inin kapısında görecektir şekilde, tam zamanında, acil servis girişi ışıklarının altında yakaladı. Ginnie, John William fırtınasıyla içeri girdi ve Rand'in düşünceleri öncelikle oğlunun iyi olmasından yanayken, bunun hemen altında kendi varlığından –asi karısı, kulakları delen bebeği, BOMARC ve sabahki toplantısı, belinin üstündeki yağlardan ve çiçek yataklarında sürekli biten otlardan bahsetmeye gerek bile yok– duyduğu nefret vardı. Duruşunun ne kadar hantallaşmış, bacaklarının nasıl güvenilmez olduğunu, egzersiz yapmaktan ciğerlerinin nasıl daraldığını fark ederek, tenisi bıraktığından beri cüret etmediği bir hızla koşarken, *John William!* diye düşündü Rand. Otuz altı yaşındaydı.

Hastanenin park yerindeki çocuk ağlıyordu, ama bu yeni bir şey değildi; Rand'in daha önce çok kereler duyduğu tizlik ve yoğunlukta ydı. Hastanenin projektör ışıkları, John William'ın

beşliğini saklı bir açıdan ve çaktırmadan her gözetleyişinde onu karşılayan, uluyan ve rahatsız edici olan büzüşmüş suratını aydınlatıyordu. Belki biraz daha kırmızıydı, ama kesin olarak söylemesi zordu. Rand, kendi duyularına güvenmiyordu. O anda dünyayı algılayışının kaleydoskopdan bakıyormuşçasına bir yanı vardı. Adrenalinle B&L'in arasını, ancak bölük pörçük hatırlıyordu –süreklilik söz konusu değildi. Ama bir kereliğine de olsa, Ginnie oyunundan vazgeçmiş gibi görünüyordu. Gözle görülür ölçüde paniklemişti –olanlar onu etkisi altına almıştı. Tüniğinin üzerinde koltukaltı terinin gölgesi görünüyordu ve gösterdiği endişe ve çabadan beti benzi atmıştı. Birdenbire ortaya çıktığı için onu paylayacak halde değildi. İğneleyici sözler söylemek bir yana dursun, onun varlığını bilincine işlemeye bile zamanı yokmuş gibiydi. Kollarında bebekle, kendini hastanenin, iç kısımları basınçla ayrılır gibi, havalı, üfleme sesiyle açılan otomatik kapısına attı ve Rand de onu izledi. Acil servisin sessiz olduğu bir geceydi; fuaye Birinci Perde'nin başlaması için hazırlanmış bir sahnenin, sessiz sezinlenişini hissettiriyordu. Bu Rand'i afallattı. Drama yoktu. Tek drama onlarınkiydi ve onu da sanki seyirci arayışı içinde getirmişlerdi. Ginnie gösterinin bir parçası gibi ve Rand'in onda görmüş olduğu, komşunun köpeğiyle karşı karşıya gelişinde, kaçışma ve azarlamayı harmanlarken görmüş olduğu kararlılıkla ilerliyordu. Tek mesele, hangi hayvanın daha baskın olduğuydu.

Acil servisin danışmasındaki hemşire aciliyet duygusundan yoksundu ve Rand'e göre onun baştan savma tavrı kabul edilemezdi –ağzında sakızıyla, zımba kullanmada yavaş, göz temasına yabancı, uygunsuz derecede hayalciydi; yirmili yaşlarının ortalarındaydı ve alt dudağı ıslak ve bön görünüyordu. Rand açıklama yapmak için durdu ama Ginnie hiç duralamadı; bebekle birlikte iki kanatlı sallanan kapının –Rand'e lombozları anımsatan küçük pencerelilerden– ardında kayboldu ve Rand'i, sekreteryası işi olarak gördüğü ve hâkimiyet duygusunun altını oyan kâğıt işleriyle geride bıraktı. Yine de, boşlukları doldururken, kendini biraz rahatlamış hissetti –girişteki, işler yolunda atmosferi, ümitsizliğini hafifletti. Şimdi düşünmeye zamanı vardı. Sarhoş olduğunun farkındaydı. Kabarık saçları siyah ve gev-

şek olan bu ateşli danışma görevlisine ne kadar aşağılık ve kı-
lıbık görünebileceğinin farkındaydı. En iyi ihtimalle, onun an-
cak sonradan düşünebileceği biri olurdu. Etkisizdi; bir şey uyan-
dırmıyordu. Zamanın ve evliliğin erkekliğinden çok şey götür-
müş olduğunu hissetti; arka planda tutmak için çok çaba sarf et-
tiği bir histi bu. *Cornucopia*'dayken, dümenin başındaki kişi ola-
rak, göğsünü gere gere durduğu, Ginnie'ninse, denizden rahatsız
olarak büzüldüğü aklına gelerek avundu. (Denize açılmanın en
hoşuna giden taraflarından biri buydu.) İşlerin bu şekilde tersine
döndüğü –Ginnie küçülürken, Rand'in büyümesi– nadirdi, ama
elektrik kabloları civarında –çünkü Ginnie elektrikten akıl almaz
bir biçimde korkardı– ve belagat gerektiren kutlama konuşma-
larında da böyle olurdu: tüm eğitimine ve aldığı retorik derslerine
karşılık, düğün kabul törenleri boyunca Ginnie'nin dili tutulur-
ken, o, aptal Rand, rahatlıkla mutluluğa kadeh kaldırılmasını is-
terdi. Onun bu kusurunun duygu yoksunluğundan kaynaklandı-
ğına inanırdı. Neden hep düğünlerin ardından Rand'e başarısızlı-
ğın hangi sebepler dolayısıyla beklenmesi gerektiğini ayrıntıları-
yla açıklamaktan hiç şaşmıyordu? Rand ahmağın tekiydi, Ginnie
sürtüğün; Rand enerjiden yoksundu, Ginnie etkisiz; Rand adam
sendeciydi, Ginnie "ezik ..." Rand cüzdanını çıkardı. Plastik ay-
raçları çeviriyordu ve bu beceriksizlik gururunu daha da incitti.
Kendi gemisinin dümeninde değildi, yoktu.

Oda 2'de, Ginnie'yi ve dizlerinin üstündeki elleri, ensesin-
deki stetoskop kulaklıklarıyla taburesinde dönerken, şaşırmış,
İskoçyalı ve gençliğine rağmen geleneklere bağlı –burun delik-
lerinde demetler, parmaklarında kopkoyu kıllar– görünen Dr.
McAfee diye birini buldu. Rand girerken McAfee "daha ileri
kardiyovasküler değerlendirme" deyişini kullanıyordu. Kendi-
sini tanıtmak için durdu; Rand, McAfee'nin likör koktuğundan
ve bunun onu, ne yaptığının farkında olarak utandırdığından
emindi. Ginnie'nin güçlü nefesi, bu odanın ışığında belirgindi
ve bir de dişi bir çaba kokusu, bir hormon salgısı vardı –açık
ki, diye düşündü Rand, Ginnie'nin istediği zaman kullanmak-
tan çekinmediği cinselliği idi bu. Rand muayene masasına tü-
nedi. McAfee'nin tavrından, olayın nasıl geliştiğini okuduğunu
düşündü –haliyle, o ve Ginnie, çoğu ebeveyn gibi, aşırı tepki ver-

mişti. Aslında ortada acil bir durum yoktu. Doktor bu tipten his-
teri nöbetlerini daha önce de görmüştü; atmosfer, bir yanlış an-
lama olduğunu gösteriyordu. Yine de Ginnie baskı altında ve sa-
kıngan görünüyordu. Ona şüphelenmesi için bir açık kapı bırak-
mış olsa, gece boyunca olup bitenlerin onu tükettiğini ve diğer
tüm açıklamaları geçersiz kıldığını söylerdi. Ama –durumu or-
taya koyacak şekilde, diye düşündü sonradan– Ginnie ona bak-
mıyordu ve bunda suçluluk duyduğuna dair bir ipucu vardı.

“Bayan Barry’ye” dedi Dr. McAfee, “bebeklerin bilinçleri-
ni kaybetmelerinin en yaygın nedeninin nefes tutma olduğunu
anlatıyordum. Basit değil mi? Bunun gerçekleşmesi korkutucu-
dur, ama aslında çok yaygındır. Bebekler bazen ancak nefes tut-
ma aşamasına kadar giderek daha histerik bir şekilde ağlar, ama
bazen de bebek ağlamaya başlar ve hemen ardından nefesini tu-
tar ve– Bu bir şey ifade ediyor mu? Oğlunuzun bayılmasının ne-
deni olarak? Yaklaşık iki haftada bir buraya aynı sizinki gibi bir
bebek gelir ve bunların yalnızca her beş yüz tanesinden biri-
nin durumu nefes tutmadan farklı bir şeydir. Bu, böyle bir şeyle
ilk kez karşılaşan ebeveynin endişelenmediği anlamına gelmi-
yor. Elbette endişeleneceksiniz. Çocuk bilincini kaybetmiş. Pa-
niklenmekte sonuna kadar haklısınız. Ama hızla kendine gel-
di mi? Evet. Hareketli, tetikte ve enerjik mi? Kesinlikle. Bu du-
rumda, size, gerçekten *çok* güçlü ciğerleri olduğunu söylerim.”
Dr. McAfee Rand’e göz kırptı. “John William’a yatıştırıcı verdik”
diye açıkladı. “Ama normal ve sağlıklı bir çocuk. Yalnız” diye
ekledi, “beni endişendiren bir şey var; o da boynunda ve boğazı-
nın çevresindeki çürüme kanıtları. Yakından inceledim ve ger-
çekten çürüme, ya da çürüme başlangıcı. Birkaç gün içinde buna
bağlı renk değişiklikleri olacaktır.”

Bunu duyan Ginnie’nin beti benzi attı. Rol yapmak zordu,
suçu olmadığını düşündürecek şekilde davranmak istedi, ama
yüzünden kanın çekilmesini önlemek için yapabileceği hiçbir
şey yoktu ve annelikten kaynaklanan dehşete düşmüşlük yala-
nını ele veren de bu oldu. Elbette, bu Rand’in gördüğüydü, yani,
izleyen günlerde tartışılabilirdi –ve tartışılacaktı. Ve Ginnie,
tahmin edilebileceği gibi, Rand onu yanlış davranışından ötü-
rü ikaz ederken, B&L kartını en güçlü şekilde oynayarak ona

karşı çıktı. “Çürükler” diyecekti ona. “Kendiliklerinden olmazlar.” “Sarıldı” diye yanıtlayacaktı Ginnie. “Buna dair hiç kanıtın yok.” Aynı böyle, bir ileri bir geri: Rand’e göre, asıl konu çürüklerdi; Ginnie’ye göreyse, o gece onun hafızasını zayıflatmış olan alkol sisi. İşin üzücü tarafı –Rand için bu hep böyleydi– haklıken bile haksız olmasıydı.

Gerçekten de, ertesi günün akşamına, Ginnie onu şunu kabul etmesi için köşeye sıkıştırmıştı: McAfee’nin “boynunda ve boğazının çevresindeki çürüme kanıtları” dediğini hatırladığını *zannettiğini*. “Çürüme başlangıcı” diye vurguladı Ginnie. Henüz çürük olmayan izler yani. Çürük olabilecekmış gibi görünen izler. Henüz çürük olmayan izler. Dolayısıyla, çürük olmayan izler. Dr. McAfee onların çürük olduğunu söylememişti. Ayrıca dur bakalım –çürüğe dönüşmüşler mi? Sen de benim kadar yakından bakıyordun. Çürük mü bunlar? Gerçekten? Çürük nedir? Bütün bu sorgulamaya itiraz ediyorum, Rand. Kullandığın suçlayıcı tona itiraz ediyorum. Bana göre cadı avına çıktığın açıkça ortada. Öyle değilmiş gibi davranma –benim peşimdesin, beni suçlamak istiyorsun. Sana daha önce de söyledim, Dr. McAfee’ye de söyledim, bu açıklamayı yaptım ve şimdi bir de burada yapıyorum –onu sarstım. Tamam mı? Panik içinde onu sarstım. Omuzlarından tuttum ve panik halinde onu sarstım.” Ginnie, John William’ı sarsarkenki yumuşaklığını abartarak betimlediği hareketi taklit etti. “Sarsmak” dedi. “Normal bir tepkidir. Dr. McAfee de hemfikir oldu. Belki hatırlamıyordur, çünkü sen sarhoştun. Bu arada, burada gerçekten hatalı olan kim? İşten eve geliyorsun, bir saat boyunca içiyorsun, sonra oynaya oynaya gidiyorsun ve seni yeniden gördüğümde, burbon kokuları saçarak dans ediyorsun. Bu korkunç acil durumda ne kadar faydan oldu? Sen–”

“Çok iyi *hatırlıyorum*” diye atıldı Rand. “Sarsalama konusunda seni sorguladığında net bir cevap veremediğini hatırlıyorum. Omuzlar ha?” dedi Rand. “Omuzlarında hiç çürük yoktu. Bir insanı bütün bir gün boyunca omuzundan tutup sarsalaya bilirsin ve emin ol boynunda ya da boğazında hiçbir çürük oluşmaz. Eğer onu omuzlarından tuttuysan, nasıl oluyor da...”

Vesaire, vesaire. Yine de savunmada harcadığı enerji müt-hişti. Rand'ın şüphelendiği şeyi kabul etmeyecekti: bir asabiyet fırtınası geçirmiş; birden John William'ı boğazlamıştı. "Bir be-bek söz konusu olunca" diye tartıştı Ginnie "yalnızca omuzla-rını tutman mümkün değildir, çok küçüktürler; ellerinin iç ta-rafı, başparmakların, boğaza yaklaşır; durumun mekaniği bu." "Ama" diye karşılık verdi Rand, "omuzlarda iz yok." "Bu konu zaten tartışıldı" dedi Ginnie. "Omuzlar kemiklidir, boğaz ise daha yumuşak bir doku, hangisi daha kolay zedelenir? Ayrıca neden hâlâ kendimi savunuyorum ki? Bunu sürdürmeyi redde-diyorum! Git kendine bir Dewar's koy ve verandada otur! Git spor haberlerini oku! *Git!*"

Pes etti. Bu olayla cezasını çektiğini, ardından pişmanlık duyabileceğini ümit ederek bununla yaşamaya karar verdi ve gerçekten yıllarca öyle oldu; ya da öyle güzüktü; çünkü bir daha buna benzer bir şey yaşanmadı, en azından bu kadar kaygı ve-ricisi. Ama sonra, 1968'de bir gece –Ginnie'nin akli bunalımları arasında– Ginnie, elleri kalçalarında "Yüzüme bak, John Wil-liam. Seninle konuşurken yüzüme bakmanı istiyorum, John Wil-liam" derken, John William'ın yatak odasının kapısında kendi ni çaresiz hissederek durdu. Zehirli ya da radyoaktif artıkmış-çasına bir çarşafı köşesinden dikkatlice kaldırmıştı. "Fark etme-yeceğimi mi düşündün?" diye dokundurdu. "Şunu bil ki, ben *her şeyin* farkındayım! Beni hasta eden meni lekelerinin her bi-rinin farkındayım!" İfadesi derinleşti ve gözlerinin etrafındaki belirsiz karga ayakları çatlaklara dönüştü. "Söylediklerimi din-leyip dinlemediğini bilemiyorum John William" dedi. "Senin-le konuşurken bu konuda beni bilgilendir, John William!" Sonra onu çenesinden yakaladı. "Şimdi iyi dinle" dedi. "Bu meniyi te-mizlemek zorunda olan, benim. Hizmetçi, benim." –Ama onun bir hizmetçisi *var*, diye düşündü Rand– "Bu iğrenç çarşaftan se-nin menini çıkarma işini yapan benim ve artık bunu yapmak istemiyorum!" Bunun üzerine, çocuk çenesini onun pençesinden kurtardı. Sola doğru, yere baktı –savunma hareketiydi, öyle gör-dü Rand, kafatası açıkta, ama aynı zamanda kızgınlıkla süslen-miş olmasıyla, boyun eğen, göstermelik bir sınış. "Demek öyle" dedi Ginnie. "Bu çok ama çok saygısızca." Ve çarşafı kafasının

üstüne bırakarak, altında ağa yakalanmış bir hayvan gibi de-
lenmesine neden oldu. "Öyle otur. Çarşafınla –kıpırdanmayı da
bırak. Ben sana çıkarman için izin verene kadar kafanın üze-
rinde çarşafınla öyle otur." Ve sonraki kırk beş dakika boyunca
bir Cadılar Bayramı hayaleti gibi orada oturdu. Bu normal miy-
di? Rand öyle düşünmüyordu. Çocuk, annesinin akli problemlerinin kurbanıydı –en başta giden kurbanı. Rand kızgındı ama
bir şey demedi –aile hayatıyla ilişkili her şey öylesine belirsiz ve
karmaşık, öylesine çarpık ve dolambaçlıydı ki, kendini konuşa-
mayacak halde hissediyordu. Çoğu geceler, işten eve gergin ses-
sizlikler ve hastalıklı ruh halleri bulmaya geliyordu ama hiçbir
şey demiyordu çünkü yılmıştı. Boeing'in her gün içinden geçti-
ği (yolculuk boyunca, neşeli, günün en iyisi ve standartlara ta-
mamen uygun görünmeye çalışarak) sekreterlik bölümünde bir
tatlı su akvaryumu vardı ve Rand, belirli balıkların yüzgeç ve
kuyruklarının nasıl delinmiş, yırtılmış, çiğnenmiş, parçalanmış
veya başka bir şekilde ciddi ölçüde zarar görmüş olduğunu de-
falarca fark etmişti. Bu balıkların görüldüğü gibi hissediyordu
kendini –bir sabah sekreterlerden biri suyun üstünde onu ka-
rın üstü, kenarları beyazlaşmış, yüzerken bulacak ve küçük ağı
getirip, üstüne sifonu çekecekti. Ne yapmalıydı? El pençe divan
durmak mı yoksa baş kaldırmak mı? Ginnie'nin yüzüne bir tokat
atmak mı yoksa suyla Dewar's hazırlamak mı? Hiçbir şey
yapmadı, her zamanki gibi. Olay çıktığında cılız bir şekilde ra-
hatsızlığını dile getirdi; bazen bağırıp çağırdı ama asla işe ya-
ramadı. İki durumda da sürekli kendine tuttuğu aynada acınası
haldeydi; gördüğü yansıma, güçsüz bir budala ya da rüyaları
olmayan bir Walter Mitty yansımasıydı ve ikisi de canını sıkı-
yor, hissettiklerini pekiştiriyordu. Rand, Rainier Kulübü'ndeki
odamızda "Yaptıklarını hiçbir şekilde onaylamadım ve ona ka-
tılmadım" dedi, "ama kusurlu olduğumu inkâr etmeyeceğim,
kayıtsız kaldım ve onun karşısında durmam gerektiği gibi dur-
madım. Bu yetersizliğimi itiraf ediyorum –farklı davranmalıy-
dım. Daha güçlü olmalıydım. Bunu geriye bakarken söylemek
kolay; ama o zamanlar? O farklı bir ... çağdı. Hayatımın başka
bir dönemi. Öyle olmasına izin verdim. Bu, kendi içinde yanlış-
tır. Alman nüfusuyla ilgili eski klişe. En hafifinden, razı oldular.

Orada kaldılar. Karşı çıkmadılar. Demek istediğim, Hitler konusunda. Kendi evimde ben de böyleydim, bu doğru bir karşılaştırma. Erteledim. Göz yumdum. Kenarda durup dudağımı ısırardım. Bunların olmasına izin verdim –John William için asla iyi olamayacak şeylerin. Bu beni de suçlu kılar, bir ölçüde –tam olarak ne kadar bilmiyorum ama bir ölçüde. Bunu olduğu gibi kabul ediyorum. Karım aklen hastaydı ve oğlumun bundan korunmak için yeterince çaba göstermedim.”

Rand, birkaç defa Sprite bardağıyla sehpayaya vurdu ama dikkatlice –kırmak istemiyordu. Pişmanlıktan mıydı? Öfkeden mi? Kendinden nefret ettiğinden? Suçladığından? Yoksa yalnızca, dökmeden, daha iyi içebilmek için buzları mı eritiyordu?

“Ben sizin yargıcınız değilim” dedim. “Benim kendi suçum var.”

* * *

“AMA OLUMLU ŞEYLERE DE değinmek isterim” dedi Rand bana o öğleden sonra. “Burada oğlumun ... mutsuzluğuna katkısı olduğunu hissettiğim şeyleri vurguladım hep. Ama öte taraftan, pek çok mutlu zamanımız oldu. Güneşli günlerimiz. Sıradan bir aileydik. Bizi Laurelhurst’teki diğer evlerden ayırt edemezdin. Mükemmel yaz tatillerimizden bahsedebilirim –1966 yazında arabayla Edmonton ve Calgary’ye yolculuğumuz bir numaraydı mesela; evet, birlikte gerçekten harika zaman geçirmiştik. ‘65’te, Yellowstone’a gittik. ‘64’te, deniz yoluyla Queen Charlottes’a kadar açıldık. İyi bir arkadaş grubumuz vardı, aralarında John William’la yaşıt çocuklar vardı, kızlı erkekli, iyi kızlar ve iyi oğlanlar ve Seattle Yat Kulübü’nde sosyal olarak gayet aktiftik. Bu bizim için çok eğlenceliydi –bunu vurgulamalıyım. Anlatmaya çalıştığım, Sevgililer Günü Kostüm Partisi, gençler için danslar ve her Noel bir Poinset Topu olurdu –ve Laurelhurst. Laurelhurst büyümek için harika bir yerdi. İyi organize edilmiş bir futbol programı, çok iyi bir beyzbol Küçükler Ligi vardı ve parkımızın bakımı her zaman yapılırdı. Cumartesi sabahı tenis oynamaya gittiğinde kortlardaki tüm yapraklar temizlenmiş olurdu. Ayrıca cuma akşamları, mahalledeki çocuk-

lar birlikte basketbol oynayabilsinler diye okuldaki spor salonunun açık tutulduğunu hatırlıyorum. Çok güzel değil mi! Ve işlerin iyi yürütüldüğü gerçeğinden hoşnuttum. Çocuklarla ilgilenen, onlara karşı sorumluluk duyan, etkinlikleri organize eden ve izleyen birçok yetişkin vardı. Çocuklarımız kendi başlarının çaresine bakmak durumunda değildi ve çocukların çoğunun başına geldiği gibi, sıkıldıklarını söylediklerinde, bir yetişkin, onların iyi vakit geçirebilmesi için var olan seçenekleri sunardı. Bunu şimdi düşündüğümde, insanların işlerinin dışında bu kadar çok etkinlik için zaman, bağlılık ve tutku duyuyor olmaları beni hayrete düşürüyor. Şimdi de öyle mi? Tabii ki, bu, kadınlarımızın birçoğunun aktif olarak işgücüne katılmasından önceydi, yani durum farklıydı. Ama benim çıkış noktam neydi? Olumlu noktalara değinmek. John William'ın harika bir mahallede, harika bir dönemde, bunların getirebileceği bütün avantajlarla büyüdüğünü söylemek için. Bir resmi dilediğin gibi yapabilirsin ve benim şimdiye kadar, çoğunluk karımın nasıl rahatsız edici olduğunu anlatarak yaptığım resmin yüzde yüz adil olmadığını görüyorum. Evet, biraz geriye çekilip adaleti sağlasam daha iyi olacak; sana, işlerin aydınlık yüzünde, Virginia'nın, üç yıl boyunca Laurelhurst Mahallesi Gurme Cemiyeti'nin yönetim kurulunda olduğunu söylemeliyim. Bu, her ay birinin evinde yapılan, şaraplı, arkadaşlı ve ilginç tariflerin verildiği bir akşam yemeği idi. Buradaki insanların çoğu aynı zamanda ayda bir toplanan ve sonradan, altmışların başlarında bir cumartesi gecesi briç grubuna dönüşen briç kulübünün de müdavimiydi. İsteddiği zaman çok çekici bir kadın olabiliyordu Virginia. Diğer kadınlara göre daha kültürlüydü ve bu özelliğine genellikle imrenilerek bakılırdı. Mesela, Laurelcrest Yolu'na yeni taşınmış bir Yahudi aileyi, Mayer'leri, gurme topluluğuna katılmaya davet etmişti. Ötekiler duraksadılar; içlerinin neden rahat olmadığını anlayabiliyorduk; ama Virginia, Yahudileri, Yunanlıları, İtalyanları, sıcak Akdenizlileri severdi, yalnızca mutfaklarını değil, tarzlarını da ve bu konuda zamanından ileri idi.

“Bense, İzci Lideri olarak aktiftim. Oymakbaşılığın gerektirdiği kadar zaman yaratamıyordum ama yine de pazartesi gecesi toplantılarına katılır ve diyebilirim ki, her iki ayda bir grup-

la yürüyüşlere gidebilirdim. Jamborees'e katılmışımdı. Denizcilik geçmişim ve Seabees'le bağlantımdan dolayı, düğümler konusunda biraz fikrim vardı ve bu yüzden yeni gelen çocukların kendilerini rahat hissetmelerini ve düğümlerle ilgili küçük püf noktalarını öğrenmelerini sağlamaktan sorumluydum. Topluluğa ben de bu şekilde bir şeyler veriyordum. Yürüyüşler –İzcilik deneyiminin John William'ı ne kadar etkilediğini merak ettiğim zamanlar olurdu, onun şekillenişinde bir ölçüde etkiliydi bu çünkü; bildiğin gibi vahşi yaşamla git gide daha çok ilgilenir oldu. Bütün o yürüyüşler, anlıyorsun değil mi? John William'ın bir Kartal İzci olduğunu biliyor muydun? Onun bir izcinin edinebileceği en yüksek derece olan Büyük Devriye Lideri olduğunu? Öyleydi. Ve bu konuda son derece ciddiydi, izcilik konusunda. Onun ne denli yüksek ahlaklı biri olduğunu anlamamı istiyorum –yine, aydınlık tarafından bakıldığında. 'Başkalarına her zaman yardımda bulunacağıma, kendimi bedence sağlam, fikirce uyanık, ahlakça dürüst tutmak için elimden geleni yapacağıma' –bu, oğlanların her buluşmanın başında ettikleri İzci Yemini'nden. Oğlanların bazılarının ciddiyetsizliği görülebilirdi. Zeki çocuklardı ve o yaşta dalga geçmeye eğilimliydi. Ama John William öyle değildi. Bu ciddi ritüeli yaptığı için mutluydu. Kiliseye gitmezdik çünkü ben eski bir Katolik'im ve Virginia ateisttir, bu yüzden oğlumuzun hayatındaki tek gerçek ritüel buydu; ezberden İzci Yemini'ni okuma ve izciliğin diğer ritüelleri. İzciliği bilir misin? Çok tören yapılır. Benim zevkime göre fazla ağırbaşlı; ama oğlum bu etkinliğe dahil olduğu için mutluydum. Ekinin en iyisine ayrılan, başarılarının erdemleriyle en tepeye yükselen oğlanlara verilen Ok rütbesini alışını hatırlıyorum. Bu tören, bir kilisenin bodrumunda, loş ışıklar, bir sancak muhafızı ve Kızılderili bilge Akila gibi giyinmiş bir pederle yapılırdı ve bunların hepsi ilkel bir ok başlığı şekli verilmiş rozetin sunumu içindi. Pekâlâ, ben pek buna uygun biri değilim ama ben bile, bir an boş bulunacak olsam, bu tür bir şey sürüp giderken kendimi sırtır vaziyette bulabilirdim. Ama John William asla. Neredeyse ağlayacaktı. Geriye dönüp baktığımda, gerçek şu ki, bu beni biraz rahatsız ediyor. O zamanlar çok imrenileşi görünüyordu, izci olarak ve hayatının diğer alanlarındaki

yüksek başarılarıyla; ama geriye bakınca, oğlumun, doğru terim şu olsa gerek, *haddinden fazla* olduğu açık. O yoğunluk! Benim çok hoşuma gidiyordu, diğer yetişkinlerin de; ama şimdi, geriye dönüp bakınca ve neler olduğunu görünce, benim kaçırdığım bir işaretti bu, bu yoğunluk. Her şeyde bu denli iyi olduğu için minnettardım ve bu, başarılarının sorumlusu olduğunu düşündüğüm *güç*, kutladığım bir şeydi. Başka bir şey olduğunu nereden bilebilirdim ki? Gerçekten, John William'ı İzcilik yürüyüşlerinde, daha küçüklere nasıl ateş yakılacağını ya da sopaları nasıl bir araya getireceğini gösterirken görmeliydin. Ona saygı duyuyorlardı ve açıkçası, diğer adamlar ve ben de; çünkü bu konularda sorumluluk sahibiydi, en iyisinden örnek bir izciydi. Bir keresinde onu bir güneş saati yaparken gördüğümü ve *bunu nereden öğrendi* diye düşündüğümü hatırlıyorum. Benden öğrenmediği kesindi çünkü. Dağlara ve tepelere gelince, ben pek iyi bir arazi adamı sayılmazdım –ben denizlere aittim sanırım; yelken altında olmaktan hoşlanırdım. John William ise dağları severdi, ama ayrıca, zaman ayırabildiğimde yaptığımız, Union Koyu Bataklığı'nda kanoya binmekten de hoşlanırdı. Şehrin o bölgesini bilir misin? Husky Stadyumu'nun arkasındaki geniş park alanını bilir misin? Orada güzel kiralıklar veren bir kano evi vardı. Saati elli sente şık bir kano ve dışbudaktan bir çift kürek alır, birlikte kanalları keşfe çıkardık. Ne eğlenceliydi ama! Kuşları anlatan bir kitabımız ve bir çift dürbünümüz vardı, ayrıca yanımıza koca bir torba fıstık ya da patates cipsi alırdım. Ve –bitkileri tanırdık. Uzaklardaki adacıklarda. Çoğu kişinin bildiği su kamışları ve nilüfer yapraklarının dışında, çok çeşitli bitkiler bulunurdu ve bu John William'ın çok ilgisini çekerti. Öyle ki, Doğaya Yararlık Rozeti için bir bataklık bitkileri posterini ve daha sonra, notlar tutarak, sekizinci sınıftaki fen dersi için bir bataklık bitkileri kitapçığı hazırlamıştı. Gadwall Koyu denen bir yere giderdik ki burada boz ördeklerin ve benzeri şeylerin bulunduğunu söylemeye gerek bile yok; ama en büyük umudumuz susamuru, kunduz, misk sıçanı ya da vizon görmektir. Hobilerimizden biri de buydu yani –birlikte yaptıklarımızdan. Bunları yeniden düşünmek hoşuma gidiyor çünkü ben bir kuşçuyum ve bu denli kentsel bir yapılanmanın içinde bu kadar kuş görmek, esrare-

gizdi –birkaç Virginia sutavuşu görmüştük mesela ve –bu kuşu bilir misin?– kuzey çulluğunu.”

“Bilmem.”

Bay Barry kravatının düğümünü kavradı. Tepeden tırnağa kravatını düzeltme fikrine yeniden saplanmıştı. “Azıcık deniz kırlangıcına benzer ama, ah, yağmur kuşundan daha küçüktür” dedi. “Çok Geç, Çulluk”⁵⁸ diye ekledi. Alan Paton. İngilizce öğretmeni olduğun için söylüyorum. *Çok Geç, Çulluk*’u pek okuyan olmaz, ama ben okudum; çünkü adı ilgimi çekti ve söyleyebilirim ki, kesinlikle çulluk hakkında değil, tabii bu onun da kendine göre faydalı olmadığı anlamına gelmiyor. Ama çulluk yalnızca kısa bir süre görünüyor. Çulluk hakkında değil.”

Bu konuda anlaştık.

“John William Dr. Pepper denen hafif içkiyi severdi” dedi Bay Barry, “o yüzden her zaman kanoda içebilelim diye yanıma şişelerce Dr. Pepper alırdım. Ayrıca Burgermaster’a gitmekten de hoşlanırdı, bunu fast-food’un mutfağımızın bir parçası olduğunu belirtmek için söylüyorum. Hamburger, Kentucky Fried Chicken, Swanson’s TV’de akşam yemekleri, Green Lake’teki Spud’da balık ve patates kızartması –hepsinden yedik. Çünkü; birincisi, Ginnie yemek yapmayı sevmezdi ve ikinci olarak, üç kere, John William’la benim, ‘kolay’ yemek diyebileceğim şeylerden yiyerek başımızın çaresine baktığımız uzun müddetler boyunca hastaneye yatırıldı.”

“Bu arada, Virginia’yla benim aramda süregelen çekişmelerin de John William’ın hayatında yer ettiğini söylemeliyim. Şikâyet ve tatsızlıkların elbette farkındaydı. İzin ver, şunu da anlatayım. Birkaç kere, evden tamamen taşındım. John William da bunu ister miydi? Tam olarak üç kere bavulumu toplayıp çeşitli süreler boyunca evi terk ettim.” Bay Barry boğum boğum işaret parmağıyla alnına bastırdı. “Hafızam hâlâ iyi sayılır” dedi. “İlki 1962’nin ağustosundaydı. O seferinde, barışıp geri dönene kadar geçici bir süre kardeşim Walter’la kaldım. Sonra, 1968 Noel’inden önceki salı günü bir kez daha ayrıldım ve üç buçuk gün boyunca yine Walter’da kaldım. Son defasında, 1970’in haziranında, üniversite bölgesinde, 45. Sokak’la Brooklyn’in köşe-

58 *Too Late the Phalarope.*

sindeki University Tower Hotel'e kayıt yaptırdım. Otel yeniden yapıldı, şimdi görsen tanıyamazdın, ama 1970'te çok geleneksel-di, otoyola yakındı, teknem için bir yer kiraladığım Seattle Yat Kulübü'nden de uzak değildi. Hatırladığım kadarıyla, haziranın büyük kısmını orada geçirdim ve açıkçası, çoğu yönden, benim için zevkliydi. Gazete okuyabiliyor, maçlara gidebiliyor ve canım isterse işten sonra Longraces'deki at yarışlarını izleyebiliyordum. Güzel yaşıyordum, özgürdüm ama açıkçası, yalnızdım da. 'Hastalıkta ve sağlıkta' demişken, hasta olan karımı ve elbette oğlumu günlük yaşamda bir erkek rol modelinden yoksun bırakmaya hazır değildim. Tanıdığım, boşanan birçok erkek, daha rahat bir geçiş dönemi yaşamıştı. Ama ben, hayır. Azımsanmayacak ölçüde suçluluk duyuyordum ve başta anlatmak istediğim şeye dönecek olursam, 1970'in haziranında University Tower Hotel'de kayıtsız bir bekâr hayatı yaşayarak John William'ı müşkül durumda bırakamazdım. Ve bu yüzden evi sık sık aradım. Onunla her gün konuştum. Ve biliyor musun? Bu konuda gayet olgun davrandı. 1970'te John William on dördüne daha yeni basmıştı ama o konuşmaların akışı boyunca genç bir yetiş-kine yakışır şekilde davrandı. Oğlumu evliliğimin enkaz haline geldiğinden ve evdeki başarısızlığımdan haberdar etmek zorunda olmaktan utanıyordum. Ona, bunun benim için bir kayıp olduğunu ve geleceğimle ilgili belirsizlikler bulunduğunu anlatmaya çalıştım. Onun babasına nasıl karşılık verdiğini görmeliydin. 'Beni düşünme' dedi. 'Boşanırken yetişkinlerin, bunun çocukları nasıl etkileyeceğinden endişelendiklerini biliyorum, ama benimle ilgili bir endişen olmasın' dedi. Bu, durumu anlatıyor mu? Yine, geriye baktığımda, bu da haddinden fazlaydı; ama o zamanlar, yalnızca oğlumun bu konuda ve her konuda bu denli olgun davranmasından ötürü kendimi şanslı hissetmiştim." Bay Barry yine alnına bastırdı. "Yıllar önce" dedi, "Seattle Repertuar Tiyatrosu için sezonluk biletim vardı ve Paul Zindel'in, sonunda aktris Joanne Woodward'un başrolde oynadığı bir filme çekilen harika oyunu *Gama Işınlarının Ay Yüzlü Kadife Çiçeklerine Etkisi*'ni seyretmişim. O oyunu bilir misin? Oyundaki aile her bakımdan rezalet durumdadır, bütün mesele onların nasıl bir rezalet içinde olduklarının açığa vurulması-

dır, ama her nasılsa çocuk, ya da çocuklardan biri, bir kız, bütün bunlara rağmen mükemmeldir. Ve bu da gösterir ki, tahmin edemezsin. Çevre her şey değildir, genler daha büyük bir rol oynar –bence, asıl rolü. Bir çocuk bir sürü kötü deneyime rağmen mükemmel olabilir. John William'ın da öyle olduğunu düşünürdüm. Hayatımı kurtaran tek zafer, evliliğim ve diğer şeyler ne kadar berbat görünürse görünsün, oğlumun altın gibi, mükemmel oluşuydu. Zeki, atletik, olgun, yetenekli, içten, çalışkan, altın gibi. Onu böyle görüyordum.”

“Bir şey daha” dedi Bay Barry. “Bildiğin gibi, ben mühendistim ve bir mühendis olarak, oğlumun bilime ilgisini de beslemeye çalıştım. Bu konuda yararlı olduğunu hissettiğim birkaç dergiye abone oldum, çok bilinen *Popüler Mekanik* ve daha az bilindiği halde birçok açıdan daha üstün olan *Bilim & Mekanik* gibi; verdikleri bir setle kendi teleskopumuzu yapma fikrini de buradan edinmiştik –ve ardından, bunlardan birini, yalnızca parçaları birleştirerek kolayca yaptıktan sonra, daha da heveslendik ve daha karmaşık ve güçlü bir teleskop yapmak gibi bir amaç edindik; yoksa John William heveslendi mi demeliydim. Araştırma yapmak için cumartesi sabahları otobüsle Seattle Halk Kütüphanesi'ne gider ve duyduğunu sanmıyorum ama, ona sonradan on üçüncü yaş gününde aboneliğini hediye ettiğim, artık çıkmayan *Popüler Astronomi* dergisinden alınma makalelerin fotokopilerini getirirdi. ‘Fakir Teleskopu’ –onda merak uyandıran ve bu işe girişmesine neden olan makale buydu, çünkü amatör bir teleskop tutkununun evde, atölyesinde nasıl dışbükey ayna yaptığını detaylı olarak açıklıyordu –içinden uzayın derinliklerinin görülebildiği, çok karmaşık bir aynanın nasıl yapılacağına ilişkin iyi ve anlaşılması güç bilgiler içeriyordu. John William, kütüphaneden, sonradan Kuzey İrlanda'daki Armagh Rasathanesi'nin yöneticisi ve teleskop aynası yapımında bir uzman olduğunu öğrendiğimiz, Reverend Ellison diye birinin, *Amatörün Teleskopu* ya da buna benzer bir adı olan kitabını getirdi. – bazen kitabın adını bazen yazarını hatırlarsınız. John William'ın, on üç yaşında, Seattle Halk Kütüphanesi'ni ta Londra'daki bir kütüphaneden kitap istemeye ikna ettiği ise sonradan anlaşıldı –on üç yaşında.”

“Ama en başta gelen bilgi kaynağının *Bilimsel Amerikalı* olduğunu söylemeliyim. *Bilimsel Amerikalı* amatör teleskop yapımını popüler bir hobi haline getirme işini üstlenmişti. Süregelen bir dizi yayımlıyorlardı, dolayısıyla orada epey yüklü bilgi vardı; bir sürü teknik veri ve John William’ın yalayıp yuttuğu dünsel gıda. Beni en çok şaşırtan, oğlumun gözünün korkmamasıydı. Teleskop yapmak bilimsel bir hobidir –tenekeden arabalar yapmaya ya da küçük bir yarış arabası monte etmeye benzer. Bir Einstein olman şart değildir ama ortanın üzerinde bir zekâya, fizik ilkelerinin başlangıç seviyesinde kavranışına, yeterli sabra, kararlılığa –buna ‘dayanıklılık’ diyebilirim– ve son olarak, bende olmayan –benim aletlerle aram iyi değildi– ama John William’da bulunan el becerisine sahip olman gerekir. Bu çocuk kurcalamayı seviyordu. Her şeye yakından bakmaktan hoşlanırdı. Bir başarı, sıkı bir çaba ve bolca fedakârlık gerektirdiğinde, rotadan şaşmazdı. Cam işinde, hatalar büyür. Teleskop lensleriyle, bir inçin milyonda biri kadar ince çalışman gerekir. Bu yüzden iyi motive olman şarttır, John William gibi. Teleskop projesi üzerinde gecelerce çalıştı. Neden böyleydi? Mükemmel bir soru. Ben, astronomi ve astrofiziğin diğerlerinin yanında en romantik bilimler olduğunu düşünürüm. Uzayın derinlikleri ve evrenin gizemi –insanın kanına girer. Uçmak konusunda benim başıma gelen de aynısıydı. Gençliğimde uçak gördüğümde hayrete düşerdim. O cüsse ve ağırlıktaki bir nesne nasıl olur da yerden kalkardı? Gözüme imkânsız görünürdü ve bu imkânsızlık, daha da yükseğe, daha da büyük, daha da hızlı, ne kadar imkânsızsa o kadar iyiydi, yapılamayacağı ne kadar çok söyleniyorsa –o kadar hayrette bırakırdı beni. Yani bu biraz anlayabildiğim bir şey –bilimsel araştırmanın genç birinde her şeye baskın çıkması ve onu heyecanlı bir yolculuğa çıkarması.”

Bay Barry ara verdi. Birdenbire, oğlunun küçüklüğüne ilişkin verdiği parlak raporların, John William’ın sonunda ormanda yaşadığı –ve öldüğü– gerçeğiyle çeliştiğini fark etmiş gibi görünüyordu. Ama durgunluğu sadece durgunluktu, geçiş değil. Sesinin tonu hâlâ kutlama tonuydu. “John William altı inçlik bir teleskopla didindi durdu” dedi, “hata yaptı, onlardan ders çıkardı ve ardından on iki inçlik bir projeye girişti. Birçok önemli

hesaplama yardımcı olmuş ve bazı modelleri onunla birlikte gözden geçirmiş olsam da, ikisini de boyutlu çizimler ya da kesin belirlemeler olmaksızın yaptı. Zor bir işti –ileri seviyede cebir, parabol ve konik kesitlerle çalışmak. Ayna teorisi, matematiksel temeli –bu on üç yaşındaki herhangi bir çocuğun harcı değildir. Ama onun IQ’su yüksekti ve şu bahsettiğim yoğunluğa sahipti. Ne kadar fedakârlık gerektirdiğini biliyordu. Bütün o zımpara ve cilalama işlerini yapmaya istekliydi. Karbوندumla çalışırken sabırlıydı –benim angarya olarak gördüğüm bir şeydi bu. Etkileyiciydi yani; ama yine, şimdi görüyorum ki, bu da haddinden fazlaydı. Çünkü fazlasıyla harika bir çocuktuk, fazlasıyla genç bir dâhiydi –ve bunların bir de karanlık yüzü olabileceğini ne ben fark ettim, ne de Ginnie.” Bay Barry yine ara verdi, “karanlık yüz” deyişi üzerinde durdu ve bu, elinin bir an kravatının üzerinde kalmasına neden oldu. “Bir keresinde, sabah iki civarında” dedi, “bir şey için kalktığımı ve bodrumun ışığını açık bulduğumu hatırlıyorum. Saat gecenin ikisi. Ev soğuktuk. Merdivenlerden indim; John William yerde dizlerinin üstüne çökmüş, aynanın küresel olup olmadığını belirlemenin bir yolu olan Foucault bıçak kenarı testinin bir şeyiyle meşguldü. Çoğu insan Foucault sarkacını bilir ama Foucault bıçak kenarı testini bilmez. Foucault, dünyanın kendi eksenindeki dönüşünü gösterdiği için haklı bir şekilde ünlü olan Fransız fizikçidir, ama insanların unuttuğu şey Foucault’nun doyumusuzca ışıkla ilgilenmiş olmasıdır –jiroskop ve sarkaçlardan çok, ışığı onu hayrette bırakan. Ve onun bıçak kenarı testi gerçekten usta işidir. Bu yöntemle en ufak ayna kusurlarını saptayabilirsin, ama tek ihtiyacın olan ışık ve bir jilettir. Elbette, Foucault gaz lambası kullanıyor olmalıydı; ama John William elektrikli bir lamba kullanıyordu. Yani bodrum bu tek ışık kaynağı hariç karanlıktı. John William teneke parçasından bir çeşit baca yapmıştı ve lamba bu yenin içinde, evet, doğru kelime bu sanırım, baca değil, yenin içinde kaldığından, odadaki ışık, azalmış, kısılmıştı. Oğlumun bir dikiş iğnesiyle yaptığı, minik bir iğne deliği olması gereken şey dışında. Bu delikten sızan ışık yeterliydi ve John William’ın bir haftadır zımparaladığı ve cilaladığı, hazırlanmakta olan aynasına yöneltilmişti. Dediğim gibi, John

William diz çökmüştü ve kesen çizgi görevini yerine getirmesi için şeker çubuğuna tutturduğu jileti kullanıyordu... izlemesi zor, bu işi. Açıklaması zor. Ve sanırım şu anda işin teknik kısmının önemi yok –ama inan bana, Bay Foucault ne yaptığını biliyordu. John William da öyle. ‘Sabahın ikisi oldu’ dedim. ‘Yarın okulun var.’ Bunun gibi bir şeyler daha. Ve karşılık olarak bana söyledikleri garipti. On üç yaşında biri için. Başının derde girmesinden veya babası tarafından disipline sokulmaktan endişe edeceğini düşündüğün biri. “Uyumayacağım ve bunu yapacağım. Yapmak istediğim bu. Okul vakit kaybı. İnsanların iyi vakit geçirme yolu olarak gördüğü şeylerin çoğu benim bakış açımına göre zaman kaybı. Diğerleri ne isterlerse onu yapabilirler. Ben bunu yapacağım. Sabahın ikisi olmasının benim için hiçbir önemi yok.” Bu mealde bir şeyler. Hafiften asice. Olduğu gibi aktarmıyorum. Bir tek, beni etkileyen ve kelimesi kelimesine beynime işleyen şu cümle dışında. Aynen şöyleydi; ‘Okulda öğrettikleri şeylerin hepsi sana sahip olmak içindir.’ Ne demekti bu? Sen eğitimcisin, Neil. Ama sabahın ikisiydi ve ona soru sormak için fazlasıyla yorgundum. Birkaç saat içinde kalkıp işe gitmem gerekiyordu. Galiba ona yatağına gitmesini ya da ona benzer bir şeyler söyledim ama söylediğim şey için zorlamadım. Çekip gittim. Onu gölge grafikleriyle baş başa bıraktım. Eğrilik notları alıyordu. Bir sürü geometri işi –ağız dolduran isimleriyle bir sürü geometri işi.”

“ ‘Okulda öğrettikleri şeylerin hepsi sana sahip olmak içindir’ ” dedim.

“Doğru” dedi Bay Barry. “Garip.”

* * *

ÖĞLEDEN SONRA dört kırk beş –Rainier Kulübü’nün Kirtland Cutter Salonu’ndaki İkrâm Saati’nin başlamasına beş dakika kala. Seattle’da hazıranda saat beş civarında, güneye bakan bir pencereden, güneşin gökyüzünün kuzeybatısından kaybolup kaybolmadığını, gökdelenlerin camlarında o saatte titreyen ışıktan anlamak mümkündür; ama yalnızca kuzeye bakan üst yüzlerden –ve bu, Rainier Kulübü’nün üçüncü katındaki kuytu kö-

şemizin pencerelerinden birinden görülebiliyordu. Beyaz ceketli garsonumuz fıındık kâsemizi, altlığıyla birlikte benim kahve fincanımı ve Bay Barry'nin Sprite bardağını topluyordu şimdi. Deniyorduysa da, elden ayaktan düşmüş Bay Barry'nin –ve benim– yanımda rahatlıkla hareket ettiğinden, dikkat çekmemesi imkânsızdı. Oradaydık işte. Ama bu tanrı-çocuğun önünde Hoh Münzevisi hakkında konuşmayacaktık. Ardından Bay Barry satine baktı ve erkekler tuvaletini işaret etti. Böylece benim bitirme işaretim de geldi; görüşmemiz son bulmuştu. Ayakta duracağı bir pozisyona geçmek için gereken çabayı göstermek üzere toparlanmaya başladı. O anın fiziğini hesaplamaya –neye dayanacağını, nereden kuvvet alacağını, hangi uzuvları nasıl dahil edeceğini– çalışıyordu ki, garsonumuz araya girdi. Arkasında uzanan elinde yüklü tepsisini –dramatik derecede yüksek ve hafifçe eğilmiş– tutarken, Bay Barry kendisinin düşen futbol yoldaşımışıçasına ona elini uzattı ve bunların hepsini, beyaz dişlerini gösteren bir gülümseme, bir papyon, sivilceli Anglo-Sakson bir çene ve mavi gözlerle ve yüzünde tüyden eser olmaksızın yaptı.

Bay Barry mekanik güçlüklerini sürdürdü. Her yönlendirmede boşunallığı daha da arttırarak, elini sırayla koltuğun kenarına, arkallığına ve sehpayaya atarken, birazcık son hareketlerini yapan kurmalı bir oyuncağı benziyordu. Kalkarken ilk hastalıklı-girişim olan hamlesini yaptı ve minderin üstüne döndü. “Yardıma ihtiyacım yok” dedi, ama vardı ve çok geçmeden, kendini küçük düşmüş hissederek, oğlanın elini tuttu. Dikildiğinde, kravatını yokladı ve sonunda onu düzelitti. Garsonumuz odadan çıktı.

Bay Barry, imajları duvara asılı finans liderlerini daha iyi inceleyebilecek şekilde, şömineye doğru manevra yaptı. Dikkatini yönlendiren, oradaki düzinelerce portre ve resmi fotoğrafı; gitmeden önce onlara uzun uzun bakmak istedi –bazılarında elinde gözlüğü geriye doğru eğildi, diğerlerini gözüne iliştiirdiği gözlüğüyle inceledi, bazıları önce gözlüklü, sonra gözlüksüz yaklaşmasını gerektirdi. Ona katıldım. Seattle Bağlılık Kulübü'nün toplantısı, smokinli üyeleri, oturmuş yöneticileri; hepsi çakırkeyif görünüyor. Foster & Marshall'ın A. O. Foster'ı,

elinde bir klasör, bir banka kasasının komplike görünümlü kapı aralığında, çenesi havada duruyor. Toplantı masasında bir şeyler planlayan Hal Sampson, Ron Adolphson, Bill Rex ve Fred Paulsel. Bay Barry epey yaklaşarak eğildi ve ardından, gözlüğünün kanadıyla fotoğrafın camına vurarak, "Şuradaki benim babam, soldan ikinci" dedi.

Diversified Securities'in dokuz ortağının, 1927'de çekilmiş ve olmaları gerekenden daha silik görünmeleri için sepyada elle renklendirilmiş resmi havalı bir fotoğrafı. Bir nedenle, dokuzu da mizahtan yoksun oturaklı bir ifade seçmişler. Onları tutunca, geriye kalan hiçbir şey yoktu fotoğrafta; siyah bir perde haricinde hiçbir şey. Yüce Mahkeme'nin cüppesiz yargıçları olabilirlerdi örneğin. Bay Barry'nin babası William Danforth Barry'nin bir elinde paltosunun yakası –bunu oğlunun Boeing fotoğraflarında görmüştüm– ve parlak, gergin bir ifadesi vardı. Arkaya yatırılmış ve ortadan ayrılmış saçlarıyla, o dönemde yaşamış çoğu adam gangsterlere benziyordu; ama W. D. Barry'nin içten bir bakışı vardı ve bu yüzden ayaktaydı; ayrıca diğerlerinden uzundu ve aralarındaki tek basketbol oyuncusuymuş gibi, onların kafalarının üzerinden bakıyordu. "Epey zenginlik biriktirdi" dedi Bay Barry. "Para kazanmak konusunda çok, ama çok iyiydi."

"Nasıl?"

"Yatırım yapmadığı şey yoktu. Kerestecilikten uçağa sayısız girişimi vardı elinde. Alüminyuma yatırım yaptı. Demir cevheri ve kömürden bir servet edindi. Şehir merkezindeki gayrimenkuller konusunda cin gibiydi. Bir süreliğine, kereste işleri çok genişlemişti. Hidroelektrik geliştirilirken Washington Güç Kaynakları Şirketi'ne fon sağladı. Herkesi tanırdı. First Seattle Dexter Horton Ulusal Bankası'nın ana hissedarıydı ve bono savaşlarında çok büyüttüler. Finansal altyapıları için çok harcama yaptılar ve buna hiçbir zaman ayak diremedi. Sonuç olarak, eyalet çapında iş yapan ilk bankalardan oldular ve bundan sonra, tarıma merak saldı. First Seattle eskiden var olan saman çöpü kadar küçük bankaların çoğunu içinde eritmekle meşgulken, satışlardan sürüyle para kazandı. Ve bir şey daha söylememe izin ver, eyalet hepten hidroelektriğe döndüğünde, babam oradaydı. Diğer birçok girişimci kapitalist batarken, o can alıcı bir servet yaptı."

“İlginç.”

“Ve şimdi, anladığım kadarıyla, sen ondan daha zenginsin.”

Asansörde –Bay Barry İkrâm Saati’ne, ben bisikletime dönerken– ona yaz için planlarının ne olduğunu sordum. “İskandinavya” diye yanıtladı. “İkinci Bayan Barry ve ben Grönland civarındaki buzulları ve İskandinavya fiyortlarını görmeye gideceğiz. Oldukça güzel bir gezinti yolu, bildiğim kadarıyla, gayet iyi iş çıkarıyor.”

Rainier Kulübü’nün lobisinde, el sıkıştık. Ben onunkini, hoşlandığından biraz daha uzun bir süre tuttum –elinin tamamına yakını kemikten ibaretti ve soğuktü– ve onu öyle tutarken, “Onun hakkında konuşurken çok candandınız. Bunun için size teşekkür ederim” dedim.

“Pekâlâ” dedi Bay Barry, kaçırırcasına elini çekerek, “teşekkürler kısmına ‘Rand Barry’yi de koy olur mu? Tam da Virginia’nın görebileceği bir yere.”

İNSANLAR AĞAÇ İŞLEME İŞİNDEN vazgeçmeye başladılar. Eski Lakeside’lılar önemli olduğunu düşündükleri konularda ağız birliği ederlerdi. John William’ın sekiz yılını geçirdiği Bush Okulu’nun eski bir öğretmeni, bana bir tomar elle yazılmış sayfa gönderdi –“Bush, o günlerde, ileriye yönelik düşünüyordu” diye yazmıştı. “Bugün hâlâ yürürlükte ve bunun Amerika Birleşik Devletleri’nin başkanı olmuş iki George Bush’la hâlâ hiçbir ilgisi yok.” Bu giriş hoşuma gitti ve adını görmek için zarfa baktım: Helen Grant, diyordu Amnesty International’ın logosunu taşıyan iade adresinin hemen üstünde. “Bir gün, bir teneffüste” diye yazmıştı Helen Grant,

John William içeride kaldı ve sırasında oturup *Sessiz Bahar*’ı okumaya başladı. İkinci sınıfa giden birinin *Sessiz Bahar*’ı okuduğunu düşünebiliyor musunuz? Ben kendi işimle ilgileniyordum ki, bana seslendi. “Bayan Grant,” dedi, “burada benim yaşındaki birçok insanın, ilerleyen yaşlarda, çevreyle ilgili sağlık problemlerinden ötürü ölecekleri söyleniyor.” Onu endişelenmemesi için ikna etmeye çalıştım. Ona Rachel Carson’ın amacının, birilerini korkutmak olmadığı konusunda güvence verdim. *Sessiz Bahar*’ı biraz daha büyüdüğünde ve onu daha iyi anlayabilecek durumda olduğunda okumasını önerdim. Bana yeniden seslendiğinde işime dönmek üzereydim. “Kirlilik birçok

çocuğun zihin özürülü olmasına yol açıyor” dedi. “Kuşlar için de kötü. Böceklerin öldüğü başka bir bölümde okudum. Kurbağaların ve öbür şeylerin. Suyun yüzeyindeki DDT yüzünden. Sizde bu gerçek midir?” diye sordu.

Ona bilmediğimi söyledim. Sanırım yanlış cevaptı. Geriye dönüp baktığımda ve *Seattle Times*'ta John William hakkında çıkanları okumuş olarak, cevabın yanlış olduğundan kesinlikle eminim. Bugün bildiklerimle, beni çarpan iki şeyi anlatmak istiyorum. İlki, *Sessiz Bahar*'ın daha önce olmadığı şekilde de anlamlı oluşu. *Sessiz Bahar*'la ilgili kısmın, arkadaşınızın içinde olup bitenleri görmenize yardımcı olmasını umut ediyorum – ne de olsa yeni bir bilgi. İkincisi, Carson'ın tam olarak doğruyu yazıp yazmadığını bilmediğimi söylediğimde, onun gözyaşlarıyla kendinden geçmiş olması. Zavallı küçük John William'ı tesselli etmek imkânsızdı. Yüzünü ellerine gömdü ve ellerini çekmedi. Yatıştırıcı için okulun hemşiresini çağırمام gerekti.

Seattle Weekly John William'ı kapak yaptı: tutuklanışının ardından, Seaside'da, 1974'te çekilen, daha aşağılara uzanan saçlarıyla Charles Manson'a benzediği bir vesikalık. Baştan başa John William'ın yüzünün üstüne basılmış, Hapishaneler Bürosu şablonlarını andıran DÜNYA BERBAT mührü ve altında çok daha küçük, MÜNZEVİ, PROZACSIZ yazıları var. *Weekly*'nin muhabiri, hemen kendini gösteren bir şekilde, “Reed'deki dönem arası”nı meselenin asıl nedeni olarak (“Reed bir Ekmekkafa Üniversitesi olduğundan değil, çünkü müfredatı ülkedeki tüm okullar kadar muhafazakâr –bu okuldan test edilip onaylanmış bir sürü Grek ve Romalıyı hatmetmeden mezun olamazsınız”) bakıyor ve John William'ı “anksiyete semptomları ve stresle ilişkili psikolojik bozukluk değerlendirmesi ve tedavisi” için görmüş olan, Gayle Griffin adında bir akıl sağlığı danışmanını bulup çıkarıyor. John William, “gözlerinin arkasında acı hissi, uykusuzluk, çarpıntı, kilo kaybı, sürekli ağlama ve genel histeri” halinde onu görmeye gelmiş. (Bu belirtiler John William'ın Cindy Houghton'dan ayrılmasının hemen ardından çıkmış; ama bu *amour* krizini Griffin'e açmamış olmalı ki, Griffin, bu bilginin

yokluğunda, hastalığın “otorite figürlerine karşı aşırı düşmanlık ve büyüklük yanılısamalarıyla nükseden ilerlemiş bir ödipalizmden” kaynaklandığı tahmininde bulunuyor.) Griffin’in repertuarında Valium vardı –başka Reed öğrencileri de bunu kullanmıştı ve reçete yazabilecek bir doktor tanıyordu– ama hastasını ilacın etkililiğine ikna edemedi. John William’la konuşma terapisine başlayarak, “inanılmaz derecede bir megalomaniyle bir arada giden olağandışı keskin bir zekâ” notunu almıştı. *Weekly* psikiyatri raporlarından serbestçe alıntı yapmış: “Hasta, entelektüel takıntı semptomları sergilemekte ... danışmayı psikolojik araştırmadan uzağa, fikirlerin alanına doğru çekmekte ... duygusallığa yüksek derecede eğilimli ... Randevulara zamanında ama ayakkabısız geliyor ... Hasta, beni ebeveyniyle temas konusunda sorguluyor; görüşmelerimizin gizliliği konusunda benden tekrar tekrar güvence istiyor ... Hasta görüşme dosyalarının doğruluğundan ve güvenliğinden endişe duyduğunu göstermekte ... Hasta, benmerkezli bir tek çocuk ve ebeveynine duyduğu kızgınlığı normalleştirmekte güçlük çekmekte ... Şu anda gelişkin ve çok olumsuz yönde bir aktarım almaktayım ... Hasta görünüşe göre 3.12.75’te Reed Koleji’nden ayrılmıştır.”

Weekly ayrıca, John William’ın tuhaflığına rağmen mükemmel bir öğrenci olduğunu vurgulayan o dönemki profesörlerini de –felsefede Marvin Leedy ve din ve uygarlık tarihinde Howard Jaffe– bulup çıkarmış. Buna karşılık, *Weekly*’nin odağı, sayfalarında “artık emekli olmuş ve Arcata, Kaliforniya civarında yaşayan gezgin bir profesör ve ekopsikolog” olarak betimlenmiş, John William’ı “iyiden iyiye politize olmuş bir radikal ve yakın bir arkadaş” olarak hatırlayan Ronald Metzger diye biriydi. Metzger, Reed’den önce Sierra ve Skidmore’da, sonraysa Humboldt State’te öğretmenlik yapmıştı; *Weekly*’ye verdiği fotoğrafta (başlık: Metzger, Vulture Valley Hojo’da) gür gümüşü saçları, gümüşü sakalı ve pamuklu gömleğinin boğazından gözükken güçlü boynuyla, sağlam ve yakışıklı bir adam gibi görünüyor; eski toprak, dağınık, güneş yanığı ve toprağa bağlı. Metzger *Weekly*’ye “Takılırdık” demiş. “John William kitaplarımı okumuştü ve ekoloji hakkında konuşmaya istekliydi. Konuştük elbet, benim için keyifliydi.” (*Weekly*’ye göre Metzger, *Entropi ve*

Post-Endüstriyel Durum –“varılabilen bir modernite eleştirisi”– *Kozmoloji ve Ekoloji* –“aşkınlık, animizm ve mitos üzerine derinlemesine düşünceler”– ve *Akıl, Ruh ve Doğa* –“Metzger’in ekopsikoloji argümanı”– adlı kitaplarından bahsediyordu.) Metzger ayrıca John William’dan ’75 ve ’76’da kartpostallar aldığı bilgisini vermişti (John William’ın kendini komik bir şekilde çökümlü hissettiğinde tutan absürdist damarıyla imzalanmışlardı; “Enitharmon Ana”, “Panopolitan Zosimos”, “Molok’un Piyonu” ve “Simon Magus”.) “Onun akıl sağlığının sorgulanmasını sorguluyorum” diyor Metzger. “Bana kalırsa, tutkusu doğru şeylere yönelmişti. Dünyanın tutarlı bir eleştirisini yaptı ve uyguladı. Eğer bu delilikse, burada bir sorun var demektir. Kişisel olarak, bence, burada bir sorun var. Dünyada, John William’da değil.”

* * *

LUCY HATCH-MYERS’DEN Ginnie’nin kontak bilgilerini istedim. Lucy’nin bana verdiği numarayı denedim, sesli mesaj çıktı ve üç gün sonra, Bill Worthington diye biri tarafından arandım. Benden kafamda bir soy ağacı canlandırmamı istedi. Bir tarafta Ginnie’nin babası Cyrus Worthington ve ötekinde Cyrus’ın kardeşi Stanford vardı. Stanford’dan aşağı doğru bir çizgi çekecek ve Stanford’ın oğlu Stanford Jr.’ı, ardından torunu Stanford III’ü ve onun da altına konuştuğum adamı, yani Bill Worthington’ı yerleştirecektim –“bir başka deyişle, karışık olduğunu biliyorum ama, Ginnie’nin büyük kuzeninin torunuyum.”

Bill Worthington’ın ses tonunun gerektiğinden daha küçümseyici olduğunu düşündüm. Bir zamanlar John William’ın konuştuğu gibi konuşuyordu: Tanım itibarıyla dinlenmeyi hak ediyormuş gibi. “Ginnie’nin büyük kuzeninin torunu” dedim ve “Açıklaması çok güç. Bütün o Stan’ler olunca. Her neyse, sizi yanıtlamak için aramıştım” diye cevapladı.

Ona Ginnie’yi aramış olduğumu sandığımı söyledim. Bill bu konuda yanılmadığımı söyledi. “Ginnie Hâlâ”nın avukatı konumunda olduğunu, bunun, Ginnie Alzheimer olduğundan beri onun işlerini kendisinin yürüttüğü anlamına geldiğini söyledi.

“Seksen beş yaşında” diye açıkladı. “Alzheimer olduğunu düşünüyoruz. Mesajdan anlayamadım –adınızı söyler misiniz?”

“Neil Countryman.”

Son haftalarda bunu söylediğimde karşılaşmayı bekler olduğum bir duraklama oldu. Bunu doldurmayı öğrenmiştim. Ginnie'nin durumuna üzüldüğümü söyledim. Onu sağlığında bir şiir toplantısında görmüş olduğumu ve onu galerisindeki kadar berrak ve enerji dolu haliyle hatırladığımı belirttim. “Alzheimer aileler için çok zor” dedim.

“Öyle miymiş, bak hele.”

Medeni davranmamaya başlamıştı, o yüzden “Bunların hiçbirini ben yapmadım, biliyorsunuz” dedim.

“Onu bilemem.”

“Tartışmak için aramadım.”

“Elbette. Zenginsiniz ya.”

Ginnie'yi görmek istediğimi söyledim. “Ginnie bıçağı çataldan ayırt edebilecek durumda değil” diye cevapladı Bill. “Sizle görüşemez. Hiç yolu yok.”

“Ondan çok, benim için” dedim.

“Kesinlikle” diye yanıtladı Bill ve kapattı.

* * *

BLEDSOE'YU ARADIM. Sarı Sayfalar'a “43 yıllık deneyimiyle, Seattle'ın En Eski ve En İyi Soruşturma Ajansı” olarak reklam vermişlerdi. Ertesi gün, dedektiflerden biri Ginnie'nin Harbor Evi, Harbor Yolu, Batı Seattle'da “Demans Koğuşu”ndaki Oda 11'de olduğunu söylemek için aradı. “Demans Koğuşu”yla neyi kastettiğini sordum ve hiçbir şefkat belirtisi göstermeden “Bodrum” diye yanıtladı. Bodrumda bir Demans Koğuşu –kulağa ortaçağdan kalma bir şeymiş gibi geliyordu. Ama ortaya çıktığı kadarıyla, Harbor Evi, Ginnie'yi gördüğüm yaz öğleden sonrasında güneşli, pırıl pırıl ve teknelerle benek benek bezenmiş geniş bir Puget Sound manzarasına sahipti. Kurumsal alanlar, küçük olmalarına karşın, uzun Douglas çamları ve rüzgârdan eğilmiş çınar korusuyla, parka benziyordu. Lobideki uzun pencerelerden, konteyner gemilerinin yakından geçtiğini –Pasifik yolculu-

ğunun son ayağını yerine getiren ve memnuniyet verme sanatı tarafından üzerine çullanılmış gözüken kırk sekiz bin tonluk *Karu Maru*'yu- gördüm. Bütün bunlar, Ginnie'nin büyük büyük-babasının da içlerinde olduğu Denny Grubu'nun, Seattle'ı kurmak üzere kıyıya çıktıkları Alki Noktası'ndan pek uzak değildi.

Onlara doğruyu söyledim -Ginnie'nin oğlunun arkadaşıydım ve onu ziyaret etmek istiyordum. Bir asansör işaret edildi ve "B" butonuna basmam söylendi. Geniş salonda güneşe uzanmış, kimi tekerlekli sandalyede, kimi yürüteçli, kimi bastonlu, kimisi de terlikli sakinler vardı. Onların varlığında her şeyi olduğundan da ilginç duyumsuyordum. Bön bön bakılırken, bebek maması kokusu aldığımı düşündüm. Gördüğüm, çoğunlukla kendi muhtemel kaderimdi ve bu beni savunmaya itiyordu. Asansörle inerken işittiğim, kıyamet sessizliği.

Alışılmadık bir asansör varışı. Bir danışma, karşılama, bekleme salonu ya da görevli birileri olacağı beklentisindeydim ama bunun yerine kapı, insanın ikinci bir kez düşünmesine neden olan, ıssız, çıkmaz sokak gibi bir yere açıldı. Yanlış katta mıydım? Belki yanlışlıkla servis asansörünü kullanmışım. Hiçbir yerde değilmişim gibiydi. Ama iki köşeyi dönerek yaptığım keşiften sonra, rahatladım. Oda 1: Ruth Middleton. Oda 2: Elizabeth Blair. Oda 3'te Margaret Casey'ye "Merhaba" dedim. Odanın kapı aralığına park etmiş, o noktada benden ibaret olan ayak trafiğini gözlüyordu.

Virginia Worthington Oda 11'de değildi ama kapısı açık olduğundan, üstünde uyuduğu karyolayı ve televizyonunu -o sırada hareketsizdi- görebildim ve içinde tekerlekli sandalyeden erişilebilen duşu bulunan ve su gideri yerde olan banyosuna göz attım. Gün ışığıyla aydınlanan bir bodrum katı olduğundan, pencereleri vardı ama yaklaşık bir kamyon aksı seviyesinden servis yoluna bakıyorlardı. Ginnie'nin odasında emeklilik teçizatlarından hiçbiri yoktu -kitap, örgü şişi, tığ vs.- ve bu, onun bütün gün ne yaptığını merak etmeme neden oldu. Banyosunda sabunu bile yoktu.

Koridorun daha ilerisinde "istasyon" dendiğini düşündüğüm yer ve burada, uzun bir tezgâhta, görevli üniforması için-

de –yeşil krepon kâğıdına benziyordu– oturmuş zenci bir kadın; onun etrafına dizilmiş, tezgâha yaslanan, yine zenci ve yine yeşil krepon kâğıdı giyiyor gibi görünen diğer görevliler ve bunları kuşatmış yaklaşık iki düzine yaşlı beyaz vardı. Çeşitli şekillerde hareketsizdiler ve yukarıdakiler gibi, benim varlığıma duydukları ilgi tertipli ve bazı durumlarda, eklemek zorundayım, saldırgancaydı. Benimle konuşuldu ve bana bağırıldı. Bir kadın, mantra okur gibi adını, oğlunun adını ve telefon numarasını dö-küldü. Doktor olduğum da düşünöldü.

Ginnie, yanında bir yürüteçle, bir bağışçının adı verilmiş yemekhanede yemek yiyordu. Yalnızdı, bir deri bir kemik kalmıştı –kemikler ve bir turtanın cafcaflı süslemesi– ve kısa kesilmiş saçlarına köpük sıkılmıştı. Artık ne topuzu, ne deri pantolonu ya da bolerosu; ne muhteşem sanat eserleri; ne de seçkin şiirler vardı. Şimdi bir önlüğü vardı ve ben karşısına oturduğumda başını markarna ve haşlanmış havuçlarından kaldırıp “Sen” dedi.

“Benim.”

“Bana gittiğini söylediler.”

“Bunu size kim söyledi?”

“Okulda olduğunu sanıyordum.”

“Hangi okul dediler?”

“O Barnard’a gitti.”

“Kim Barnard’a gitti?”

“Guy Benedetti” diye yanıtladı Ginnie.

Dirseklerimi masaya koyup, ona doğru eğildim. “Bayan Barry” dedim. “Ben, Neil Countryman, John William’ın arkadaşı.”

“Kim olduğunu biliyorum.”

“Onu liseden tanırım.”

“Barnard’dayken uçuğu vardı.”

“Yetmişlerde tanışmıştım.”

“Broadway ve West End’di.”

“Otuz yıl önce Seattle’dan tanıyorum.”

Bir hemşire Ginnie’yi kontrole geldi. Bir problem olmadığını söyledim. Ginnie, “Kız Etiyopyalı. Ailesi Gondar’da yaşıyor” dedi.

Bir süre yemek yedi. Sonra, "Sakın beni aptal zannetmeye kalkma" dedi.

"Hayır."

"Ya da izin ver sana Freudiyen karşılığı vereyim. Vezir⁵⁹ gambiti sonsuza dek reddedildi, bunu bir kenara yaz. Ya da tuzak kuran kapana kısıldı. Ya da itki ve karşı-itki. Çıplak kraliçenin savunmasıydı büyük ölçüde. Neden zulmedip bunu tekrarlamıyorsun?"

İçerideki ezilmiş havuçları görebileyim diye ağzını iyice açtı. Bunda çirkin bir hakaret niteliği vardı. Bitirene kadar bekledim ve ardından "Size üzgün olduğumu söylemeye geldim" dedim.

"Beni ayartmamalıydın."

"Gerçekten, üzgün olduğumu anlamanızı diliyorum."

"Satir."

"Size daha önce söylemeliydim, Bayan Barry. Çok uzun zaman önce."

Çatalını, onunla bana vuracaktı gibi kaldırdı. Aynı klasiist arkadaşımın gözlemlediği gibi: cadalozlar şahı. Daha, uzun süre yaşayacağı malum oldu bana, nefesi ciğerlerini terk etmek istemiyordu ve onun korktuğu da buydu.

"Dr. Spock gece okumaları için şevk verirdi."

"Beni anlıyor musunuz?"

"Berbat bir kuşak sizinki" dedi küçümsemeye. "Bana Seattle'ın oyun evi bebeği derdiniz. Hatırlamıyor musun?"

"O ben değildim."

"Çaktırmayalım bakalım."

Pes ettim. Biraz makarna yedi. "Bana balıkçıları hatırlatıyorsun. Tam bir balıkçıl. Göğüs kemiğin çıkık. Kanatlarını kırpmalıyım."

"Her neyse" dedim, "Özür diliyorum. Size anlatmam gerekirdi."

"Ödemen gerekirdi" dedi.

Ayağımın dibindeki torbadan Robert Leventhal'ın *Kronik Takıntılar*'ını çıkarıp, başlığı okusun ve kapaktaki, bir kadının

59 Queen; hem vezir (satrançta), hem kraliçe. (ç.n.)

çıplak, başsız gövde çizimine baksın diye ona doğru çevirdim. "Size bunu getirdim" dedim. "Hediye olarak."

Ginnie çatalını bıraktı ve kafasını bir yana döndürerek, yavaşça saçına dokundu. " 'Alki, 1851.' Çalışma odanızın duvarında. Laurelhurst'te" dedim.

"Sakin beni aptal zannetmeye kalkma."

"Zannetmiyorum" dedim. "Ama bu kopyayı isteyebileceğinizi düşündüm, belki sizde kalmamıştır."

"Gölgesin sen" diye tısladı Ginnie. "Onun gölgesisin. Çık dışarı."

"Özür dilerim" dedim, bir kez daha.

Kimi çok güvenilir insanlar, önemli olan her şeyin başınıza altı yaşından önce geldiğine inanır, ama kim bilir? Hiçbir görüşü tanığının olmadığı, tarihe geçmemiş şeyler vardır ve ayrıca haksız yere suçlamalar da. Bir başka şekilde söylemek gerekirse, *Kronik Takıntılar*'ın hiçbir anlamı olmayabilir ve Rand yalan söylüyor olabilir. Ya da belki gerçek, gerçeğin çok karmaşık olmasıdır. Kendimden yola çıkarak tahmin yürütürsem, dünyada başı, ortası, sonu olmayan pek çok aldatmaca var. Çoğu zaman, işler, olanların ağırlığından, söyleyip yaptıklarımızdan ne kadar acı duyduğumuza bağlıdır, öyle ki terapi niyetine yalan söylersiniz. Bundan böyle uydurduğunuz hikâyeye, aksi durumda gerçeğe ayrılmış olan alana yayılmaya başlar. Fenomenin yerine epifenomeni geçirirsiniz. Çarpıklık, üstünlüğe dönüşür. İkincil olan, birincil olur. İtiraf zamanı geldiğinde, ne dediğinizi bilmezsiniz. Doğruyu mu söylüyorsunuz, yoksa yalanlarınızla gerçeği birbirine mi karıştırıyorsunuz? Soru komiktir. Cevap bilincin girdaplarında kaybolmuştur. Hatta, sonunda, soru hiç sorulmamış gibi davranmak bile mümkündür. Kendinizi, kendiniz hakkında öyle uzun süredir kandırıyorsunuzdur ki, artık bir başkasısınızdır. Sizin siziniz yalnızca kırılğan bir fabrikasyon üretilmiştir. Her sabah uyanıp bu meşgul, parçalarına ayrılan canavarı toparlamanız ve onu yeni bir fantezi turu için tekrar ayağa kaldırmanız gerekir. Budistlerin sutralarından bazıları bununla ilişkili olabilir mi? Belki. Akıl sağlığıyla ilgili kitap uzunluğundaki beylik sözler? Zaman zaman. Politikacıların biyografileri? Nixon'ı ya da Clinton'ı düşünün. Her durum-

da, Rand ya da Ginnie hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Kimse John William'ı boğmaya çalıştı mı, bilmiyorum. Kimin kime neden işkence ettiğini, ya da işkence edilen biri oldu mu bilmiyorum. Hatta kendi hakkımda bile fazla bir şey bilmiyorum. Tek bildiğim Ginnie'nin *Kronik Takıntılar*'ı önlüklü göğsüne bastırarak protesto ettiği. Sonra da tekmeyi bastı bana. Harbor Evi'nde sürem dolmuştu. Uzaklaşırken, arkamdan bağırdı; "İşkencenin ne olduğunu bir bilseydin! Yanlış yerde ve zamanda doğmuştum ben! Kapana kısılmıştım!"

JAMIE VE BEN '92 Civic'i iade ettik ve bir hibrid olarak, Kanada Okanagan'ına gittik –Wiley ve Erin'in bize bahsettiği Kuzey'in Napa'sına. Yürüdük, yüzdük, bisiklete bindik, güneşlendik, şaraplar tattık, iyi yedik, çömlek satın aldık, güneşin batışını izledik ve yaptıklarımızın tümünün eğlenceli olmasına karşın, hiçbiri bizi mutlu etmedi. İkimiz de adlandıramadığımız başka bir şey istiyorduk. Sonsuza kadar adlandırılmadan kalabilirdi. Bu açıdan, para hiçbir şeyi değiştirmez; ki Jamie ve ben bunu ona sahip olmadan önce de biliyorduk.

Şimdi John William'ı düşündüğümde, geçip giden birini düşünüyorum ve ardından geçip gitmediğim için memnuniyet duyuyorum; hâlâ nefes aldığım, hâlâ burada insanlarla birlikte olduğum, hâlâ dağlarda yürüdüğüm ve hâlâ, emin olmadığım –elimdeki bu kadar nakde rağmen– için; bu konuda başka bir seçeneğim yokmuş gibi görünüyor. Elbette ben bir ikiyezlüyüm ve bununla yaşıyorum, ama yaşıyorum.

BUGÜN ADMIRAL Yolu'ndaki sahaf dükkânına gittim. Tıka basa dolmuş vaziyette, çünkü sahibi Greenwood'daki ikinci dükkânını yeni kapattı ve koleksiyonları birleştirdi. Kitapların yarısı kutularda ve kutular da her yerdeler; birbirlerinin üzerinde ve içlerine bakamadığımdan canım sıkılıyor. Yine de, param olmasının, sahaf dükkânlarında kendimi daha gevşemiş hissettirmesi hoşuma gidiyor. Yalnızca elden çıkarmadan önce biraz

daha yakından bakabilmek için aldığım kitaplar oluyor. Örneğin son zamanlarda 6.98 dolara *Kokteyl Karıştırıcıları, Lava Lambaları ve Yiyecek Saklama Kapları*'nı aldım. Bunu daha önceleri yapmazdım. Aşırı düşkünlük. Aslında, şu anda koleksiyon yapma eğilimine karşı savaşıyorum. Para olunca hepten serbest kaldı. 39.98 dolara Benjamin Spock'ın *Bebek ve Çocuk Bakımı*'nın iyi durumda, ciltli bir baskısını aldım ki, çok saçma. Ne için ihtiyacım olacak ki? Yine de, son zamanlarda ona göz gezdiriyorum, çünkü Spock, zamanında etkili olmuştu. Bilgelik ve tavsiyeleri 1'den 805'e kadar numaralanmış:

1. Sandığınızdan daha çoğunu bilirsiniz.
2. Ebeveynler de İnsandır –İhtiyaçları olur.
3. Bazı çocuklar diğerlerinden çok daha zordur.
4. En iyi ihtimalle, bolca sıkı çalışma ve mahrumiyet söz konusudur.
5. Gereksiz kendini feda, herkesin canını sıkar.
6. Ebeveynler çocuklarından bir şey beklemelidir.
7. Ebeveynler çiğnenmeye mahkûmdurlar.

Ve kitabın son satırı, “Önemli olan sözcükler değil, müziktir”e kadar böyle sürüp gidiyor.

Satın aldıklarım birikiyor. *San Francisco'nun Yazınsal Tepeleri. Hastanede Kalan Hastaların Hakları. İsa ve Kaybolan Tanrıça. Lao Ts'an'ın Gezileri. Ko Un'dan Şiirler. Yetenekli Çocuğun Dramı. Barışta ve Savaşta Boeing. Stoklama: Seattle'm Yatırım Çevresinin Gerçek Bir Hikâyesi. The Mountaineer'in eski sayıları. Popüler Mekanik'in eski sayıları.* Hepsi bana bakıyor ve çoğuna asla erişemeyeceğim. Bir yerde, dünya üzerinde en az otuz iki milyon kitap olduğunu ve çoğunun baskısının tükenmiş olduğunu okudum. Tükenmemiş olanlar dünya nüfusunun çok küçük bir yüzdesi tarafından okunuyor. Çoğu insanın, yazarların çoğundan hiç haberi yok, okuma oranları çok daha düşük. Edebiyatın altın çağları gelip geçti ve biz bugün onlar hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Öğrettiğim için beni bağışlayın –durması çok zor. Yalnız ara sıra, bir yazarın ölümsüzlüğe eriştiğini duyuyorum. Shakespeare örneğin, “İmparator Sezar, ölen ve dönüşen kile,/ Delik tı kayabilir, rüzgâr gelmesin diye.”

ALLY KRANTZ ARADI, çünkü *Seattle Morning*'den aranmıştı ve bunun iyi bir yayınevinden –John William hakkındaki kitabıma baktıktan sonra benim yayıncım olmak isteyebilecek bir yayınevi– bir yayıncıyla birlikte yapılan bir toplu görüşme olduğunu söyledi; yayıncı da bu işe girişmemenin delilik olacağını, televizyonu geri çevirmenin iyi bir fikir olmadığını.

Bir limuzin ayarlandı, ama sabah 5'te geldiğinden, komşular bindiğimi görmediler. Sonra makyaj yapıldı ve birisi kalan saçlarımı ileri geri karıştırdıktan sonra sonunda iyi görünsünler diye uğraşmaktan vazgeçti. Ardından keklerin ve üzümünün olduğu yeşil odaya geçildi; ben; diğer konuklar; tropik bitkilerle çevrelenmiş, *Seattle Morning*'i yayınlayan bir televizyon. Dörtlükler, köpeklerin sağaltım gücü, Jamaika'daki Seattle dışçileri, bir evin yenilenişi ve “dört yüz kırk milyon dolarlık adam!”

Zamanı gelince, sete götürüldüm. Parlak ışıklar altında bir kadın, gömleğime mikrofon yerleştirdi. Beni ağırlayanlarla karşı karşıyaydım, isimlerini hatırlamıyordum. Korkutucu bir şekilde çekiciydiler. Zorlanarak sıkı fıkı olduk. Çok zengin olmanın nasıl bir his olduğu soruldu, ama yanıtlamaya başladığımda, biri “Sonraya sakla” dedi. Sonra Jamaika'daki dışçilerin iyi bir şey yaptıkları ve hikâyelerinin hayranlık uyandırıcı olduğu konusunda hemfikir olduk. Otuz saniye. Kendimize çeki düzen verdik. Sunuculardan biri, heyecanlıysam bunun önemli olmadığını, çünkü her durumda paranın bende kalacağını söyledi –göz kırpma. Diğeri, son saniyede, nefesiyle, ayartıcı bir şekilde fısıldayarak “İşte başlıyoruz” dedi.

Bu ani zenginlik. Çok tuhaf hissediyor olmalısınız.

Siz öğretmendiniz.

Hayatınızda ne gibi değişiklikler oldu?

Peki ya bundan sonrası? Ritz'de kalmayı düşünüyor musunuz?

Bize münzeviden bahseder misiniz? Nasıl biriydi?

Ortalama bir Lakeside öğrencisi değilmiş!

Çok şaşırmış olmalısınız.

Ne kadar cömert bir arkadaş.

İyi şanslar, Neil Countryman. Size mutluluklar dileriz.

Teşekkür

YAZAR bu kitabın hazırlanışı ve yazılışı süresince yardımları için Robin Guterson, Mike Hobbs, John Wolfe, Bob Fikso, Mike Drake, Ralph Cheadle, Joe Powell, Robin Desser, Anne ve Georges Borchardt, Lisa Sanders ve Lakeside Okulu, Judy Lightfoot, Joel Hardin, Danny Wickstrom ve Terry Zaroff-Evans'a teşekkür etmeyi diler.